
Programmabegroting 2016 - 2019

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
1. Investeringsfonds Impuls Ede.....	5
1.1. Inleiding.....	5
1.2. Visie Ede 2025: de opgave van Ede.....	5
1.3. Investeringsfonds Impuls Ede	6
1.4. Speerpuntprogramma's	8
1.5. Overzicht aanvragen Investeringsfonds Impuls Ede	22
2. Programmaplannen	23
2.1 Leeswijzer.....	23
2.2 Veiligheid.....	24
2.3 Beheer Openbare Ruimte	28
2.4 Economische Zaken.....	35
2.5 Educatie & Jeugd.....	40
2.6 Sport.....	46
2.7 Cultuur	49
2.8 Werk, Inkomen & Scholing.....	54
2.9 Ruimtelijke Ontwikkeling en Wonen	66
2.10 Milieu en Landschap	72
2.11 Bestuur en Organisatie	79
2.12 Dekkingsmiddelen.....	83
3. De financiële positie	86
3.1 Inleiding.....	86
3.2 Uitgangspunt.....	86
3.3 Actualisatie 2015 en meerjarenperspectief.....	87
3.4 Ontwikkeling algemene uitkering gemeentefonds.....	98
3.5 Decentralisatie en maatregelen Regeerakkoord	100
3.6 Resumé meerjarenperspectief.....	101
3.7 Slotperspectief en conclusie	101
3.8 Subsidieplafonds	102
3.9 Investerings	102
3.10 Reserves	105
3.11 Overzicht algemene dekkingsmiddelen.....	106
4. Paragrafen.....	107
4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	107
4.2 Lokale heffingen.....	113
4.3 Onderhoud kapitaalgoederen.....	117

4.4	Financieringen (Treasuryparagraaf).....	119
4.5	Bedrijfsvoering.....	122
4.6	Verbonden partijen.....	126
4.7	Grondbeleid.....	132
4.8	Grote projecten.....	134
5.	Bijlagen.....	141
5.1	Bijlage 1A - Overzicht meerjarenperspectief.....	142
5.2	Bijlage 1B - Totaaloverzicht programmaplannen.....	144
5.3	Bijlage 1C - Historisch overzicht actuele begroting 2015.....	146
5.4	Bijlage 2 - Meerjarenoverzicht reserves.....	148
5.5	Bijlage 3 - Meerjarenoverzicht voorzieningen.....	149
5.6	Bijlage 4 - Vaste activa.....	150
5.7	Bijlage 5 - Kerngegevens.....	151
5.8	Bijlage 6 - EMU saldo.....	152
5.9	Bijlage 7 - MPG lite 2015.....	153
	Samenvatting.....	156
1.	Inleiding.....	158
2.	Ontwikkelingen.....	160
2.1	<i>Ontwikkeling van de markt</i>	160
2.2	<i>Voortgang programma</i>	160
2.3	<i>Voortgang financieel</i>	161
2.4	<i>Ontwikkeling beleid en regelgeving</i>	162
3.	Financiële resultaten.....	163
3.1	<i>Autonome ontwikkelingen</i>	163
3.2	<i>Overige ontwikkelingen</i>	165
3.3	<i>Optimalisatie grondexploitaties</i>	166
3.4	<i>Optimalisatie portefeuille</i>	167
4.	Risico's.....	168
5.	Reserve en voorziening grondbedrijf.....	169
5.1	<i>Voorziening Negatieve Plannen</i>	169
5.2	<i>Bedrijfsreserve Grondzaken</i>	169

Voorwoord

Voor u ligt de Programmabegroting 2016-2019. Het zwaartepunt in deze begroting ligt wat ons betreft bij hoofdstuk 1, “Investeringsfonds Impuls Ede”. Met de vaststelling van de Perspectiefnota 2016-2019 heeft u de eerste aanzet gegeven voor een krachtige impuls in een economisch vitaal en sociaal krachtig Ede.

In deze begroting wordt in de verschillende speerpunten een verdere focus aangebracht op doelen en resultaten, waarmee wij de Visie Ede 2025 en onze ambities uit het collegeprogramma kunnen realiseren.

Daarnaast treft u de gebruikelijke actualisatie aan zoals die is vorm gegeven in de programmabladen (hoofdstuk 2), de ontwikkeling van het financieel meerjarenperspectief (hoofdstuk 3), de verschillende paragrafen (hoofdstuk 4) en de bijlagen waaronder de Tussenrapportage Meerjarenperspectief Grondexploitaties 2015 (“MPG lite 2015”).

1. Investeringsfonds Impuls Ede

1.1. Inleiding

In de Perspectiefnota 2016-2019 heeft uw raad het Investeringsfonds Impuls Ede opgericht met daarin voor de periode 2016-2019 een bedrag van € 8,5 miljoen voor de uitvoering van de speerpunten uit de Visie Ede 2015 en het Convenant 2014-2018. Dit alles om de gemeente Ede ook in de toekomst economisch vitaal en sociaal krachtig te laten zijn. Bij de besluitvorming over de Programmabegroting stelt uw raad het bedrag vast dat voor 2016 beschikbaar komt voor de uitvoering van de speerpunten. Dit gebeurt op basis van een beschrijving van de beoogde resultaten voor 2016. Bij de toekenning van de gelden kijken we in hoeverre het bijdraagt aan de Visie 2025 en in hoeverre de speerpunten elkaar onderling versterken.

1.2. Visie Ede 2025: de opgave van Ede

In de Perspectiefnota zijn de Edese speerpunten benoemd. De basis hiervoor ligt in de Visie Ede 2025 en het Convenant 2014-2018. Dit gedachtegoed heeft in de Perspectiefnota 2016-2019 verdere uitwerking gekregen. In de Perspectiefnota (p.11) staat hierover:

“Ede is een jonge en groene stad van ontmoeten en verbinden. Deze jonge en groene stad is economisch vitaal en sociaal krachtig. We bereiken dit door te bouwen aan de sociale infrastructuur, sterke wijken en het vestigingsklimaat. Er is een sociaal (zorg)vangnet voor wie het nodig heeft en mensen staan voor elkaar klaar. Mensen wonen in prettige wijken in passende woningen in een prachtige groene omgeving. Dit uitmuntende woonklimaat behoudt inwoners en trekt mensen naar Ede. Een aantrekkelijk vestigingsklimaat trekt (food)bedrijven en zorgt voor een variëteit in werkgelegenheid.

Om dit te behouden en verder uit te bouwen kiest Ede voor Food en Duurzaamheid. Deze speerpunten geven basis, profiel en kleur aan het hele gemeentelijke beleid. We bouwen gemeentebreed aan de sociale en economische kracht van de gemeente, en de Veluwe Poort, het WFC, de KennisAs, het (vitale) buitengebied en het levendige centrum zijn belangrijke gebieden waar dit tot uitdrukking komt. Food en duurzaamheid zijn op allerlei manieren herkenbaar en beleefbaar bij bedrijven, inwoners en bezoekers”.

De figuur visualiseert deze visie en vormt daarmee de **opgave van Ede**:

Visie 2025

Jong en groene stad van ontmoeten en verbinden

Sociaal krachtig

Economisch krachtig

Vitaal buitengebied KennisAs Veluwsepoort WFC Levendig centrum

De **ambitie** van Ede richt zich op een sterke sociale infrastructuur, sterke wijken en een uitmuntend woonklimaat en een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Dit zijn de drie cirkels in de figuur. Daar richten alle programma's, projecten en activiteiten zich op. Daarbij wordt zoveel mogelijk gericht op inzet die in het midden van de cirkels zit en daarmee meerdere doelen dient. Dit betekent dat de inzet aan programma's, projecten en activiteiten goed op elkaar afgestemd wordt om zoveel mogelijk synergie tot stand te brengen.

De thema's food en duurzaamheid geven een belangrijke **focus**. Ze 'kleuren' als het ware het Edese profiel. Door sterk in te zetten op food en duurzaamheid kunnen de kansen die daarbij zijn verzilverd worden en komt Ede met een sterk profiel 'op de kaart te staan' bij bedrijven, bewoners en instellingen. Dat heeft een aantrekkende werking en versterkt daarmee de Edese samenleving.

De ambitie in de cirkels, de focus op food en duurzaamheid en de uitwerking in vijf **gebieden** (Vitaal buitengebied, KennisAs, Veluwe Poort, WFC en Levendig centrum) is een krachtig geheel. Het is van belang om de komende jaren bij belangrijke keuzemomenten steeds de afweging te maken wat het betekent voor de Edese ambitie en gewenste focus. De optelsom van alle beslissingen in programma's, projecten en activiteiten die bijdragen aan (het midden van) de cirkels zal leiden tot het sociaal en economisch krachtig Ede.

1.3. Investeringsfonds Impuls Ede

Om te sturen op de hiervoor genoemde Edese opgave is het Investeringsfonds Impuls Ede in het leven geroepen. In de perspectiefnota is € 8,5 miljoen gereserveerd voor de volgende speerpunten onder de noemer Investeringsfonds Impuls Ede:

- Food
- Duurzaamheid
- KennisAs Ede-Wageningen
- Buitengebied
- Levendig Centrum
- Vervolg mEdemaken
- Citymarketing & Evenementen

- Integrale aanpak bedrijventerreinen en werklocaties

De bovenstaande speerpunten zijn essentieel voor de beschreven Edese opgave en worden de komende jaren verder ontwikkeld en uitgevoerd. Het is belangrijk om de uitvoering goed 'te richten', zodanig dat het de Edese opgave versterkt en dat de beoogde synergie tot stand komt. Door te gaan werken met het Investeringsfonds is er budget beschikbaar voor de ambities en doelen. Dit heeft het grote voordeel richting onze partners dat de gemeente Ede in gesprekken en planvorming slagkracht kan tonen en daarmee aan tactische kracht wint. Tegelijkertijd kan de gemeenteraad de kaders voor de besteding meegeven door op basis van voorstellen voor uitwerking/uitvoering de bedragen definitief beschikbaar te stellen. Hiermee houdt de gemeenteraad zeggenschap over de besteding van dit budget. En kan op basis van actuele en in de loop van de komende jaren zich doorontwikkellende plannen steeds besloten worden of en hoeveel geld vrij komt. Daarmee is tevens voldoende flexibiliteit verzekerd om 'kansen die zich onderweg voordoen' te verzilveren. Dit doet ook recht aan het gegeven dat gemeente en partners steeds meer samen aan zet zijn.

Uitgangspunten voor de inzet van het Investeringsfonds ten behoeve van de speerpunten zijn:

Samenwerking met de samenleving

De speerpunten gekoppeld aan het fonds zijn voor Ede belangrijk. Ze zijn ook met elkaar verbonden. Kenmerkend is dat niet door de gemeente zelf bedacht wordt wat een goede aanpak en goede projecten zijn, maar dat dit vooral in dialoog met de samenleving en partners plaatsvindt. De verdere uitwerking van de speerpunten de wijze waarop het zichtbaar wordt in de Edese samenleving wordt voor een belangrijk deel bepaald door bewoners, onderwijsinstellingen, bedrijven, ondernemers en maatschappelijke partners. Cocreatie en participatie zijn belangrijke vertrekpunten voor de verdere uitwerking. Alle betrokken partijen vervullen hun eigen rol en de optelsom daarvan maakt het krachtig. De gemeente is dus 1 van de partijen die samen met anderen de speerpunten verder 'laadt'. Wel neemt de gemeente een initiërende en faciliterende rol in het ontwikkelproces. De gemeente maakt de cocreatie mogelijk en organiseert (in overleg met andere partijen) de participatie. De uitvoering van plannen wordt door alle betrokken partners samen opgepakt. Passend bij ieders rol en mogelijkheden.

Flexibel inspelen op nieuwe ontwikkelingen en gewijzigde omstandigheden

Zoals eerder benoemd: de speerpunten worden in cocreatie uitgewerkt en uitgevoerd. Dit geeft een palet van projecten en activiteiten die door meerdere partijen samen worden uitgevoerd en ook projecten die vanuit een heldere rol door een partij worden uitgevoerd. Er wordt gezamenlijk gestuurd op doelen en gewenste resultaten. De fase van cocreatie en participatie wisselt per speerpunt. Wel is voor alle speerpunten flexibiliteit belangrijk. Het doel is meebewegen op energie in de samenleving en bij partijen en daar op inspelen. Dit versterken door middel van gemeentelijke inzet en/of aanvullende projecten. Er is dus sprake van voortdurend voortschrijdend inzicht, van een speerpunt in beweging.

Zoeken naar synergie en elkaar versterken

De speerpunten hangen met elkaar samen en kunnen elkaar versterken. Het is zaak om de optimale synergie tot stand te laten komen. Er is een nauwe samenhang tussen de speerpunten Food, KennisAs en Integrale bedrijventerreinen en werklocaties. En ook tussen Food, Duurzaamheid en Buitengebied. Citymarketing wordt 'geladen' met het profiel waarop Ede herkenbaar wil zijn. En daarbij spelen de speerpunten een belangrijke rol. Ook de evenementen zijn hierop gericht. Food en Duurzaamheid zijn de kleuren en het profiel dat sterk gaat landen in gebieden. Dus in het buitengebied, het levendig centrum en de KennisAs. En natuurlijk ook bij het WFC, de Veluwe Poort en KennisAs. Maar die financiële stromen lopen deels buiten het investeringsfonds om. Wel is er de inhoudelijke verbinding. Het zoeken naar synergie is een constant proces. Hier is bij de start van de speerpunten meteen naar gezocht. En mogelijkheden hiervoor zijn benoemd. De komende jaren zal bij de verdere uitvoering en verankering die synergie steeds zichtbaarder worden.

Zich ontwikkelende planvorming: gefaseerde aanvraag Investeringsfonds

Door het werken in cocreatie met partners, de gewenste flexibiliteit en de afhankelijkheden tussen speerpunten is het niet gewenst en mogelijk om in deze begroting gedetailleerde uitvoeringsplannen te presenteren voor heel 2016. Ook zijn de speerpunten nog in de opbouwfase, waardoor deels zicht is op de wijze van uitvoering en deels dit nog in ontwikkeling is. Er is daarom gekozen voor een gefaseerde aanvraag. Dit betekent dat nu in deze programmabegroting de eerste fase wordt aangevraagd ten laste van het fonds. Dit zijn de uitwerkingen per speerpunt die nu ver genoeg gevorderd zijn om concreet te budgetteren en uit te voeren.

Efficiënt inzetten van benodigde capaciteit

Het is niet mogelijk om de speerpunten uit te voeren met de beschikbare capaciteit binnen de organisatie. De uitvoering van de speerpunten vraagt om een grotere slagkracht en meer ambtelijke inzet dan beschikbaar is en op onderdelen ook om bijzondere inhoudelijke expertise. Een deel van het Investeringsfonds is daarom ook noodzakelijk voor dekking van capaciteitsinzet ten behoeve van de uitvoering van de ambities en het realiseren van de beoogde resultaten. Binnen de speerpunten is daar budget voor opgenomen. Als college zullen we toezien op een zo efficiënt en effectief mogelijke inzet van middelen waarbij ook zoveel als mogelijk gebruik is gemaakt van capaciteit die beschikbaar is binnen de ambtelijke organisatie.

Bij de Perspectiefnota 2017-2020 zal gerapporteerd worden wat op dat moment de stand van zaken is van de realisatie van de resultaten en of er aanleiding is om accenten te veranderen. Het is de bedoeling om in het voorjaar van 2016 een tweede aanvraag aan de gemeenteraad voor te leggen, gericht op de 2^e helft van 2016. Uiteraard worden dan ook de tot dan toe behaalde resultaten daarbij belicht.

1.4. Speerpuntprogramma's

In deze paragraaf staat per speerpunt:

- Omschrijving van het speerpunt
- Doelen
- Beoogde resultaten 2016
- Benodigd budget 2016
- Resultaten tot nu toe

In de tekst is de synergie met andere speerpunten benoemd door middel van verwijzingen en benoemde samenhang of afhankelijkheid. Daarnaast is benoemd welk bedrag nu met deze eerste aanvraag wordt ingediend. Ook is een doorkijk gegeven naar de 2^e helft van 2016, zodat indicatief zicht ontstaat op de benodigde budgetten voor 2016.

Food

Omschrijving van het programma

Dit speerpunt draagt bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat en een stevige (en gezonde) sociale structuur. Met het speerpunt Food worden de volgende maatschappelijke effecten nagestreefd:

Economisch: De werkgelegenheid in de food-sector is toegenomen en deze groei is sneller in vergelijking met de rest van Nederland. Dit zien we doordat het aantal arbeidsplaatsen in Ede is toegenomen ten opzichte van het landelijk gemiddelde (ook andere programma's dragen bij aan deze ambitie).

Sociaal-maatschappelijk: De Edese identiteit is bij de inwoners van de gemeente Ede versterkt door Food. De Edese inwoner is trots op Ede en de band met Food en voelt zich ambassadeur ervan. Inwoners van Ede en specifiek jongeren, ouderen en mensen met een kleinere beurs weten wat gezond en duurzaam voedsel is, waar het vandaan komt en weten keuzes te maken die hierbij passen. Dit wordt zichtbaar doordat duurzaam en gezond voedsel gemiddeld meer dan in de rest van Nederland door hen wordt afgenomen.

Doelen

Economisch

- Meer start ups in de food-sector
- Doorontwikkeling van bestaande food-bedrijven (innovatie en omzet/werkgelegenheid)
- Food-bedrijven aantrekken
- Aantrekkelijker vestigingsklimaat
- Profileren van Ede als (inter)nationale Foodstad

De scope van het uitvoeringsprogramma Food richt zich voor wat betreft de economische doelen op bestaande food bedrijven. Binnen het speerpunt KennisAs (als gebiedsopgave) zit de focus op het aantrekken van kennisintensieve bedrijven en instellingen. Beide programma's trekken bestuurlijk en ambtelijk intensief met elkaar op.

Sociaal-maatschappelijk

- Ede zichtbaar, in Regio FoodValley-verband, als toonaangevende Foodstad
- Toename bekendheid van de Edese profilering op Food bij Edese inwoners en bezoekers (zakelijk en toeristisch)
- Toename van stadslandbouwinitiatieven
- Minder sterke toename van overgewicht
- Deelname Edese basisscholen aan schooltuinen en educatieprojecten op het gebied van Food
- Bekendheid van de relatie tussen Food, gezondheid en duurzaamheid en bijbehorende gedragsverandering bij Edese inwoners
- Toename uitwisseling van food-kennis en ideeën tussen inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven

Beoogde resultaten 2016

Economisch

- Actief netwerk van bestaande regionale food-bedrijven, samen met de speerpunten *Buitengebied*, *WFC*, *KennisAs* en *Economie*
- Opgesteld meerjarenplan zakelijke food-evenementen en één zakelijke food-evenement gerealiseerd dan wel naar Ede gehaald, samen met *Citymarketing*
- Samen met *Regio FoodValley* ontwikkelde en ingevoerde Regionale FoodValleyMonitor waarmee inzicht ontstaat in de concurrentiepositie en ontwikkeling van Ede als Foodstad in de Regio FoodValley
- Integraal Food-verhaal voor Ede opgeleverd voor bij werkbezoeken, presentaties en pitches nationaal (waaronder bestuurlijk) als Europees, in samenwerking met de speerpunten *KennisAs* en *WFC*
- Meerjaren plan van aanpak opgeleverd voor Food-inbreng nationaal en internationaal

Overige resultaten

- Uitgevoerd onderzoek naar de mogelijkheden voor een regionaal FoodValley Fonds
- Zichtbaar samenwerkingsverband innovatie in de vorm van een foodnetwerk, in samenwerking met speerpunt *KennisAs*
- Zo mogelijk handelsmissie georganiseerd in samenwerking met het speerpunt *Economie* en in lijn met de nationale en internationale representatie van Food opgenomen bij het doel 'Profilering van de foodregio als (inter)nationale Foodstad'
- Plan van aanpak gereed voor realisatie van toename verkrijgbaarheid van regionale producten, in samenwerking met het speerpunt *Buitengebied*
- Afgerond haalbaarheidsonderzoek en gericht beeld van inhoudelijke bijdrage van speerpunt Food aan speerpunt *Levendig Centrum*, specifiek Smaakstraat
- Plan voor versterken vestigingsklimaat voor specifieke segmenten food-bedrijven, in samenwerking met de integrale aanpak van bedrijventerreinen en speerpunt *Buitengebied*
- Bestemmingsplan bedrijventerrein De Klomp met Food-inbreng gereed
- Inbreng in speerpunt *Buitengebied* met betrekking tot primaire Agrofoodbedrijven
- Partijen verbonden en zicht op nieuwe initiatieven ten behoeve van een compleet aanbod van relevante Foodopleidingen in ondersteuning van speerpunt *KennisAs*.
- Mogelijke eerste stap gezet in realisatie van een HBO-Honoursprogramma in afstemming met speerpunt *KennisAs*.

Sociaal-maatschappelijk

- Ontwikkeling en start van een meerjarenprogramma (tot 2020) voor evenementen gericht op brede doelgroep inwoners in samenwerking met het speerpunt *Levendig Centrum* en *City Marketing*
- Onderzoek uitgezet ten behoeve van het verkrijgen van inzicht in de educatieve componenten voor agrarische bedrijven
- Geïnteresseerde inwoners zijn op de hoogte van beschikbare openbaar groen locaties en de bijbehorende mogelijkheden voor stadslandbouw
- Verschillende doelgroepen en bijbehorende plannen van aanpak voor minder sterke toename overgewicht zijn in kaart gebracht
- Een compleet doorlopend voedsel educatie-aanbod voor basisscholen is ontwikkeld in samenwerking met relevante *beleidsafdelingen*, *Wijkbeheer* en gemeente Wageningen en een pilotproject voedsel educatie en schooltuinen is gestart
- Per doelgroep is een bijbehorend plan van aanpak gemaakt voor relatie Food, gezondheid en

duurzaamheid gericht op het bevorderen van een gedragsverandering bij Edese bewoners (gezond eten door ouderen, inwoners met smalle beurs, sportkantines)

- De Foodfloor (uitwisseling food-kennis en ideeën) is in 2016 één keer (financieel) ondersteund
- (Digitaal) platform ter bevordering van ontmoetingen rondom maaltijden, gekoppeld aan voorlichting, is gerealiseerd

Overige resultaten

- Inzicht over wijze waarop Food zichtbaar te maken is in Ede (in samenwerking met de speerpunten *Levendig Centrum* en *Buitengebied*)
- Kernboodschap ontwikkeld voor de zichtbaarheid van Food op jaarlijks terugkerende evenementen in samenwerking met *Citymarketing*
- Afname van het % voedsel dat door huishoudens wordt weggegooid in samenwerking met het speerpunt *Duurzaamheid*
- Samen met het speerpunt *Veluwe Poort* is op inhoud bijgedragen aan het Smaakpark en zijn andere initiatieven op de kazerneterreinen aangejaagd

Benodigd budget 2016

Om bovenvermelde resultaten in 2016 te bereiken zijn de onderstaande kosten geraamd. Dit zijn de kosten van de nu voorziene werkzaamheden. In april 2016 volgt dan de 2^e budget aanvraag voor de rest van 2016 op basis van verder uitgewerkte plannen.

Begroting Food	bedragen x € 1 2016
Economisch	
Ontwikkeld en actief netwerk bestaande food bedrijven	60.000
Opgestelde meerjarenplan zakelijke food evenementen	25.000
Integraal Foodverhaal en meerjarenplan voor representatie inter- en nationaal	10.000
Ontwikkelde en ingevoerde regionale Food Valley monitor	20.000
Sociaal Maatschappelijk	
Ontwikkeling en start meerjarig evenementenprogramma	20.000
Onderzoek educatief programma bedrijven	10.000
Stimuleren en faciliteren Stadslandbouwinitiatieven	10.000
Opstellen plannen van aanpak verminderen overgewicht	10.000
Schooltuinen en educatieprojecten op het gebied van food	35.000
Opstellen plannen van aanpak relatie food, gezondheid en duurzaamheid	35.000
Ondersteunen Foodfloor	25.000
Ontwikkelen digitaal platform ontmoetingen maaltijden en voorlichting	15.000
Algemeen	
Capaciteit	215.000
Algemeen en Communicatie	25.000
Totaal	515.000

Resultaten tot nu toe

Intern

- Visie Food! is vastgesteld en doorvertaald naar een eerste concept werkprogramma
- Programmamanager Food is aangesteld
- Food-team is geformeerd
- Bijgedragen aan de ontwikkeling van diverse interne programma's waaronder Duurzaamheid, Buitengebied, structuurvisie Stad
- Start gemaakt met ontwikkeling van een intern food-leertraject

Gemeentelijk en regionaal

- Indicatoren aangeleverd voor de regionale economische monitor van Regio FoodValley en zitting in commissie
- Benchmark onderzoek Agrofood laten uitvoeren door Alterra
- Medeontwikkeling van de regionale voedselvisie

- Hernieuwde samenwerking afgesproken met FoodValley NL
- Hernieuwde samenwerking afgesproken met CoG ten behoeve van verbinden van foodpartijen rond het WFC
- Verbinding gelegd met relevante partners zoals NFSI
- Verkenning samenwerking met bestaande coöperaties ter verspreiding van regionale producten
- Intensivering samenwerking met gemeente Wageningen op het gebied van stadslandbouw, schooltuinen en aanpak voedselverspilling
- Bijgedragen aan de Smaak van Van Gogh en ondersteuning geleverd bij diverse activiteiten
- Mede-organisatie van de Gebiedslab
- Faciliteren en mede-organiseren dag van de stadslandbouw in samenwerking met Eetbaar Ede en borden laten maken ter stimulering van stadslandbouw
- Faciliteren van de Foodfloor
- Faciliteren en mede-organiseren van Food Unplugged
- Faciliteren en mede-faciliteren van Bio1000 evenement
- Faciliteren van het project Smaakvol verbinden
- Financieel ondersteunen van nieuwe foodopleiding Groenhorst
- Mede-verkenning van invulling Smaakstraat en Smaakpark
- Start gemaakt met pilotproject gezonde sportkantine

Provincie, nationaal, EU

- Deelname Gelders stedennetwerk voedsel
- Deelname stedennetwerk stadslandbouw
- Contact met provincie Gelderland geïntensiveerd ten behoeve van aanhaken bij provinciale ontwikkelingen en budgetten
- Netwerk en samenwerking met ministerie van Economische Zaken rond thema Food geïntensiveerd ten behoeve van de ontwikkeling van voedselvisies
- Voedselvisie-discours nationaal en regionaal op de FoodValley Open days in samenwerking met het ministerie van Economische Zaken
- Met de speerpunten *WFC* en *KennisAs* samenwerking gezocht ten behoeve van een EZ-werkbezoek aan Ede en een pitch in Brussel
- Representatie van Visie Food! tijdens Brussel Open Days
- Alliantie Voeding Cater4care: gezamenlijke indiening van een pitch voor EFRO-subsidie

Communicatie

- Extern representatiemateriaal over de Visie Food! gemaakt in de vorm van boekjes
- Bureaus geselecteerd en gesprekken gevoerd ten behoeve van de productie van conversation starters voor het voeren van acquisitiegesprekken met Food-bedrijven
- Externe partners geïnformeerd over en betrokken bij de visie Food en de eerste uitwerking ervan op high-tea bijeenkomst en door diverse bilaterale gesprekken

Duurzaamheid

Omschrijving van het programma

Samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties willen we duurzaamheid in Ede verstevigen. En een toekomstbestendige gemeente worden met als maatschappelijk effect een langdurige balans tussen people, planet en profit. Een gemeente waar het fijn wonen, werken, en recreëren is voor ons en voor de generaties na ons. Ede wil zo tot de top van duurzaamste gemeenten gaan behoren. Om deze top te bereiken, zullen we de komende jaren extra stappen moeten zetten.

In plaats van op de gehele breedte van het thema duurzaamheid in te zetten, focussen we binnen het speerpunt Duurzaamheid op energie, uitgesplitst in de speerpunten hernieuwbare energie en energiebesparing in de bouw. Met deze twee zaken is wat effectiviteit betreft de grootste winst te behalen. Daarnaast focussen we op de speerpunten duurzame mobiliteit en meer waarde uit afval. Speerpunten waarmee we ook onderscheidend kunnen zijn en de bewustwording kunnen vergroten. Bij al onze inzet en activiteiten zal communicatie een hoofdrol spelen. Met communicatie zetten we in op bewustwording, een positieve houding en bereidheid in de samenleving om duurzaamheid gezamenlijk en vanuit participatie op te pakken. We smeden allianties met duurzame partners en initiatieven. En zetten onze eigen organisatie in om voortdurend in contact te zijn. Het inbedden in gemeentelijke kanalen, ook die van bestuur en politiek, van ons duurzaamheidsbeleid is van essentieel belang voor ons welslagen. Daarnaast willen we een proeftuin zijn voor duurzame innovaties; en een voorbeeld vormen op het gebied van duurzaamheid voor andere gemeenten!

Doelen

- Hernieuwbare energie: 20% duurzame energie in 2020
- Energiebesparing in bestaande bouw: daling van het verbruik van energie: gemiddeld 1,5% energiebesparing per jaar
- Duurzame mobiliteit: toename van het fietsgebruik en afname van de CO2 uitstoot in het verkeer
- Meer waarde uit afval: Minder afval en meer hergebruik. Van 220 naar 100 kilo huishoudelijk restafval per inwoner per jaar.
- Communicatie: Bewoners, bedrijven, instellingen en onderwijs in Ede zetten zich actief in voor duurzaamheid.
- Innovatie: bekendheid en voorbeeldfunctie voor andere gemeenten op gebied van duurzaamheid

Beoogde resultaten 2016

In 2016 wordt gewerkt aan onderstaande resultaten. Hierbij zal zoveel mogelijk de kruisbestuiving met andere speerpunten worden geoptimaliseerd (waaronder Food en Buitengebied). Bij verduurzaming van locaties wordt ook gekeken naar het buitengebied (o.a. biomassa, zonne- en windenergie).

Hernieuwbare energie:

- Uitleg warmtenet, waarbij wordt ingezet op 8.000 aangesloten woningequivalenten eind 2016.
- Stimulerende maatregelen plaatsen zonnepanelen voor inwoners, scholen en bedrijven.
- Uitgevoerd verkennend onderzoek naar de haalbaarheid van extra windturbines
- Opgestelde routekaart waarmee inzicht is verworven in de weg die we moeten bewandelen om als gemeente in 2050, of eerder, energieneutraal te worden
- Een opgericht en functionerend platform Ede energieneutraal, met deelname van belangrijke stakeholders, gericht op het verwerven van draagvlak en het organiseren van denk- en daadkracht, met het oog op de doelstelling energieneutraal

Duurzame mobiliteit

- Maatregelen gericht op het stimuleren van het fietsgebruik (o.a. verbetering fiets aantrekkelijkheid, aanstelling fietsambassadeurs, opstart fietspromotiecampagnes)
- Uitbreiding laadinfrastructuur elektrisch rijden en rijden op alternatieve brandstoffen
- Vergroening mobiliteits/wagenpark gemeente Ede
- Uitbreiding pilot duurzaam fietspad

Energiebesparing in de (bestaande) bouw

- Wijk aanpak energiebesparing (bestaande o.a. uit de uitvoering van de nieuwe regeling duurzaamheidslening, de ontwikkeling van een energieloket, deelname aan het project energetisch renoveren, buurtaanpak HOOM, pilotwoningen) zodanig dat 1,5% energiebesparing gemiddeld per jaar wordt gehaald
- Uitgewerkt plan van aanpak voor verduurzaming gemeentelijk vastgoed + realiseren van energiebesparingsmaatregelen zodanig dat een sprong wordt gemaakt in de energielabels voor gemeentelijke gebouwen (Hierbij ook betrekken de motie die door de Raad is aangenomen om 75% van het gemeentelijke vastgoed te voorzien van hernieuwbare energie.)
- Aanjagen verduurzaming nieuwbouw Kazerneterreinen
- Stimulering oprichting Energieplatform bedrijven

Meer waarde uit afval

- Deelname aan afval-pilots (o.a. Columbussysteem)
- Plaatsing extra inzamelingsbakken elektrische apparaten
- Deelname aan de Foodbattle (i.s.m. speerpunt Food)
- Deelname Ede-schoon

Communicatie

- Start oprichting van actieve netwerken
- Inbedding Informatie en kennisdeling in gemeentelijke kanalen, waaronder website
- Beschikbaar stelling van communicatietools aan duurzame partners en – organisaties
- Opgezet platform/netwerk als verbindend communicatiemiddel
- Deelname aan klimaatstraatfeest
- Organisatie van/ participatie in andere evenementen
- Organisatie ludieke acties

Innovaties

- Verkenning mogelijkheden en stimuleren samenwerking op het gebied van duurzame innovaties

Benodigd budget 2016

Voor uitvoering van de projecten zijn de benodigde budgetten nodig.

	bedragen x € 1
Begroting Duurzaamheid	2016
Hernieuwbare energie	
Uitrol warmtenet	45.000
Maatregelen stimuleren plaatsen zonnepanelen	60.000
Haalbaarheidsonderzoek windturbines	30.000
Routekaart energieneutraliteit	40.000
Platform energieneutraliteit	20.000
Duurzame mobiliteit	
Stimulerende maatregelen fietsgebruik	60.000
Uitbreiding laadinfrastructuur	10.000
Vergroening mobiliteits/wagenpark gemeente Ede	15.000
Pilot duurzaam fietspad	20.000
Energiebesparing (bestaande bouw)	
Wijkaanpak energiebesparing	80.000
Energiebesparingsmaatregelen gemeentelijk vastgoed	35.000
Meer waarde uit afval	
Deelname Foodbattle	5.000
Communicatie	35.000
Interne organisatie	30.000
Innovatie	15.000
Totaal	500.000

In de tabel is aangegeven welke budgetten nodig zijn om de beoogde resultaten te bereiken. Hiervan wordt € 195.000 gedekt uit anderen gelden (opbrengsten windenergie en dekking vanuit afdracht). Hiervan wordt bij deze programmabegroting € 305.000 aangevraagd ten laste van het Investeringsfonds. Op een later moment in 2016 wordt op basis van uitgewerkte voorstellen een aanvullend budget aangevraagd.

Resultaten tot nu toe

Het speerpunt Duurzaamheid is in 2014 gestart. Daarbij zijn de volgende resultaten al bereikt.

Hernieuwbare energie

- Onderzoek naar mogelijke uitbreidingen warmtenet uitgevoerd
- Stimulerende maatregelen plaatsen zonnepanelen
- Realisatie windturbines

Duurzame mobiliteit

- Maatregelen ter verbetering fiets aantrekkelijkheid opgestart
- Carpoolplaats N224 gerealiseerd
- Groene golf N224 gerealiseerd
- Elektrische + groengas-auto's aangeschaft

Energiebesparing in de bouw

- Opstart klimaatstraatfeest
- 1^e ervaringen met energieneutrale renovatie pilotwoning
- Ontwikkelaars die extra duurzaamheid gaan realiseren in 2^e fase Kazerneterreinen geselecteerd
- Diverse gemeentelijke gebouwen al verduurzaamd

Meer waarde uit afval

- Pilot buitengebied uitgevoerd
- Plastic-hero zakken vervangen door oranje verpakkingszakken

Communicatie

- Logo/slogan
- Communicatiekader en -kalender
- Organisatie Dag van de duurzaamheid 8 en 10 oktober
- Deelgenomen aan serious ambtenaar
- Duurzame rubriek in Ede-stad

Innovaties

- 1^e verkenning mogelijke innovaties uitgevoerd (duurzaam fietspad, Elf)
- Verkenning mogelijkheden samenwerking met WUR opgestart

KennisAs

Omschrijving van het programma

De KennisAs is het gebied tussen Ede en Wageningen, waar ook nu al onderwijs- en kennisinstellingen, de Wageningen UR en bedrijven zijn gehuisvest. Een gebied met een uniek karakter en kansen voor verdere ontwikkeling. Het beoogde maatschappelijk effect is een aantrekkelijk vestigingsklimaat, werkgelegenheid en daarmee een stevige sociale structuur.

Recente gesprekken met onze partners (waaronder gemeente Wageningen, Wageningen UR en provincie) in het kader van de integrale gebiedsopgave vereisen een versnelling op de onderdelen concurrentiekracht (positionering, profilering en acquisitie) en ruimtelijke kwaliteit (uitstraling en herkenbaarheid conform Bouwstenenboek).

Doelen

Het **hoofddoel** van speerpunt KennisAs Ede-Wageningen is het creëren en versterken van een internationaal vestigingsklimaat voor innovatieve bedrijven en kennisinstellingen op Agrofood in en tussen de stedelijke kernen Ede en Wageningen. Deze clustering van bedrijven en kennisinstellingen draagt bij aan extra werkgelegenheid in Ede en regio en een hoogwaardig voorzieningenniveau.

Het speerpunt KennisAs volgt drie sporen met onderstaande doelen voor de lange termijn:

1. *Versterken concurrentiekracht*

Doelen:

- ruim aanbod van goed toegeruste studenten respectievelijk werknemers door het realiseren van een zo compleet mogelijke onderwijskolom Agrofood (van MBO t/m Universitair)
- profilering en positionering van KennisAs t.b.v. acquisitie
- ruim huisvestingsaanbod voor kennisintensieve bedrijven Agrofood van startup tot en met multinational.

2. *Versterken innovatie ecosysteem (community)*

Doelen:

- kennisuitwisseling (netwerk) tussen bedrijven en kennisinstellingen onderling
- toepassing aanwezige kennis (showcases) voor het regionale MKB

3. *Versterken ruimtelijke kwaliteit*

Doelen:

- uitstraling en herkenbaarheid als innovatief gebied
- optimale bereikbaarheid voor alle vervoersmodaliteiten
- aantrekkelijk woon- en leefklimaat

Het realiseren van de doelen op het gebied van het versterken van de concurrentiekracht en het versterken van het innovatie ecosysteem (community) vindt plaats in samenwerking met betrokkenheid van het programma Food.

Beoogde resultaten 2016

Daarvoor worden de volgende activiteiten in gang gezet met de aangegeven resultaten:

Spoor1: Versterken concurrentiekracht (€100.000)

- *Verkenner en kwartiermaker versterken Kennispiljer (€25.000)*

In de verkenningsfase zal een verkenners/kwartiermaker in overleg met partijen uit het

bedrijfsleven en onderwijs/onderzoek de behoefte aan HBO-opleiding verder in kaart brengen. Hij/zij krijgt tot taak in samenspraak concrete voorstellen te ontwikkelen, variërend tot vestiging van nieuwe opleiding tot en met vormen van samenwerkingen tussen HBO's/universiteiten binnen en buiten de regio. Hier wordt een nauwe verbinding gelegd met het speerpunt Food

- *Toolbox profilering & positionering (€ 50.000)*
In het kader van het acquisitie-overleg WUR/WFC/KennisAs en het positioneren van het stedelijke netwerk Ede-Wageningen als topvestigingslocatie voor kennisintensieve bedrijven AgroFood wordt een toolbox voor materiaal ter ondersteuning van werkbezoeken, presentaties en ontvangst delegaties.
- *Presentatie bedrijfslocaties en versterken faciliteiten pré-starters, startups en follow-up(€25.000)*
In eerste helft 2016 wordt een professionele presentatie van de vestigingsmogelijkheden aan de KennisAs opgesteld. Dit is een noodzakelijk instrument ten behoeve van de gezamenlijke acquisitie WFC/Wageningen UR/Ede/Wageningen/FoodValley voor kennisintensieve bedrijven. De versterking van de mogelijkheden voor pré-starters en startups wordt samen met de speerpunten Food en Economie opgepakt.
In eerste helft 2016 wordt duidelijk welke aanvullende middelen (aanjager en fysieke investeringen) nodig zijn om startups te faciliteren, passend bij het beoogde internationale vestigingsklimaat.

Spoor 2: Versterken innovatie ecosysteem (€35.000)

- *Showcases: aanjager & realisator plus waar nodig een bijdrage in fysieke investering (€25.000)*
Een aantal locaties (kennistuinen) waar het experimentele en innovatieve karakter direct zichtbaar wordt. De ontwikkelaar gaat met partners in gesprek over mogelijkheden om met innovaties te experimenteren door deze in de praktijk op locaties langs de KennisAs te testen en daarmee deze gelijk zichtbaar te maken voor de omgeving. De KennisAs als proeftuin. Toepassing plant-e en WE Pods zijn actuele voorbeelden.
In eerste helft 2016 wordt duidelijk welke aanvullende middelen nodig zijn om showcases te faciliteren, passend bij het beoogde internationale vestigingsklimaat.
- *Vitale netwerken: ondersteuning & aanjager bestaande netwerken. (€10.000)*
In 2015 worden de huidige netwerken (VNO-NCW, EBC, 0318samen, ondernemersverenigingen, ZZP-Valley) in kaart gebracht en verkend op hun betekenis en ambities voor de versterking van het beoogde internationale vestigingsklimaat voor kennisintensieve bedrijven en instellingen in de Agrofoodsector.
In eerste helft 2016 wordt duidelijk wat er aanvullend nodig is om netwerken verder te versterken.

Spoor 3: Versterken ruimtelijke kwaliteit (€50.000)

- *Realiseren bakens en lichtobject A12 (€10.000)*
Voor een zichtbaarheid op korte termijn wordt in 2015 een lichtkunstwerk gerealiseerd boven de A12 en een tweetal tijdelijke bakens. De investeringen worden volledig door de provincie vergoed. Goede en duurzame inpassing vergt eenmalige kosten.
- *Ontwerpprincipes Bouwstenenboek toepassen en realiseren (€40.000)*
Het Bouwstenenboek heeft een aantal kwaliteitsverhogende elementen beschreven, waaronder een KennisLaan met toepassing van o.a. lindes, hoogwaardige en experimentele verlichting. Op onderdelen wordt aanvullende expertise ingezet.

Met de betrokken partners wordt een ruimtelijk projectteam opgezet, dat op onderdelen wordt aangevuld met externe expertise. Dit team toetst en stimuleert tevens de showcases zoals aangegeven bij punt 2.

Benodigd budget 2016

Een eerste indicatie voor het Edese aandeel voor de KennisAs in heel 2016 is €275.000 in 2016. Echter, zoals hierboven aangegeven, is het speerpunt KennisAs nog in ontwikkeling. De totale inzet wordt mede bepaald door de hoogte van de provinciale bijdrage in het kader de integrale gebiedsopgave voor het stedelijk netwerk Ede-Wageningen/FoodValley. Voor de eerste helft 2016 kan daarom worden volstaan met een bijdrage uit het Investeringsfonds ter hoogte van € 185.000 (aandeel Ede) is.

Begroting KennisAs	bedragen x € 1 2016
Versterken concurrentiekracht - verkennen en kwartiermaker Kennispijler - toolbox profilering & positionering - presentatie bedrijfslocaties en versterken faciliteiten	100.000
Versterken innovatie ecosysteem - aanjager showcases - in kaart brengen netwerken	35.000
Versterken ruimtelijke kwaliteit - realiseren bakens en lichtkunstwerk - toepassen principes Bouwstenenboek	50.000
Totaal	185.000

*) Bij het programma KennisAs betreft alle genoemde bedragen betreffen het Edese aandeel. Daarnaast zijn er bijdragen vanuit de gemeente Wageningen en is de verwachting dat via de integrale gebiedsopgave Ede-Wageningen/FoodValley van de provincie Gelderland aanvullend middelen worden verkregen.

Resultaten tot nu toe

- Opbouwen en versterken netwerk met Triple Helix partners door o.a.
 - Diverse events en werkateliers
 - Excursies en tours
 - Interviews met stakeholders
- Toename betrokkenheid
 - Belangstelling overheden (gebiedsopgaven, Citydeals, AgendaStad)
 - Bedrijven vestigen zich (TNO, HNK) of blijven definitief (NIZO e.a.)
 - HBO en universitair onderwijs onderkennen potenties gebied
- PR & communicatie:
 - Meertalige website & brochure (booqi)
 - social media,
 - redactionele artikelen (Gelderlander, Financieel Dagblad)
- Uitwerking fysieke versterking
 - Opstellen Bouwstenenboek
 - Realiseren tijdelijke bakens en lichtkunstwerk
- Podium voor experimenten
 - WE Pod (zelfrijdend voertuig)
 - plant-e (stroom uit planten)

Buitengebied

Omschrijving van het programma

Het beoogde maatschappelijk effect van het programma Buitengebied is economische vitaliteit van het buitengebied. Het streven is een vitaal platteland met ruimte voor bedrijven en respect voor natuur en milieu. Dit draagt bij aan aantrekkelijk vestigingsklimaat, fijn wonen en een stevige sociale structuur.

De doelen

De doelen voor het Buitengebied zijn:

1. Een vitale agrarische sector, met ruimte voor groeiers en maatregelen gericht op vrijkomende agrarische bebouwing
2. Een toekomstbestendige toeristische sector met levensvatbare bedrijven en een goede recreatieve infrastructuur
3. Ruimtelijke kwaliteit met als uitgangspunt een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor burgers en bedrijven en tegelijkertijd een goede belevingswaarde voor inwoners en recreanten
4. Duurzame werkgelegenheid

Beoogde resultaten 2016

- Opstellen programma buitengebied met uitvoeringsprogramma (met o.a. visie op vitale bedrijven, vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen en recreatie/toerisme)

- Uitgewerkte uitnodigingsplanologie en regionaal ruimtelijk beleid, door vaststellen menukaart (in samenwerking met regio) en plusbeleid (samen met provincie)
- Nieuw regionaal functiewisselingsbeleid gericht op het vrijkomen van 650.000 – 1.000.000 m² zodanig dat helderheid ontstaat over de vestiging en mogelijkheden qua soort en omvang van niet agrarische bedrijven in het buitengebied.
- Actieve deelname aan de gebiedsopgave Veluwe (door provincie benoemd tot een van de zes gebiedsopgaven van Gelderland). Dit richt zich op vitale vakantieparken, excellente routestructuren en robuuste marketing (in afstemming met citymarketing)
- Vastgesteld beleid vitale vakantieparken. Afgerond onderzoek levensvatbaarheid van ca. 70 Edese recreatiebedrijven. Accountmanagement voor stimuleren uitvoering hierbij passende productvernieuwing.
- Verbeterde routestructuren. Onderzoek hoe het fietsroutesysteem verbeterd kan worden loopt. In 2016 uitvoeren maatregelen.

Benodigd budget 2016

De activiteiten zijn in eerste instantie gericht op opstellen van de visie en het uitvoeringsprogramma. Dit wordt vervolgens nader uitgewerkt in concrete maatregelen en beleidsaanpassingen.

Begroting Buitengebied	bedragen x € 1 2016
Onderzoek Vitale Vakantieparken en opstellen uitvoeringsprogramma Buitengebied	50.000
Accountmanagement Toerisme Buitengebied (vitale vakantieparken, marketing met ondernemers, Veluwe-convenant uitwerken en uitvoeren, beleidsmatig borgen gebiedsopgave Veluwe)	100.000
Actieve deelname aan gebiedsopgave Veluwe	50.000
Vervolg project vitale recreatieparken gericht op productvernieuwing en ruimtelijke vertaling	25.000
Optimalisatie Fietsknooppuntensysteem	25.000
Totaal	250.000

Resultaten tot nu toe

- De gemeente Ede heeft in 2013 het Veluwe-convenant ondertekend; net als de andere Veluwse gemeenten, de provincie, het bedrijfsleven, terreinbeheerders en natuurorganisaties met als doel de Veluwe te ontwikkelen tot het sterkste toeristische gebied van Nederland. Hierbij ligt de focus op:
 - Vitale vakantieparken
 - Excellente routestructuren en voorzieningen voor(recreatieve) buitensport
 - Robuuste marketing van de Veluwe
- Interactief proces om te komen tot een Programma Buitengebied is gestart in samenspraak met de gemeenteraad. Op basis van themabijeenkomsten worden in overleg met de samenleving uitgangspunten geformuleerd die in december aan de raad worden aangeboden.
- De Veluwe is door GS van Gelderland, net als de KennisAs, benoemd tot één van de zes belangrijkste gebiedsopgaven van Gelderland.
- Onderzoek vitale vakantieparken afgerond in september 2015. Tijdelijke inzet accountmanagement tot eind 2015 om kansen met bedrijven om te zetten in uitvoering door bedrijven.
- Proces voor menukaart loopt in regionaal verband in afstemming met provincie (Plussenbeleid).

Levendig Centrum

Omschrijving van het programma

Het beoogde maatschappelijk effect van het speerpunt Levendig centrum is een levendige stad, waar het prettig wonen is en met een aantrekkelijk vestigings- en ondernemersklimaat. Dit heeft ook een positief effect op de werkgelegenheid. In besluitvorming over het Plan van Aanpak Levendig Centrum (juni 2015) is besloten, dat "Ede Centrum moet (weer) de plek worden waar de Edenaar graag en met trots werkt, winkelt, woont of uitgaat en de niet-Edenaar een bestemming vindt voor een dagje uit, door:

- Op korte termijn het centrum met een aantal snelle ingrepen (quick wins) een positieve impuls te geven,

- Een op maat gesneden programma van maatregelen van uiteenlopende aard uit te voeren dat een ommekeer teweeg brengt in de terugloop van het aantal bezoekers en het gebrek aan aantrekkelijkheid en levendigheid,
- Op lange termijn een stabiele situatie te creëren voor bezoekers, ondernemers, eigenaren, bewoners en andere belanghebbenden: een aantrekkelijk, levendig en levensvatbaar centrum van Ede”.

Doelen

1. Het behouden en versterken van de positieve stemming en verwachting met betrekking tot de toekomst van Ede Centrum.
2. Het verbeteren van samenwerking en afspraken tussen partijen en binnen organisaties met betrekking tot het centrum.
3. Het formuleren van de Visie Ede Centrum 2025, op basis van de input vanuit de serie verdiepingssessies.
4. Aantoonbare verbeteringen op het gebied van de voornaamste knelpunten in Ede Centrum: leegstand, bezoekersaantallen, negatieve reputatie, last van regeldruk en lage belevingswaarde.

Beoogde resultaten 2016

De volgende resultaten worden bereikt (in nauwe samenwerking met ondernemers, eigenaren, bewoners):

- Opzetten evenementenloket, een virtuele en fysieke plek waar alle lijnen m.b.t. evenementen bijeen komen. Draagt bij aan doelen 2 en 4.
- Bijeenkomsten klankbordgroep t.b.v. creëren van draagvlak bij bewoners en ondernemers. Draagt bij aan doelen 1, 2 en 3.
- Maandelijks aanjaagteam met alle betrokken partijen in het centrum ten behoeve van informatie-uitwisseling, bewustzijn en kennis van activiteiten van andere partijen. Draagt bij aan doel 2.
- Stimulering en verbetering ondernemerschap o.a. door “training en coaching ondernemers”, “Katapult” en een nieuw project “jong ondernemerschap”. Draagt bij aan doel 4.
- Verbetering samenwerking tussen ondernemers, o.a. door invoering straatverenigingen t.b.v. organisatie van evenementen en promotie van de eigen straat / plein. Draagt bij aan doelen 2 en 4.
- Visie Ede Centrum 2025 (cocreatie), vooral door organisatie van verdiepingssessies. Draagt bij aan doel 3.
- Pilot verlichte regeldruk, waardoor inzicht ontstaat in functioneren van mogelijk gewenste nieuwe regelgeving die meer ruimte voor ondernemers. Draagt bij aan doelen 1, 2 en 4.
- (Verdere) uitleg WiFi netwerk in centrum. Draagt bij aan doelen 1 en 4.
- Doorontwikkeling informatie Portal Uit in Ede / Ede Centrum (in afstemming met citymarketing). Draagt bij aan doelen 1, 2 en 4.
- Inventarisatie en eventuele herstructurering van auto- en fietstoegankelijkheid in centrum. Draagt bij aan doelen 1, 3 en 4.
- Onderzoek naar herijking parkeersysteem en invoering loyaliteitssysteem parkeren. Draagt bij aan doelen 1, 3 en 4.
- Herontwikkeling Doelenstraat-Straatje van de Smaak, een sterke trekker voor Ede Centrum. Draagt bij aan doelen 1 en 4.
- (Prijsvraag) herinrichting Markt (uitvoering 2017); een interactief proces waar inwoners van Ede en belanghebbenden in het centrum nauw in betrokken om de binding met het centrum te vergroten. Draagt bij aan doelen 1, 2 en 4.
- Herinrichting Museumplein-Nieuwe Stationsstraat-Kolensteeg (uitvoering 2017). Draagt bij aan doelen 1, 2, en 4.
- Tegelmuseum en Keramiekroute als trekker voor Ede Centrum. Onderzoek haalbaarheid en evt. uitvoering van eerste activiteiten. Draagt bij aan doelen 1 en 4.
- Jaarlijks terugkerende evenementen (in afstemming met citymarketing). Draagt bij aan doelen 1 en 4.
- Herinrichting Westzijde Raadhuisplein. Draagt bij aan doelen 1 en 4.

Benodigd budget 2016

Het tempo van uitvoering en de exacte inhoud van de plannen is afhankelijk van de gezamenlijke uitwerking en planvorming van partijen (ondernemers, gebruikers, gemeente, SBE, bewoners). Daaruit zal blijken welk bedrag exact nodig is voor heel 2016.

Van het totale bedrag geraamd voor 2016 wordt voor de volgende concrete activiteiten budget gevraagd ten laste van het investeringsfonds.

	bedragen x € 1
Begroting Levendig Centrum	2016
Projectleiding fysieke projecten	30.000
Projectleiding regeldruk	50.000
Organisatiekosten (fysieke projecten, productontwikkeling, communicatie, en verdiepingsbijeenkomsten, programmamanager)	89.000
Bijdrage verbeteren ondernemerschap	6.000
Bijdrage Evenementen	5.000
Onderhoud informatieplatform	10.000
Totaal	190.000

Resultaten tot nu toe

Organisatieontwikkeling

- Plan van aanpak “Naar een levendig, aantrekkelijk en levensvatbaar Ede Centrum” door de gemeenteraad vastgesteld.
- Organisatie diverse ondernemersavonden en bewonersavonden.
- Programmaorganisatie is gestart: regiegroep, programmagroep en aanjaagteam functioneren. Acquisitieteam o.l.v. SBE functioneert. Klankbordgroepen voor bewoners en ondernemers worden opgezet.
- Eerste aanzet tot oprichten evenementenloket.

Kennisontwikkeling

- Programma verdiepingssessies is op hoofdlijnen gereed. Eerste en tweede sessies op 22 september en 27 oktober zijn georganiseerd.
- Locatus telapparatuur is geplaatst; nulmetingen zijn verricht.
- Startnotitie “Pilot verlichte regeldruk” en tijdelijke verordening zijn aangeboden voor besluitvorming. Start pilot op 1 november 2015.
- Tweetal ontwerpessies met De Ontwerpers van Ede (DOE), gericht op ideevorming over projecten Doelenstraat en Markt.
- Prijsvraag Boost de Binnenstad voor beste ondernemingsplan voor Ede Centrum loopt; prijsuitreiking op 6 november 2015.

Productontwikkeling

- Aanleg binnenstads-wifi i.c.m. met internet portal en centrummarketing loopt; implementatie mede afhankelijk van organisatie en besluitvorming.
- Bidbook Ede Centrum in samenwerking met EZ en SBE in voorbereiding.

Ruimtelijke ontwikkeling

- Plan oversteek Molenstraat (Bospoort – Grotestraat) met bewoners en ondernemers is gereed. Uitvoering oktober 2015.
- Plan herinrichting Doelenplein met bewoners en ondernemers is gereed. Uitvoering november 2015.
- Planontwikkeling Doelenstraat (Straatje van de Smaak) is gestart.
- Aanleg ijsbaan in het centrum in december en januari is voorbereid. Besluitvorming vindt plaats in oktober 2015.
- De fietsenstalling aan de Marktstraat blijft open. Huurovereenkomst is verlengd.

Vervolg mEde maken

Omschrijving van het speerpunt

Dit speerpunt bestaat uit een tweetal onderdelen:

1. het realiseren van de door de Raad vastgestelde bezuinigingen bij de perspectiefnota in het kader van het traject mEde maken en het ondersteunen en stimuleren van initiatieven in de samenleving;
2. het verder ontwikkelen van de ambtelijke organisatie en manier van werken gericht op de veranderende verhouding en rolinvulling tussen gemeente en samenleving.

Bij de perspectiefnota is hiervoor van € 75.000 geraamd. Beide onderdelen worden op dit moment uitgewerkt in plannen.

Resultaten tot nu toe

In september 2014 stemde de gemeenteraad unaniem in met een eerste proeve van de veranderende verhouding tussen gemeente en samenleving, ten behoeve van het behalen van de bezuiniging: het procesvoorstel mEdemaken. Inwoners, ondernemers, samenwerkingspartners en vertegenwoordigers van de gemeente bespraken in het najaar van 2014 en begin 2015 voor verschillende beleidsonderwerpen alternatieve invullingen, andere rolverdeling en bezuinigingsmogelijkheden. Met de Perspectiefnota 2016-2019 is besloten welk van de bezuinigingsvoorstellen doorgang vinden.

Citymarketing & Evenementen

Omschrijving van het speerpunt

Citymarketing is belangrijk om Ede 'op de kaart te zetten'. Citymarketing is een krachtig instrument dat gekoppeld is en zal moeten blijven aan de Edese speerpunten. Het is daarbij zaak om gerichte acties te doen naar verschillende doelgroepen, passend en in afstemming met de speerpunten. Ook is het doel om een deel van de citymarketing in een nieuw extern op te richten organisatie onder te brengen. Dit maakt samenwerking met partners makkelijker, efficiënter en ook kunnen dan commerciële activiteiten worden verricht.

Doelen

- Een aantrekkelijk vestigingsklimaat, zodanig dat Ede veel bezoekers kent en (food)bedrijven zich aan Ede binden.
- Ede wil herkend worden als innovatieve topregio voor foodgerelateerde bedrijven en als duurzame gemeente waarin een veelheid aan culturele, culinaire en natuurgerelateerde events plaatsvinden.
- Ede als zodanig bij (toekomstige) inwoners, bedrijven, (kennis)instellingen en toeristen onder de aandacht brengen op een wijze dat deze partijen zich ook daadwerkelijk binden aan Ede, door Ede te bezoeken dan wel zich in Ede te vestigen.

Beoogde resultaten 2016

- Opstellen heldere koers citymarketing en gewenste profilering, zodanig dat alle marketingactiviteiten hierop voort bouwen.
- Maken van een plan voor de organisatie van de vrijetijdsmarketing (in afstemming met Veluwe-marketing); opbouwen benodigde organisatie met externe partners.
- Acquireren, faciliteren dan wel organiseren Food-congressen & events (in afstemming met speerpunt Food). In samenwerking met congresbureau van Visit Veluwe en RBT KAN, gericht op zogeheten MICE/market (meetings, incentives, congressen, events)
- Doorontwikkelen Smaak van Van Gogh. Door middel van een vast programma op gebied van Food te ontwikkelen (culinair toerisme stimuleren, streekproducten aanjagen, kennis en acquisitie instrument). Dit label verankeren in een vrijetijdsmarketingorganisatie. Verbonden met ondernemers en instellingen.
- Diverse citymarketing-events gericht op onder andere Food, cultuur, toerisme en levendig centrum.

Benodigd budget 2016

Bij de perspectiefnota is voor 2015 € 200.000 beschikbaar gesteld om de organisatie en borging van het onderdeel vrijetijdsmarketing op zowel bestuurlijk, ambtelijk en in relatie met stakeholders opnieuw in te richten. Aanvullend hierop wordt voor 2016 het volgende budget aangevraagd ten laste van het investeringsfonds:

	bedragen x € 1
Begroting Citymarketing & Evenementen	2016
Doorontwikkelen Smaak van Van Gogh	50.000
- Borgen merk als vast label met vaste streekproducenten en restaurants t.b.v. culinair toerisme	
- Als aanjager en verbinder t.b.v. food acquisitie (WFC e.a.)	
- Met cofinanciering van partners	
- Met medewerking van Kröller-Müller Museum	
Marketing Ede als Food/congresstad: (zakelijke) events, aanjagen proposities, PR-materiaal	50.000
Totaal	100.000

Resultaten tot nu toe

- Veelheid aan food proposities – events, concepten, producten waaronder Food Unplugged, Restaurantmaand, Vincent bier van de heidebrouwerij
- Toenemende (h)erkenning van Ede als Foodstad – waaronder ontvangst van zakelijke foodnetwerken in Ede op toekomstig WFC terrein en komst van zakelijke congressen. Lancering www.edefoodstad.nl
- Ontwikkeling label Smaak van Van Gogh (food, natuur, cultuur) met ontwikkeling merk, dat invulling heeft gekregen met vele projecten, producten, evenementen en zorgt voor (inter)nationale zichtbaarheid
- Airborne & liberation activiteiten – verbonden met regio marketing
- Platform Uit in Ede, gezamenlijk met Kröller Muller Museum, Cultura, Ede Centrum en Cinemec, Otterlo
- Ede als best practice in Belgisch citymarketing boek – over vertalen en verbinden van gemeentelijke strategie naar Citymarketing.

Integrale aanpak Bedrijventerreinen en werklocaties

Omschrijving van het speerpunt

Het doel van de Integrale Aanpak Bedrijventerreinen en Werklocaties (IABW) is het accommoderen van bestaande en nieuwe bedrijvigheid, het versterken van de positie van de gemeente binnen dé Foodregio van Nederland, Regio FoodValley, en het creëren in en de komende jaren verder versterken van duurzame werkgelegenheid. Deze aanpak is niet een integraal programma, zoals de hiervoor beschreven speerpunten, maar een aanpak ter versterking (van de afzet) van de bedrijventerreinen en werklocaties. Er is wel een nauwe samenhang met het speerpunten Food en KennisAs.

Beoogde Resultaten 2016

Het resultaat van de Integrale Aanpak van Bedrijventerreinen en Werklocaties zijn geïntensiveerde verkoopinspanningen van kavels op bedrijventerreinen om daarmee de rentelasten op de grond te verminderen. Daarbij ook door aantrekken van extra bedrijven, realiseren van extra werkgelegenheid. De Integrale Aanpak van Bedrijventerreinen en Werklocaties is vastgesteld door het college op 12 mei 2015 en besproken met de gemeenteraad op 18 juni 2015. Essentieel in de aanpak is dat accountmanagers zich de komende twee jaar kunnen richten op de front-office; de contacten met bedrijven. De uitvoering van dit plan van aanpak is ondersteunend en vindt plaats in nauwe samenwerking en afstemming met de programma's Food en Kennis-As.

Benodigd budget 2016

Het budget is gericht op 2 fte accountmanagement in de frontoffice.

	bedragen x € 1
Begroting Integrale aanpak bedrijventerreinen en werklocaties	2016
Formatie-uitbreiding ten behoeve van het versterken van de acquisitiekraft	200.000
Totaal	200.000

Resultaten tot nu toe

De Integrale Aanpak van Bedrijventerreinen en Werklocaties is vastgesteld door het college op 12 mei 2015 en besproken met de gemeenteraad op 18 juni 2015. Met de aanpak is inmiddels een start gemaakt:

- De grondprijzen zijn getaxeerd en aangepast waar nodig.
- De stedenbouwkundige plannen voor de bedrijventerreinen Het Laar en De Klomp worden onderzocht op optimalisatie om beter te kunnen voldoen aan de klantvraag.
- Het activiteitenprogramma voor acquisitie, promotie en marketing, kennisontwikkeling en onderzoek, samenwerking en cluster- en community-vorming is geprioriteerd en uitgewerkt tot een gedetailleerd werkprogramma voor 2015 en 2016.
- Er is gestart met de inrichting van een backoffice.

1.5. Overzicht aanvragen Investeringsfonds Impuls Ede

In het voorgaande is voor de speerpunten van het Investeringsfonds Impuls Ede weergegeven wat er in 2016 uitgevoerd wordt en welke kosten daarmee gemoeid gaan. Er wordt gewerkt met een gefaseerde aanvraag. Door middel van de Programmabegroting 2016-2019 wordt een 1e aanvraag voor 2016 gedaan. In het voorjaar van 2016 zal de 2^e aanvraag volgen. Dit op basis verder uitgewerkte plannen, waarmee dan heel 2016 kan worden gepland. Onderstaande tabel geeft overzicht wat er in de 1^e aanvraag voor elk speerpunt wordt aangevraagd.

Speerpunten	bedragen x € 1
	1 ^e aanvraag voor 2016
Food	515.000
Duurzaamheid	305.000
KennisAs	185.000
Buitengebied	250.000
Levendig Centrum	190.000
Citymarketing & Evenementen	100.000
Integrale aanpak bedrijventerreinen en werklocaties	200.000
Totaal	1.745.000

Samenvatting

In dit hoofdstuk is beschreven op welke wijze de speerpunten van het Investeringsfonds Impuls Ede in 2016 vorm en inhoud krijgen en worden uitgevoerd. Daarbij is de samenhang tussen de speerpunten aangegeven. Door de komende jaren integraal aan deze speerpunten te werken en optimaal de synergie te zoeken wordt een krachtige impuls aan Ede gegeven. Een impuls die leidt tot werkgelegenheid, een stevige samenleving, draagkracht bij ondernemers en inwoners en een aantrekkelijk vestigingsklimaat en ook een aantrekkelijk woon- en verblijfsklimaat. Door middel van concrete uitvoeringsprogramma's en verantwoording over geboekte resultaten en ontwikkelingen blijft er goed zicht op de voortgang. Dit kan bij volgende aanvragen worden meegewogen.

2. Programmaplannen

2.1 Leeswijzer

De programmaplannen zijn opgezet aan de hand van de volgende drie W-vragen:

1. Wat willen we bereiken?
2. Wat gaan we daar voor doen?
3. Wat mag dat kosten?

Op de programmabladen treft u de tekst uit ons collegeconvenant aan voor zover dit betrekking heeft op dat programma. **Deze tekst wordt gedurende onze collegeperiode gehandhaafd en dus niet geactualiseerd op reeds gerealiseerde doelstellingen en ambities.** Ten aanzien van de programmaplannen geldt dat deze voor de 1^e en 2de W-vraag aansluiten op de tekst uit ons collegeconvenant.

De “oude” indeling van de programma’s inclusief de kernindicatoren is gehandhaafd, omdat het proces om te komen tot een vernieuwde opzet van de programmabegroting meer tijd vraagt dan verwacht.

Komend jaar komen wij met voorstellen om de huidige opzet van de programmabegroting als stuurinstrument van de raad en college te verbeteren. Dit doen wij in samenwerking en afstemming met de raads werkgroep Programmabegroting.

Bij de 3^e W-vraag worden de belangrijkste verschillen tussen de begroting 2016 ten opzichte van de begroting 2015 toegelicht. In de ramingen is rekening gehouden met de besluitvorming Perspectiefnota 2016-2019. Het is goed om te benadrukken dat het bij de 3^e W-vraag gepresenteerde “voor- en nadelen” dus gaat om al eerder door u goedgekeurde ramingen, en dat deze voor- en nadelen zijn berekend ten opzichte van de jaarschijf 2015.

De mutaties zoals gepresenteerd in hoofdstuk 3 (waaronder actualisatie) maken hier echter geen deel van uit. Pas na uw besluitvorming worden deze verwerkt op de verschillende programma’s.

In bijlage 1C Historisch overzicht actuele begroting 2015 treft u het verloop aan van de door u vastgestelde begroting 2015 en de geactualiseerde kolom begroting 2015.

1

Veiligheid

■ Programmadoelstelling

Een veilige samenleving in Ede.

In dit programma onderscheiden wij Sociaal Veiligheidsbeleid, zoals bestrijding criminaliteit en overlast en Fysieke Veiligheid, ofwel brandweezorg en het voorkomen en beheersen van rampen en crises.

■ Ontwikkelingen

Het Integraal Veiligheidsplan 2015-2018 "samen sterker" is in werking en is leidraad bij de aanpak van veiligheidsvraagstukken. Samenwerking tussen gemeentelijke afdelingen, Veiligheidshuis en andere partners, zoals politie, OM en de burgers, staat in het plan centraal. De focus ligt hierbij op het evenwicht tussen straf en zorg. Met de Regionale Veiligheidsstrategie, het Integraal Veiligheidsplan en de jaarlijkse wijkveiligheidsagenda's is een sluitende aanpak rond een vijftal prioriteiten gerealiseerd. Het gaat hierbij:

1. Om de aanpak van high impact crimes;
2. De aanpak van overlast door verwarde personen en jeugdigen;
3. De aanpak van maatschappelijk ondermijnende criminaliteit (focus hennepsteelt);
4. Preventie radicalisering;
5. Aanpak van risico jeugdgroepen en personen.

Ten behoeve van de aanpak van onder meer deze laatste categorie is eind 2014 het Sociaal Interventie Team (SIT) operationeel. Het SIT richt zich met name op de aanpak van multi-problem gezinnen en het voorkomen van jonge aanwas in de criminaliteit alsmede het tegengaan van zware overlast. Het SIT zorgt voor een gezamenlijke focus met de ketenpartners op een integrale aanpak door middel van een stevige gemeentelijke regie waarbij zorg, drang, dwang en straf goed op elkaar afgestemd zijn.

Evenementen

Ten aanzien van evenementen is sprake van een grote toename van het aantal evenementen welke ook een ingewikkelder en risicovoller karakter hebben. De vergunningverlening en de toetsing van veiligheidseisen is hierdoor intensiever geworden. De komende maanden werken wij de consequenties nader uit en komen in de perspectiefnota daarop bij u terug.

Dierenbescherming

Wettelijk zijn gemeenten verplicht een gevonden dier, waarvan aangifte is gedaan bij de gemeente, minimaal twee weken te bewaren en te verzorgen. Deze opvang is sinds 1984 uitbesteed aan het dierenasiel De Hof van Ede. Het dierenasiel ontvangt jaarlijks een vergoeding van de gemeenten. Bij vaststelling van de Perspectiefnota 2016 is deze bijdrage met structureel € 64.000 verhoogd tot het niveau van de landelijke benchmark. Verder heeft de raad bij de Perspectiefnota eenmalig € 250.000 toegekend voor een bijdrage in het achterstallige onderhoud, afwachtende een collegevoorstel voor de invulling hiervan. De afgelopen jaren is achterstallig onderhoud aan het asielsegebouw ontstaan. Het asiel heeft hiervoor een eenmalige bijdrage gevraagd van de betrokken gemeenten. Op het moment van samenstellen van de begroting vindt nog bestuurlijk overleg plaats tussen de betrokken portefeuillehouders dierenwelzijn van de gemeenten Ede, Wageningen en Renkum. Of dit bestuurlijk overleg in 2015 nog leidt tot een gezamenlijk standpunt in een eenmalige bijdrage voor het achterstallige onderhoud is nog onduidelijk.

■ Welk beleid is voorhanden

- Integraal Veiligheidsplan 2015-2018 "samen sterker" Gemeente Ede
- Wijkveiligheidsagenda's per wijk
- Regionale Veiligheidsstrategie 2015-2018
- Evenementenbeleid
- Handhavingsbeleid Drank- en horecawet

BIBOB-beleid

- Integraal hennepconvenant Oost-Nederland

■ Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streef-waarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Burgers voelen zich veilig in hun leefomgeving (subjectief veiligheidsgevoel).							
Dit wordt o.a. gemeten door:							
▪ Mate waarin burgers zich veilig voelen in hun leefomgeving.	83%	80%	-	80%	-		83%
▪ Percentage inwoners dat vaak overlast ervaart van groepen jongeren in de buurt.	-	10,8%	-	8,6%	-		8%
Toelichting							
Dit wordt met ingang van 2011 tweejaarlijks gemeten. Volgende meting vindt plaats eind 2015.							
Het aantal Whatsapp groepen in Ede laat een stijgende lijn zien. Ede stad heeft een dekking van bijna 100%. In de buitengebieden van Ede zien wij het aantal Whatsapp groepen toenemen.							
Prestaties							
▪ Activiteiten die leiden tot betrokkenheid van de bewoner bij hun woonomgeving, buurt en wijk. <i>Door middel van voorlichtingsavonden worden bewonersinitiatieven ondersteund. Samen met de politie worden de Whats App groepen en de diverse buurtpreventieprojecten gestimuleerd.</i> ▪ Communicatie over behaalde resultaten versterken. <i>De gemeente zorgt voor een goede communicatie en voorlichting over behaalde resultaten. Voorbeeld: Successen met betrekking tot het dalende inbrakenpercentage. Dit gaat geschieden per kwartaal via de social media, krant en internet.</i>							

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streef-waarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Bevorderen van de veiligheid door middel van het terugdringen van criminaliteit (mate van objectieve veiligheid).							
Dit wordt o.a. gemeten door het aantal aangiften misdrijven en aangiften inbraak:							
▪ Het aantal aangiften misdrijven.	7.118 6%	6.488 -9%	5.952 -8%	5.561 -7%	4.794 -15%		3% daling
▪ Het aantal aangiften woninginbraak.	786	766 -3%	856 12%	845 -1,3%	473 -44%		5% daling
Toelichting							
Prestaties							
Uitvoering van het beleid zoals geformuleerd in het integraal veiligheidsplan 2015-2018 te weten:							
▪ Intensieve en integrale (regionale) aanpak van High Impact Crime, met name inbraken door gezamenlijke aanpak tussen Veiligheidshuis, SIT, OM, politie en gemeentelijke afdelingen. ▪ Burgerparticipatie stimuleren (Whatsapp groepen, Burgerpreventieteams) ▪ Opstellen wijkveiligheidsagenda's ▪ Stevige regievoering op multiproblemegezinnen door het SIT en extra procesregie in het Veiligheidshuis, waardoor een sluitende integrale aanpak tussen veiligheid en sociaal domein ontstaat. ▪ Gezamenlijke aanpak hennepkwekerijen door uitvoering integraal hennepconvenant Oost Nederland							

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streef-waarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Voorkomen en bestrijden van overlast door jongeren.							
Dit wordt o.a. gemeten door:							
Percentage inwoners dat vaak overlast ervaart van groepen jongeren in de buurt.	-	10,8%	-	8,6%	-	-	8%
Toelichting							
Dit wordt met ingang van 2011 tweejaarlijks gemeten. Volgende meting vindt plaats eind 2015.							
Prestaties							
Toepassen van de verbeterde shortlistmethodiek bij jeugdgroepen. Toepassen plus-min-mee methodiek ten behoeve van het monitoren van de jeugdgroepen. Persoons- en probleemgerichte regievoering bij de aanpak van overlast door Veiligheidshuis. Goede afstemming en samenwerking tussen veiligheidpartners en zorgpartners binnen de wijkteams. Voorkomen doorgroei jonge aanwas naar criminaliteit door vroeg-interventie binnen het SIT.							

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streef-waarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Goede en tijdige brandweezorg.							
Dit wordt o.a. gemeten door:							
Het percentage waarin de brandweer in spoedeisende gevallen voldoet aan de wettelijke opkomsttijden.	70%	80%	79%	65%	64%	-	80%
Toelichting							
De landelijke norm is gezien het uitgestrekte gebied van Ede niet realiseerbaar. Ede is voorstander van een gewijzigde kwalitatieve toets die recht doet aan de lokale context.							
De prestaties van de Brandweer zijn na de regionalisering gelijk gebleven aan die van voor de regionalisering. Gesteld kan worden dat door de regionalisering de prijs- kwaliteitverhouding verbeterd is.							
Prestaties							
Sinds 2014 wordt de brandweezorg door de VGGM uitgevoerd conform de afgesloten dienstverleningsovereenkomst.							

■ Wat gaat het kosten

01 Veiligheid	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Prognose 2017	Prognose 2018	Prognose 2019
Lasten	8.673 N	8.762 N	8.841 N	8.502 N	8.115 N	8.135 N
Baten	-682 V	-751 V	-260 V	-259 V	-259 V	-259 V
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	7.991 N	8.011 N	8.581 N	8.244 N	7.856 N	7.876 N
Storting reserve	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	-66 V	-385 V	-362 V	-11 V	71 V	71 V
Gerealiseerd resultaat	7.925 N	7.626 N	8.219 N	8.233 N	7.927 N	7.947 N

Toelichting op de middelen

Veiligheid

€ 320.000 N

Bij de Perspectiefnota 2016-2019 heeft u incidentele middelen beschikbaar gesteld ten behoeve van de continuering van het Sociaal Interventie Team (SIT) voor de jaren 2016 en 2017 (jaarlijks € 320.000). De evaluatie van het SIT vindt plaats in 2017 ten einde te bepalen of het noodzakelijk is om structurele middelen vrij te maken.

VGGM

€ 500.000 N

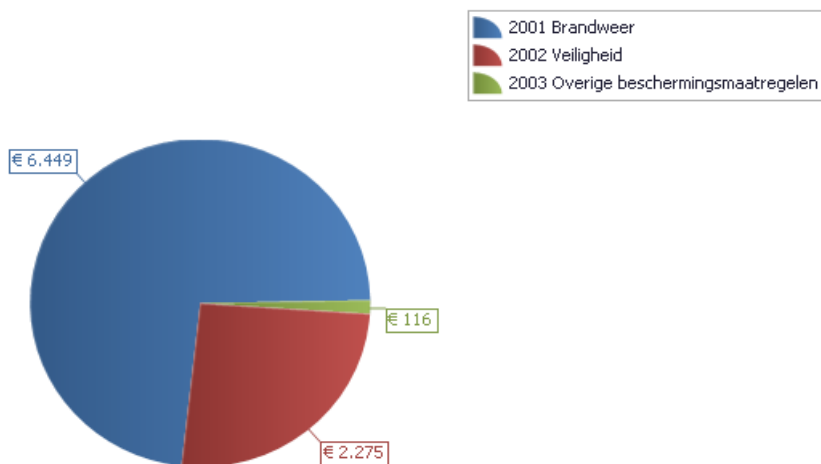
In 2015 is een ontvangst van het rekeningresultaat 2014 van de VGGM ad. € 500.000 verantwoord.

Dierenbescherming

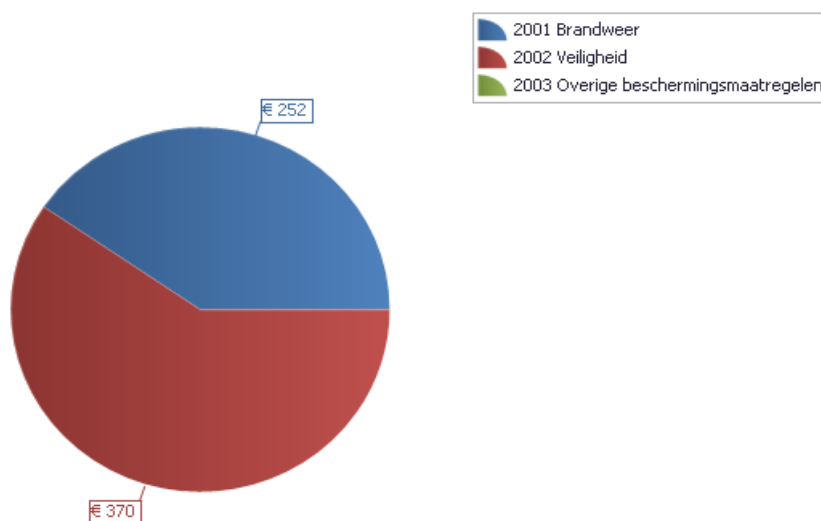
€ 250.000 V

Wettelijk zijn gemeenten verplicht een gevonden dier, waarvan aangifte is gedaan bij de gemeente, minimaal twee weken te bewaren en te verzorgen. Deze opvang is sinds 1984 uitbesteed aan het dierenasiel De Hof van Ede. Het dierenasiel ontvangt jaarlijks een vergoeding van de gemeenten. Bij vaststelling van de Perspectiefnota 2016 is deze bijdrage met structureel € 64.000 verhoogd tot het niveau van de landelijke benchmark. Verder heeft de raad bij de Perspectiefnota eenmalig € 250.000 toegekend voor een bijdrage in het achterstallige onderhoud, afwachting een collegevoorstel voor de invulling hiervan. De afgelopen jaren is achterstallig onderhoud aan het asielgebouw ontstaan. Het asiel heeft hiervoor een eenmalige bijdrage gevraagd van de betrokken gemeenten. Op het moment van samenstellen van de begroting vindt nog bestuurlijk overleg plaats tussen de betrokken portefeuillehouders dierenwelzijn van de gemeenten Ede, Wageningen en Renkum. Of dit bestuurlijk overleg in 2015 nog leidt tot een gezamenlijk standpunt in een eenmalige bijdrage voor het achterstallige onderhoud is nog onduidelijk.

Lasten

Baten

2

Beheer Openbare Ruimte

■ Programmadoelstelling

Het ontwikkelen en beheren van een prettige en veilige woon- en leefomgeving in Ede. Wij streven naar een duurzame openbare ruimte die schoon, heel en veilig is, zowel voor de inwoners, het bedrijfsleven als ook voor onze bezoekers.

■ Convenant

- Duurzaamheid. Ede, groen, gezond en actief. Samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties willen we duurzaamheid in Ede verstevigen, zodat het nu en in de toekomst fijn wonen, werken en recreëren is in Ede. Om deze ambities te realiseren stellen we een concreet (uitvoerings)programma duurzaamheid op. In dit uitvoeringsprogramma komen verschillende thema's van o.a. de openbare ruimte samen, waaronder water (vasthouden regenwater), groen (collectieve tuin en beheer), en mobiliteit (autoluw). Wij streven er naar dit programma voorjaar 2015 gereed te hebben. Wij stellen het programma op in dialoog met de samenleving.
- Initiatieven uit de samenleving. Als er initiatieven komen uit de samenleving vinden wij dat medewerking de basishouding moet zijn van de gemeente. Voorwaarde daarbij is een sluitende businesscase.
- Koers van bezuinigingen. We zien mogelijkheden in een veranderende rol van de gemeente op diverse beleidsterreinen in het fysieke domein. Per product (bijvoorbeeld wegen, groen, verkeersveiligheid of speelvoorzieningen) kan de rolneming van de gemeente verschillen. Tevens zien we mogelijkheden om op bepaalde onderdelen in de openbare ruimte een kwaliteitsverlaging toe te passen. Komend half jaar worden de voorgestelde bezuinigingen van circa € 3 miljoen in het fysieke domein door middel van een participatietraject, waarvoor uw raad de kaders heeft vastgesteld, met de samenleving getoetst op haalbaarheid.
- Parkeren is een belangrijk aspect van stedelijk beheer. Een goed parkeerbeleid kan positief bijdragen aan onze ambities op het gebied van een levendig centrum. Het parkeerbeleid zal dan ook onderdeel maken van onze visie voor het centrum. Daarbij staan wij positief tegenover de invoering van realtime parkeren in het centrum waarbij we budgetneutraliteit als uitgangspunt hanteren. Voor het gebied rondom Stadspoort wordt de parkeerproblematiek benaderd als onderdeel van een integrale aanpak van het parkeren in de wijk in samenhang met de ontwikkelingen daarbinnen.

■ Ontwikkelingen

Visie voor de Openbare Ruimte

In 2015 is gewerkt aan de Visie voor de Openbare Ruimte. Dit document moet er toe leiden dat er een integrale visie komt, waarin de verschillende 'grijze, groene en blauwe' onderdelen in de openbare ruimte in nauwere samenhang met elkaar worden gebracht. De stadsbrede "Visie voor de Openbare Ruimte (VOR)" is daarvoor een overkoepelend en richtinggevend beleidsinstrument. Met de VOR de gemeenteraad sturen op kwaliteit van de inrichting en het beheer van onze leefomgeving. De VOR geeft integrale ambities en werkwijzen voor o.a. het behoud van het goede, differentiatie en participatie. Kapitaalgoederen nemen hierbij een belangrijke plaats in. Bij het opstellen van de VOR is rekening gehouden, met de door de gemeenteraad bepaalde richtingen als bezuinigingstaakstelling, mEdemaken en Duurzaamheid.

Integrale programmering

Voor de openbare ruimte gaan we toewerken naar een integrale gebiedsgerichte programmering. Dit betekent dat op basis van input van de verschillende vakgebieden, wegen, groen, riolering en verkeer een integrale lange termijn planning wordt gemaakt voor uitvoering van projecten en werken in de openbare ruimte.

Hemelwaterbeleid

In 2015 is gestart met de evaluatie en herijking van het hemelwaterbeleid. In 2016 moeten de uitkomsten van dit project leiden tot een bijgestelde visie op de wijze waarop de gemeente Ede zorg draagt voor de verwerking van hemelwater. Het huidige hemelwaterbeleid dateert uit 2007 en kent een (bijgestelde) ambitie die eindigt in 2020 (voorheen 2015). Door op dit moment het hemelwaterbeleid te evalueren kunnen we de ambities bijstellen aan de nieuwste ontwikkelingen en kunnen de uitkomsten geïmplementeerd worden in het toekomstige waterplan.

Koers van bezuinigingen

Op 9 juli 2015 heeft de gemeenteraad besloten in te stemmen met een aantal bezuinigingsvoorstellen met betrekking tot het beheer van de openbare ruimte, uit mEdemaken en de kerntakendiscussie. Om de bezuinigingen op o.a. de gebieden wegen, straatmeubilair, groen en reiniging te realiseren wordt een aantal trajecten gestart. Participatie van bewoners is noodzakelijk om deze bezuiniging te kunnen halen.

Uitwerking bezuinigingsvoorstellen / nieuw beleid

Aan de hand van de besluiten uit de kerntakendiscussie, de resultaten van mEdemaken en de benodigde vervangingsinvesteringen voor de openbare ruimte wordt vanaf 2015 aan de volgende producten gewerkt:

- *Wegenbeleidsplan*
In 2015 worden de kaders voor een nieuw wegenbeleidsplan geïnterpreteerd. Op basis daarvan wordt in 2016 het nieuwe wegenbeleidsplan opgesteld.
- *Openbare verlichting*
In 2016 worden de kaders voor een nieuw beleidsplan openbare verlichting geïnterpreteerd, uitgewerkt en in 2017 vervat in een nieuw beleidsplan openbare verlichting.
- *Reiniging*
In 2016 wordt begonnen met de voorbereidingen voor een nieuw op te stellen beleidsplan reiniging. Daarnaast zal in 2016 meer duidelijk worden hoe de gemeente het product reiniging wenst te organiseren. In 2017 zal een nieuw beleidsplan reiniging opgesteld worden.

Gevolgen kerntakendiscussie en mEdemaken

Voor de producten Groen en Speelvoorzieningen hebben de besluiten uit de kerntakendiscussie en de resultaten van mEdemaken een behoorlijke impact.

Groen

Bewoners gaan kleine onderhoudstaken uitvoeren en zelf meldingen afhandelen. De gemeente gaat geen boomspiegels meer onderhouden, er worden bewonersbedrijven opgericht die onderhoud gaan uitvoeren en snippergroen zal verkocht worden. Daarnaast zal in 2016 meer duidelijk worden hoe de gemeente het product groen wenst te organiseren. In 2016 zal nader uitgezocht worden hoe dit alles een plaats kan krijgen in de praktijk en welke wijzigingen in contracten hiertoe plaats moeten hebben.

Speelvoorzieningen

Bewoners gaan zelf de onderhoudstaken uitvoeren, de gemeente heeft hierbij alleen nog een wettelijke controlerende rol en stelt materialen ter beschikking. In 2016 zal nader uitgezocht worden hoe dit alles een plaats kan krijgen in de praktijk en welke wijzigingen in contracten hiertoe plaats moeten hebben.

Kapvergunningstelsel

Op dit moment wordt gewerkt aan een herziening van het kapvergunningstelsel. De planning is om dit in het eerste kwartaal van 2016 in de gemeenteraad te laten behandelen.

Natuurlijk begraven

Momenteel vindt er ambtelijke voorbereiding plaats om natuurlijk begraven op de begraafplaats te introduceren in Ede. Voorstellen hiertoe worden volgens planning eind 2015 behandeld. Na vaststelling zullen in 2016 de benodigde handelingen uitgevoerd worden zodat hiervan in lopende het jaar 2016 gebruik gemaakt kan worden.

Fiets(mobiliteit)

Op 11 december 2014 heeft de gemeenteraad door middel van een motie het college verzocht om vóór 1 januari 2016 te komen met een samenhangende visie en beleidsvoorstellen met betrekking tot

fietsmobiliteit in Ede, buitendorpen en buitengebied. Conform deze motie is in de Perspectiefnota 2015 een budgetvoorstel (PM-post) opgenomen voor het op te stellen plan en de uitvoering daarvan. In toekomstige Perspectiefnota's wordt deze PM-post concreet gemaakt.

Op 2 april 2015 heeft de gemeenteraad door middel van een motie het college opgeroepen Ede voor te bereiden op de verkiezing Fietsstad 2018 waarbij is aangegeven dat kandidaatstelling alleen zin heeft als er voldoende onderscheidende ambities zijn gerealiseerd tussen 2015 en 2017.

De twee moties betekenen dat de gemeenteraad de ambitie heeft om de komende jaren extra in te zetten op het thema Fiets.

Parkeren

Op 9 juli 2015 heeft de gemeenteraad besloten om in het kader van de kerntakendiscussie in te stemmen met een aantal parkeerbeleidsvoorstellen uit de Quick Scan Optimalisatie Parkeerregulering. Om aan de taakstelling van de kerntakendiscussie te voldoen wordt een aantal maatregelen voorbereid en gestart, waaronder de stapsgewijze verhoging van de tarieven van de bewonersvergunningen en het wijzigen van het achteraf betaald parkeren op de gemeentelijke terreinen in het centrum van Ede in vooraf betaald parkeren (BTW-voordeel). Met de uitvoering van de maatregelen wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de doelstellingen uit het project Levendig Centrum.

Toezicht en veiligheid

Wij inventariseren op dit moment de gevolgen van verruiming van sluitingstijden van de horeca, toename van het aantal evenementen en de zondagopenstelling in het centrum van Ede. Bij de perspectiefnota komen wij hier bij u op terug.

■ Welk beleid is voorhanden

- Onderhoudsprogramma wegen buitengebied
- Wegbeheerplan
- Bomenbeleidsplan
- Beleidsplan openbare verlichting
- Beleidsplan begraven
- Nota zandwegen
- Waterplan 2013 - 2017
- Verbreed Gemeentelijk rioleringsplan 2013 - 2017 (vGRP)
- Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan (GVVP)
- Parkeerbeleidsplan Ede

■ Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streefwaarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Handhaven van de leefbaarheid en continueren van de kwaliteit van de leefomgeving.							
Dit wordt o.a. gemeten door:							
▪ Leefbaarheid en kwaliteit in de wijk.	7,5	7,4	-	7,4	7,4		7,5
Toelichting							
Dit wordt met ingang van 2011 tweejaarlijks gemeten.							
Prestaties							
▪ Wijkagenda's maken met alle betrokken partijen en zorgdragen voor commitment van alle partijen om de doelen te realiseren.							
▪ Bestendigen van de samenwerking met de partners rond wijkwerk.							
▪ Beeldkwaliteitsplan: bewoners worden steeds meer betrokken bij het creëren van buitenruimtes die uitnodigen tot gebruik en die tegelijkertijd onderhoudsarm zijn.							

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streef-waarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Een evenwichtig en duurzaam beheer van de openbare ruimte op de onderdelen schoon, heel en veilig op het met de gemeenteraad overeengekomen IBOR-niveau.	Boven niveau basis	Richting basis	Basis	Basis	lets boven basis	sets boven basis	Basis
Toelichting							
Het IBOR-niveau wordt beoordeeld op de aspecten schoon, heel en veilig. Op het aspect veilig is de score boven basis niveau, op de aspecten heel en schoon is de score gemiddeld basis. Uw raad wil dat het dagelijks onderhoud op het niveau IBOR basis wordt uitgevoerd.							
Prestaties							
Uitvoeren maatregelen Waterplan 2013 - 2017.							

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streef-waarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Verkeersveilige openbare ruimte.							
Dit wordt o.a. gemeten door:							
Aantal verkeersongevallen	211	92	121	264	pm	pm	-
Toelichting							
De politie registreert verkeersongevallen op ViaStatOnline. De verwachting is dat in 2011 de registratiegraad het laagst was. Dit verklaart mogelijk het lage cijfer. Vanaf 2013 is de politie deze ongevallen anders gaan registreren waarbij de Meldkamerongevallen ook in de database worden opgenomen. Het aantal verkeersongevallen hangt naast het verkeersbeleid en de uitvoering van verkeersmaatregelen samen met de registratiegraad van deze verkeersongevallen. Landelijk zijn in 2013 ruim vier keer zoveel ongevallen in de database opgenomen dan in 2012. Dit verklaart mede het hogere cijfer voor 2013 in vergelijking met 2012. De cijfers voor 2014 komen in het najaar van 2015 beschikbaar.							
Prestaties							
Uitvoering duurzaam veilige verkeersprojecten zoals vastgesteld in het Uitvoeringsprogramma Verkeer en Vervoer. Realiseren Fiets Filevrij route Ede - Veenendaal. Studie naar mogelijkheid van een snelfietsroute Ede-Wageningen.							

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streef-waarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Burgers voelen zich veilig in hun leefomgeving (subjectief veiligheidsgevoel).							
Dit wordt o.a. gemeten door:							
Mate waarin burgers zich veilig voelen in hun leefomgeving. Percentage inwoners dat vaak overlast ervaart van groepen jongeren in de buurt.	83%	80%	-	80%	-	-	83%
	-	10,8%	-	8,6%	-	-	8%
Toelichting							
De maatschappelijke effecten van Toezicht komen overeen met die van Veiligheid uit Programma 1. De prestaties vanuit Toezicht zijn alleen toegesneden op de werkzaamheden die Toezicht hiervoor verricht ten aanzien van de maatschappelijke doelstellingen.							
Om de bestuurlijke portefeuilleverdeling ondersteunend te laten zijn aan de programma-inhoud zal dit onderdeel met ingang van de begroting 2017 onder Programma 1 worden ondergebracht. Bij de beslispunten in het raadsvoorstel is dit overeenkomend opgenomen.							
Dit percentage wordt met ingang van 2011 tweejaarlijks gemeten.							
Prestaties							

Inzet Jeugdboa's continueren <i>Mede door gebruik van social-media (Twitter en Facebook) is het contact met de jeugd en de informatiepositie van de Jeugdboa's bijzonder goed. Alle in Ede aanwezige hangplekken, jeugdgroepen en de samenstelling van de jeugdgroepen zijn bij de Jeugdboa's in beeld. Doordat de jeugdboa's zowel een vertrouwensrelatie met de jeugd opbouwen als gelijktijdig handhavingsbevoegdheid hebben resulteert dit in de praktijk in een positieve bijdrage aan het tegengaan van jeugdoverlast.</i>
Afdeling Toezicht <i>De afdeling Toezicht van de gemeente Ede wordt landelijk gezien als een professionele organisatie die als blauwdruk voor andere kan dienen. De samenwerking tussen de gemeente, politie en OM, wijkgerichte aanpak alsmede de integrale aanpak van zaken maakt dat de afdeling zich onderscheidt. Door de goede oor en oog functie van de afdeling kan de politie zich op haar kerntaken richten.</i>
Het cameratoezicht voortzetten <i>De ervaringen met cameratoezicht zijn erg positief. Medewerkers van de Meldkamer Toezicht kijken iedere zaterdagavond camerabeelden actief uit en delen hun bevindingen met het horecateam van de politie. Dit leidt tot een snelle interventie van de politie en bruikbaar beeldmateriaal bij vervolging.</i>
De werkprocessen tussen Toezicht en de Politie continueren <i>In de driehoek politie, burgemeester en de Officier van Justitie vindt regelmatige afstemming plaats over prioriteiten en inzet. Dagelijks en wekelijks is er afstemming op strategisch, tactisch en operationeel niveau en bij projecten (woninginbraken, drank & horeca en overlastlocaties) en evenementen is er apart overleg en wordt er gezamenlijk opgetreden.</i>
Samen met de wijkpartners jaarlijks per wijk acties benoemen in wijkagenda/wijkveiligheidsplan <i>In de wijkagenda zijn de voor Toezicht en politie relevante activiteiten opgenomen. Nieuw is dat er naast de wijkagenda's gewerkt wordt met wijkveiligheidsplannen. Hiermee wordt op het gebied van veiligheid maatwerk op wijkniveau geleverd.</i>
Behouden van het Keurmerk Veilig Ondernemen en vasthouden van het aantal sterren (indicatie van het kwaliteitsniveau) <i>Gemeente, politie en ondernemers hebben samengewerkt om Ede centrum schoon, heel en veilig te houden. Door deze intensieve samenwerking is in 2014 het centrum van de gemeente Ede als een van de weinige gemeenten in Nederland onderscheiden met de vijfde ster van het Keurmerk Veilig Ondernemen.</i>

■ Wat gaat het kosten

02 Beheer Openbare Ruimte	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Prognose 2017	Prognose 2018	Prognose 2019
Lasten	36.954 N	37.881 N	36.645 N	36.677 N	36.416 N	36.630 N
Baten	-14.858 V	-15.002 V	-15.164 V	-15.349 V	-15.544 V	-15.781 V
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	22.096 N	22.879 N	21.481 N	21.328 N	20.872 N	20.849 N
Storting reserve	2.456 N	2.109 N	2.908 N	2.810 N	2.954 N	2.975 N
Onttrekking reserve	-1.614 V	-2.844 V	-1.917 V	-1.588 V	-1.572 V	-1.543 V
Gerealiseerd resultaat	22.937 N	22.144 N	22.473 N	22.550 N	22.253 N	22.281 N

Toelichting op de middelen

Het saldo van programma 2 laat ten opzichte van de begroting 2015 een nadelig resultaat zien van € 329.000. Dit nadelige effect wordt veroorzaakt door een nadelig saldo op de lasten van € 675.000 en een voordelig saldo op de baten van € 346.000.

Kapitaallasten € 21.000 N

Als gevolg van kapitaallasten (rente en afschrijving) laten deze een nadelig effect ten opzichte van de begroting 2015 zien van € 21.000.

Doorbelasting Kostenplaatsen en Doorontwikkeling BOR € 319.000 N

Als gevolg van de organisatorische doorontwikkeling van Beheer Openbare Ruimte naar de afdeling Leefomgeving en Veiligheid en de daarmee gepaard gaandeerschikking van producten en uren wordt er op de kostenplaatsen € 319.000 meer begroot dan in 2015.

Mutaties Reserves € 65.163 N

Als gevolg van een dotatie aan de reserve Begraven laat het product een negatief effect zien.

Reguliere begroting € 717.000 N

De begroting op basis van bestaand beleid en actualisaties heeft € 717.000 meer lasten tot gevolg. Dit effect bestaat hoofdzakelijk uit de ritmeraming van werken door de jaren heen en aanneemsommen volgens de onderliggende plannen en beleid.

Perspectiefnota € 665.000 V

De wijzigingen als gevolg van de besluitvorming omtrent de Perspectiefnota en daarin opgenomen posten in verband met mEdemaken leiden tot een voordelig effect van € 665.000.

Taakstellingen € 128.000 V

Daarnaast is er in de begroting voor een bedrag van € 128.000 aan nog te realiseren taakstellingen en bezuinigingen opgenomen.

Van deze ontwikkelingen worden de producten Parkeren en Riolering hieronder apart toegelicht.

Parkeren *neutraal*

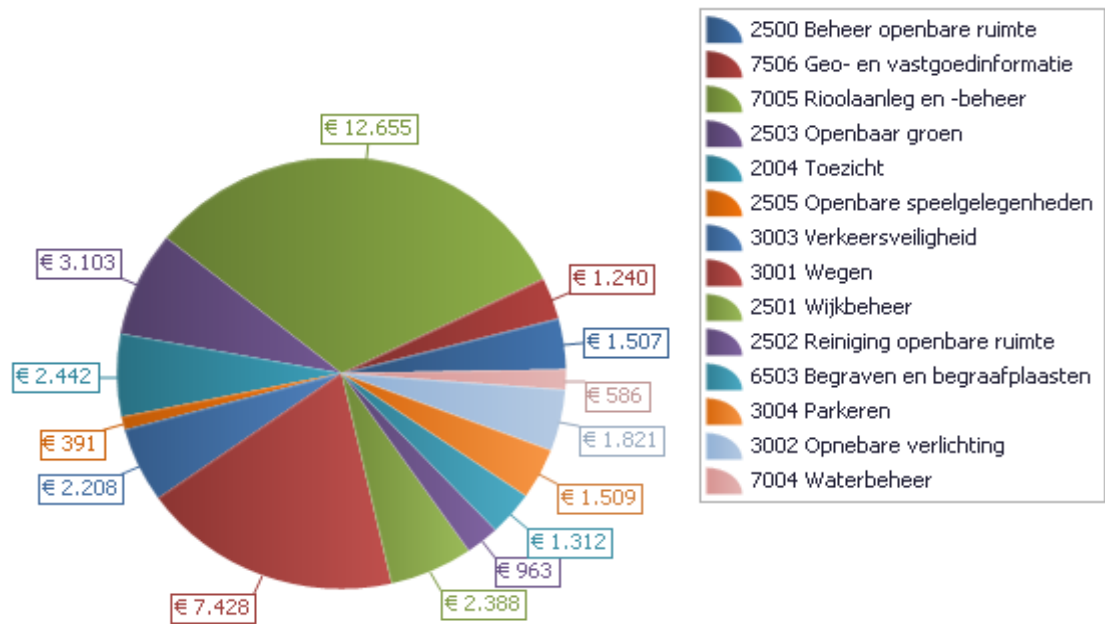
Bij de vaststelling van de Perspectiefnota heeft de raad besloten om een aantal maatregelen door te voeren om de bezuinigingstaakstelling van € 500.000 te realiseren. In 2016 worden de eerste maatregelen getroffen (€ 250.000 V). De gemeentelijke parkeerterreinen in Ede-Centrum worden gefiscaliseerd en het tarief van de bewonersvergunningen wordt stapsgewijs verhoogd. Door het weghalen van de slagbomen en de betaling te regelen via ticketautomaten worden de parkeerterreinen in een fiscaal parkeerregiem geplaatst. Er hoeft dan geen 21% BTW van de parkeerinkomsten worden afgedragen.

Doorgevoerde bezuinigingen op de bedrijfsvoering leiden tot een besparing op loonkosten van € 79.000 in 2016 (ten opzichte van 2015). De actualisatie van de overige posten levert per saldo een nadeel van € 20.000 op. Het totale voordelige effect zou € 309.000 bedragen maar Parkeren is een kostenneutraal product.

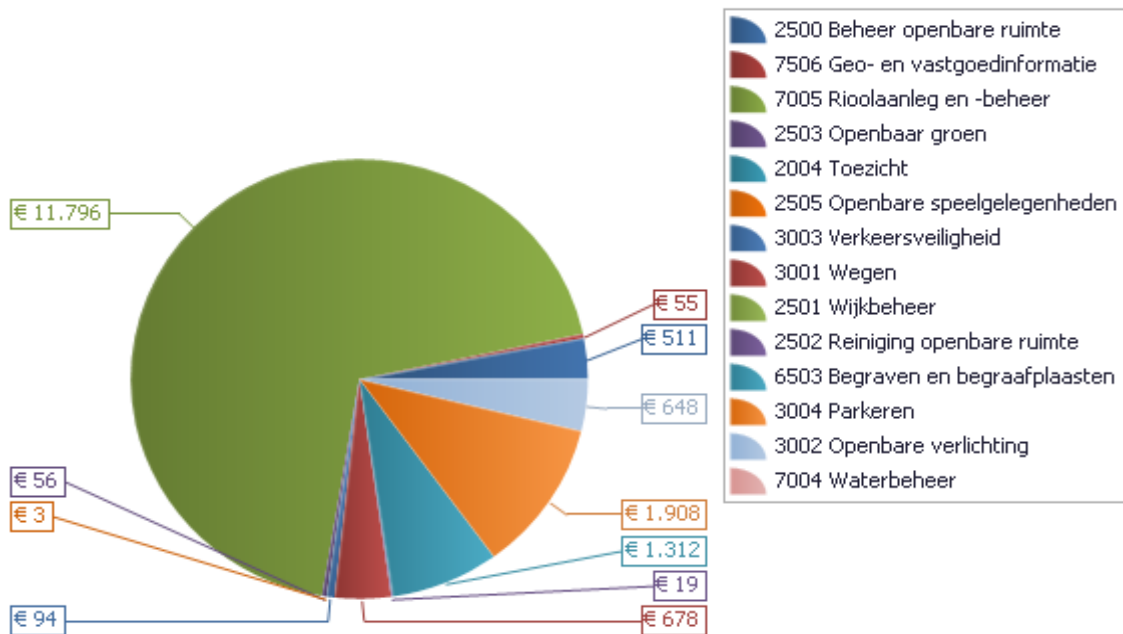
Riolering *neutraal*

De opbrengsten rioolheffing stijgen vanwege het reguliere areaal met € 125.000 (V). De afdracht vanuit dit product aan de Reserve BTW Compensatiefonds zal door o.a. een hoger verwacht investeringsvolume in 2016 € 750.000 (N) hoger zijn dan in 2015. Actualisatie van de onderhoudsbudgetten en doorberekende loonkosten levert per saldo een nadeel van € 162.000 op. Voornoemde mutaties resulteren in een lagere dotatie (€ 787.000 V) aan de Voorziening vervangingsinvesteringen riolering (gesloten financiering).

Lasten

Baten

3

Economische Zaken

■ Programmadoelstelling

- Het bevorderen van voldoende en gevarieerde werkgelegenheid toegesneden op de kwaliteiten van de Edese beroepsbevolking.
- Het stimuleren en faciliteren van een aantrekkelijk aanbod van voorzieningen op het gebied van detailhandel, recreatie en toerisme voor inwoners en bezoekers.

■ Convenant

Er wordt krachtig ingezet op de regionalisering in FoodValley verband met daarbij de nadruk op samenwerking met Wageningen UR als bron van kennis en innovatie. Wij beschouwen FoodValley als een belangrijke voedingsbodem voor de Nederlandse economie en een inspirerende kennisregio in Europa. Met Barneveld, Nijkerk, Renswoude, Rhenen, Scherpenzeel, Veenendaal en Wageningen delen wij de ambitie om FoodValley te laten uitgroeien tot een stevige Europese topregio op het gebied van agrofood.

In de regio FoodValley wordt actief ingezet op de gebieden Economie en Ruimtelijke ontwikkeling. Voor de werkgelegenheid en de arbeidsmarkt heeft de regio FoodValley aan belang gewonnen door de aanwijzing ervan als arbeidsmarktregio. Ede is centrumgemeente voor de arbeidsmarktregio FoodValley. In het kader van de afspraken in het Sociaal Akkoord moet per 1 januari 2015 in de arbeidsmarktregio een regionaal werkbedrijf functioneren. Dit zal vormgegeven worden als een samenwerkingsverband tussen de gemeenten in de arbeidsmarktregio, het bedrijfsleven en de vakbonden.

Wij juichen de komst toe van het World Food Center in de Veluwe Poort als spraakmakende en wervende factor met (inter)nationale betekenis. De komst van dit Center wordt gefaciliteerd en beschouwd als een belangrijk initiatief in de groeiende samenwerking tussen de drie O's: Ondernemers, Onderwijs- en kennisinstellingen en Overheid in de keten van agrofood in onze regio.

Er wordt geïnvesteerd in een levendig centrum. Het centrum van Ede heeft de afgelopen jaren een facelift ondergaan. Veranderend koopgedrag van consumenten en leegstand vragen echter om een toekomstgericht plan van aanpak. Wij bewandelen hiervoor twee sporen. Op korte termijn werken we aan een breed gedragen aanpak om de aantrekkingskracht van het centrum verder te vergroten. Daarnaast werken we toe naar ruimtelijke oplossingen voor een toekomstbestendig centrum. We sluiten hierbij aan bij de structuurvisie voor Ede Stad.

Wij achten het noodzakelijk de discussie over mogelijke verruiming van de winkeltijden zorgvuldig te voeren en zowel voor- als tegenstanders voldoende ruimte te geven in de discussie. Dit betekent dat wij ons beraden over het komend onderzoek en daaropvolgend het raadgevend referendum.

■ Ontwikkelingen

De ontwikkeling van de economie stagneert landelijk al een aantal jaar. Op dit moment zijn de eerste tekenen van voorzichtig herstel zichtbaar. Hoewel het herstel nog broos is, is de verwachting dat het een positief effect zal hebben op de lokale economie en werkgelegenheid. De ontwikkeling van het aantal arbeidsplaatsen ligt op schema. De afzet van nieuw bedrijventerrein blijft achter bij de verwachtingen. Bedrijven kiezen steeds meer voor bestaand vastgoed.

Om de lokale economie verder te stimuleren is de uitvoering van de Integrale Aanpak Bedrijventerreinen en Werklocaties van groot belang. Er zal stevig worden ingezet op de uitgifte van bedrijventerreinen en daarmee het vergroten van de werkgelegenheid. Hierbij speelt een rol dat de vraag naar bedrijventerreinen de laatste jaren niet echt is toegenomen, maar het regionale aanbod wel is vergroot.

Voor het World Food Center is samen met een ontwikkelende belegger een haalbaarheidsstudie uitgevoerd, waaruit blijkt dat het WFC in principe haalbaar is. In december 2014 heeft de gemeenteraad besloten over een vervolgstap voor het World Food Center. De inbreng van het bedrijfsleven zal in 2016 verder vorm krijgen.

De provincie beschouwt in haar nieuwe coalitieakkoord de ontwikkeling van Ede-Wageningen-FoodValley als één van de zes Gelderse gebiedsopgaven. We werken deze uit samen met onze partners.

Investeren in toerisme kan een verdere groei van de economie betekenen. Op dit gebied heeft Ede met de andere Veluwe gemeenten een doorstart van de Veluwe-marketing mogelijk gemaakt onder het motto 'Visit Veluwe'. Ook de activiteiten van de VVV-vrijwilligers, de stadswinkel en het Platform UitinEde maken een doorstart. Toerisme draagt niet alleen direct, maar ook indirect bij aan de werkgelegenheid omdat recreatief-toeristische voorzieningen bijdrage aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat, ook voor andere bedrijven. Toerisme is één van de drie pijlers van het Programma Buitengebied. De gemeente Ede is één van de grotere partners in het Veluwe-convenant; afgesloten met gemeenten, provincie, bedrijfsleven, terreinbeheerders en natuurorganisaties met als doel de Veluwe te ontwikkelen tot het sterkste toeristische gebied van Nederland. De Veluwe is door GS van Gelderland, net als de Kennisas, benoemd tot één van de zes belangrijkste gebiedsopgaven van Gelderland. Speerpunten zijn de product vernieuwing van ons aanbod van verblijfsrecreatie (project vitale vakantieparken), excellente routestructuren en een robuuste marketing. In Ede is hiermee een start gemaakt.

■ Welk beleid is voorhanden

- In december 2013 is het Programma Economie; de economische ambitie van Ede met een werkprogramma, vastgesteld, met een actieve bijdrage van circa 100 bedrijven en 30 organisaties. Het Programma Economie wordt in principe jaarlijks geëvalueerd en geactualiseerd.
- Ede werkt aan een regionale werkgeversdienstverlening. In oktober is het Implementatieplan Werkgeversservicepunt FoodValley vastgesteld, hiermee wordt de één loket gedachte voor bedrijven verder uitgewerkt.
- In mei 2015 is het Plan van Aanpak Ede Centrum vastgesteld.
- In juni 2015 is de Visie Food! vastgesteld.
- In juni 2015 is de Integrale Aanpak van Bedrijventerreinen en werklocaties vastgesteld.
- In juli 2015 is de verordening winkeltijden Ede 2015 vastgesteld.

■ Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streefwaarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Behoud en versterken van een goede werkgelegenheidssituatie in Ede en de regio							
▪ Percentage arbeidsplaatsen t.o.v. aantal inwoners.	51%	51%	51%	51%	51%	n.t.b.	51%
▪ Aantal arbeidsplaatsen	55.750	56.340	56.250	56.520	56.090		
▪ Ontwikkeling aantal arbeidsplaatsen (referentie landelijke ontwikkeling)	+ 0,5% (-0,4%)	+ 1,1% (+ 0,5%)	- 0,2% (- 0,7%)	+ 0,5% (- 1,1%)	- 0,8% (- 1,1%)		
Toelichting							
De verhouding tussen arbeidsplaatsen en aantal inwoners is al jaren 51%, het aantal arbeidsplaatsen houdt gelijke tred met de bevolkingsontwikkeling. Het aantal arbeidplaatsen nam in 2014 licht af. Het aantal arbeidsplaatsen ontwikkelt zich positiever dan landelijk.							
Prestaties							
▪ Uitwerken gebiedsgerichte opgave samen met provincie. ▪ Ontwikkelen kennisas Ede Wageningen/FoodValley. ▪ Faciliteren startende ondernemers (o.a. deelname IkStartSmart). ▪ Realiseren Bedrijventerrein A12 en nieuw bedrijventerrein in Wekerom. ▪ Verkoop van hectares bedrijfsterreinen door de inzet van accountmanagement voor nieuwe en bestaande bedrijven							

(zie integrale aanpak van bedrijventerreinen en werklocaties).

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streefwaarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Aantrekkelijkheid en bekendheid Ede als toeristisch en recreatief gebied.							
Dit wordt o.a. gemeten door:							
▪ Aantal toeristische overnachtingen.	479.539	548.587	539.390	522.028	568.759	n.t.b.	550.000
Toelichting							
In Otterlo vonden in 2014 de meeste toeristische overnachtingen plaats; 254.025. Daarna volgen Ede (140.045) en Lunteren (107.119). Landelijk daalde in 2014 het aantal toeristische overnachtingen ten opzichte van 2013							
Prestaties							
▪ Faciliteren voorzieningen passend binnen kadernota Toerisme.							
▪ Toeristisch gastheerschap en marketing							
▪ Studie vitaliteit vakantieparken (Programma Buitengebied)							

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streefwaarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Realisatie nieuwe hoogwaardige en behoud kwaliteit bestaande bedrijventerreinen.							
Dit wordt o.a. gemeten door:							
▪ Aantal ha. uitgegeven nieuwe bedrijventerreinen.	5,1	7,6	1,1	2,2	0,7	5,5	4-6 ha
Toelichting							
De uitgifte van bedrijventerreinen bleef in 2014 achter bij de verwachtingen. De laatste jaren is de vraag naar bedrijventerrein niet toegenomen, maar het regionale aanbod is wel vergroot. Bedrijven kiezen de laatste jaren steeds meer voor bestaand vastgoed. De integrale aanpak van bedrijventerreinen en werklocaties moet in de komende jaren leiden tot meer kaververkoop.							
Prestaties							
▪ Ontwikkeling en marketing Bedrijventerrein A12 en ontwikkeling bedrijventerrein De Laar Wekerom.							
▪ Ontwikkeling en marketing Kennisas met hoogwaardige werklocaties o.a. Veluwe Poort.							
▪ Kaververkoop 4 ha per jaar.							
▪ Uitvoering Integrale Aanpak Bedrijventerreinen en Werklocaties							

■ Wat gaat het kosten

03 Economische Zaken	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Prognose 2017	Prognose 2018	Prognose 2019
Lasten	12.485 N	15.329 N	16.646 N	10.276 N	14.704 N	16.227 N
Baten	-2.852 V	-12.330 V	-16.414 V	-12.471 V	-14.456 V	-15.998 V
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	9.634 N	2.999 N	232 N	-2.195 V	248 N	230 N
Storting reserve	141 N	273 N	420 N	2.745 N	309 N	325 N
Onttrekking reserve	-122 V	-2.508 V	-297 V	-297 V	-297 V	-297 V
Gerealiseerd resultaat	9.652 N	765 N	355 N	254 N	260 N	258 N

Toelichting op de middelen

Incidentele middelen onderhoudsvoorzieningen gemeentelijk vastgoed *neutraal*
 Bij de Programmarekening 2014 zijn alle middelen uit de onderhoudsvoorzieningen gemeentelijk vastgoed vrijgevallen en in de reserve overlopende verplichtingen gestort ten behoeve van besteding in 2015. Deze middelen zijn in 2015 onttrokken uit de reserve overlopende verplichtingen. Door het

incidentele karakter zijn de lasten in 2016 met hetzelfde bedrag naar beneden bijgesteld. Dit is terug te zien in de onttrekking uit de reserve voor eenzelfde bedrag.

Incidentele middelen Frisokazerne € 280.000 V

Omdat dit pand nog niet volledig verhuurd is, worden nog niet alle kosten door huuropbrengsten gedekt. Dit is de reden dat er bij de PN 2016-2019 incidenteel middelen beschikbaar zijn gesteld om een gedeelte van de kosten in 2015 af te dekken.

Overheveling budgetten MFA's (multifunctionele accommodaties) € 350.000 V

Bij het in kaart brengen en actualiseren van de budgetten van het gemeentelijk vastgoed is ervoor gekozen om de kosten en opbrengsten van genoemde accommodaties op één programma te verzamelen. Dit heeft geleid tot een stijging van de lasten met € 100.000 (N) en een stijging van de baten met € 450.000 (V). Deze panden werden voorheen, gedeeltelijk verantwoord op het programma Sport (€ 300.000 aan opbrengsten) en gedeeltelijk op het programma Educatie en Jeugd (€ 100.000 kosten en € 150.000 opbrengsten).

Opnemen nieuwe panden in de begroting neutraal

Het opnemen van een aantal panden in de begroting op dit programma heeft zowel de lasten als de baten verhoogd met circa € 900.000. Per saldo is dit neutraal omdat de kosten worden afgedekt door de huuropbrengsten.

Actualiseren begroting gemeentelijk vastgoedportefeuille € 100.000 N

Door de actualisatie van de vastgoedportefeuille hebben zich diverse verschuivingen tussen de programma's voorgedaan. Dit leidt op diverse programma's tot een klein voordeel, waar tegenover een nadeel van circa € 100.000 staat op dit programma.

Food neutraal

De budgetten voor Food dalen in 2016 omdat de budgetten slechts incidenteel voor 2015 zijn vastgesteld bij de perspectiefnota. De wijziging is per saldo neutraal gezien de dekking vanuit het fonds Investeringsimpuls Ede.

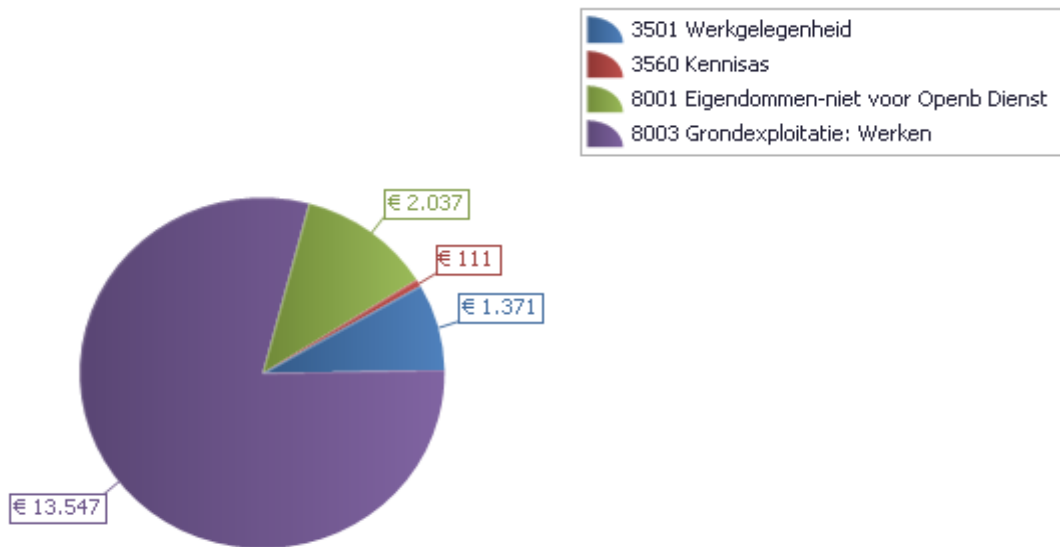
Kennisas Ede-Wageningen € 110.000 N

De loonkosten van programmamanagement en ondersteuning voor de KennisAs Ede-Wageningen worden met ingang van 2016 doorbelast naar programma3 Economische Zaken. Aangezien de betreffende functies al gedekt zijn, betreft het een administratieve verschuiving en valt het nadeel op dit programma weg tegen voordelen op overige programma's.

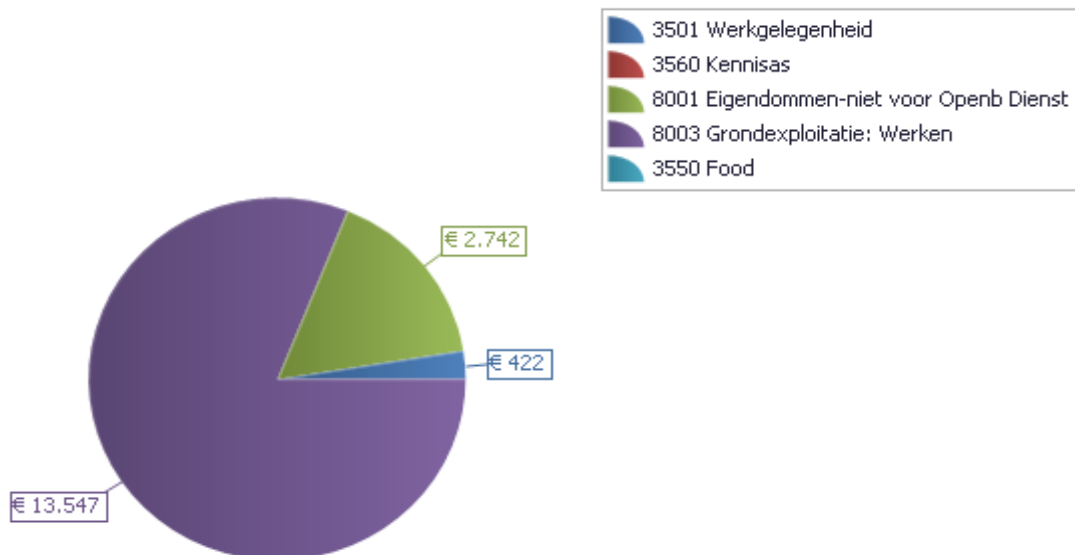
Grondexploitatie: Werken neutraal

In de begroting 2016-2019 is het MPG 2015 verwerkt. Verschillen in de projectbegrotingen leiden tot behoorlijke fluctuaties in de baten en lasten over de verschillende jaarschijven. Gezien de aard van het grondbedrijf (zelffinancierend) en het feit dat onderhanden werk aan het einde van het jaar moet worden overgebracht naar de balans, worden de mutaties neutraal in de begroting verwerkt.

Lasten

Baten

4

Educatie & Jeugd

■ Programmadoelstelling

Edese jongeren zijn goed voorbereid op deelname aan de samenleving.

■ Convenant

Er wordt op een zorgvuldige manier uitwerking geven aan de wetswijziging binnen het Sociaal Domein: de Jeugdwet op het gebied van Jeugdzorg. We ontwikkelen voor de inkoop van de jeugdzorg met onze partners in de regio een werkwijze waarbij de zorgvraag van inwoners en de maatschappelijke opgaven centraal staan, en niet de rigide uitvoering van regels en de 'verstarde' organisaties. Daarbinnen is er keuzevrijheid en ruimte voor eigen oplossingen van inwoners en bieden we blijvend kansen voor kleine en nieuwe aanbieders en voor vernieuwing in het zorgaanbod. De gemeente is naast opdrachtgever in het sociaal domein ook partner. En ondersteunt, faciliteert, en voert uit. Wij vragen van onze maatschappelijke partners actieve deelname aan de vernieuwing.

Wij vinden het belangrijk dat in de praktijk van zorgverlening uit een oogpunt van vernieuwing en diversiteit ruimte bestaat voor kleinschalige ondernemers om bij de uitvoering te worden betrokken. In de contractonderhandelingen met de regiopartners met de instellingen voor jeugdzorg wordt daaraan expliciet aandacht besteed en zo nodig wordt er via subsidievoorwaarden op gestuurd.

Wij hebben bijzondere aandacht voor de verbinding tussen jeugdzorg en het preventief jeugdbeleid. Hiervoor zien wij een belangrijke rol weggelegd voor het Centrum voor Jeugd en Gezin. Het Centrum voor Jeugd en Gezin werken steeds meer vindplaatsgericht, op scholen en bij de huisarts bijvoorbeeld. Ook de sociale teams hebben hierin een belangrijke rol. Ook de aansluit met het onderwijs is belangrijk. De Wet Passend Onderwijs is per 1-8-2014 ingegaan. Met de schoolbesturen werken wij aan een goede aansluiting tussen het (passend) onderwijs en de jeugdzorg.

■ Ontwikkelingen

Jeugdzorg

Belangrijkste ontwikkeling is de decentralisatie van de jeugdzorg per 1 januari 2015. Vanaf die datum zijn gemeenten verantwoordelijk voor alle jeugdhulp. Ook al gaat deze transitie gepaard met een bezuiniging, het voornaamste doel is een transformatie op gang te brengen waarbij jeugdhulp zo dicht bij en zo licht mogelijk wordt geboden. De vraag naar specialistische jeugdhulp neemt hierdoor af en de pedagogische civil society wordt hierdoor versterkt.

De afgelopen periode draaide vooral om het leren werken in het nieuwe systeem. Zowel voor ouders als voor professionals en de gemeente. Er is veel aandacht uitgegaan naar het leren werken in het nieuwe systeem, met nieuwe toegangswegen en afwegingskaders en uiteraard naar het inkopen en volgen van de gecontracteerde hulp. De komende periode wordt verder gewerkt aan de verbeteringen in het stelsel, afstemming met de zorgaanbieders en de integrale werkwijze (één gezin, één plan).

Om de transitie en transformatie te realiseren wordt intensief samengewerkt binnen regio FoodValley. Voor 2016 is besloten om de jeugdhulp in te kopen via het model van bestuurlijk aanbesteden. In overleg met aanbieders wordt de gezamenlijke inhoudelijke en financiële opgave besproken en worden voorstellen gedaan om de doelstellingen te behalen.

Lokaal is het verder de komende tijd van belang om de infrastructuur voor jeugd nog eenduidiger te organiseren. Daarbij verdient de samenwerking en taakverdeling tussen het Centrum voor Jeugd en Gezin en Sociaal Teams bijzondere aandacht. Het kind en zijn context centraal, goede diagnostiek, preventie en integraal werken (één gezin, één plan) zijn daarbij belangrijk. Het vindplaatsgericht werken op (voor)scholen is een kracht van onze infrastructuur en is goed op gang gekomen. Verder is het zaak het preventieve aanbod zo effectief mogelijk in te richten, mede op basis van onderzoek, zodat zwaardere zorg zoveel mogelijk voorkomen kan worden.

Onderwijshuisvesting

Vanaf 1 januari 2015 zijn schoolbesturen volledig verantwoordelijk voor het onderhoud en aanpassingen van hun schoolgebouwen. De gemeente is alleen nog verantwoordelijk voor (vervangende) nieuwbouw en fysieke uitbreidingen. In het IHP 2015 - 2018 is geanticipeerd op deze situatie met dien verstande dat een scherpe grens tussen de verantwoordelijkheden van de gemeente en die van de schoolbesturen is vastgesteld. Daarbij is nog geen richting gegeven voor de wijze waarop de gemeente en de schoolbesturen samen, maar ieder vanuit hun eigen verantwoordelijkheid, voor de toekomst kunnen zorg dragen voor adequate, gezonde en duurzame schoolgebouwen. Dit is een complexe materie waarover wij zowel intern als ook extern in overleg zijn gaan met alle betrokkenen.

Voor- en vroegschoolse educatie

Het kabinet heeft besloten om de specifieke regelingen rondom onderwijsachterstanden en voor- en vroegschoolse educatie (VVE) een jaar te verlengen. Dat betekent ook dat de Bestuursafspraken G37 die gemaakt zijn met OCW nog een jaar van kracht blijven. De resultaten op de scholen en voorschoolse voorzieningen worden gemonitord zodat inzicht kan worden gekregen in de effecten van VVE. Het kabinet heeft eveneens besloten om de harmonisatie van voorschoolse voorzieningen (peuterspeelzalen en kinderopvang) een jaar uit te stellen. In Ede is in 2015 een traject ingezet om tot harmonisatie te komen. Nader onderzocht zal worden wat de gevolgen voor Ede zijn van dit landelijke uitstel.

Passend onderwijs

Met de samenwerkingsverbanden passend onderwijs vindt, zowel lokaal als regionaal, verdere invulling plaats van de afgesproken ontwikkelagenda's. Het gaat hierbij om de beleidsterreinen jeugdhulp, leerlingenvervoer, leerplicht en onderwijshuisvesting. De nadruk zal in de komende periode komen te liggen in de (door-)ontwikkeling van de onderwijs-zorgarrangementen.

RMC en leerplicht

In december 2014 heeft OCW met de brief "Extra kansen voor jongeren in een kwetsbare positie" aangekondigd dat de RMC (Regionale Meld- en Coördinatiefunctie Voortijdig Schoolverlaten) wet zal worden aangepast. Enerzijds met de uitbreiding van extra doelgroepen die bediend moeten worden en anderzijds met de opdracht om aansluiting te zoeken bij regionale arbeidsmarktpartijen en bij de overlegstructuur van gemeenten en werkgevers binnen de regionale werkbedrijven van de arbeidsmarktregio's. De verwachting is dat de wet eind 2016 in werking zal treden. Als gemeente zullen we ons hierop moeten voorbereiden.

■ Welk beleid is voorhanden

- Beleidsplan Jeugd (oktober 2014);
- Beleidskader Jeugd en Onderwijs (september 2012);
- Integraal Huisvestingsplan Onderwijsvoorzieningen 2015-2018
- Beleidsnotitie Leerplicht (september 2015)
- Handhaving- en sanctie beleid kinderopvang en peuterspeelzalen (2014).

■ Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streefwaarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Zoveel mogelijk Edese jongeren verlaten het onderwijs met een passend diploma.							
Dit wordt o.a. gemeten door:							
▪ Het percentage nieuwe voortijdig schoolverlaters t.o.v. het totaal aantal deelnemers in het onderwijs in Ede.	3,1%	3,1%	3,0%	1,8%	1,4%		1,3%
Toelichting							
Metingen worden per schooljaar verricht.							
Prestaties							
▪ Er vindt intensieve controle plaats op registratie en melding van schoolverzuim en op alle meldingen							

volgt actie.
Er vindt elk jaar een analyse plaats van het aantal voortijdig schoolverlaters om de uitval in Ede verder te kunnen verlagen. Er wordt een strategisch huisvestingsprogramma opgesteld zodat jongeren in Ede gebruik kunnen blijven maken van een adequaat aanbod aan onderwijsvoorzieningen. De gemeente neemt actief deel aan de doorontwikkeling van passend onderwijs. Een lokale werkagenda die is opgesteld in samenspraak met de samenwerkingsverbanden zal worden uitgevoerd. Bij de inzet van schoolbegeleidingsmiddelen kiest de gemeente ervoor deze in te laten zetten op de individuele hulp aan leerlingen met ontwikkelings- en/of leerproblemen. Het ontwikkelen van onderwijs-zorgarrangementen.

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streefwaarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Jongeren beheersen de Nederlandse taal zodat eventuele risico's op onderwijsachterstanden verminderen. Een indicatie hiervoor is het percentage deelname door doelgroepkinderen aan VVE-programma's op voorschoolse voorzieningen en binnen het primair onderwijs.	52%	63%	68%	70%	75%		2013 70% 2015 100%
Toelichting							
Norm-/streefwaarde conform rijksstreven.							
Prestaties							
De gemaakte Bestuursafspraken VVE met het Ministerie van OCW worden (onder dezelfde voorwaarden) een jaar verlengd. Hierbij ligt de nadruk op de monitoring van de kwaliteit van VVE. De gemeente financiert in samenwerking met de schoolbesturen een taalopvangklas voor nieuwkomers.							

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streefwaarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Alle jeugdigen groeien op in een veilige en stimulerende opvoed- en opgroeicontext. Een indicatie hiervoor is een daling van het aantal jeugdbeschermingsmaatregelen.				118	108		110
Toelichting							
Omdat we vanaf 1 januari 2015 verantwoordelijk zijn voor de gehele jeugdzorg is gekozen voor een maatschappelijk effect dat alle huidige en nieuwe taken op dit gebied dekt. De indicator wordt jaarlijks gemeten. Meetmoment is vanaf heden steeds 31 december van het desbetreffende jaar							
Prestaties							
Er vinden activiteiten plaats, vanuit het CJG, die de pedagogische civil society versterken. De gemeente zorgt er, in afspraken, voor dat het aanbod van opgroei- en opvoedingsondersteuning samenhangend en vraaggericht is. De gemeente zet in op ondersteuning en zorg die is gericht op voorkomen, signaleren en vroeg interveniëren. Er wordt vindplaatsgericht gewerkt binnen de voorschoolse voorzieningen en in het onderwijs Professionals in de opvoed- en opgroei-ondersteuning werken volgens het principe van één gezin, één plan en gebruiken daarbij coördinatie van zorg en de verwijzindex. Er is gespecialiseerde zorg voor jeugdigen die dit nodig hebben. Het CJG en sociaal team vullen elkaar aan in zorg voor gezinnen. Er is toezicht op de veiligheid van jeugdigen Doorontwikkeling sociale infrastructuur (o.a. CJG, sociaal team)							

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streef-waarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Jongeren hebben voldoende mogelijkheden om zich te ontwikkelen en elkaar te ontmoeten. Dit wordt o.a. gemeten door: ▪ Het percentage jongeren (15 t/m 22 jarigen) dat tevreden is over het vrijetijdsaanbod in Ede.	-	-	-	67%			52%
Toelichting							
Uit de monitor 'inwoners aan het woord'. De indicator wordt tweejaarlijks gemeten.							
Prestaties							
▪ Per wijk of dorp bestaat een samenhangend en vraaggericht aanbod van preventieve activiteiten voor jongeren. Hierbij ligt de nadruk op het eigen initiatief van jongeren.							

■ Wat gaat het kosten

04 Educatie & Jeugd	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Prognose 2017	Prognose 2018	Prognose 2019
Lasten	20.140 N	49.252 N	41.794 N	41.624 N	39.538 N	39.279 N
Baten	-6.502 V	-3.820 V	-2.654 V	-2.654 V	-2.654 V	-2.654 V
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	13.638 N	45.432 N	39.140 N	38.970 N	36.885 N	36.625 N
Storting reserve	544 N	126 N	305 N	316 N	298 N	297 N
Onttrekking reserve	-9.146 V	-2.875 V	-762 V	-2.574 V	-611 V	-404 V
Gerealiseerd resultaat	5.036 N	42.682 N	38.683 N	36.713 N	36.572 N	36.519 N

Toelichting op de middelen

De begroting op dit programma daalt in 2016 met circa € 4 miljoen. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht:

Onderwijshuisvesting

- *Overheveling budgetten MFA's (multifunctionele accommodaties)* € 50.000 N

Bij het in kaart brengen en actualiseren van de budgetten van het gemeentelijk vastgoed is ervoor gekozen om de kosten en opbrengsten van genoemde accommodaties op programma 3 Economische zaken te verzamelen. Voor het onderdeel onderwijshuisvesting heeft dit per saldo een nadelig effect van € 50.000 (150.000 opbrengsten en 100.000 kosten)

- *Vrijval kapitaallasten* € 100.000 V

Op dit programma vindt een vrijval van kapitaallasten plaats van circa € 100.000. Dit wordt gedeeltelijk veroorzaakt door de gemelde afboeking bij de Perspectiefnota 2016-2019 van oude inrichtingskosten van scholen.

- *Incidentele posten 2015* € 65.000 V

In 2015 was incidenteel budget beschikbaar ten behoeve van de kenniscampus. Het incidentele karakter levert in 2016 een verlaging op van lasten van € 65.000.

- *Verwerking IHP (integraal huisvestingsplan onderwijs)* € 250.000 V

De verwerking van het IHP levert met name verschuivingen op binnen het programma, de lasten dalen met 1,9 miljoen, hiertegenover staat een lagere dotatie uit de reserve onderwijshuisvesting van hetzelfde bedrag. Daarnaast heeft actualisatie plaatsgevonden van een aantal budgetten, waaronder een verschuiving naar het programma sport (verwerking IHP binnensport; € 100.000 V). Per saldo leidt dit tot een daling van de lasten met circa € 250.000.

Leerlingenvervoer

In de perspectiefnota is deze ombuiging opgenomen. Het amendement om dit deels terug te draaien is vanwege gelijke stemmen nog niet op dit programma verwerkt. Inmiddels heeft uw Raad besloten en is de besluitvorming verwerkt in het actuele perspectief (paragraaf 3.2).

Onderwijsondersteuning € 200.000 V

In de perspectiefnota is een bezuiniging aangenomen voor onderwijsondersteuning. Aan deze bezuiniging ligt het idee ten grondslag om niet langer apparaatskosten voor het onderwijs te subsidiëren maar deze middelen ten goede te laten komen aan daadwerkelijke hulp voor individuele leerlingen. Dit sluit aan bij onze verantwoordelijkheden op het gebied van de jeugdhulp.

Onderwijsachterstand *neutraal*

De beleidsdoelstellingen voor onderwijsachterstanden en voor- en vroegschoolse educatie (VVE) worden in belangrijke mate gefinancierd met middelen uit een specifieke rijksdoeluitkering. Deze bestaat uit een basisuitkering van circa € 2 miljoen en een aanvullende uitkering op grond van de Bestuursafspraken G37 van € 1 miljoen. Deze aanvullende uitkering zou na 2015 stoppen maar inmiddels heeft het rijk aangekondigd dat beide regelingen voor 2016 zullen worden verlengd. Vanwege het tijdstip van melding, is deze niet verwerkt in de programmabegroting maar opgenomen in de actualisatie.

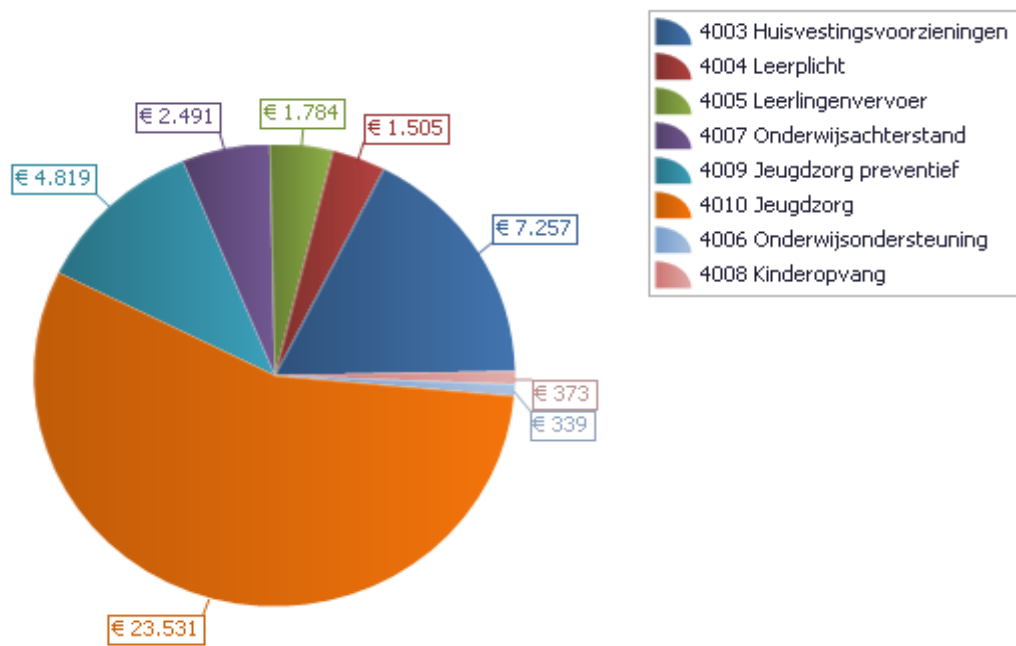
Jeugd € 1.700.000 V

De begroting 2016 voor jeugd is ten opzichte van 2015 € 1,7 miljoen lager (dit wordt boekhoudkundig getypeerd als voordeel). Deze daling van € 1,7 miljoen is voor € 1,6 miljoen te verklaren doordat er minder beschikbaar is voor decentralisatie jeugd (verdeeffect en rijkskorting zoals gepubliceerd in meicirculaire 2015) en de afloop van de tijdelijke middelen (€ 135.000) voor Risicjongeren/Titan die in 2016 niet meer beschikbaar is (op programma 4).

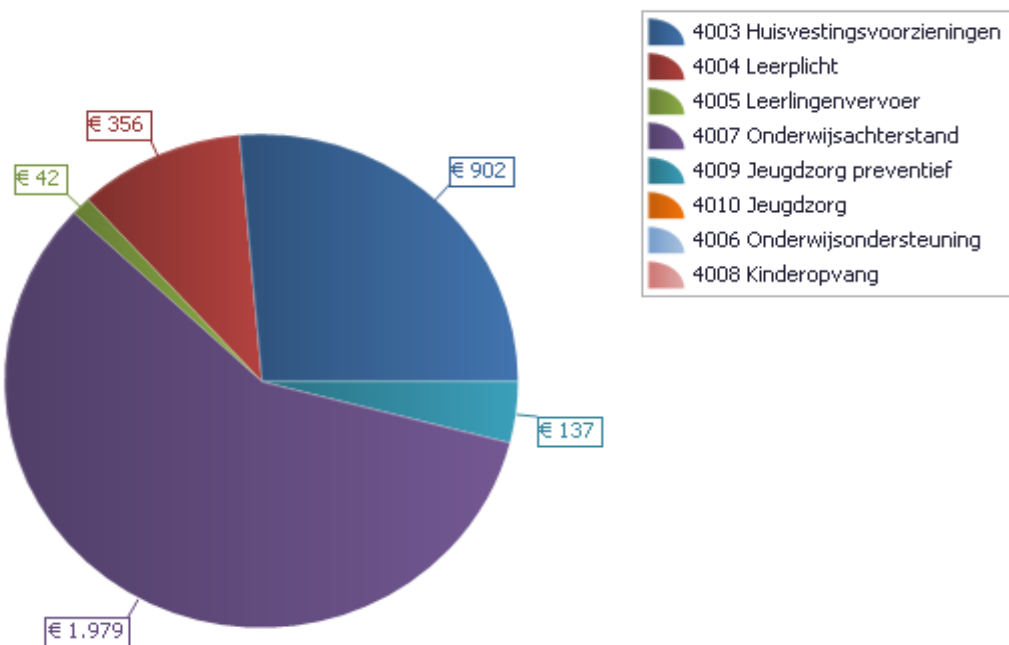
Toegerekende personeelslasten € 1.250.000 V

De nieuwe middelen voor bedrijfsvoering voor de decentralisaties zijn toegekend aan de uitvoerende afdelingen. De doorverdeling naar de inhoudelijke beleidsproducten is echter nog volgens de oude verdeelsleutel gedaan waardoor de uitvoeringskosten op andere programma's drukt. Dit wordt hersteld bij de Perspectiefnota 2017-2020. Ook onder invloed van gewijzigde aantallen fte's is er sprake van verschuivingen. Het totale effect voor dit programma bedraagt circa 1,25 miljoen.

Lasten

Baten

5

Sport

■ Programmadoelstelling

Het bevorderen en waar nodig faciliteren van sport en bewegen.

■ Convenant

Wij faciliteren breedtesport. Wij vinden sport belangrijk en zullen daarvoor aandacht vragen. Sport is niet alleen een middel voor fysieke activiteit, maar is van grote preventieve betekenis op het gebied van volksgezondheid, zowel op psychisch als fysiek gebied. Daarnaast bevordert het teamgeest en gedeelde maatschappelijke verantwoordelijkheid bij de jeugd.

■ Ontwikkelingen

In 2015 is er in het proces van mEdemaken onderzocht op welke manier we de doelstelling 'bevorderen en faciliteren van sport en bewegen' kunnen invullen op een manier waarop het minder geld kost. De raad heeft hier bij de perspectiefnota over besloten. In 2016 wordt deze besluiten verder uitgewerkt. Voorbeeld daarvan is de besluitvorming rondom een toekomstvisie op het zwemproduct, waarbij naast de visie op de drie gesubsidieerde zwembaden ook de herinvoering van het schoolzwemmen, de financiële situatie van De Peppel en de tariefstelling van het badwater worden betrokken. Voor de binnensport wordt verder uitvoering gegeven aan het IHP binnensport 2015-2018 met een aantal renovaties, maar ook met het uitroosteren van een aantal accommodaties. Voor de buitensport staat de aanleg van het nieuwe sportpark in Otterlo, waar (bij goede weersomstandigheden tijdens de aanleg) vanaf het seizoen 2016-2017 gevoetbald kan worden. Vanaf 2016 gelden er nieuwe subsidieregels voor verenigingen om de maatschappelijke inzet te stimuleren.

■ Welk beleid is voorhanden

- Sportnota Ploegenspel 2.0
- IHP binnensport 2015-2018
- Resultaat mEdemaken

■ Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streef-waarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Zoveel mogelijk inwoners van de gemeente voldoen aan de beweegnorm, bij voorkeur via het sporten bij een vereniging.							
Indicaties hiervoor zijn:							
▪ Het percentage Edenaren dat voldoet aan de beweegnorm:							
% jongeren t/m 17 jaar	9%	5%	6%	-	-		15%
% volwassenen 18 t/m 54 jaar	40%	43%	43%	39%	40%		45%
% 55-plussers	39%	42%	43%	38%	36%		45%
▪ Het percentage inwoners dat sport in verenigingsverband:							
% jongeren t/m 17 jaar	58%	55%	55%	-			60%
% volwassenen 18 t/m 54 jaar	31%	29%	27%	27%	28%		35%
% 55-plussers	18%	21%	19%	20%	19%		25%
Toelichting							
Prestaties							
▪ Opleveren visie op zwemproduct (inclusief diplomazwemmen)							

- Uitvoeren actiepunten IHP binnensport (o.a. renovatie Essenburg)
- Aanleg sportpark Otterlo

■ Wat gaat het kosten

05 Sport	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Prognose 2017	Prognose 2018	Prognose 2019
Lasten	8.659 N	9.603 N	9.405 N	9.597 N	9.362 N	9.293 N
Baten	-2.909 V	-1.957 V	-1.646 V	-1.987 V	-1.987 V	-1.987 V
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	5.751 N	7.646 N	7.759 N	7.610 N	7.375 N	7.306 N
Storting reserve	497 N	817 N	274 N	288 N	276 N	263 N
Onttrekking reserve	-720 V	-858 V	-769 V	-757 V	-743 V	-709 V
Gerealiseerd resultaat	5.528 N	7.605 N	7.264 N	7.141 N	6.907 N	6.860 N

Toelichting op de middelen

Consequenties mEdemaken € 115.000 V

Het traject 'mEdemaken' heeft ook consequenties voor de sportbegroting. Vanaf 2016 wordt er gefaseerd bezuinigingen ingeboekt. In 2016 zullen de lasten € 115.000 lager zijn in vergelijking tot 2015.

Kapitaallasten investeringen € 100.000 N

Voor 2016 is er voor ongeveer € 100.000 meer aan kapitaallasten geraamd. Het betreffen vooral kapitaallasten van binnensportaccommodaties uit het vastgestelde Integraal Huisvestingsplan binnensport, die verschoven zijn van programma 4 naar dit programma.

Nieuwe kostenverdeling € 200.000 V

Voormalig afdeling Beheer Openbare Ruimte heeft een nieuwe kostenverdeling voor 2016 berekend. Dit heeft voor het programma Sport een voordelig gevolg van ruim € 200.000.

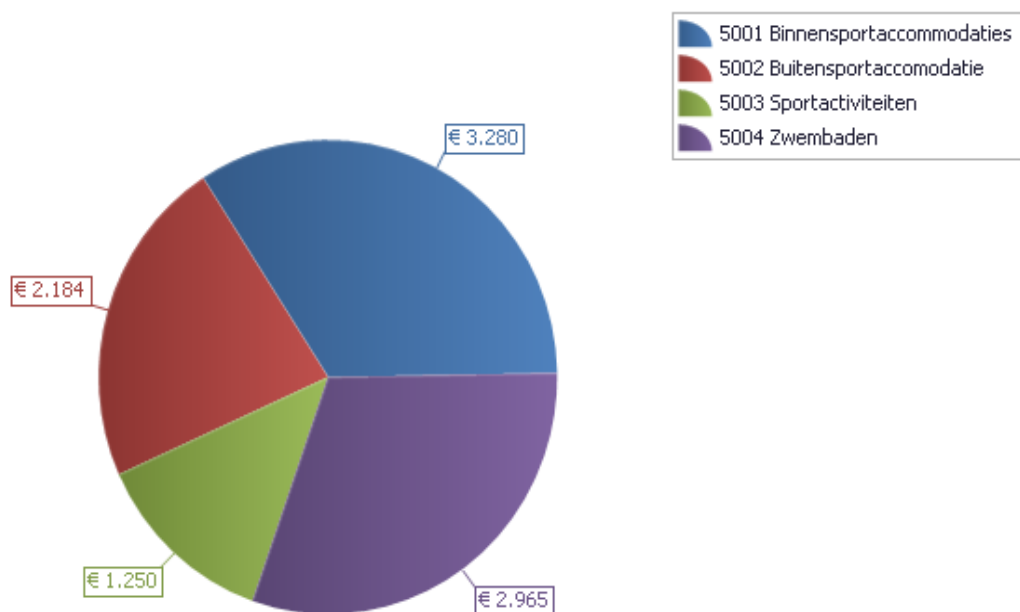
Huuropbrengsten multifunctionele accommodaties (MFA's) € 300.000 N

De huuropbrengsten van de MFA's worden vanaf 2016 niet meer op de verschillende programma's begroot. De totale opbrengsten voor deze accommodaties worden op programma 3 Economische zaken geraamd. Dit heeft als gevolg dat er op het programma sport in 2016 € 300.000 minder huuropbrengsten zijn geraamd dan in 2015.

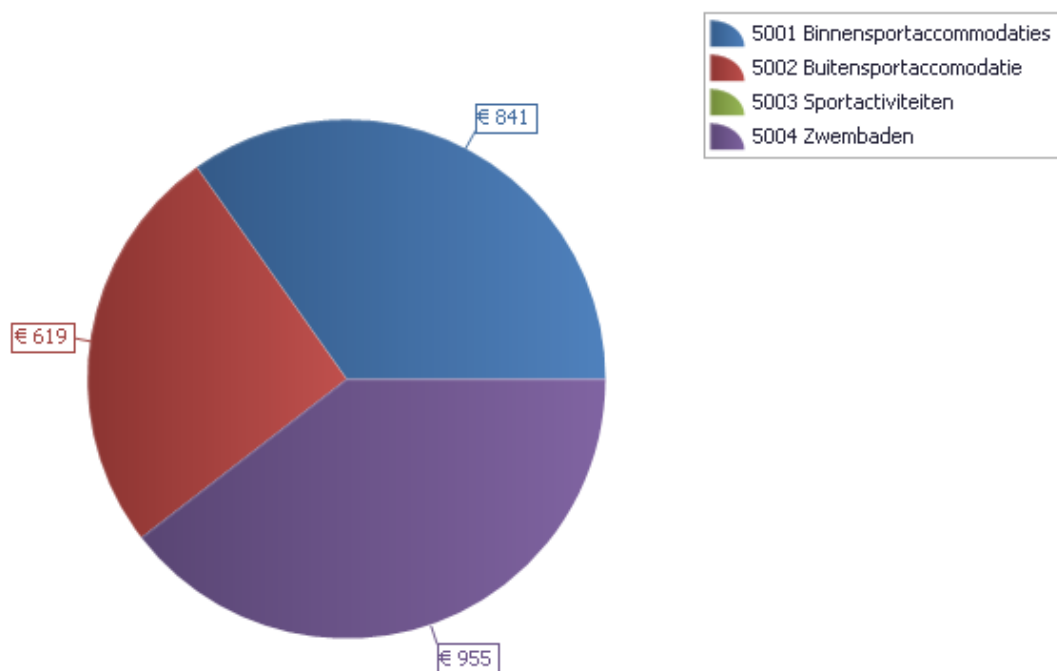
Sportvoorziening Otterlo € 546.000 V

Vanuit de DOE Reserve is in 2015 een eenmalige bijdrage geleverd ter realisering van een binnensportaccommodatie in Otterlo.

Lasten

Baten

■ Programmadoelstelling

Er is een samenhangend, verbindend en kwalitatief goed cultuurbeleid dat aansluit bij de behoeften en wensen van de Edese bevolking.

■ Convenant

Het belang en de voortgang van de renovatie en het in gebruik kunnen nemen als theater van het OLT wordt onderstreept. Over de manier waarop, de programmering, het bijbehorende budget, etc. wordt gezamenlijk met alle belanghebbende partijen een nieuwe en gedragen balans gezocht tussen programmering, bijbehorende theaterfaciliteiten, inpassing in de wijk en een gezonde exploitatie van het Open Lucht Theater Ede.

■ Ontwikkelingen

Het traject 'mEdemaken' is in 2015 afgerond en heeft geleid tot vernieuwde uitgangspunten voor het komende cultuurbeleid. Tevens is binnen dit traject een aanzienlijke bezuiniging voorgesteld die - op een aantal onderdelen na - is overgenomen door de gemeenteraad. De resultaten van 'mEdemaken' worden in 2016 verwerkt in een geactualiseerd beleidskader. Dit beleidskader vervangt de nota 'Continu Cultuur' uit 2011. Ook de onderwerpen die niet aan de orde zijn geweest in het kader van mEdemaken –zoals het museumbeleid- komen hierin terug.

Het Historisch Museum Ede (HME) zal per 1 januari 2016 haar huidige locatie, stationsgebouw Ede-Centrum, verlaten. Het HME neemt samen met de Vereniging Oud Ede (VOE) het initiatief om te komen tot een erfgoedcentrum, mogelijk te vestigen in Cultura.

Bij de uitwerking in dit beleidskader wordt nader onderzoek gedaan naar de vraag op welke wijze en onder welke voorwaarden de cultuureducatie (waaronder het muziekonderwijs) kan worden gereorganiseerd. Ook een ander voorstel uit 'mEdemaken', namelijk de ontwikkeling van een cultuurfonds, wordt nader uitgewerkt.

Monumenten en archeologie

Monumentenzorg en archeologie opereren vanuit een aantal wettelijke taken in de ruimtelijke ordening en op basis van de nota's 'Erfgoed met perspectief' en 'Archeologie in evenwicht'. Ede kent zijn eigen specifieke cultuurhistorische kwaliteiten, waarbij zowel gebouwde als archeologische monumenten een belangrijke rol spelen. Kwaliteiten waaraan de gemeente voor een belangrijk deel zijn identiteit ontleent. Ede koestert dit erfgoed en streeft ernaar dit zo goed mogelijk in stand te houden, met name door het inspireren, faciliteren, toetsen en begeleiden van ruimtelijke ontwikkelingen en het bevorderen van onderhoud en restauratie. Daarbij wordt steeds meer geïnvesteerd in kennisdeling en samenwerking met buurgemeenten. Ook erfgoededucatie, recreatie en toerisme (bijv. project Goudsberg Lunteren) spelen in toenemende mate een rol. Herbesteding en revitalisering van monumenten zijn belangrijk bij het ontwikkelen van publieksvoorzieningen met een culturele dimensie, zoals op de kazerneterreinen ('Akoesticum', WFC), het Enkaterrein ('De fietser' met fietsmuseum), de herbesteding van de Noorderkerk tot concertzaal, en de restauratie van het Openluchttheater. Juist de verbinding van beschermd erfgoed aan een culturele herbesteding biedt in veel gevallen een duurzaam toekomstperspectief.

Exposeum

Momenteel wordt er onderzocht wat de mogelijkheden zijn om te komen tot de realisatie van het Exposeum. Uiterlijk begin 2016 zal duidelijk worden of er een haalbaar initiatief is dat in 2016 kan worden uitgewerkt.

OLT

Voor het Openluchttheater (OLT) is in mei 2015 door de Raad een visie vastgesteld. Door het bestuur stichting OLT wordt de visie vertaald in een programmering en wordt deze programmering afgestemd met de beschikbaar gestelde subsidie.

■ Welk beleid is voorhanden

- Nota continu Cultuur 2011-2014
- Nota's 'Erfgoed met perspectief' (2010-2015) en 'Archeologie in evenwicht' (2012-2015)
- Erfgoedverordening Gemeente Ede
- Beleidsregels voor onderhoud en restauratie van monumenten (Leidraad MOOI Ede)
- Subsidieregeling Instandhouding Erfgoed
- Cultuurhistorische Waardenkaart Ede (2012)
- Regeling Cultuureducatie met kwaliteit
- Resultaten participatietraject 'mEdemaken'
- Subsidieregelingen culturele activiteiten, popmuziek en muziekonderwijs, amateurkunst en beeldende kunst

■ Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streef-waarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Het cultuuraanbod in Ede sluit zo goed mogelijk aan bij de wensen en behoeften van de Edenaren.							
Dit wordt o.a. gemeten door:							
▪ Het percentage Edenaren dat cultuuraanbod voldoende vindt.	62%	67%	69%	65%	69%		70%
▪ Het percentage Edenaren dat cultuuraanbod interessant vindt.	67%	68%	65%	60%	61%		66%
Toelichting							
Prestaties							
▪ Gemeente stimuleert afstemming lokaal en regionaal podiumaanbod waardoor publieksbereik podia toeneemt.							
▪ Er wordt een nieuw beleidskader cultuur opgesteld waarin kaders en uitgangspunten voor het cultuurbeleid van de komende periode geformuleerd worden.							
▪ Het aanbod van cultuureducatie (waaronder het muziekonderwijs) zal worden gereorganiseerd							
▪ De haalbaarheid van een lokaal cultuurfonds wordt onderzocht							

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streef-waarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Het vergroten van de woonaantrekkelijkheid van Ede door het verbeteren van het culturele aanbod.							
▪ Woonaantrekkelijkheidsindex	27	28	32	31	27		
Toelichting							
Woonaantrekkelijkheidsindex: rangnummering van 50 grootste gemeenten, 1 = aantrekkelijkste gemeente, 50 = minst aantrekkelijke gemeente (Marlet).							
Prestaties							
<i>Er wordt een impuls gegeven aan de culturele infrastructuur door:</i>							
▪ Besluitvorming t.a.v. de revitalisering van het Openluchttheater heeft in het voorjaar 2015 plaatsgevonden, uitvoering is gepland voor 2015, 2016.							
▪ Communicatie tussen culturele partijen en anderen (bedrijfsleven, citymarketing, toerisme etc.) wordt verbeterd door netwerken wat leidt tot betere afstemming en nieuwe initiatieven van het culturele aanbod.							

Maatschappelijk effect							
Het vergroten van de cultuurhistorische aantrekkelijkheid van de gemeente Ede							
Toelichting							
Duurzaam behoud van ons cultureel erfgoed is van belang om aan huidige en toekomstige generaties het verhaal van de Edese geschiedenis te kunnen blijven vertellen. Monumentenzorg en archeologie zetten zich in om de specifieke cultuurhistorische kwaliteit in de gebouwde en natuurlijke leefomgeving te bereiken en te behouden, en de kennis hieromtrent te vergaren en te delen. Van belang is dat Edenaren steeds meer zelf (kunnen) bijdragen aan het behoud van hun erfgoed.							
Prestaties							
<i>Er wordt een impuls gegeven door:</i>							
▪ Waardevol ruimtelijk erfgoed te beschermen (als monument of planologisch). ▪ Wanneer behoud van archeologisch erfgoed in de grond niet mogelijk is, dit op een verantwoorde manier te (laten) documenteren en vondsten veilig te stellen voor toekomstige generaties. ▪ Het bevorderen, faciliteren, toetsen en begeleiden van plannen tot onderhoud, restauratie en herbestemming te continueren. Dit is een voortdurende opgave. Onderhoud en restauratie van gebouwen en terreinen vindt plaats op basis van contractafspraken en co-financiering vanuit de provincie. Het tijdig uitvoeren van periodiek onderhoud houdt instandhoudingskosten laag. ▪ De vroegtijdige en creatieve inbreng van cultuurhistorie in de ruimtelijke ordening, erfgoededucatieve en toeristisch-recreatieve projecten en evenementen (o.a. Open Monumentendag) te continueren. ▪ Gemeentelijke cultuurhistorische informatiesystemen te (blijven) digitaliseren, te beheren en te ontsluiten. Eventuele lasten worden daardoor voorzienbaar en/of vermijdbaar. ▪ Het beleid uit de afgelopen periode integraal te evalueren en in samenspraak met de belangrijkste stakeholders te komen tot voorstellen voor een nieuwe beleidsperiode.							

■ Wat gaat het kosten

06 Cultuur	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Prognose 2017	Prognose 2018	Prognose 2019
Lasten	10.832 N	10.768 N	10.643 N	10.443 N	10.367 N	9.880 N
Baten	-2.161 V	-809 V	-897 V	-884 V	-900 V	-892 V
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	8.671 N	9.959 N	9.746 N	9.559 N	9.467 N	8.988 N
Storting reserve	107 N	298 N	243 N	233 N	218 N	210 N
Onttrekking reserve	-173 V	-686 V	-402 V	-196 V	-166 V	-166 V
Gerealiseerd resultaat	8.604 N	9.572 N	9.588 N	9.596 N	9.520 N	9.033 N

Toelichting op de middelen

Cultura

€ 100.000 V

Bij de overname van de Molenstraat 45 (pand Cultura) is de kostprijsdekkende huur berekend van het pand. Bij deze berekening is rekening gehouden met een rentepercentage van 5%. Daarna is de rente naar beneden bijgesteld, dit heeft ook geleid tot een bijstelling van de door te berekenen huurprijs. Een gevolg van het doorberekenen van een lagere huur is dat er ook minder subsidie hoeft te worden verstrekt. Door de ontwikkelingen van de afgelopen periode (rondom de verhuizing van de Omroep Ede en het wegvallen van het VBT als onderdeel van de stadswinkel) heeft het definitief afwikkelen van dit onderwerp een relatief lange doorlooptijd gehad. Inmiddels is duidelijk dat de subsidie met een bedrag van € 100.000 omlaag kan. Dit is bij de actualisatie jaarschijf 2015 ook gemeld en vanaf 2016 is dit voordeel in de begroting verwerkt.

Onttrekkingen reserves

neutraal

In 2016 wordt er minder onttrokken uit de reserves van programma Cultuur dan in 2015. De reserve Kunstaankopen heeft hierin het grootste aandeel. Er staat voor € 284.000 minder aan onttrekkingen gepland in 2016 in vergelijking tot 2015. Hiertegenover staat dat voor het zelfde bedrag minder aan kosten is gemaakt waardoor het totaal budget neutraal loopt.

Toegerekende uren

€ 150.000 N

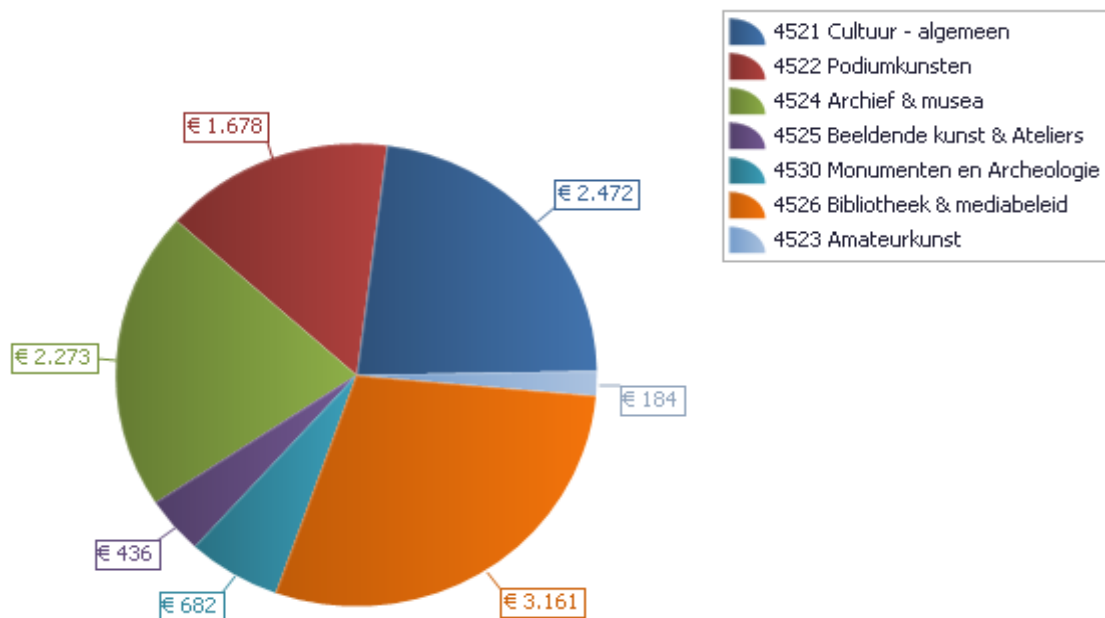
Op het programma Cultuur is 2016 voor € 150.000 meer aan uren begroot dan in 2015. Het verschil wordt veroorzaakt door meer uren op musea en minder uren op de overhead en het cultuurarchief.

Overige posten Cultuur

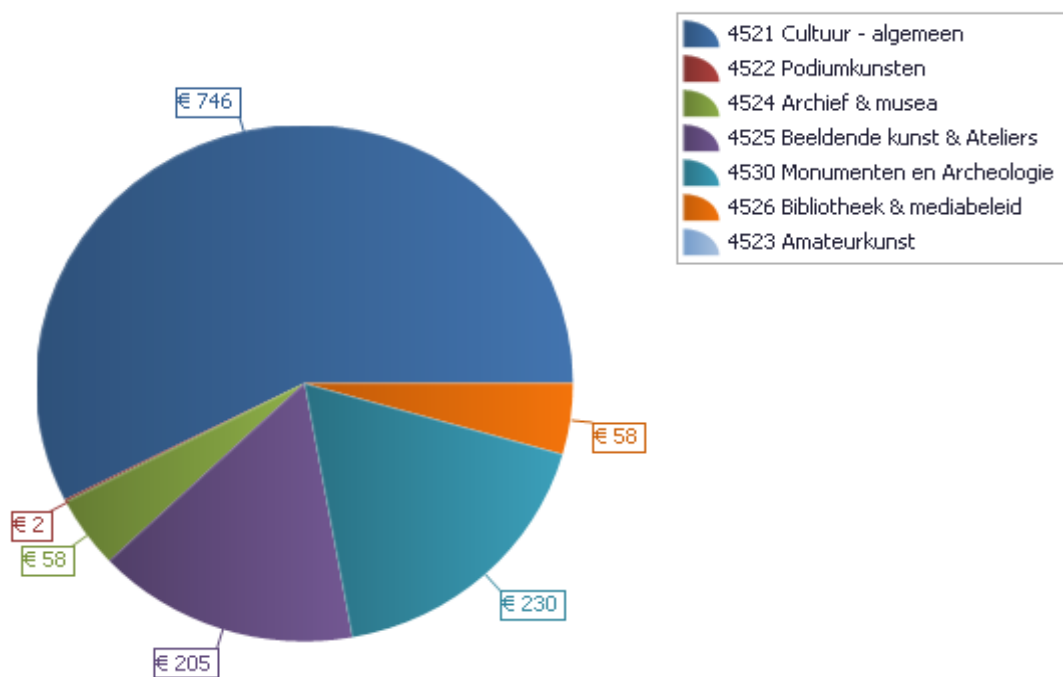
€ 30.000 N

Diverse actualisaties leiden tot hogere lasten in 2016 ten opzichte van 2015 van circa € 115.000. De grootste oorzaken hiervoor zijn indexering op de subsidies (€ 65.000 N) en een incidenteel budget in 2015 voor onder andere het pianoconcours (€ 50.000 N). Daarnaast heeft actualisatie van de verhuuropbrengsten en bijdragen derden geleid tot een voordeel van ca.€ 85.000.

Lasten

Baten

7

Werk, Inkomen & Scholing

■ Programmadoelstelling

Zo veel mogelijk inwoners van Ede werken naar vermogen en participeren in de Edese samenleving.

■ Convenant

In Ede doet iedereen mee naar vermogen!

Je krijgt een kans om, los van je startpositie, talenten te benutten en om uit te groeien tot wie je bent. Betaald werk en participatie zijn daarbij van groot belang voor zelfstandigheid, zelfrespect en integratie. Voor velen is het vinden van (nieuw) werk niet gemakkelijk, mensen hebben daar dikwijls hulp bij nodig. Om inwoners aan werk te helpen bieden wij mensen zonder werk mogelijkheden om hun kansen op de arbeidsmarkt te vergroten en te participeren in de Edese samenleving.

De gemeente is naast opdrachtgever in het sociaal domein ook partner. En ondersteunt, faciliteert, en voert uit. Wij vragen van onze maatschappelijke partners actieve deelname aan de vernieuwing. In co-creatie met onze maatschappelijke partners bieden wij een (tijdelijk) vangnet voor mensen die dit nodig hebben. Dit vangnet is tegelijkertijd een trampoline voor de opstap naar participatie en re-integratie naar betaald werk.

Duurzame werkgelegenheid en daarmee welvaart is van groot belang voor Ede. Ondernemers worden gestimuleerd met een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Een goede verstandhouding tussen gemeente en werkgevers is essentieel. Daarom denken wij actief mee met bestaande en nieuwe werkgevers in het oplossen van problemen. Waar mogelijk passen we belemmerende regelgeving aan. In het kader van FoodValley stimuleert en ondersteunt Ede de werving van (inter)nationale ondernemingen.

■ Ontwikkelingen

Op 1 januari 2015 is de Participatiewet in werking getreden. Deze wet beoogt dat iedereen mee doet naar vermogen: jong, oud, mensen met en zonder een beperking.

De doelgroep van de wet bestaat uit mensen met arbeidsvermogen die zijn aangewezen op, al dan niet tijdelijke, inkomensondersteuning om in hun bestaan te voorzien. Daarnaast zijn zij vaak aangewezen op ondersteuning om aan het werk te komen. In Ede wordt gewerkt vanuit een integrale aanpak gericht op het versterken van zelfredzaamheid.

Sociale partners hebben landelijk het commitment uitgesproken om tot 2026 125.000 extra banen voor mensen met een arbeidsbeperking te creëren. Om hier vorm en inhoud aan te geven is er in elke arbeidsmarktregio een Regionaal Werkbedrijf opgericht, waar sociale partners, gemeenten en UWV afstemmen over hoe deze banen in de regio te realiseren. In de regio FoodValley gaat het tot eind 2016 om minimaal 440 banen.

Met de start van de participatiewet is de instroom mogelijkheid in de WSW gestopt. De Sociale Werkplaatsen staan hiermee voor de uitdaging om een nieuw toekomstperspectief te ontwikkelen. Er wordt bezien waar het regionaal werkbedrijf (RWB) zich naar toe ontwikkelt en welke rol de twee SW-bedrijven (Permar en IW4) daarin kunnen spelen.

Voor de gemeente ligt er de uitdaging om tot nieuwe en effectieve samenwerking met werkgevers te komen, om zo veel mogelijk reguliere werkplekken te realiseren. Binnen de regio FoodValley werkt gemeente Ede samen in het werkgeversservicepunt (WSP). Vanuit het WSP wordt eenduidige regionale dienstverlening geboden richting werkgevers met personele vragen. Voor 2016 is verder professionalisering van groot belang. Ook wordt de samenwerking met werkgevers en onderwijs opnieuw vormgegeven, o.a. door vereenvoudiging van overlegtafels en het opstellen van brancheactieplannen.

Basis voor het lokale re-integratiebeleid is dat iedereen meedoet naar vermogen. Re-integratie of participatie is daarbij individueel maatwerk. Door diverse projecten wordt dit meedoen naar vermogen verder vormgegeven. Voor de inwoners waarvoor regulier werk al dan niet met ondersteuning, niet mogelijk is, is er samen met maatschappelijke organisaties een aanbod gericht op participatie en vrijwilligerswerk.

Voor een succesvolle uitvoering van de ambitie dat iedereen naar vermogen meedoet is het nodig dat de uitvoeringsorganisatie WPI zich doorontwikkelt. De dienstverlening is zoveel mogelijk afgestemd en gericht op mensen aan het werk helpen. Werkprocessen worden daarop afgestemd. In de dienstverlening wordt samenwerking en/of afstemming gezocht met andere afdelingen of externe partners en met gemeenten in de regio FoodValley.

■ Welk beleid is voorhanden

- Het is Mensenwerk (november 2013)
- Beleidsplan "Participatiewet"
- Sociale Monitor
- Nota Minimabeleid 2015 en verder
- Startnotitie Regionaal Werkbedrijf regio FoodValley
- Kadernotitie schuldhulpverlening
- Beleidsplan Handhaving sociale zekerheid.

■ Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streef-waarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Het aantal inwoners van Ede, dat afhankelijk is van een bijstandsuitkering is zo laag mogelijk.							
Dit wordt gemeten door:							
▪ Percentage Edese huishoudens met een bijstandsuitkering t.o.v. het aantal huishoudens in Ede.	3,0%	3,1%	3,0%	3,3%	3,6%		<i>Gelijk houden</i>
Toelichting							
* het streven is het aantal bijstandsgerechtigden t.o.v. het aantal huishoudens in Ede gelijk te houden met de landelijke ontwikkeling of lager. Door nieuwe doelgroepen per 1-1-2015 moet vergelijking tussen jaren in dit perspectief gezien worden.							
Prestaties							
▪ Continueren groepsaanpak aan de poort. ▪ Versterken regionale structuur voor optimale samenwerking tussen overheid, onderwijs en ondernemers om zo de werkgelegenheid te bevorderen. ▪ Iedereen doet mee naar vermogen: re-integratie of participatie is daarbij individueel maatwerk op basis van een trajectplan. ▪ Uitvoering van werkgeversdienstverlening en marktwerking in aansluiting op de visie vanuit het regionaal werkbedrijf. ▪ Implementeren vastgesteld Beleidsplan Handhaving sociale zekerheid.							

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streef-waarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Bestrijden van armoede ter vergroting van participatie en zelfredzaamheid.							
Dit wordt o.a. gemeten door:							
▪ Percentage Edese huishoudens dat gebruik heeft gemaakt van aanvullende inkomensvoorzieningen.	5,7%	5,7%	5,9%	5,3%	5,1%		<i>Gelijk houden</i>
Toelichting							

De beschikbare ondersteunende regelingen zouden zo breed mogelijk bekend en benut moeten worden

Prestaties

- Stimuleren deelname aan sportieve, recreatieve en culturele activiteiten.
- Effectief communiceren over beschikbare regelingen.
- Monitoren van de effecten van het armoedebeleid.
- Doorontwikkelen Wmo-inkomensondersteuningsvoorzieningen.

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streef-waarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Schulden vormen geen belemmering voor participatie. Inwoners van Ede hebben een zo groot mogelijke financiële zelfredzaamheid.							
Dit wordt o.a. gemeten door:							
▪ Aantal Edenaren dat schulddienstverlening aanvraagt.			268*	476	409		450
Toelichting							
* Sinds 1 juli 2012 geldt een nieuwe registratiesystematiek. De meting 2012 betreft daardoor een half jaar.							
Prestaties							
▪ Verdere doorontwikkeling integrale aanpak van de schuldhulpverlening en budgetbeheer. ▪ Versterken en doorontwikkelen preventieve aanpak schuldenproblematiek met o.a. inzet sociale teams en vrijwilligersorganisaties.							

■ Wat gaat het kosten

07 Werk, Inkomen & Scholing	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Prognose 2017	Prognose 2018	Prognose 2019
Lasten	49.789 N	51.547 N	47.979 N	46.353 N	45.789 N	45.205 N
Baten	-37.914 V	-21.707 V	-20.845 V	-20.845 V	-20.845 V	-20.845 V
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	11.875 N	29.839 N	27.135 N	25.509 N	24.944 N	24.360 N
Storting reserve	931 N	17 N	17 N	21 N	25 N	25 N
Onttrekking reserve	-581 V	-1.138 V	-43 V	-11 V	-43 V	-11 V
Gerealiseerd resultaat	12.226 N	28.718 N	27.109 N	25.519 N	24.926 N	24.374 N

Toelichting op de middelen

Algemene inkomensvoorziening € 1.225.000 V

In 2015 zijn er incidenteel extra middelen voor inkomensvoorziening toegevoegd. Dit bestaat uit € 1.100.000 beschikbaar gesteld op basis van het te verwachten tekort op de BUIG. Daarnaast is er vanuit de meerjarenbegroting 2015-2018 € 125.000 extra beschikbaar gesteld voor dienstverlening bijstandsgerechtigden.

Aanvullend inkomen € 140.000 N

Vanuit de herijking minimabeleid is er voor 2016 extra budget beschikbaar gesteld voor maatschappelijke participatie volwassenen en individuele studietoelage a € 140.000. Daarnaast is er incidenteel vanuit de CER incidenteel € 250.000 overgeheveld vanuit 2014 naar 2015 (neutraal).

Sociale werkvoorziening € 2.100.000 V

Bij de Perspectiefnota 2015 is er in totaal € 1.011.000 voor Permar aangevraagd. Dit was € 511.000 voor het verlies 2014 en een indicatieve € 500.000 voor de bijgestelde begroting 2015. Vanuit de Meicirculaire is er € 256.000 extra voor de WSW beschikbaar. Daarnaast daalt het WSW-budget voor 2016 met circa € 900.000. Dit komt door zowel minder plaatsen als een lagere prijs per eenheid. Dit is het gevolg van Rijksbeleid.

Participatie / Re-integratie € 485.000 N

In 2015 waren extra middelen vanuit meeneemregeling participatiewet beschikbaar (€ 360.000),

neutraal. Vanaf 2016 zijn deze vervallen. Voor de nieuwe doelgroep is er een beperkte stijging van middelen (€ 60.000). Daardoor per saldo 3 ton minder beschikbaar in 2016. In de Perspectiefnota 2016-2019 zijn extra middelen (€ 210.000) voor kwetsbare jongeren toegekend vanaf 2016 (FOCUS). Ook is het effect van de meicirculaire (nadeel van € 83.000) en overige boekingen hierin verwerkt.

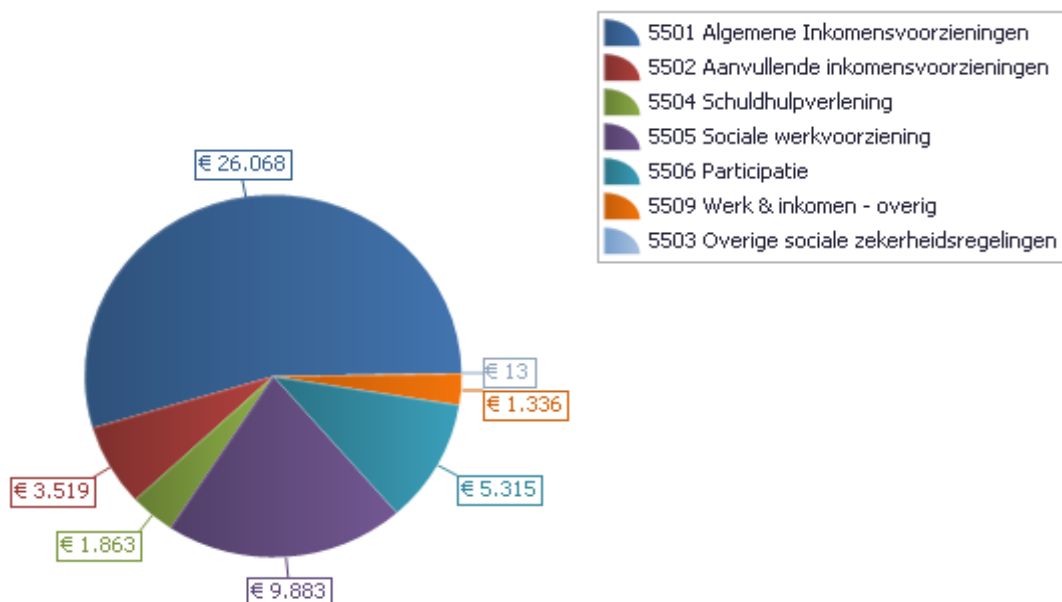
Daarnaast is in de Perspectiefnota 2016-2019 voor 2015 € 500.000 en in 2016 € 400.000 extra budget voor de implementatie van de participatiewet beschikbaar gesteld. Ook zijn er wijzigingen op het gebied van volwasseneneducatie doorgevoerd, waarbij zowel de lasten als baten met € 390.000 verminderd zijn en dus neutraal is meegenomen.

Toegerekende personeelslasten

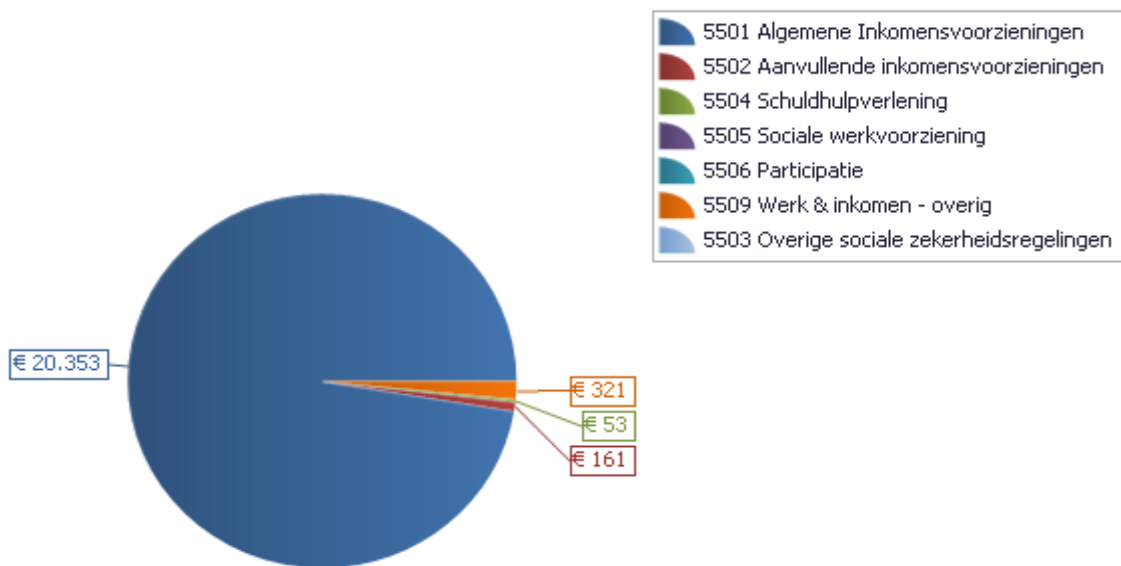
€ 1.100.000 N

De nieuwe middelen voor bedrijfsvoering voor de decentralisaties zijn toegekend aan de uitvoerende afdelingen. De doorverdeling naar de inhoudelijke beleidsproducten is echter nog volgens de oude verdeelsleutel gedaan. Dit wordt hersteld bij de Perspectiefnota 2017-2020. Ook onder invloed van gewijzigde aantallen fte's is er sprake van verschuivingen. Het totale effect voor dit programma bedraagt circa 1,1 miljoen.

Lasten

Baten

9

Maatschappelijke Ondersteuning

■ Programmadoelstelling

Er is een sluitend aanbod voor inwoners van Ede ten behoeve van hun maatschappelijke participatie.

■ Convenant

Er wordt op een zorgvuldige manier uitwerking gegeven aan de belangrijke wetswijziging binnen het Sociaal Domein: de Jeugdwet op het gebied van jeugdzorg, de Participatiewet op het gebied van werk en aanvullende inkomensvoorzieningen, de WMO inclusief hervorming langdurige zorg. Bij het laatste gaat het om begeleiding, dagbesteding (en vervoer), kortdurend verblijf, persoonlijke verzorging, huishoudelijke hulp en begeleid/beschermd wonen (huishoudelijke hulp is al een bestaande taak van de gemeente).

De gemeente is naast opdrachtgever in het sociaal domein ook partner. Wij ondersteunen, faciliteren en voeren uit. Wij vragen van onze maatschappelijke partners actieve deelname aan de vernieuwing.

Het overgrote deel van onze inwoners heeft voldoende mogelijkheden en ondersteuning uit de eigen omgeving heeft om maatschappelijk te participeren en benut deze ook. Een deel van onze (kwetsbare) inwoners kan dit niet zelf. Daarvoor biedt de gemeente in samenwerking met maatschappelijke partners een vangnet dat ook kan werken als een trampoline. Wij willen mensen daarbij optimaal faciliteren en hen de instrumenten geven waarmee ze zelf of met hulp van anderen hun positie kunnen verbeteren en een goede rol kunnen vervullen in hun sociale verbanden.

Wij stellen de inwoner met zijn zorgvraag en onze maatschappelijke opgave centraal en niet de regels en de organisaties. Wij stimuleren de inzet van sociale verbanden als kerken, moskeeën, vrijwilligersorganisaties en andere maatschappelijke instellingen.

Een aantal onderwerpen in het sociaal domein noemen wij met name:

- Ruimte voor kleinschalige ondernemers om bij de uitvoering te worden betrokken voor vernieuwing en diversiteit. In de contractonderhandelingen met de instellingen is daar expliciet aandacht voor en zonodig sturing via subsidievoorwaarden.
- Mantelzorgers en vrijwilligers moeten zelf niet overbelast raken en ook periodiek ontlast kunnen worden van hun zorgtaken om 'op adem' te kunnen komen, de zogenaamde respijtzorg.
- We ontwikkelen voor de inkoop in het sociaal domein een werkwijze waarbij de zorgvraag van inwoners en de maatschappelijke opgaven centraal staan, en niet de rigide uitvoering van regels en de 'verstarde' organisaties. Daarbinnen is er keuzevrijheid en ruimte voor eigen oplossingen van inwoners en bieden we blijvend kansen voor kleine en nieuwe aanbieders en voor vernieuwingen van het zorgaanbod.

■ Ontwikkelingen

De gemeente is vanaf 1 januari 2015 verantwoordelijk voor nieuwe taken die vanuit de Awbz zijn overgeheveld naar de Wmo. Met een verminderd budget is de opgave om mensen zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen en te laten deelnemen aan de samenleving. Dit vanuit de visie dat beroep gedaan kan worden op eigen verantwoordelijkheid / eigen kracht, een beroep op het netwerk van vrijwilligers en mantelzorgers en het zoeken van collectieve arrangementen. Voor een deel van de inwoners zal (tijdelijke) ondersteuning nodig blijven.

Na het eerste jaar van de nieuwe Wmo zal verdere doorontwikkeling moeten plaatsvinden en nadere samenwerkingsafspraken met zorg- en welzijnsaanbieders worden gemaakt. Dit geldt ook voor Hulp bij het Huishouden. Daar waar nodig wordt de relatie gelegd tussen begeleiding en Hulp bij het huishouden, hierbij wordt gezocht naar nieuwe arrangementen.

Via het project omvorming Nulde Lijn wordt invulling gegeven aan vernieuwing van het Welzijnswerk. Bij het Nieuwe Welzijn worden de budgetten aan de hand van maatschappelijke effecten uit de gebiedsagenda meer ingezet in de brede nulde lijn. Voor ontmoeten in de wijk wordt naar aanleiding van de uitkomsten uit mEdemaken een brede visie op ontmoeten in de wijk opgesteld.

Doelstelling is om aan de hand van eenduidige kaders in te kunnen spelen op vragen over ontmoeten uit de wijk.

Beschermd Wonen

In september 2015 is het Groeidocument Beschermd wonen vastgesteld door de Colleges van de Valleiregio. De daarin beschreven meerjarige visie/ontwikkelrichting heeft betrekking op de doelgroep voor wie binnen de Wmo het beschermd wonen tijdelijk is (groep herstel en participatie. Deze inwoners willen – net als iedereen – eigen regie op het zelfstandig wonen en leven in de samenleving. In 2016 vindt verdere uitwerking hiervan plaats.

Maatschappelijke Opvang

In de tweede helft van 2015 zijn de trajectfinanciering (TF) en het bijbehorende werkprocesboek voor de Maatschappelijke Opvang geëvalueerd. De uitkomsten hiervan worden in de loop van 2016, samen met MO aanbieders, de VGGM en de regiogemeenten verwerkt.

Basismobiliteit

In de tweede helft van 2015 wordt een start gemaakt met de inrichting van de uitvoering van basismobiliteit (OV en Wmo Regiotaxi en doelgroepenvervoer). Dit wordt gedaan in FoodValley verband.

Statushouders

Voor 2016 verwachten we een nog hogere toestroom van statushouders dan in 2015, waar al sprake was van een verdrievoudiging t.o.v. 2013. Naar verwachting wordt dan ook meer beroep gedaan op maatschappelijke begeleiding, re-integratie en inkomensondersteuning.

Antidiscriminatie

Naar aanleiding van de motie “Voorkomen en tegengaan van discriminatoir gedrag” zullen we in 2016 extra aandacht geven aan discriminatie op de arbeidsmarkt. Hiertoe willen we een programma ontwikkelen met name gericht op Edese werkgevers.

■ Welk beleid is voorhanden

- Kaders Wmo-beleid 2012-2015 *De kracht van Ede*
- Nota het is Mensenwerk *toegang en sturing in het sociaal domein*
- Beleidsplan AWBZ/Wmo
- Themanotitie decentralisatie AWBZ: kanteling vraag een zet.
- Inkoopplan nieuwe Wmo 2016
- Planningskader wonen & zorg gemeente Ede (*onderzoeksrapportage 2013*)
- Nota gezondheidsbeleid Ede 2011 t/m 2015
- Praktisch werkkader trajectfinancieringsstelsel (O)GGZ
- Groeidocument Beschermd wonen Valleiregio 2015-2017

■ Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streefwaarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Belemmeringen die inwoners ondervinden bij participatie worden zoveel mogelijk weggenomen.							
Dit wordt o.a. gemeten door:							
▪ Percentage Wmo cliënten waarbij ondersteuning (indiv. voorziening/hh) bijdraagt aan in de beleving van onze inwoners: - Zelfstandig blijven wonen. - Kunnen blijven meedoen aan de maatschappij.		79%		83%			100%
		76%		72%			
Toelichting							
Dit wordt tweejaarlijks gemeten.							

Prestaties
▪ Steeds meer Edenaren zijn tevreden over de uitvoering en het aanbod van de Wmo. ▪ Compenseren Edenaren overeenkomstig het bepaalde in de Wmo en uitvoeringsregelingen op een zodanige wijze dat de klanttevredenheid in de loop der jaren minimaal gelijk blijft bij waarschijnlijk dalende middeleninzet. ▪ Ondersteunen vrijwilligers en mantelzorgers. ▪ Actualiseren en uitvoeren beleidsplan Wmo en implementeren groeidocument Beschermd wonen ▪ Uitvoeren centrumtaken maatschappelijke opvang, verslavingsbeleid, vrouwenopvang, huiselijk geweld en OGGZ toeleiding. ▪ Binnen de woonservicegebieden bieden de zorginstellingen zorg en welzijn aan zelfstandig wonende ouderen in hun gebied. ▪ Het bevorderen van zelfstandig wonen door Inwoners vanaf 18 jaar met psychische kwetsbaarheid door het realiseren op de lokale woningmarkt van zelfstandige woonconcepten met ambulante professionele begeleiding en informele steunstructuur. ▪ Het vergroten van de inclusie en participatiemogelijkheden van inwoners vanaf 18 jaar met psychische kwetsbaarheid. ▪ Ontwikkelen van vormen van respijtzorg.

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streef-waarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Bestrijding huiselijk geweld.							
Dit wordt o.a. gemeten door:							
▪ Percentage inwoners dat de afgelopen 12 maanden geconfronteerd is met huiselijk geweld.	6%	6%	-	7%	7%		6%
Toelichting	Met ingang van 2015 zijn het Steunpunt Huiselijk geweld en het Meldpunt kindermishandeling ondergebracht bij één organisatie: Veilig Thuis. Huiselijk geweld speelt zich af achter de voordeur. Er is de laatste jaren veel aandacht voor huiselijk geweld/kindermishandeling waardoor meer mensen melden of hulp zoeken. Het percentage meldingen stijgt daardoor. Gepleegde interventies hebben mogelijk deze percentages gecompenseerd.						
Prestaties	▪ Uitvoering Wet Tijdelijk Huisverbod. ▪ Uitvoering geven aan de actieverklaring RAAK voor een sluitende aanpak kindermishandeling. ▪ Uitvoering actieplan bestrijding ouderenmishandeling. ▪ Inrichting van de projectorganisatie Veilig Thuis (Moviera en Stichting Jeugdbescherming Gelderland) ▪ Aansluiting van Sociaal Teams/CJG aan Veilig Thuis en het Veiligheidshuis (politie en justitie)						

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streef-waarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Terugdringen overmatig alcoholgebruik.							
Dit wordt o.a. gemeten door:							
▪ Percentage 12-19 jarigen dat overmatig drinkt. ▪ Percentage 12-16 jarigen dat wel eens alcohol drinkt.	4%	4%	4%	-	4%	-*	Max. 4%
	30%	31%	25%	-	19%	-*	Max. 25%
Toelichting	Wordt vanaf 2012 tweejaarlijks gemeten. * In 2013 en 2014 is geen Jeugdmonitor uitgevoerd. Na afweging van de kosten van de Jeugdmonitor en de actuele behoefte aan onderzoeksgegevens over jeugd, is besloten de Jeugdmonitor niet uit te voeren in 2013 en 2014. In plaats daarvan wordt in 2015 een kwalitatief onderzoek uitgevoerd naar het hulpaanbod voor jeugdigen. De resultaten hiervan zijn in de zomer van 2016 beschikbaar.						
Prestaties							

- Deelname aan vervolg actieplan Frisvalley (in ieder geval 2016)
- Uitvoeren plan van aanpak terugdringen schadelijk alcoholgebruik met name onder jongeren

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streef-waarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Verminderen onvrijwillige dakloosheid.						1e halfjaar:	
Dit wordt o.a. gemeten door:							
▪ Aantal dak- en thuislozen:							
- Leger des Heils	28	37	25	37	25	8	< 2011
- Johanniter Opvang	26	28	10	15	8	5	Idem
- Zwerfjongeren tot 23 jaar.	25	9	6	10	3	0	Idem
Toelichting	Aantallen betreft vanaf 2010 alleen Edenaren (geen regioaantallen). Vanaf 2013 Edenaren in opvang o.g.v. traject financieringsstelsel.						
Prestaties	▪ Uitvoering van vangnet/springplank en bemoeizorg door toeleiding naar reguliere hulp door instandhouding van een centrale toegang (meldfunctie) voor het opstarten van individuele trajecten, volgens de afgesproken werkwijze in het Valleiregio werkprocesboek Trajectfinanciering (TF). Onderhouden en doorontwikkelen van de OGGZ-zorgmonitor.						

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streef-waarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Goede en tijdige ambulancezorg.							
Dit wordt o.a. gemeten door:							
▪ Percentage spoedeisende ritten binnen de norm aanrijtijden.	96%	96%	96%	96%	95%		94%
Toelichting							
Prestaties	▪ Signaleren en melden wanneer het percentage spoedeisende ritten dat de norm voor aanrijtijden haalt, afneemt en/of onder de 94% (streefcijfer) blijft.						

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streef-waarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Mantelzorgers worden voldoende ondersteund om zorg te kunnen verlenen; vrijwilligers worden voldoende ondersteund om vrijwilligerswerk te kunnen uitvoeren.							
Dit wordt o.a. gemeten door:							
▪ Tevredenheid mantelzorgers over ondersteuning							
- Tevreden	79%	82%	-	83%	-		85%
- Neutraal	21%	17%	-	13%	-		
- Ontevreden	0%	1%	-	4%	-		
▪ Behoeftte vrijwilligers aan extra ondersteuning om vrijwilligerswerk goed te kunnen uitvoeren.							
- Geen behoefte	68%	59%	-	58%	-		
- Meer ondersteuning	3%	4%	-	4%	-		Max. 5%
- Voldoende	29%	37%	-	38%	-		

Toelichting
Wordt tweejaarlijks gemeten.
Prestaties
De draagkracht en draaglast van vrijwilligers en mantelzorgers blijft in balans.
▪ Voldoende (professionele) ondersteuning voor vrijwilligers en mantelzorgers. ▪ Aandacht voor werven van nieuwe vrijwilligers. ▪ Aandacht voor toeleiding tot respijtzorg.

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streef-waarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Meer Edenaren zijn maatschappelijk actief.							
Dit wordt o.a. gemeten door:							
▪ Percentage Edenaren dat maatschappelijk actief is.* ▪ Sociale cohesie wijk (gem. schaalscore).	92%	90%	-	93%	90%		92%
	6,4	6,3	-	6,3	-		6,5

Toelichting
Wordt tweejaarlijks gemeten. De indicator vormt een benadering van het percentage inwoners dat deelneemt aan de maatschappij in de vorm van betaald werk, vrijwilligerswerk of sporten in clubverband.
Prestaties
Bewoners leveren een actieve bijdrage aan de sociale samenhang in de wijk.
▪ De buurt- en dorpshuizen bieden een op de vraag van bewoners in die wijk/dat dorp afgestemd en gevarieerd aanbod aan activiteiten waar de bewoners actief aan deel (kunnen) nemen.
Bevorderen toename maatschappelijke participatie door (allochtone) Edenaren.
▪ Ondersteunen bewonersinitiatieven. ▪ Uitvoering nieuwe Kadernota (vaststelling najaar 2012).
Bevorderen taalvaardigheden van Edenaren om in de maatschappij te kunnen meedoen.

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streef-waarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Aandacht voor sociale aspecten van wijken (leefbaar houden) en gezamenlijk aanbod instellingen per wijk/dorp d.m.v. integrale wijkprogrammering.							
Dit wordt o.a. gemeten door:							
▪ Rapportcijfer voor leefbaarheid, toegekend door bewoners.	7,5	7,4	-	7,4	7,4		7,5

Toelichting
Detailinformatie over scores voor de afzonderlijke wijken is beschikbaar.
Prestaties
Binnen de wijkaanpak ontstaat er voor iedere wijk en ieder dorp een samenhangend programma voor sociale en fysieke activiteiten.
▪ Op basis van de vraag van bewoners samen met bewoners opstellen en uitvoeren van de wijkagenda. Stimuleren van eigen initiatief zonodig met (lichte) ondersteuning van instellingen. ▪ Bij budgetafspraken tussen gemeente en gesubsidieerde instellingen zijn afspraken gemaakt hoe instellingen bijdragen aan de leefbaarheid, sociale cohesie en ondersteunen van eigen initiatief van bewoners en vrijwilligersorganisaties. ▪ Jaarlijks houdt de gemeente een monitoring van de leefbaarheid en de sociale ontwikkeling per wijk/dorp. ▪ De gemeente streeft op basis van de behoefte en vraag van bewoners naar een ontmoetingspunt in wijk of dorp, waar bewoners samen kunnen komen voor diverse activiteiten in hun buurt.

- Uitvoeren van activiteiten in het kader van de notitie *Het verschil mag er zijn* voor de wijk Veldhuizen en het buitengebied. Er is extra aandacht voor specifieke problematiek in wijken en buurten die voortkomt uit de wijkanalyse en de wijkagenda (preventie).

■ Wat gaat het kosten

09 Maatschappelijke Ondersteuning	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Prognose 2017	Prognose 2018	Prognose 2019
Lasten	31.646 N	65.485 N	61.790 N	59.462 N	58.651 N	58.830 N
Baten	-4.649 V	-5.728 V	-5.899 V	-5.123 V	-5.123 V	-5.123 V
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	26.997 N	59.757 N	55.890 N	54.339 N	53.528 N	53.707 N
Storting reserve	669 N	31 N	30 N	29 N	28 N	28 N
Onttrekking reserve	-492 V	-452 V	-224 V	-231 V	-134 V	-134 V
Gerealiseerd resultaat	27.174 N	59.336 N	55.696 N	54.137 N	53.422 N	53.601 N

Toelichting op de middelen

In 2016 zijn de lasten ten opzichte van jaar 2015 per saldo met € 3,7 miljoen gedaald. De grootste wijzigingen worden hieronder toegelicht. Ook wordt een toelichting gegeven op de daling van de geraamde onttrekking reserves.

Decentralisatiebudgetten sociaal domein

€ 1.100.000 V

Vanaf 2016 dalen de lasten van de gedecentraliseerde budgetten AWBZ door een herverdeling van rijksmiddelen, het zogeheten objectief verdeelmodel. In 2016 betreft dit ongeveer € 1.200.000. Dit geldt overigens niet voor beschermd wonen, hier is ten opzichte van 2015 € 89.000 meer budget beschikbaar. Onder meer via overlegtafels wordt met zorgaanbieders verkend op welke wijze de daling van het budget kan worden gerealiseerd.

In het bestaande financiële kader komt in 2016 voor mantelzorg € 177.000 extra beschikbaar, terwijl de (incidentele) middelen voor passende ondersteuning thuis met € 210.000 afnemen.

Voor de meerjarige financiële ontwikkelingen van de gedecentraliseerde budgetten AWBZ is een afzonderlijk memo (d.d. 1 september 2015) aan de raad opgesteld. In dit memo wordt inzicht gegeven in de meerjarige financiële opgave van het bestaande kader en effecten van het objectieve verdeelmodel. Voor 2016 wordt hierin een voorstel gedaan om, naast de gewenste transformatie, het financieel nadelige effect 2016 ook in te vullen met zichtbare onderuitputting (beleidsarm) van het beeld 2015.

Programmakosten sociaal domein

€ 1.100.000 V

De middelen voor de programmaorganisatie "Herstructurering sociaal domein" zijn tijdelijk van aard en vanaf 2016 niet meer begroot.

Hulp bij het huishouden

€ 850.000 V

De rijksuitkering huishoudelijke verzorging kent voor de jaren 2015/2016 een verlaging van 40%. Het budget huishoudelijke hulp daalt om die reden in 2016 met zo'n € 1.300.000. Daar tegenover zijn in 2016 nominale en prijscorrecties ontvangen van € 150.000.

De uitvoeringsbudgetten van de toeslagregeling (HHT) stijgen in 2016 met ongeveer € 300.000. De huishoudelijke hulp toeslag (HHT) betreft extra (incidentele) middelen van het rijk (2015 en 2016) met als doel het versterken en behoud van de werkgelegenheid.

Toegerekende personeelslasten

€ 700.000 V

De middelen van de drie decentralisaties zijn toegekend aan de uitvoerende afdelingen. De toerekening aan de inhoudelijke beleidsproducten is echter nog met de oude verdeelsleutels gedaan, waardoor de uitvoeringskosten op andere programma's drukken. Deze verschuiving van lasten wordt hersteld bij de perspectiefnota 2017-2020.

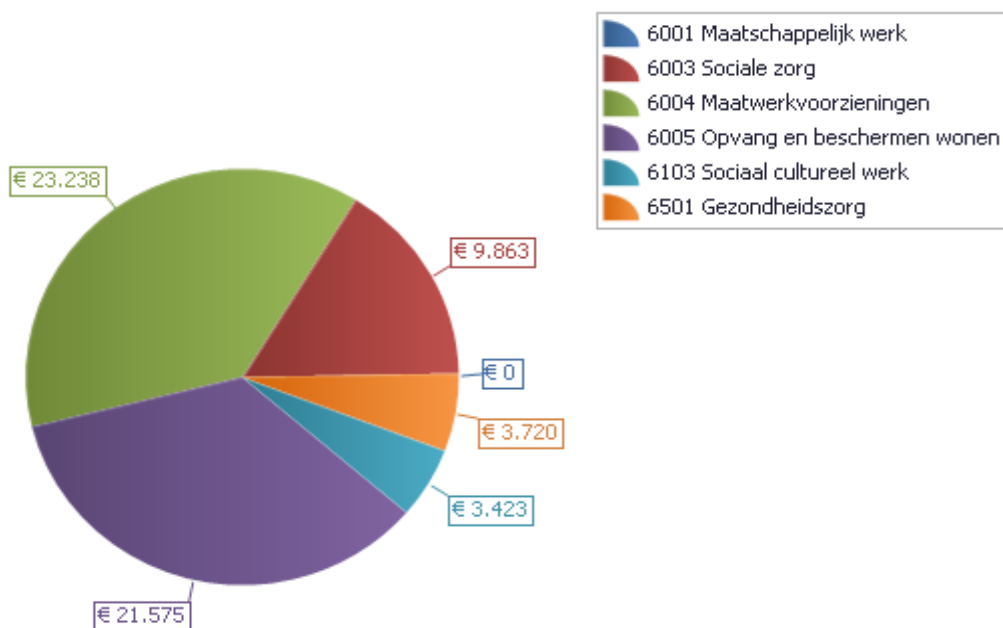
Onttrekking reserves

€ 230.000 N

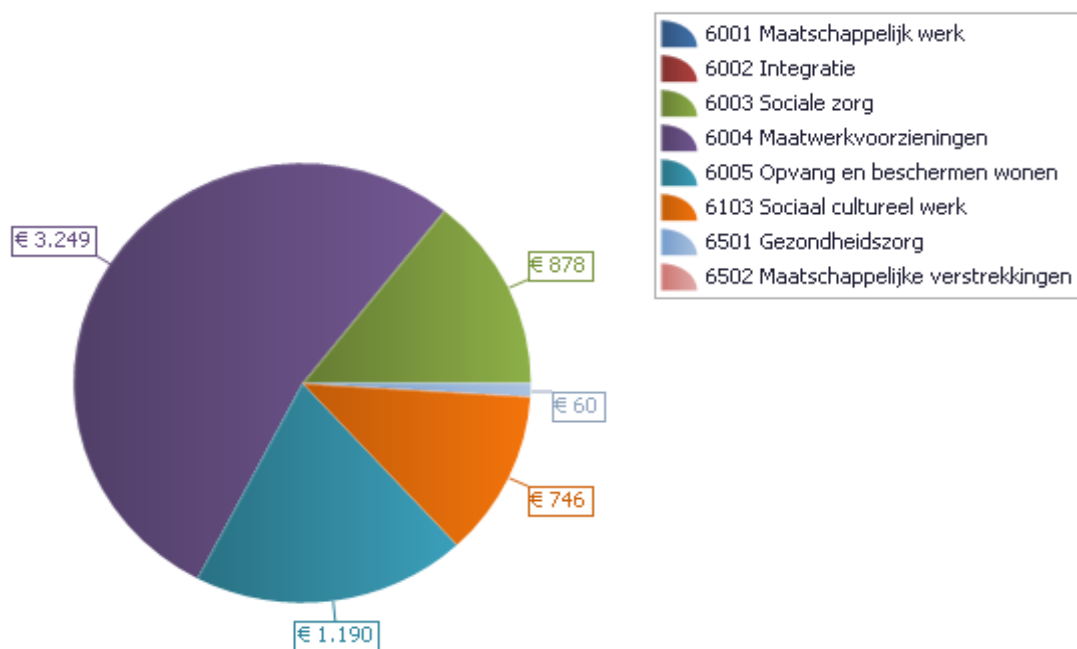
Uit reserves wordt in 2016 minder onttrokken dan in 2015. Dit betreft vooral de reserve Vrouwenopvang (huiselijk geweld) en de reserve Inburgering.

Uit de reserve Vrouwenopvang wordt in 2015 nog € 95.000 onttrokken voor de op te stellen regiovisie. De onttrekking van reserve Inburgering neemt met € 150.000 af. Hier zijn in 2015 kosten geraamd voor inburgeringstrajecten (coaching, taalmaatjes, zelfredzaamheid, etc.) en uitvoeringskosten.

Lasten

Baten

■ Programmadoelstelling

Doelstelling is de ontwikkeling van een evenwichtig woningbouwprogramma met voldoende betaalbare woningen.

■ Convenant

Gezien de ontwikkelingen op de grond- en onroerend goed markten gedurende de afgelopen jaren willen wij de robuustheid van de projectenportefeuille vroeg in de collegeperiode nauwkeurig in beeld hebben. Dit zal geschieden aan de hand van een op te stellen kwalitatieve en kwantitatieve woonvisie. In deze kwalitatieve woonvisie worden ook de Edese woonambities onderzocht en bezien aan welke woonvormen en –kwaliteiten in Ede behoefte bestaat. Er kunnen daarbij diverse aspecten een rol spelen, zoals: nieuwe bedrijvigheid, duurzaamheid, faciliteren van nieuwe zorgconcepten, levensloopbestendigheid/demografie, huur en koop, prijscategorieën. Daarnaast wordt een onafhankelijk onderzoek gestart naar de uitgifteprijzen van de gronden. De opdracht vindt plaats onder een commissie bestaande uit een onafhankelijke grondzakendeskundige, een planeconomisch adviesbureau en een door de commissie geselecteerde lokale makelaar. Het onafhankelijke onderzoek wordt gekoppeld aan een voorstel voor de vaststelling van de grondprijzenbrief 2015.

Wij constateren dat er wel beleid is geformuleerd maar dat er nog geen echte oplossing voor permanente bewoning van recreatiewoningen voorhanden is. Wij vinden wel dat er op korte termijn ingegrepen moet worden om het recreatieve product van onze gemeente beschikbaar en aantrekkelijk te houden. Als uitgangspunten voor onze aanpak gelden:

- Handhaven van de recreatieve bestemming van de woningen.
- Hanteren van redelijke termijnen voor het vinden van vervangende woonruimte en daarbij oog hebben voor sociale problematiek.
- Samen met Woonstede actief zoeken naar passende vervangende woonruimte.

Dit zal leiden tot extra kosten voor de OddV plus kosten voor flankerend beleid, met name voor het zoeken naar oplossingen voor de sociale problematiek. Wij komen hierop bij de perspectiefnota terug.

■ Ontwikkelingen

Veranderende ontwikkelopgaven

Bestaande (grootschalige) gebiedsopgaven en projectontwikkeling moeten in een tijd van moeizamere afzet en grotere onzekerheid worden volbracht. Soms kan dat nog op de traditionele manier, in andere gevallen zijn daar nieuwe methoden voor nodig. De toekomstige opgaven zullen zich steeds meer richten op de bestaande stad en verschuiven van kwantitatieve naar kwalitatieve opgaven. Meer en meer zal het gaan om herstructurering en transformatie van delen van de reeds bebouwde kom en om het benutten van de kansen van kleinschalige ontwikkelingen.

Nieuwe Omgevingswet (Ow)

Op 1 juli 2015 heeft de Tweede Kamer het wetsvoorstel Omgevingswet aangenomen. De Ow is een raamwet die 26 wetten bundelt in één wet. Gemeenten hebben na de invoering meer ruimte om samen met inwoners en bedrijven integrale keuzes te maken over de inrichting van de fysieke leefomgeving.

Het kabinet wil de Ow in 2018 in werking laten treden. Zodra de Ow van kracht is, vormen de bestaande bestemmingsplannen samen het omgevingsplan. Er wordt op dit moment al rekening gehouden met de uitgangspunten van de nieuwe wet in de nieuwe structuurvisies en bestemmingsplannen.

Wonen

De gemeente Ede zal de komende jaren groeien zowel in huishoudens als in personen. Gestreefd wordt naar een groei van gemiddeld 400 woningen per jaar. Om de woningbouwproductie passend te maken bij de huidige en toekomstige bewoners, stelt de gemeente een nieuwe woonvisie op in de

tweede helft van 2015. Hierin staan zowel bestaande bouw als nieuwbouw centraal. Verder zullen op basis van deze nieuwe woonvisie prestatieafspraken worden gemaakt met woningcorporaties. Met ingang van 1 juli 2015 is de nieuwe Huisvestingsverordening van kracht geworden. Eén van de belangrijkste gevolgen is dat voor maximaal de helft van de toewijzingen voorrang kan worden gegeven. Daarnaast zijn statushouders, uitstroom uit de vrouwenopvang en mantelzorgers aangewezen als wettelijke urgentiecategorie.

De druk op de sociale huurwoningmarkt is mede hierdoor onverminderd groot. De groep permanente bewoners van recreatieparken en verblijfgerechtigden blijft ook groeien. Er zijn inmiddels diverse initiatieven (bv. transformatie bestaand vastgoed) gestart om het aanbod goedkope huurwoningen te doen toenemen. Bij deze ontwikkeling is de provincie Gelderland nauw betrokken.

Permanente bewoning van recreatiewoningen

De gemeente Ede beschikt over recreatieve en toeristische voorzieningen waar hard aan gewerkt wordt om de kwaliteit hoog te houden. Permanente bewoning op recreatieterreinen is van negatieve invloed. Om de recreatieve waarde van de parken te herstellen is er een integrale handavingsaanpak opgestart. Hierbij wordt ingezet op 1) het voorkomen en bestrijden van nieuwe gevallen en 2) de projectmatige aanpak van de handhaving van bestaande gevallen.

Met de gemeenteraad is afgesproken dat er jaarlijks een evaluatie van de aanpak plaatsvindt. Eind 2015/ begin 2016 wordt de raad geïnformeerd over de voortgang en de ervaringen.

Programma Buitengebied

Een drietal ontwikkelingen is op dit moment van invloed op het buitengebied: 1) afname van het aantal agrarische bedrijven en de schaalvergroting van de overgebleven bedrijven 2) toename van niet-agrarische bedrijvigheid 3) afname van de vitaliteit van de recreatieve bedrijven. Een nieuw programma voor het buitengebied moet richting geven aan (de aanpak van) thema's zoals vrijkomende agrarische bedrijven, nieuwe bedrijvigheid, natuur en landschap en burgerwoningen in het agrarisch gebied. Een startnotitie is inmiddels vastgesteld door uw raad. Thans vinden gesprekken plaats met vertegenwoordigers van de agrarische sector, de recreatieve sector en andere niet-agrarische sectoren. Wat volgt nog zijn o.a. diverse onderzoeken (bv i.v.m. stikstofproblematiek, zie programma 11), een discussienota en een nieuw programma (vaststelling verwacht in april 2016).

Ruimtelijke plannen

De digitaliseringsslag van bestemmingsplannen is afgerond. Vervolgstep is het terugbrengen van het aantal bestemmingsplangebieden van 30 naar 15 waardoor het mogelijk is om te reageren op de nieuwe omgevingswet.

Voor de nieuwe structuurvisies is het uitgangspunt om in de toekomst meer op hoofdlijnen te sturen. Verder vormen de visies de gemeentelijke uitnodiging naar maatschappelijke partners en marktpartijen om te investeren. Ze bieden ruimte aan individuele vrijheid bij initiatieven en willen op die manier ondernemerschap en zelfrealisatie stimuleren.

Zowel Ede-Stad als Buitengebied en Kernen zijn opgestart. Voor structuurvisie Ede-Stad is het kennisfundament opgesteld en wordt nu gewerkt aan de eigenlijke visie. De kernen en het omringende buitengebied worden in deelvisies gemaakt - Bennekom zal hier de eerste van zijn -, en gaan uiteindelijk uitmonden in één structuurvisie voor buitengebied en kernen tezamen.

Beleidsclustering RO

Voor het ruimtelijk relevante beleid wordt gezocht naar een nieuwe aanpak omdat het huidige beleid gefractioneerd en niet altijd overzichtelijk is. Dat leidt tot verwarring bij burgers en bestuurders. Doel is het ruimtelijk beleid substantieel terug te brengen Qua aantal en omvang, en het beleid op een toegankelijke manier te ontsluiten. De nieuwe nota's (soort van supernota's) zullen vervolgens actueel gehouden worden in frequente samenspraak met de samenleving, waarbij wordt gewerkt vanuit een andere rolname: meer luisterend en overleggend in plaats van opleggend.

Leges Omgevingsvergunningen

De economische realiteit van de afgelopen jaren vertaalde zich in een aanmerkelijk lagere bouwproductie met consequenties op de omvang van de te ontvangen leges. In 2015 zien we een herstel van de economie, wat heeft geleid tot meer aanvragen in dat jaar. Voor 2016 verwachten we eveneens een lichte groei en daarmee een lichte stijging t.o.v. 2015 van de legesinkomsten. Ook al zorgt veranderde wet- en regelgeving voor meer vergunningvrije activiteiten. Overigens leidt vergunningvrij bouwen niet tot minder werkzaamheden bij gemeenten omdat toetsingskaders

onveranderd zijn gebleven en de uitleg over vergunningvrij bouwen veel tijd en specifieke kennis van gemeenten vergt.

Mogelijk moet er een herbezinning komen op de rol op de rol van bouw- en woningtoezicht (BWT) van gemeenten en de grondslag van het legesstelsel. Vooralnog is dit echter nog niet aan de orde.

■ Welk beleid is voorhanden

- Woonvisie Ede 2012
- Meerjarenperspectief Grondexploitaties
- Structuurvisie Buitengebied
- Structuurvisies Ederveen en Otterlo
- Nota Woningbouwprogrammering (2011)
- Welstandsnota
- Nota Handhaving 'Leefomgeving telt' (2012)
- Beleid 'permanente bewoning recreatiewoningen' (2009)

■ Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streef-waarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Bijdrage aan een goede woningbouwvoorziening, oplossen wachtlijsten voor goedkope woningen en bevorderen doorstroming.							
Dit wordt o.a. gemeten door:							
▪ Percentage gerealiseerde goedkope woningbouw in de woningbouwproductie.	43%	57%	38%	31%	26%		Min. 30%
▪ Aantal gereed gemelde nieuwbouwwoningen.	330	650	806	426	419		400
Toelichting							
Prestaties							
▪ Afronding nieuwe, kwalitatieve woonvisie							
▪ Bouw van jaarlijks ca. 400 woningen. In totaal ca. 320 in gemeentelijke exploitaties, ca. 80 particuliere exploitaties.							
▪ Met Woonstede, Plicht Getrouw en de Huurdersbond nieuwe prestatieafspraken maken, op basis de woonvisie. Deze zullen evenals eerdere jaren worden gemonitord.							
▪ Afstemming van de bouwplannen in de projecten op de in de kwalitatieve woonvisie benoemde doelen in 2015.							
▪ Aanbod goedkope huurwoningen vergroten om oplossingen voor korte en lange termijn te vinden.							
▪ Mogelijkheden in kaart brengen om regels voor sociale urgentie te herzien							

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streef-waarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Een voor het gehele grondgebied gelijke en op moderne inzichten gebaseerde juridische basis voor de toetsing van bouwen en gebruiken en sturing van gewenst grondgebruik.							
Dit wordt o.a. gemeten door:							
▪ Aantal bestemmingsplannen dat jaarlijks op de bovengenoemde wijze wordt opgesteld.	71	66	70	81	67		
▪ Aantal actualiseringsplannen.	10	11	10	3	3		3
Toelichting							
Digitalisering van bestemmingsplannen is afgerond.							
Prestaties							
▪ Structuurvisies voor Ede-Stad en Bennekom worden afgerond in 2016.							
▪ Twee deelvisies per jaar afronden in opmaat naar één structuurvisie.							

- Terugbrengen van aantal bestemmingsplangebieden naar 15, uiterlijk 2020.

Prestaties Programma Buitengebied

- Nieuw programma buitengebied formuleren, vaststelling april 2016.
- Nieuwe onderzoeken opstarten in de loop van 2015/begin 2016.

Prestaties Beleidsclustering Ruimtelijke Ontwikkeling

- Terugbrengen van ruimtelijke beleidsnota's naar aantal (super)nota's. Planning 2016 t/m 2018.

Prestaties Permanente bewoning

- Jaarlijks bij 150 zaken van strijdig gebruik optreden en nieuwe inschrijvingen monitoren, drie jaar lang.
- Jaarlijkse evaluatie nieuwe integrale handhavingsaanpak, na drie jaar vervolgaanpak bepalen.

■ Wat gaat het kosten

10 Ruimtelijke Ontwikkeling en Wonen	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Prognose 2017	Prognose 2018	Prognose 2019
Lasten	73.162 N	51.729 N	72.715 N	81.773 N	106.721 N	47.105 N
Baten	-72.422 V	-46.566 V	-71.426 V	-52.256 V	-70.897 V	-41.160 V
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	740 N	5.163 N	1.289 N	29.517 N	35.824 N	5.946 N
Storting reserve	5.774 N	16.475 N	32.404 N	28.580 N	26.710 N	18.432 N
Onttrekking reserve	-959 V	-12.115 V	-24.738 V	-50.043 V	-55.149 V	-18.342 V
Gerealiseerd resultaat	5.555 N	9.524 N	8.955 N	8.055 N	7.385 N	6.035 N

Toelichting op de middelen

Doorbelasting Loonkosten

€ 253.000 V

Doorgevoerde bezuinigingen op bedrijfsvoering leiden op dit programma tot een besparing op loonkosten in 2016 (ten opzichte van 2015).

Actualisatie diverse Reserves

neutraal

Diverse reserves zijn geactualiseerd per saldo levert dit geen verschillen op, het betreft:

- De investeringen vanuit de reserve Investeringsfonds Impuls Ede (speerpunten van het convenant) zijn, in afwachting van de goedkeuring van de budgetten voor 2016, enkel verwerkt in 2015.
- Bijdrages vanuit de particuliere plannen in Westzoom Lunteren voor 2015 verwerkt in de reserves Landschapsfonds en Stadsuitleg.
- Actualisatie van Reserve Buitengebied - Uitvoering ten behoeve van de structuurvisies.

World Food Center

€ 776.000 N

Saldo wordt veroorzaakt door verwerking van twee actualisaties:

- Actualisatie van de reserve cofinanciering en het budget voor het doorlopen van de planfase van het WFC. Hierbij is aan de hand van huidige inschattingen het budget van 2015 grotendeels doorgezet naar 2016. Het saldo van € 501.000 wordt veroorzaakt doordat op dit programma het budget voor 2016 wordt bijgesteld, terwijl de bijbehorende onttrekking aan de reserve Cofinanciering op programma 13 plaatsvindt.
- Toevoeging van de structurele middelen voor realisatie van de WFC ter hoogte van € 275.000. Het betreft de kapitaallasten ter dekking van een gemeentelijke bijdrage van € 5 miljoen.

Veluwe Poort

€ 325.000 N

De baten en lasten worden verrekend met de reserves Veluwe Poort - Parklaan en Veluwe Poort - Spoorzone Ede en bedragen per saldo 0. Het saldo ten opzichte van de begroting 2015 betreft:

- Toevoeging van rente aan de reserves.
- Toevoeging van de structurele middelen voor de fietstunnel bij Hoekelum per 2016.

De investeringen vanuit reserves Parklaan en Spoorzone Ede zijn geactualiseerd op basis van de laatste businesscase Veluwe Poort. Vanaf 2016 zullen de investeringen fors toenemen. Dit is ook te zien in de toename van de lasten op dit programma. Daarnaast zijn de afdrachten vanuit de grondexploitaties geactualiseerd aan de hand van het MPG 2015.

Grondexploitatie: Wonen

neutraal

In de begroting 2016-2019 is het MPG 2015 verwerkt. Verschillen in de projectbegrotingen leiden tot behoorlijke fluctuaties in de baten en lasten over de verschillende jaarschijven. Gezien de aard van het Grondbedrijf (zelf financierend) en het feit dat onderhanden werk aan het einde van het jaar moet worden overgebracht naar de balans, worden de mutaties neutraal in de begroting verwerkt.

Omgevingsvergunningen

€ 1.290.000 V

De begroting van de omgevingsvergunningen verschilt in 2016 aanzienlijk ten opzichte van 2015. Dit wordt veroorzaakt door:

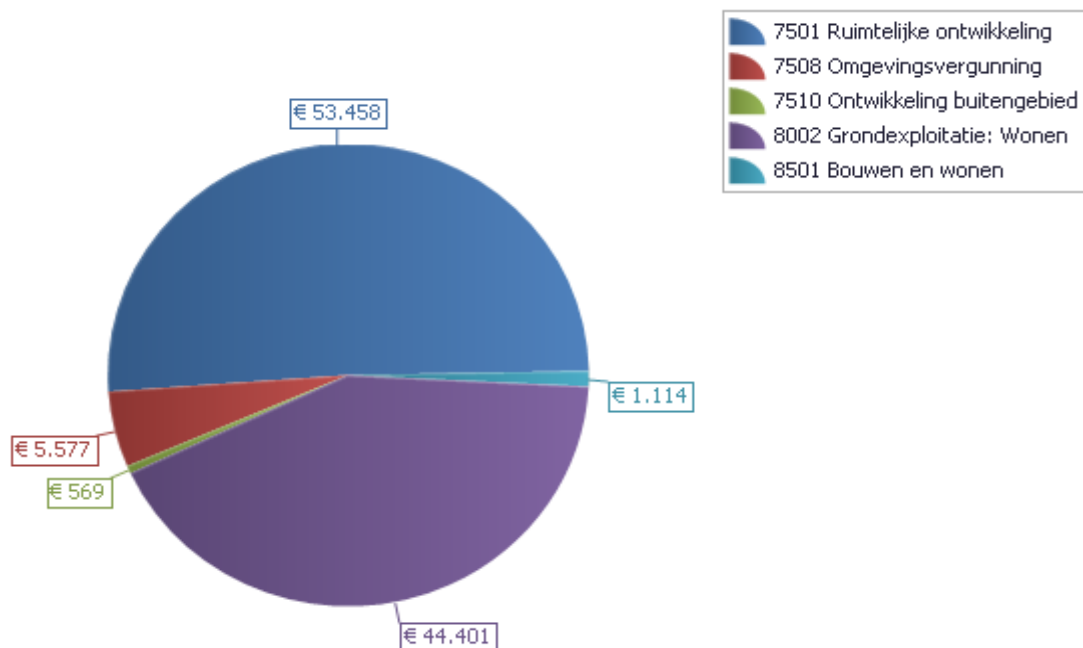
- De legesopbrengsten zijn vanaf 2013 voor 3 jaar neerwaarts bijgesteld met € 1.000.000 in verband met de crisis. In deze Programmabegroting (Actualisatie 2015 en meerjarenperspectief) stellen wij u voor om de raming voor de jaren 2016 en volgend enigszins af te ramen.
- De bijdrage aan de Omgevingsdienst de Vallei is voor 2016 en verdere jaren geactualiseerd. Dit leidt tot een voordeel in de begroting van € 290.000. Het voordeel ontstaat door verwerking van de jaarlijkse efficiëncyslag (1,5%) en de reductie op de toeslag voor gastheer compensatie die gemeente Ede heeft toegezegd aan de partners bij toewijzing van het gastheerschap.

Structuurvisie Buitengebied

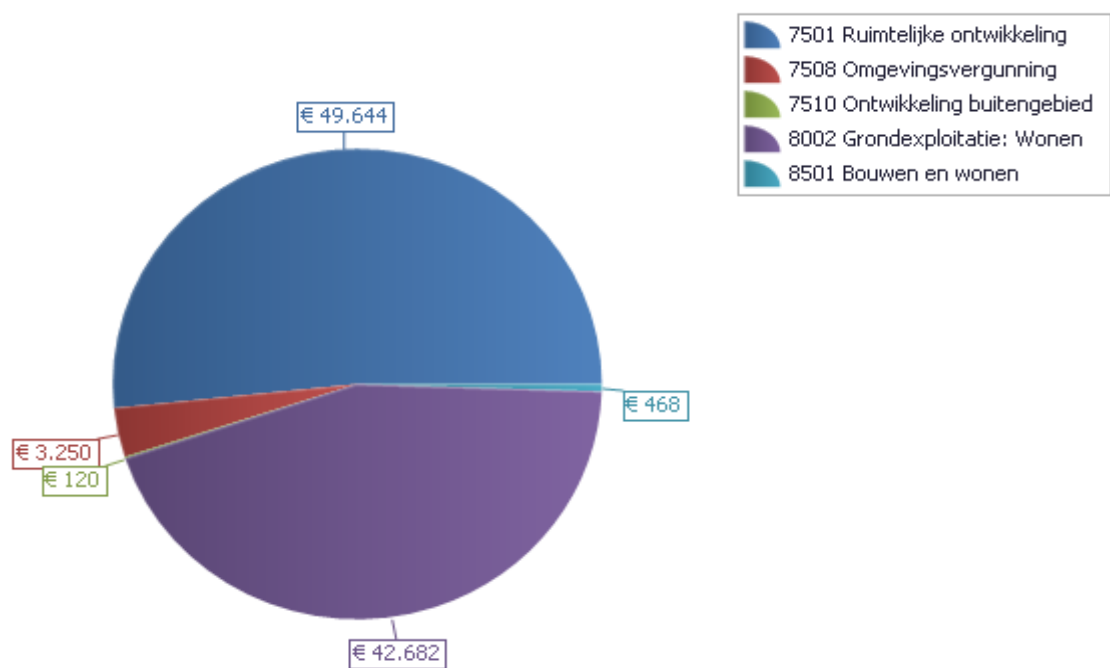
€ 73.000 V

Voor de uitvoering van de Structuurvisie Buitengebied is vanaf 2016 minder budget beschikbaar. Dit komt hoofdzakelijk door het wegvallen van subsidie uit het Regiocontract 2012-2015. Over een eventuele (alternatieve) voortzetting is op dit moment nog geen duidelijkheid. Derhalve is vanaf 2016 hiervoor niets in de ramingen opgenomen. De beheers- en exploitatiebudgetten zijn met eenzelfde bedrag neerwaarts bijgesteld. Vanaf 2016 is voor het beheer van gerealiseerde projecten € 49.000 overgeheveld naar programma 11 Milieu en Landschap. Daarnaast is er in 2015 sprake van een incidentele bate van € 24.000 ten behoeve van het project herontwikkeling terrein RWZI Otterlo.

Lasten

Baten

■ Programmadoelstelling

Het bevorderen en beschermen van de kwaliteit van het milieu om daardoor bij te dragen aan een kwalitatief hoogwaardige en duurzame leefomgeving.

■ Convenant

Samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties willen we duurzaamheid in Ede verstevigen. En zo tot de top van duurzaamste gemeenten gaan behoren. Doel van het duurzaamheidsprogramma is om te zorgen dat Ede een groene, gezonde en aantrekkelijke gemeente blijft om in te wonen, werken en recreëren, ook voor toekomstige generaties.

Vooralsnog gaan we uit van een werkmodel met de thema's:

- Energie en grondstoffen (duurzaam bouwen en revitaliseren, bevorderen duurzame energieproductie, gebruik duurzame energiebronnen, hergebruik grondstoffen, afvalscheiding, duurzaam inkopen);
- Water (van afvalstof naar grondstof, energiewinning uit afvalwater, waterbesparing, duurzame waterzuivering);
- Groen en natuur (ecologisch groenbeheer, natuur- en luchtkwaliteit, duurzame ontwikkeling buitengebied, vergroening stad, versterken verbinding stad-platteland);
- Food (duurzame voedselproductie en distributie, duurzame voeding);
- Mobiliteit (duurzame vormen van mobiliteit, verkeersinfrastructuur en (openbaar) vervoer).

Rode draad is een duurzame leefstijl.

Met de raad gaan we over deze thema's verder in gesprek, om zo te komen tot een visie over een duurzaam Ede. Waar gaat Edese duurzaamheid over? Wat zijn onze ambities? Ook voeren we een nulmeting uit hoe duurzaam eigenlijk al is. Verder inventariseren we de mogelijkheden van duurzaamheidsbevordering, waarmee we ons onderscheiden en die passend zijn bij Ede. Vervolgens vragen we aan de samenleving wat volgens hen prioriteit heeft, hoe zij aan kijken tegen Edese duurzaamheid en wat hun bijdrage zou kunnen zijn. Resultaten van bovengenoemde stappen verwerken we in een uitvoeringsprogramma *Duurzaam Ede*.

Het agrarisch buitengebied is volop in ontwikkeling en in verandering. Vrijkomende agrarische bebouwing, schaalvergroting in de landbouw, verandering van recreatieve bedrijvigheid en de stikstofproblematiek vormen nieuwe uitdagingen. Samen met ondernemers, bewoners en gebruikers van het buitengebied wordt een visie ontwikkeld op dit belangrijke gebied van Ede. Deze visie borduurt voort op het bestaande beleid en de structuurvisie buitengebied Ede 2011. In het eerste kwartaal 2015 moeten de contouren van deze visie duidelijk zijn en kan deze met de raad worden besproken. Daarbij wordt ook voorgesteld hoe nieuwe elementen uit deze visie vertaald worden naar de nieuwe structuurvisie Buitengebied en Kernen

Dit sluit aan op de eerder gemaakte afspraken in het kader van het verminderen van het aantal plangebieden, waarbij de structuurvisie buitengebied en de structuurvisies voor de verschillende kernen worden samengevoegd

■ Ontwikkelingen

Afvalinzameling en verwerking

Het Rijk wil dat door gemeenten in 2020 minimaal 75% van het huishoudelijk afval gescheiden wordt ingezameld en voor hergebruik beschikbaar komt.

In 2015 is een pilot in het buitengebied gestart om een betere afvalscheiding en dus meer hergebruik te bereiken. In een deel van het buitengebied gaan we het effect na van het principe Afvalscheiden loont. Medio 2016 stopt de pilot. De pilot evalueren we en rapporteren we aan de raad met een

voorstel over optimalisatie van de afvalscheiding op basis beleidsuitgangspunten en onder meer uitkomsten van de Edese pilot.

Afspraken met de verwerker van het gescheiden ingezamelde verpakkingsafval maken het mogelijk om, met ingang van september 2015, naast plastic verpakkingen ook andere verpakkingen (drankkartons en blik) samen met het plastic in te zamelen. Na inzameling worden de verschillende soorten verpakkingen uitgesorteerd en aangewend voor hergebruik. Naast de kosten van gescheiden inzameling, worden, afhankelijk van de samenstelling en hoeveelheden gescheiden ingezameld verpakkingsafval, vanaf 2015, de kosten van op- en overslag, het sorteren en vermarkten van het verpakkingsafval door gemeenten betaald. Exclusief de inzamelkosten betreft dit op jaarbasis ongeveer € 240.000. Hier tegenover staat een 'all-in vergoeding' per ton op basis van uitgesorteerde, gecertificeerde en vermarkte soorten plastic.

In 2016 willen we in samenwerking met marktpartijen een tweede pilot starten met een innovatief en duurzaam inzamelsysteem, waarbij de voordelen van ondergrondse inzameling en mini-containerinzameling worden gecombineerd. Hiertoe zal een EFRO-subsidieverzoek worden ingediend. Bij toekenning van de subsidie is 36% subsidiabel. Mocht het subsidieverzoek niet worden gehonoreerd, dan wordt deze pilot vooralsnog niet uitgevoerd en de investeringen niet gedaan.

Op het gebied van afvalinzameling en –verwerking doen zich verschillende ontwikkelingen voor.

Interne ontwikkelingen

Samen met de ACV onderzoeken wij via pilots maatregelen/methodieken om onder meer te komen tot een efficiëntere inzameling en een hoger percentage afvalscheiding. De uiteindelijke invulling is mede van invloed op het tarief. Alhoewel de verwachting is dat de uitkomsten van de pilots zowel financieel als qua afvalscheiding positief uitpakken, hebben wij in de raming nog geen rekening gehouden met een te behalen voordeel bij betere afvalscheiding. Dit omdat de impact van het aantal aansluitingen in het buitengebied (waarop de pilot zich richt) op het totaal van Ede beperkt is. Daarnaast is het voordeel mede afhankelijk van het uiteindelijk gekozen inzamelscenario voor geheel Ede, c.q. de mate van ambitie om de landelijke doelstelling van 75% afvalscheiding (nu 58% bronscheiding) te willen halen.

Tot slot speelt het verloop van de egalisereserve Afval. Na jarenlange groei, is enige jaren geleden ingezet op afbouw van de reserve door een tariefsverlaging voor een aantal jaren. In verband met onder andere een eenmalige vergoeding 2014 van Nedvang in 2015, welke wordt toegevoegd aan de reserve, bestaat er vooralsnog geen noodzaak om de afvalstoffenheffing naar boven bij te stellen. Op termijn zou met de huidige tarieven en kostenontwikkeling mogelijk een gefaseerde verhoging van het tarief noodzakelijk worden. Een en ander is mede afhankelijk van de door te voeren optimalisaties binnen de afvalinzameling en het effect hiervan op de afvalscheiding.

Energie en klimaat

In ons nieuwe uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2015-2019 hebben we de ambities op het gebied van energie en klimaat opgeschroefd. Zo is de doelstelling op het gebied van duurzame energie verhoogd tot 20% in 2020 (dit was 14%, dit in aansluiting op het doel van onze rijksoverheid). Deze doelstelling denken we te bereiken door verhoogde inzet op het gebied van zonne-energie, bio-energie en windenergie.

Ook de aanleg en uitrol van het warmtenet van Bio-energie De Vallei zal een belangrijke bijdrage leveren (niet alleen door de inzet van bio-energie, maar ook van restwarmte van Edese bedrijven). Samen met o.a. BDV mikken we op 20.000 aangesloten woningen (c.q. woningequivalenten) in 2020. Onze visie op duurzame warmte en op onze rol hierbij hebben we vastgelegd in onze Warmtevisie Ede (d.d. dec. 2014). Ook de rijksoverheid (de minister van EZ) heeft voorjaar 2015 een warmtevisie geformuleerd, in een brief aan de Tweede Kamer. Ook de minister wil het aantal aansluitingen op warmtenetten fors verhogen, o.a. om zo minder afhankelijk te worden van aardgas.

Naast het thema duurzame energie zijn andere thema's in het Uitvoeringsprogramma duurzaamheid:

- Energiebesparing in de gebouwde omgeving (woningen, bedrijven en gemeentelijk vastgoed);
- Duurzame mobiliteit (met als belangrijk project Fietsstad Ede);
- Afval.

Gebiedsgerichte luchtkwaliteit (fijn stof en stikstof)

Vanuit bestaande en nieuwe wet- en regelgeving is luchtkwaliteit een belangrijk aspect bij ontwikkelingen in zowel stedelijk als buitengebied. In onze gemeente hebben we te maken met gebieden met relatief hoge fijn stof concentraties en gebieden met hoge stikstofdeposities. Ruimtelijke ontwikkelingen en economische activiteiten in en om deze gebieden dreigen hierdoor te stagneren. De hoge concentraties en de wet- en regelgeving verlangen een andere aanpak om ruimtelijke ontwikkelingen en economische activiteiten in de gemeente mogelijk te maken en tevens verbeteringen in de luchtkwaliteit te bewerkstelligen. Zie verder bij Investeringsfonds Impuls Ede.

Natuur en Landschap

Het belangrijkste kapitaal van Ede is het bezit van aantrekkelijke landschappen, natuurgebieden, landbouwgebieden, bossen en heidevelden (Visie Ede 2025).

Behoud en beheer van natuur en landschap is cruciaal om dit kapitaal te waarborgen, zowel voor landschappen (agrarisch gebied) als bos, heide en enclaves (Veluwe). Op weg naar de nieuwe structuurvisie buitengebied wordt nagedacht over de in stand houding en invulling van het huidige niveau voor de toekomst.

Daarnaast spelen de volgende ontwikkelingen, wat we meenemen in onze uitvoering:

- Versterken herkenbaarheid en beleving landschap
- Verbinden van natuurgebieden
- Verbinden van stad en buitengebied
- Verhogen van de natuurkwaliteit in bos en natuur
- Vergroten betrokkenheid bewoners (proces levend landschap)
- Vergroenen van stad/dorp en dorpsrand

Programma Buitengebied (zie ook programma 10)

In het buitengebied van Ede vinden grote veranderingen plaats. Een nieuw programma voor het buitengebied moet richting geven aan (de aanpak van) thema's zoals vrijkomende agrarische bedrijven, nieuwe bedrijvigheid, natuur en landschap en burgerwoningen in het agrarisch gebied. Er is inmiddels een startnotitie vastgesteld door uw raad. Thans vinden gesprekken plaats met vertegenwoordigers van de agrarische sector, de recreatieve sector en andere niet-agrarische sectoren. Wat volgt nog zijn o.a. diverse onderzoeken, een discussienota en een nieuw programma (vaststelling verwacht in april 2016).

Breedband Buitengebied Regio FoodValley (RFV)

De afgelopen periode hebben alle gemeenten van de FoodValley de noodzaak voor Breedband Buitengebied onderschreven. De provincie Gelderland ondersteunt het belang door middelen ter beschikking te stellen voor de aanlegfase. Om hiervoor in aanmerking te komen is een goed onderbouwde businesscase nodig. In de Perspectiefnota heeft Ede hiervoor een bedrag van €120.000 gereserveerd. Naast Ede hebben de andere beide gemeenten met een groot aandeel buitengebied (Barneveld en Nijkerk) inmiddels middelen ter beschikking gesteld; de 3 gemeenten samen voor een bedrag van ca. € 250.000. Door deze toezeggingen kan het onderzoek naar de businesscase van start en zal vanaf de zomer 2015 tot ongeveer de zomer 2016 worden uitgevoerd. De andere FoodValley gemeenten hebben ook toegezegd middelen ter beschikking te stellen bovenop de genoemde €250.000, maar hebben langer nodig voor hun besluitvorming (hun aandeel is fors kleiner).

Gezamenlijk is afgesproken dat de gemeente Ede trekker wordt van het onderzoek. Dit houdt in dat de gemeente Ede factureert naar de andere gemeenten.

In 2015 zullen de volgende stappen van het onderzoek worden uitgevoerd:

- In kaart brengen van het gebied met soorten aansluitingen;
- Toetsing aan marktontwikkelingen;
- Technische uitwerking;
- Kosten doorrekeningen.

In 2015 zal ongeveer € 170.000 worden besteed, waarvan € 80.000 voor Ede.

■ Welk beleid is voorhanden

- Programma Buitengebied Ede
- Gebiedsplan zoekzones landschappelijke versterking Ede
- Kadernota duurzaam Ede 2013 - 2016

- Uitvoeringsprogramma Energie 2013 - 2016
- Uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2015-2019
- Warmtevisie Ede (d.d. december 2014)
- Koersnotitie Kijken naar Afval

■ Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streef-waarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval op een milieuhygiënisch verantwoorde wijze, met een zo groot mogelijk hergebruik en tegen zo laag mogelijke kosten.							
Dit wordt o.a. gemeten door:							
▪ Het percentage gescheiden in te zamelen huishoudelijk (inclusief 5% nascheiding door ARN).	63%	64%	63%	63,5%	63,5%		75%
Voor 2014 zijn de tarieven voor afvalstoffenheffing slechts verhoogd met de inflatiecorrectie, nl.:							
▪ Eenpersoonshuishouden ▪ Meerpersoonshuishouden	224,16 272,16	207,48 252,00	192,96 234,36	192,96 234,36	196,32 238,44		
Toelichting							
De streefcijfers zijn conform de beleidsnota "Huishoudelijk afval van veel en meer, naar beter en leuker".							
De streefcijfers gingen uit van 60% afvalscheiding in 2015. Dat is gehaald. Maar op grond van de nieuwe streefwaarde zou dit 75% in 2020 moeten worden.							
Prestaties							
▪ Inzameling en verwerking van huishoudelijk afval volgens de Koersnotitie 'Kijken naar Afval'. ▪ Kostendekkende gescheiden inzameling van minimaal 20 kg kunststof per huishouden per jaar.							

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streef-waarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Een sterke en duurzame landbouwstructuur.							
Dit wordt o.a. gemeten door:							
▪ Percentage levensvatbare bedrijven. ▪ Functiewisselingen per jaar (aantal vastgestelde plannen)**	49%	49%	50% 4	nb* 9	nb* 9	nb*	-
Toelichting							
De Structuurvisie Buitengebied en regionaal afgesproken functiewisselingsbeleid zijn de kaders voor het beleid.							
* Voorheen werd het percentage levensvatbare bedrijven gebaseerd op de Nederlandse grootte-eenheid (NGE). De NGE is in 2013 komen te vervallen. CBS heeft een nieuwe maat ingevoerd (Standaard Omzet), wat alleen een indicatie is voor hoeveel verdiend wordt en niet meer over de omvang. Een indicator voor het aantal stoppende bedrijven is het aantal functiewisselingen.							
Subdoelstelling							
Ondersteuning omschakeling agrarische functie: Het behouden van een duurzame en economisch gezonde landbouwsector in Ede.							
Prestaties							
▪ Nieuw programma buitengebied formuleren, vaststelling april 2016. ▪ Afronden onderzoek <i>Vitale vakantieparken</i> eind september 2015. ▪ Discussienota voor raad afronden eind 2015. ▪ Eventueel nieuw onderzoeken opstarten in de loop van 2015/begin 2016.							

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streef-waarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Hoogwaardige kwaliteit van natuur en landschap in het buitengebied van Ede. Aantal hectare gerealiseerde nieuwe landschapselementen.	3 ha	3 ha	3 ha	9 ha	7 ha	5 ha	3 ha
Toelichting							
In 2016 wordt het proces levend landschap opgestart met als doel het oprichten van vrijwilligers groepen die actief zijn het in het landschap om de betrokkenheid te vergroten.							
Prestaties							
In 2015 is tevens 57 ha nieuwe natuur gerealiseerd dankzij de cofinanciering door de provincie via het regiocontract FoodValley. In 2015 zijn weer 2 klompenpaden aangelegd, waardoor nu een netwerk van 10 klompenpaden aanwezig is. Het aantal gerealiseerde groepen kan in de toekomst een indicator voor betrokkenheid van bewoners zijn.							

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streef-waarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Vermindering energiegebruik en waar mogelijk toepassing van duurzame energie door huishoudens en bedrijven. Dit wordt o.a. gemeten door: % gerealiseerde energiebesparing (burgers en bedrijven) % in Ede opgewekte duurzame energie. % CO²-reductie t.o.v. 1990.		4%	5%	5%	5%		gem. 1,5% pj 2020: 20% 2020: 30% (=200.000 ton)t.o.v. 1990
Toelichting							
De drie bovengenoemde maatschappelijke effecten zijn afgeleid van de drie rijksdoelen voor de energietransitie in 2020, op weg naar energieneutraliteit in 2050, met dien verstande dat de ambitie van Ede op het gebied van opgewekte duurzame energie in 2020 groter is dan die van het rijk (20% in plaats van 14%). Deze formulering van de gewenste maatschappelijke effecten wijkt iets af van de formulering in voorgaande begrotingen. Bij de Jaarrekening 2015 zullen we rapporteren over de (aangepaste) meting van de resultaten.							
Prestaties							
We maken een duurzaamheidsrapportage waarin we inzicht geven in de voortgang van de realisatie van de projecten uit o.a. het Uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2015-2019. De jaarlijkse energiebesparing is gemiddeld 1,5%, het aandeel (lokaal geproduceerde) duurzame energie is minimaal 20% in 2020, de broeikasgasemissies zijn in 2020 met 30%gedaald t.o.v. 1990.							

■ Wat gaat het kosten

11 Milieu en Landschap	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Prognose 2017	Prognose 2018	Prognose 2019
Lasten	12.668 N	13.126 N	13.480 N	13.072 N	13.041 N	12.935 N
Baten	-11.949 V	-11.807 V	-11.650 V	-11.649 V	-11.886 V	-11.986 V
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	720 N	1.319 N	1.830 N	1.423 N	1.155 N	949 N
Storting reserve	964 N	600 N	608 N	608 N	858 N	958 N
Onttrekking reserve	0 V	-302 V	-950 V	-502 V	-502 V	-502 V
Gerealiseerd resultaat	1.684 N	1.618 N	1.487 N	1.528 N	1.510 N	1.405 N

Toelichting op de middelen

Afvalinzameling en -verwerking

neutraal

Binnen het product Afval zijn de jaarlijkse hoeveelheden in te zamelen en te verwerken afval verwerkt. Autonome groei van het aantal inwoners en toename van ingezamelde hoeveelheden afval veroorzaken een kostentoename van rond € 50.000 per jaar. Deze wordt gedekt uit een bijdrage van de Reserve Afval en komt dus concreet ten laste van de afvalstoffenheffing.

Voorts is voor de jaren 2018 en 2019 rekening gehouden met reparatie van de Reserve Afval voor € 250.000 en € 100.000 ter compensatie van de gedurende enige jaren verstrekte kortingen aan de inwoners. Structureel is dat € 350.000. Te repareren door verhoging van de Afvalstoffenheffing.

Duurzaamheid

€ 40.000 V

De lasten met betrekking tot duurzaamheid dalen in 2016, aangezien de middelen alleen voor 2015 vastgesteld en verwerkt zijn. Deze lasten worden verrekend met het fonds Investeringsimpuls Ede, waardoor het effect per saldo neutraal is op dit programma. Het verschil van € 40.000 voordelig wordt veroorzaakt door het overbrengen van middelen vanuit het klimaatplan en het project Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen.

Doorbelasting loonkosten

€ 134.000 V

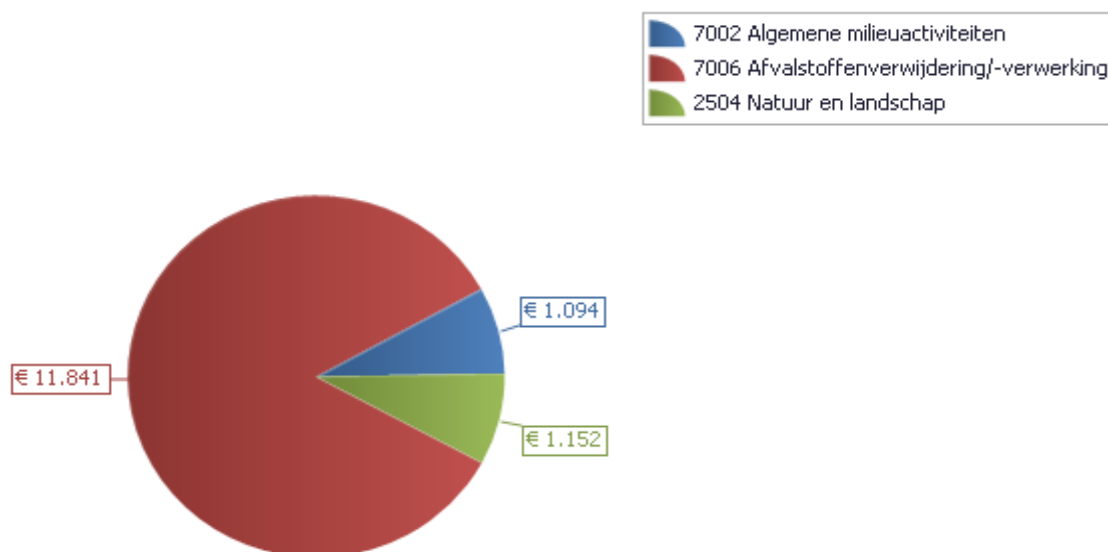
Doorgevoerde bezuinigingen op bedrijfsvoering leiden op dit programma tot een besparing op loonkosten in 2016 (ten opzichte van 2015).

Geluidsschermen A12

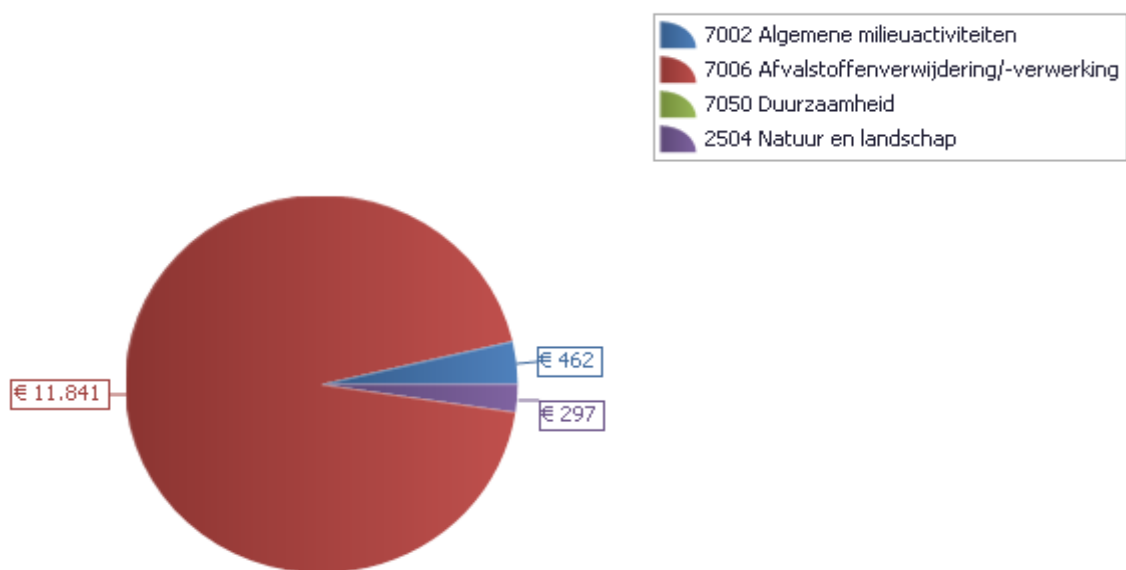
neutraal

In 2016 is een bijdrage aan Rijkswaterstaat geraamd van € 373.000 ten behoeve van de plaatsing van doorzichtige geluidsschermen langs de A12 ter hoogte van Cinemec. Deze bijdrage wordt gedekt middels een onttrekking aan de Reserve Stadsuitleg.

Lasten

Baten

12

Bestuur en Organisatie

■ Programmadoelstelling

Het waarborgen van de lokale democratie en het optimaliseren van de publieke dienstverlening en communicatie met de inwoners. Een aantrekkelijke gemeente om te wonen, te werken, te ondernemen, te studeren en te bezoeken. Het succesvol vermarkten van de gemeente als plek om te (blijven) wonen, vestigen en te recreëren.

■ Convenant

In de bestuursperiode 2014-2018 zullen op diverse gebieden de noodzakelijke keuzes gemaakt worden en slaan we nieuwe wegen in om Ede vooruit te helpen. Daarbij zullen we andere en soms experimentele samenwerkingsvormen aangaan. En op een andere manier werken dan in de traditionele rol van bepalende en regelende overheid. We gaan die nieuwe werkwijze samen uitwerken met onze inwoners en andere partners zowel in de gemeente als in regionale en intergemeentelijke verbanden. Burgerparticipatie zetten wij actief in bij de voorbereiding en uitvoering van onze plannen en projecten. Uitgangspunt van onze bestuursstijl is: wederzijds vertrouwen van en in de samenleving.

Wij bevorderen dat de Visie Ede 2025 meer 'van de raad' wordt. Wij gaan periodiek met de gemeenteraad in gesprek over de voortgang en richting van strategische onderdelen van de visie. Wij willen Food als speerpunt verbinden met de belangrijke strategische dossiers en we willen met de ontwikkeling van een voedselstrategie een onderscheidend foodprofiel voor Ede creëren.

Wij zoeken de bezuinigingen vooral in een andere rolname van de gemeente, waarbij we van een regulerende en regisserende rol, meer zullen opschuiven naar een stimulerende en faciliterende rol. We zien mogelijkheden in een veranderende rol van de gemeente op diverse beleidsterreinen te beginnen in het fysieke domein.

Vanuit een open bestuursstijl willen wij werken. In open dialoog met de gemeenteraad, inwoners en bedrijven. Dit vraagt om een andere aanpak van de belangrijke beleidsthema's. Veel meer zullen we sturen op processen waarbij de uitkomst vooraf nog niet altijd bekend is. Het participatietraject *mEdemaken* is hier een voorbeeld van, maar ook de manier waarop wij richting wijken willen werken (dicht bij onze inwoners en vanuit de wijk). Dit vraagt een andere wijze van sturing, ook financieel. Wij komen bij uw raad terug op dit thema.

■ Ontwikkelingen

De ontwikkelingen binnen dienstverlening richten zich op verdere samenwerking vanuit de klant rondom de dienstverleningsketen met die afdelingen die direct klantcontact hebben. Deze samenwerking dient in de toekomst invloed te hebben op verbetering van de geleverde kwaliteit van de dienstverlening in de keten, vermindering van klantcontact en kanaalsturing positief te beïnvloeden.

De raad heeft jaren geleden aangegeven dat ze het belangrijk vinden om periodiek de klantervaringen te meten. De opdracht is periodiek uitgevoerd binnen het programma Ede Beter. Na beëindiging van dit programma is het wenselijk de onderzoeken te continueren in 2016. Hiervoor wordt bij de directie financiële ondersteuning aangevraagd

Bezuiniging KCC

In de perspectiefnota hebben wij aangegeven dat wij de voorgenomen ombuigingen in het kader van de kerntakendiscussie in aanloop naar deze programmabegroting verder zouden uitwerken.

Momenteel is er door de extra werkzaamheden rond de transitie in het Sociale Domein nog geen verdere uitvoering gegeven aan deze taakstelling. Deze bezuiniging gaat gerealiseerd worden door meer in de keten te gaan samenwerken, en meer organisatiebreed van buiten naar binnen te kijken. Daarbij worden mogelijk de afdelingen burgerzaken en KCC samengevoegd.

Voortgaande digitalisering besluitvorming

De gemeenteraad wil het besluitvormingsproces zo transparant mogelijk maken. Daarom worden vergaderingen (soms parallel) uitgezonden via Internet en de Lokale Omroep. Daarmee worden zo veel mogelijk burgers bereikt. Dit vraagt om meer onderliggende techniek.

Ook wordt het daarmee mogelijk burgers zo vroeg mogelijk bij de besluitvorming te betrekken (via bijvoorbeeld beeldvormende bijeenkomsten). Burgers krijgen daarmee invloed op momenten dat dit nog effectief kan zijn.

Rekenkamercommissie

De toegenomen taken van de gemeente in het sociaal domein vragen om een navenante inspanning van de rekenkamercommissie om dit te controleren vanuit het perspectief van rechtmatigheid, doeltreffendheid en doelmatigheid.

■ Welk beleid is voorhanden

- Visie Ede 2025
- Visie op dienstverlening 2020
- Plasterk 2017 Digitaal

■ Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streef-waarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Inwoners zijn tevreden over de publieke dienstverlening.							
Dit wordt o.a. gemeten door: ▪ Percentage inwoners dat tevreden is over publieke dienstverlening.	65%	73%	76%	-	72%		75%
Toelichting							
Wordt tweejaarlijks gemeten.							
Prestaties							
▪ Eenvoudigere dienstverlening tegen lagere kosten, als gevolg van de uitkomsten van de kerntakendiscussie gaat het aantal uren dat de balie open is flink omlaag, concreet van de huidige 42 uur open naar nog maar 27 uur per 01-01-2016. Het eventueel effect op de klant tevredenheid zullen we gaan monitoren.▪ Kanaalsturing: Burgers kunnen vanaf 2017 vrijwel alle dienstverlening en informatievoorziening digitaal regelen (regeerakkoord 2012).							

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streef-waarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Goede, heldere en tijdige informatievoorziening aan de klant (extern en intern).							
Dit wordt o.a. gemeten door: ▪ Percentage inwoners, dat tevreden is (waardering 7 of hoger) met gemeentelijke informatievoorziening.	69%	71%	69%	-	7,1*		7
Toelichting							
Wordt tweejaarlijks gemeten. * 2014 gemeten: rapportcijfer digitale dienstverlening.							
Prestaties							

Maatschappelijk effect	Meting						norm-/streef-waarde
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Een goed imago van de gemeente Ede om zo voor huidige en potentiële bewoners, bezoekers en bedrijven een aantrekkelijke vestigingsplek te zijn en blijven.							
Dit wordt o.a. gemeten door:							
▪ Positieve waardering gemeente Ede door bewoners.	n.v.t.	69%	7,2	72%	72%		75%
▪ Waardering gemeente Ede door bezoekers.	n.v.t.	7,0	n.v.t.	6,9	-		7,0
Toelichting							
De waardering door bezoekers wordt tweejaarlijks gemeten.							
Prestaties							
Inzetten van citymarketing om verbindingen te maken tussen beleidsterreinen en externe partners uit Ede om de gemeente zo integraal mogelijk te vermarkten in lijn met de visie Ede 2025 waarbij Food centraal staat. Initiëren en participeren van groene, gezonde en actieve nieuwe product-marktcombinaties om "Ede kiest voor Food" integraal te vermarkten bij de doelgroepen.							

■ Wat gaat het kosten

12 Bestuur en Organisatie	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Prognose 2017	Prognose 2018	Prognose 2019
Lasten	18.886 N	12.537 N	10.952 N	10.924 N	10.781 N	10.681 N
Baten	-8.783 V	-1.727 V	-1.914 V	-1.944 V	-1.801 V	-1.801 V
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	10.103 N	10.810 N	9.037 N	8.980 N	8.980 N	8.880 N
Storting reserve	25 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Ottrekking reserve	-137 V	-388 V	0 V	0 V	0 V	0 V
Gerealiseerd resultaat	9.992 N	10.421 N	9.037 N	8.980 N	8.980 N	8.880 N

Toelichting op de middelen

Verkiezingen € 207.000 V

In het jaar 2016 zijn er - in tegenstelling tot 2015 - geen verkiezingen gepland. Daarom is in 2016 geen budget voor verkiezingen geraamd.

Burgerzaken € 60.000 V

De verwachting is dat in 2016 meer documenten worden verstrekt dan in 2015. Dit leidt tot hogere baten dan in 2015 naar verwachting ongeveer € 180.000. Van deze baten is een deel Rijksbaten (ongeveer € 120.000) en daardoor is het netto-effect een hogere gemeentelijke baten van naar verwachting € 60.000.

Doorbelasting loonkosten € 900.000 V

Invulling van personele ombuigingen leidt niet alleen tot lagere salarislasten maar ook tot een lagere doorberekening van overhead. In totaal tot een bedrag van € 900.000 op dit programma.

Eenmalige bijdrage citymarketing en evenementen € 200.000 V

In de Perspectiefnota 2016-2019 heeft u er in 2015 eenmalig een bedrag toegekend van € 200.000 ten behoeve van citymarketing en evenementen.

Besluitvormingsproces raad € 45.000 N

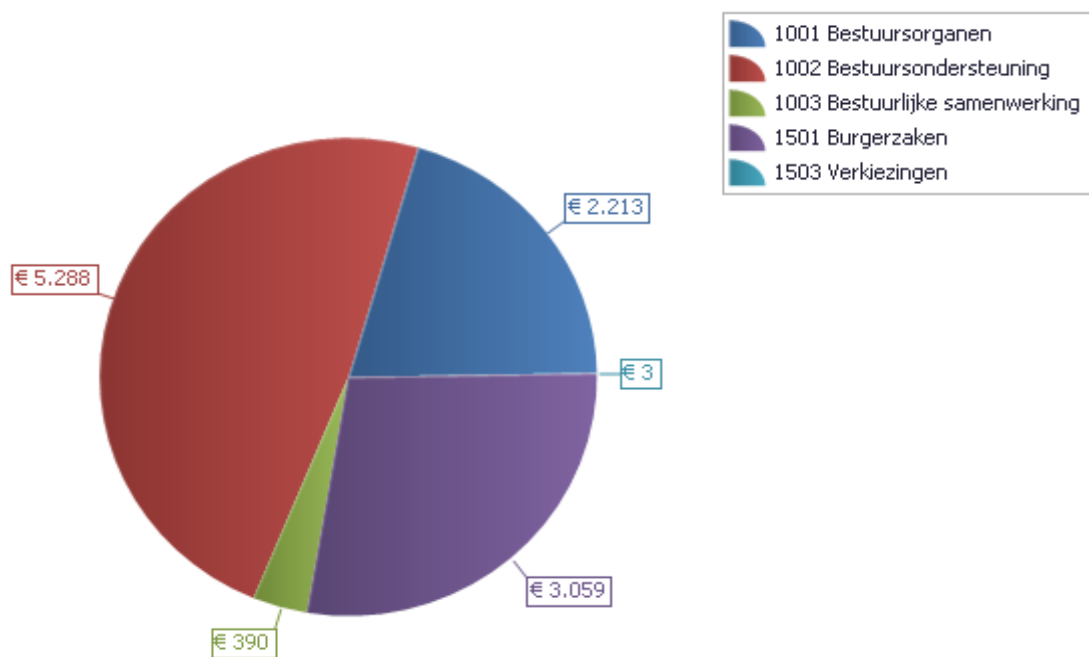
Het bevorderen van een transparant besluitvormingsproces vraagt voor de raad:

- Beeldvormende vergaderingen en werkbezoeken (€ 20.000)
- Uitbreiding faciliteiten LOE e.a. (€ 25.000)

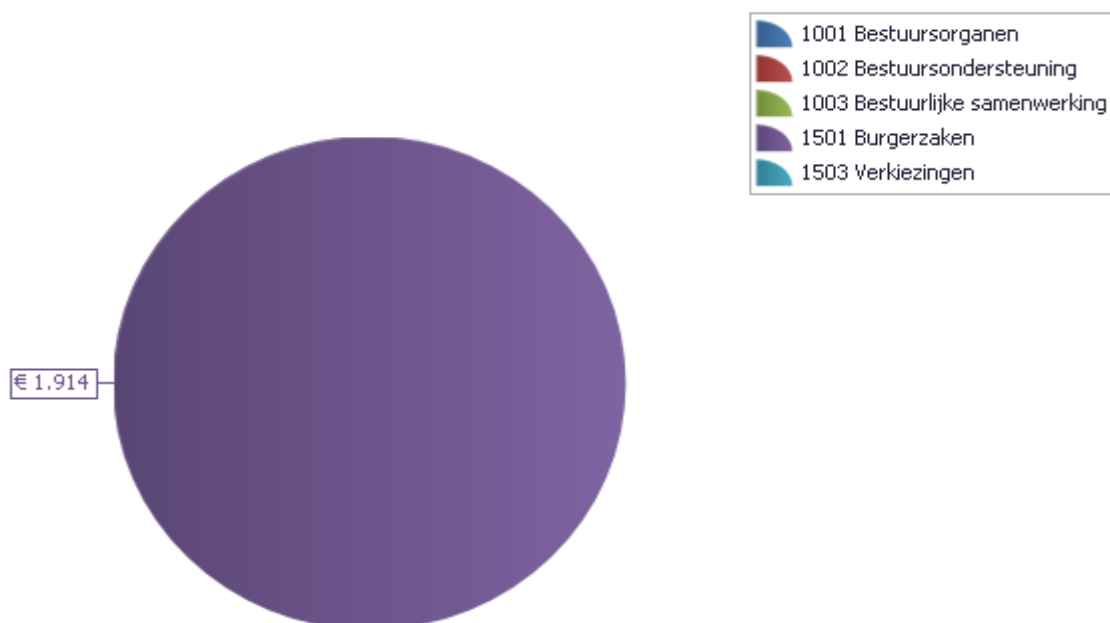
Rekenkamercommissie € 40.000 N

In de Perspectiefnota 2016-2019 heeft u het onderzoeksbudget voor de rekenkamer structureel verhoogd met € 40.000.

Lasten

Baten

13

Dekkingsmiddelen

■ Programmadoelstelling

Het waarborgen van een solide financiële positie van de gemeente blijkend uit een in evenwicht verkerende begroting.

■ Convenant

De bezuinigingen volgen de ingezette lijn. Dat betekent dat wij naast € 5 miljoen op bedrijfsvoering tussen € 5 en € 7 miljoen gaan bezuinigen op beleidsgebieden. Wij zoeken de bezuinigingen vooral in een andere rolgeving van de gemeente, waarbij we van een regulerende en regisserende rol, meer zullen opschuiven naar een stimulerende en faciliterende rol. We zien mogelijkheden in een veranderende rol van de gemeente op diverse beleidsterreinen te beginnen in het fysieke domein. Over de concrete invulling van de bezuinigingen voeren wij overleg met gemeenteraad en inwoners van Ede.

De andere rolgeving van de gemeente gaan wij onderzoeken in het kader van de Kerntakendiscussie die wij met de Edese samenleving en de gemeenteraad gaan voeren. De in Ede gekozen variant van de participatiesamenleving 'Mensen voor mensen' die wij gaandeweg vorm en inhoud willen geven vraagt daar om. Wij willen steeds meer gebruik maken van de (denk)kracht van de Edenaren en van hun bereidheid om zicht in te zetten voor hun samenleving. In die zin is dit convenant de start van een andere manier van denken en handelen voor de gemeente en de inwoners van Ede.

Bij het denken over de beschikbare financiële ruimte nemen we ook in ogenschouw de (financiële) mogelijkheden van anderen in onze samenleving. De gemeentebegroting is immers niet de enige financiële inzet daarvoor. We zien uit naar de samenwerking met andere partners waarbij de gemeente samen met ondernemers, instellingen en inwoners hun schouders zet onder een goede en veilige Edese samenleving en een gezond Edese huishoudboekje.

Bij het bepalen van onze financiële ruimte zullen wij slechts in laatste instantie kiezen voor het verhogen van de gemeentelijke belastingen indien blijkt dat alles afwegend er onvoldoende andere mogelijkheden aanwezig zijn om te zorgen voor een sluitende gemeentelijke begroting.

■ Ontwikkelingen

In de Perspectiefnota 2016 - 2019 zijn de piketpaaltjes voor ons financieel meerjarenperspectief geslagen. Een spannende combinatie van enerzijds invulling geven aan de benodigde bezuinigingen op beleidsgebieden, maar tegelijkertijd ook stevig investeren in de versterking van de sociale en economische kracht van onze gemeente.

Bij de bezuinigingen hebben wij nadrukkelijk ingezet op het steeds meer gebruik gaan maken van de (denk)kracht van de Edenaren en van hun bereidheid om zich in te zetten voor hun samenleving. Een andere manier van denken en handelen voor de gemeente en de inwoners van Ede, waarbij wij samen met ondernemers, instellingen en inwoners onze schouders zetten onder een goede en veilige Edese samenleving en een gezond Edese huishoudboekje.

Het ingestelde Investeringsfonds Impuls Ede biedt ons de ruimte om heel gericht te investeren in onze gemeente, waarbij (financiële) flexibiliteit een belangrijke voorwaarde is.

De gemeentelijke dekkingsmiddelen zijn nog altijd niet in een rustig vaarwater terecht gekomen. De gevolgen van ombuigingen (Rijk en gemeente) en decentralisaties maken dat wij in onze financiële huishouding de vinger aan de pols houden. In de perspectiefnota hebben wij stappen gezet om invulling te kunnen geven aan het uitgangspunt van een solide en wendbare begroting. Dit is gedaan door een combinatie van het behouden van een voldoende weerstandscapaciteit en het creëren van investeringsruimte.

■ Welk beleid is voorhanden

- Besluit Begroting en Verantwoording
- Financiële beheersverordening
- Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen
- Nota Lokale Heffingen
- Nota Onderhoud Kapitaalgoederen
- Treasurystatuut
- Nota afschrijvingsbeleid en waardering activa.

■ Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor doen

De uitgangspunten voor dit programmahoofdstuk lenen zich minder voor uitwerking via beleidsaccenten van een programmaplan. De elementen hiervan komen jaarlijks tot uitdrukking in:

1. Het hoofdstuk De financiële positie
2. Paragraaf Lokale Heffingen
3. Paragraaf Bedrijfsvoering.

■ Wat gaat het kosten

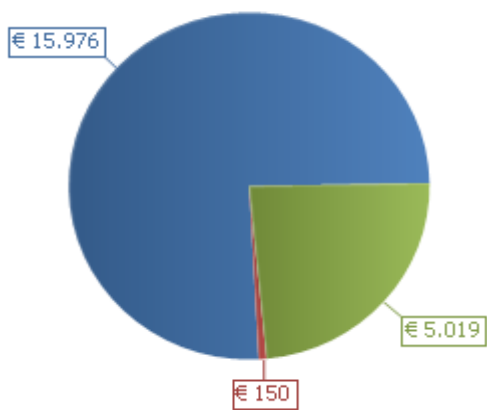
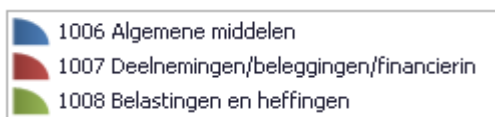
13 Dekkingsmiddelen	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Prognose 2017	Prognose 2018	Prognose 2019
Lasten	13.583 N	10.016 N	15.006 N	12.457 N	11.729 N	13.310 N
Baten	-134.725 V	-193.348 V	-196.647 V	-192.547 V	-188.673 V	-188.975 V
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-121.141 V	-183.333 V	-181.641 V	-180.091 V	-176.944 V	-175.665 V
Storting reserve	12.325 N	6.950 N	6.138 N	8.525 N	5.785 N	6.041 N
Onttrekking reserve	-7.495 V	-23.628 V	-13.364 V	-11.140 V	-8.503 V	-7.569 V
Gerealiseerd resultaat	-116.312 V	-200.011 V	-188.867 V	-182.706 V	-179.662 V	-177.193 V

Toelichting op de middelen

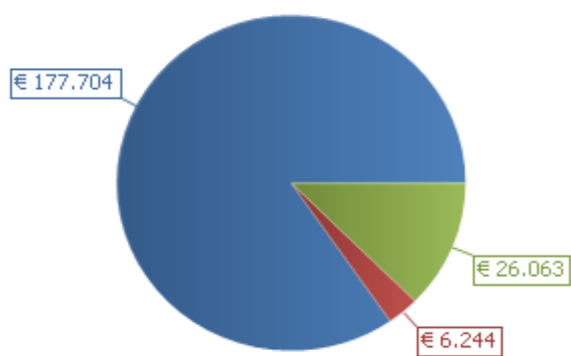
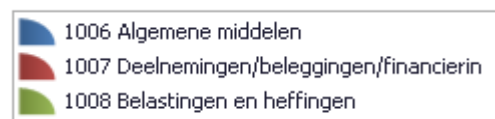
Het saldo 2016 is vrijwel onveranderd ten opzichte van de vorige programmabegroting. De jaarschijf 2015 is wel aanzienlijk verbeterd. In 2015 is namelijk de vrijval van € 6 miljoen uit de reserve vervanging kapitaalgoederen (bomenbeleidsplan) verwerkt. Voor het overige betreft het vooral de per saldo budgettair neutrale (reserve)mutaties.

De mutaties zijn terug te voeren op de mutaties perspectiefnota, waar onder actualisatie, algemene uitkering, ombuigingen, precariobelasting en het investeringsfonds.

Lasten

Baten

3. De financiële positie

3.1 Inleiding

Deze programmabegroting vormt de vertaling van de kaders en besluiten die in de Perspectiefnota 2016 - 2019 zijn vastgesteld.

In dit hoofdstuk geven wij een beeld van de verwachte financiële ontwikkelingen voor de jaren 2015 tot en met 2019. Deze ontwikkelingen concentreren zich met name op het algehele financiële beeld, de in de programmabegroting geïntegreerde Halfjaarrapportage 2015 en het gemeentefonds.

In bijlage 1A: "Ontwikkeling Meerjarenperspectief" treft u een financiële samenvatting aan van de onderwerpen, die in dit hoofdstuk aan de orde komen. Bovendien is in bijlage 1B een totaaloverzicht opgenomen van de budgetten van alle programmaplannen aangevuld met de wijzigingen op het meerjarenperspectief.

3.2 Uitgangspunt

Als vertrekpunt voor het meerjarenperspectief geldt de vastgestelde Perspectiefnota 2016 - 2019. Hierin is tevens rekening gehouden met gevolgen van de door uw raad aangenomen amendementen.

Overzicht meerjarenperspectief Perspectiefnota 2016 - 2019					bedragen x € 1.000	
Omschrijving	2015	2016	2017	2018	2019	
Perspectiefnota 2016 - 2019	3.085 N	6.326 N	3.450 N	1.552 N	1.369 V	
Mutatie memo meicirculaire 2015	400 N	3.100 V	1.800 V	600 V	50 N	
Subtotaal perspectiefnota	3.485 N	3.226 N	1.650 N	952 N	1.319 V	
<i>Amendementen perspectiefnota:</i>						
01 Amendement parkeren		120 N	120 N	120 N	120 N	
voorstel tot dekking bij begroting		120 V	120 V	120 V	120 V	
03 Amendement hondenbelasting		600 N	600 N	600 N	600 N	
06 Amendement vrijwilligersorganisatie		40 N	34 N			
Exposeum bijdrage één jaar eerder stoppen				74 V		
11 Amendement Muziekeducatie		200 N	200 N	200 N	500 N	
minder benodigde frictiekosten			1.000 V	1.000 V		
12 Amendement lastenverlichting		600 N	900 N			
Subtotaal amendementen	N	1.440 N	734 N	274 V	1.100 N	
Subtotaal perspectiefnota na amendementen	3.485 N	4.666 N	2.384 N	678 N	219 V	
<i>Aanvullende voorstellen/besluiten amendementen:</i>						
01 Amendement parkeren		120 N	120 N	120 N	120 N	
03 Amendement hondenbelasting		100 V	100 V	100 V	100 V	
05 Amendement leerlingenvervoer		44 N	44 N	44 N	44 N	
Exposeum bijdrage één jaar eerder stoppen				176 V		
11 Amendement Muziekeducatie		200 V	200 V	200 V	500 V	
minder benodigde frictiekosten			1.000 N	1.000 N		
12 Amendement lastenverlichting		150 N	150 V			
Subtotaal wijziging amendementen	N	14 N	714 N	688 N	436 V	
Totaal perspectiefnota na amendementen	3.485 N	4.680 N	3.098 N	1.366 N	655 V	

Van de saldi "Subtotaal perspectiefnota na amendementen" hebben wij aangegeven dat deze via de algemene reserve bodemvoorziening worden afgewikkeld.

Op 1 september jl. hebben wij u een voorlopige uitwerking van de door u bij de Perspectiefnota 2016-2019 aangenomen amendementen gestuurd. Voor een vijftal onderwerpen heeft nog een verdere uitwerking plaatsgevonden. In bovenstaande tabel is hiermee rekening gehouden.

Amendement 01 - De auto is geen melkkoe; tariefsverhoging parkeerheffing

Uw raad heeft ons gevraagd om voor het tekort, een bedrag van € 120.000, dekking aan te geven. In ons voorstel om de parkeertarieven te verhogen met € 120.000 is tegelijkertijd een reservering van € 65.000 is gedaan voor mogelijke acties in het kader van Levendig Centrum. Hoewel de tariefsverhoging niet is overgenomen, hechten wij er aan om de reservering te handhaven. Wij stellen u dan ook voor om de € 120.000 in zijn geheel ten laste te brengen van het financieel meerjarenperspectief.

Amendement 03 – Hondenbelasting

Rekening houdend met zowel de kosten (openbare ruimte, dierenasiel en inning, in totaal € 300.000) als de opbrengst resteert een nadeel van € 500.000. Ten opzichte van de perspectiefnota een voordeel van € 100.000.

Amendement 05 – Leerlingenvervoer

Nadat de stemmen tijdens de besluitvorming van de perspectiefnota staakten, is dit amendement in september nogmaals in stemming gebracht en daarbij aangenomen.

Amendement 11 – Muziekeducatie

Op 29 september hebben wij een brief gezonden aan Cultura. Hierin delen wij mede dat wij voornemens zijn de subsidie op het onderdeel cultuureducatie met ingang van 2016 structureel te korten met € 500.000. Aan Cultura is gevraagd om te komen met een reorganisatievoorstel met daarin o.a. opgenomen een onderbouwing van de frictiekosten. Wij hebben aangegeven dat deze frictiekosten aanmerkelijk lager dienen te zijn dan de eerder opgegeven € 2 miljoen. Op grond van deze brief zal Cultura de onderhandelingen met personeel en bonden starten. Het resultaat van het reorganisatievoorstel van Cultura zal - samen met een inhoudelijke onderbouwing van de toekomstige cultuureducatie - ter besluitvorming worden voorgelegd aan de gemeenteraad. Cultura is gevraagd om hier voor de begrotingsbehandeling in de raad duidelijkheid te geven over aard en omvang van de reorganisatie. In afwachting van dit voorstel hebben wij vooralsnog de oorspronkelijke bedragen mEdemaken opgenomen.

Amendement 12 – Lastenverlichting voor de Edese burger

In het amendement heeft u aangegeven om de onroerende zaakbelasting voor woningeigenaren met 25% van de geraamde opbrengsten van de precariobelasting te verlagen. Dit betekent een verlaging van respectievelijk € 600.000 en € 900.000 voor de jaren 2016 en 2017.

Gezien de stabiliteit van het tarief stellen wij u voor om in beide jaren de opbrengst onroerende zaakbelasting met € 750.000 te verlagen.

3.3 Actualisatie 2015 en meerjarenperspectief

In deze paragraaf lichten wij de mutaties ten opzichte van de Perspectiefnota 2016 – 2019 toe. Het zijn actualisaties binnen de verschillende beleidsterreinen. Deze mutaties zijn nog niet verwerkt zijn op de programmabladen.

Actualisatie Omschrijving	bedragen x € 1.000				
	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Actualisatie:</i>					
Vluchtelingenopvang	30 N	50 N			
Wegen	pm				
Openbare verlichting		500 V	500 V	500 V	500 V
Snippergroen	100 N				
Riolering	pm				
Verkeersveiligheid	120 V	10 N	10 N	10 N	10 N
Incidentele verkopen	125 V				
Gemeentelijke vastgoedexploitatie	2.900 N	590 V	410 V	210 V	150 V
Onderhoud gemeentelijk vastgoed	425 V	425 N			
Onderwijsachterstanden - rijksdoeluitkering		980 V			
Onderwijsachterstanden - VVE		980 N			
Jeugdzorg	pm				
Zwembad De Peppel	pm				
Exposeum	500 V				
Cultura	100 V	100 V	100 V	100 V	100 V
Algemene inkomensvoorzieningen	600 V				
Aanvullend inkomen	300 V				
Sociale werkvoorziening		1.200 N			
Dekking uit stelpost decentralisaties		1.200 V			
Coördinatie sociaal team		290 N			
Dekking uit stelpost decentralisaties		290 V			
Programmaorganisatie herstructurering sociaal domein		300 N			
Dekking uit stelpost decentralisaties		300 V			
Waardering mantelzorg	pm				
Hulp bij het huishouden	pm				
Hulp bij het huishouden - toeslag	pm				
Begeleiding	pm				
Beschermde wonen	pm				
Hulpmiddelen en woonvoorzieningen	250 V				
Maatschappelijke opvang	pm				
Scouting		20 N			
Sociaal maatschappelijk vastgoed		300 V	300 V	300 V	300 V
Inkomsten omgevingsvergunningen	495 V	805 N	405 N	405 N	405 N
Biomassa	193 N				
Duurzaamheid	230 V	140 N	90 N		
Knelpunten ambtelijke capaciteit		150 N			
Stelpost onderuitputting	1.250 N				
Dividend ACV (incl. effect VPB)	225 N	225 N	225 N	225 N	225 N
Accountantscontrole	40 N	40 N	40 N	40 N	40 N
Leeftijdsarrangement	1.290 V				
Financiering	430 N				
Onroerende zaakbelasting	175 V	114 V	114 V	114 V	114 V
Implementatie BAG-WOZ	20 N	60 N	50 N	25 N	20 N
Totaal	1.073 N	321 N	604 V	519 V	464 V

Programma Veiligheid

Vluchtelingenopvang

€ 30.000 – € 50.000 N

Wij vinden het onze verantwoordelijkheid om een steentje bij te dragen aan het mondiale vluchtelingenprobleem. We zijn immers een gemeente van ontmoeten en verbinden. Op dit moment zijn er wereldwijd zo'n 60 miljoen mensen op de vlucht. Inmiddels hebben wij in twee gebouwen op de voormalige kazerne Maurits Zuid een noodopvang ingericht. Deze panden zijn in principe beschikbaar tot 1 juli 2016. Over een meer permanente opvanglocatie binnen onze gemeenten zijn wij in overleg met het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA). Voor de kosten van onder meer extra toezicht noodopvang stellen wij voor om voor 2015 en 2016 respectievelijk € 30.000 en € 50.000 beschikbaar te stellen.

Dierenbescherming

pm

Wettelijk zijn gemeenten verplicht een gevonden dier, waarvan aangifte is gedaan bij de gemeente, minimaal twee weken te bewaren en te verzorgen. Deze opvang is sinds 1984 uitbesteed aan het dierenasiel De Hof van Ede. Het dierenasiel ontvangt jaarlijks een vergoeding van de gemeenten. Bij

vaststelling van de Perspectiefnota 2016 is deze bijdrage met structureel € 64.000 verhoogd tot het niveau van de landelijke benchmark. Verder heeft de raad bij de Perspectiefnota eenmalig € 250.000 toegekend voor een bijdrage in het achterstallige onderhoud, afwachting een collegevoorstel voor de invulling hiervan. De afgelopen jaren is achterstallig onderhoud aan het asielgebouw ontstaan. Het asiel heeft hiervoor een eenmalige bijdrage gevraagd van de betrokken gemeenten. Op het moment van samenstellen van de begroting vindt nog bestuurlijk overleg plaats tussen de betrokken portefeuillehouders dierenwelzijn van de gemeenten Ede, Wageningen en Renkum. Of dit bestuurlijk overleg in 2015 nog leidt tot een gezamenlijk standpunt in een eenmalige bijdrage voor het achterstallige onderhoud is nog onduidelijk.

Programma Openbare Ruimte

Wegen

neutraal

De planning van werkzaamheden / projecten Wegen loopt redelijk op schema. Rekening houdend met een piek in het laatste kwartaal van 2015 is er sprake van een onderuitputting van € 0,75 miljoen. Het betreft werkzaamheden die doorschuiven naar zowel 2016 en 2017. Dit resultaat wordt zoals gebruikelijk afgewikkeld via de reserve Vervanging kapitaalgoederen (en na uitsplitsing de reserve Vervanging Openbare Ruimte).

Verharding zandwegen

neutraal

Verharding zandwegen. In 2013 heeft uw raad besloten dat in 2014 en 2015 een aantal zandwegen wordt verhard. Naar verwachting is hier een overschrijding van € 50.000, deze wordt opgevangen binnen het budget Wegen.

Openbare verlichting

€ 500.000 V

In de begroting is een budget voor vervanging openbare verlichting opgenomen. Met de beschikbaarstelling in de Perspectiefnota 2016-2019 van een jaarlijks krediet van € 3 miljoen voor de vervanging in de openbare ruimte zou dit budget in beginsel niet langer nodig hoeven te zijn. De vervanging van de openbare verlichting maakt namelijk onderdeel uit van deze € 3 miljoen. Periodiek worden de Basis In Beeld plannen geactualiseerd waarin de op te stellen beheerplannen een belangrijke input vormen en steeds tegen het licht worden gehouden. Indien nodig wordt hierop teruggekomen in de reguliere p&c instrumenten.

Snippergroen

€ 100.000 N

De verkoop van snippergroen (door burgers geannexeerde stroken gemeentegrond) loopt niet in pas met de prognose. De voornaamste oorzaak ligt in de juridische sfeer en de termijn van verhaal voor de gemeente. Per 1 september 2015 stopt daarom de aanpak van verkoop van snippergroen in zijn huidige vorm. Een nieuw voorstel wordt voorbereid. Daarbij wordt een combinatie gemaakt van annexaties, verkoop van reststroken en de bezuinigingsdoelstelling uit de PPN rondom snippergroen. Het genoemde tekort is het gezamenlijke effect van het achterblijven van verkoop van annexaties en de daarvoor gemaakte kosten en het achterblijven van verkoop van reststroken.

Riolering

neutraal

Voor 2015 is gepland om ca. € 7,5 miljoen aan investeringen en onderhoud weg te zetten. De onderhoudstaken worden conform planning uitgevoerd. Ook de investeringswerken riolering stedelijk gebied (o.a. GAP Bennekom-Oost II, Amsterdamseweg, Proosdijerveldweg te Ede, Edeseweg te Wekerom) lopen conform planning en worden in 2015 afgerond. In de eerste helft van 2015 is de reorganisatie van het cluster L&V afgerond, hebben verschillende personele wisselingen plaatsgevonden en zijn vacante functies grotendeels ingevuld. Deze ontwikkelingen geven een impuls aan de nieuwe werkprocessen, maar hebben in 2015 nog een negatieve invloed op het uitvoeringsprogramma. Renovatiewerkzaamheden aan stedelijke gemalen (€ 240.000) en drukriolering (€ 70.000) zijn hierdoor vertraagd. Bij het afkoppelen wordt een aanbestedingsvoordeel verwacht bij GAP Bennekom-Oost II (€ 350.000) en vindt temporisering plaats van het particulier afkoppelen (€ 750.000). In mei is de voortgang van het particulier afkoppelen geëvalueerd en is besloten om aan te sluiten bij het tempo van de bewoners. Hierdoor kan het oorspronkelijk geplande resultaat alsnog behaald worden. De onderuitputting van in totaal ruim € 1,4 miljoen wordt, conform de daarvoor geldende gedragslijn, verrekend met de Voorziening vervangingsinvesteringen riolering (gesloten financiering).

Verkeersveiligheid

€ 120.000 V

Voor onderhoud en beheer van de camera's bij de tunnel op de Veenendaalseweg De Klomp is een afkoopsom van € 129.500 ontvangen. Deze afkoopsom is op de balans opgenomen als 'Vooruitontvangen bedrag'. Voorgesteld wordt om deze afkoopsom in 2015 vrij te laten vallen (onder aftrek van de onderhoudskosten 2015) en vanaf 2016 structureel een bedrag van € 9.250 in de begroting op te nemen voor de jaarlijkse onderhoudskosten.

Programma Economische Zaken

Incidentele verkopen

Incidenteel € 125.000 V

Medio 2015 is een bruto resultaat van circa € 90.000 gerealiseerd. Voor heel 2015 wordt een resultaat verwacht van circa € 125.000 V. Dit resultaat is opgebouwd uit diverse incidentele verkopen en mede een uitvloeisel van ons portefeuillebeleid om panden waar geen beleidsvraag voor is te verkopen. Een voorbeeld hiervan is de verkoop van woningen zodra het huurcontract wordt opgezegd.

Gemeentelijke vastgoed exploitatie

divers

Bij de Perspectiefnota 2016-2019 is vanuit de kerntakendiscussie een bezuiniging ingeboekt op het onderdeel gemeentelijk vastgoed van € 100.000 in 2016 tot € 300.000 vanaf 2018 structureel. Hierbij is aangegeven dat door middel van conditiemetingen de staat van onderhoud per object in beeld wordt gebracht. Inmiddels zijn alle conditiemetingen verricht en is de balans opgemaakt. De benodigde middelen voor zowel regulier onderhoud alsook groot onderhoud (via voorzieningen) zijn vergeleken met de middelen die beschikbaar zijn in de huidige begroting. Uit de eerste extrapolatie leek een extra budget van € 100.000 benodigd te zijn, hetgeen we gemeld hebben in de perspectiefnota. Uit de daadwerkelijke confrontatie blijkt het toch iets gunstiger uit te vallen. Door verdere efficiencylagen vanuit onze centrale aansturing zijn deze meerkosten weggewerkt, maar de uitkomst blijft dat er geen extra bezuinigingen mogelijk zijn op dit onderdeel. Bij bepaling van de benodigde budgetten is er al vanuit gegaan dat we optreden als regie-organisatie en is het onderhoudsniveau al naar beneden bijgesteld.

Panden waarvoor niet de intentie bestaat om deze duurzaam te exploiteren, dus panden die we op termijn willen verkopen, dienen te worden beoordeeld ten opzichte van huidige marktwaarde. Voor deze categorie geldt dat moet worden afgewaardeerd als de boekwaarde hoger is dan de marktwaarde. Het is overigens niet toegestaan om in geval van hogere marktwaarde op te waarden. Als gevolg hiervan hebben wij in de Programmarekening 2014 al een aantal panden afgewaardeerd. Ook in 2015 is afwaardering van gemeentelijk vastgoed aan de orde. Een eerste indicatie geeft aan dat het gaat om een bedrag van circa € 2,9 miljoen. Het voornemen bestaat om hiervoor een voorziening te treffen. Bij de programmarekening 2015 zal dit verder worden toegelicht en verwerkt.

Als gevolg van de afwaarderingen op gemeentelijk vastgoed die zijn gedaan hebben wij een voordeel op kapitaallasten. Verder heeft er een actualisatieslag plaatsgevonden met betrekking tot de budgetten op het gebied van vastgoed.

Bij de perspectiefnota is ook aangekondigd dat we bezig zijn met de aanpassing van ons afschrijvingsbeleid. Hierbij wordt voorgesteld om voor de gehele portefeuille van ons gemeentelijk vastgoed over te gaan op annuïtaire afschrijving in plaats van lineaire afschrijving. Een annuïtaire afschrijving sluit beter aan bij het in rekening brengen van kostprijsdekkende huurprijzen. De jaarlijkse kosten zijn dan meer in lijn met de jaarlijkse huuropbrengsten. De nieuwe nota afschrijvingsbeleid wordt u nog dit jaar aangeboden.

Bovenstaande samenvattend leidt dit tot de volgende financiële voordelen voor 2016 e.v. van respectievelijk € 590.000, € 410.000, € 210.000 en € 150.000. Het laatste bedrag is structureel vanaf 2019.

Overheveling budget achterstallig onderhoud gemeentelijk vastgoed 2015 Incidenteel € 425.000 V 2016 Incidenteel € 425.000 N

Bij de Programmarekening 2014 zijn alle middelen uit de onderhoudsvoorzieningen gemeentelijk vastgoed vrijgevallen. Dit betrof een bedrag van circa € 1,9 miljoen dat via een resultaatbestemmingsvoorstel bij de programmarekening 2014 beschikbaar is gesteld in 2015.

Deze middelen worden gebruikt voor:

1. Vullen onderhoudsvoorzieningen
2. Uitvoeren extra benodigd (achterstallig) onderhoud in 2015 en 2016
3. Uitvoeren conditiemetingen.

Een gedeelte van het achterstallig onderhoud wordt uitgevoerd in 2016. Dit betreft een bedrag van € 425.000. Wij stellen u voor om dit bedrag over te hevelen naar 2016. Dit leidt tot een voordeel in 2015 en tegelijkertijd een nadeel in 2016. Per saldo dus neutraal.

Programma Educatie & Jeugd

Onderwijsachterstand

neutraal

In augustus heeft het Rijk aangekondigd dat de aanvullende rijksdoeluitkering (€ 980.000) ook in 2016 zal worden verstrekt. Deze extra middelen worden besteed voor realisatie beleidsdoelstellingen voor onderwijsachterstanden en voor- en vroegschoolse educatie (VVE).

Jeugdzorg

Als gevolg van de decentralisatie jeugdzorg is in 2015 is € 27,6 miljoen extra beschikbaar voor Jeugd. De inkoop van individuele jeugdzorg is in FoodValley-verband gedaan. Over de voortgang wordt per kwartaal gerapporteerd buiten de regulier instrumenten. Gezien de snelheid waarop inzichten en prognoses wijzigen is hier geen bedrag opgenomen maar wordt verwezen naar deze kwartaalrapportage.

Programma Sport

Zwembad De Peppel

pm

In de Perspectiefnota 2016-2019 zijn bedragen toegekend die het tekort van het zwembad terug moeten dringen. Deze bedragen zijn opgevoerd naar aanleiding van een herstelplan, opgesteld door een extern bureau. Dit herstelplan loopt echter door uiteenlopende oorzaken achter op schema. Dit zal negatieve gevolgen hebben voor het meerjarenperspectief. De exacte gevolgen worden op dit moment in samenwerking met de Peppel in kaart gebracht. Hierover informeren wij u nog dit jaar. Tegelijk rapporteren wij u over de voortgang van de toekomstvisie op het zwemproduct. Vooralsnog ramen wij deze post pm.

Programma Cultuur

Exposeum

€ 500.000 V

In begroting is een bedrag van € 500.000 opgenomen ten behoeve van een Exposeum. Momenteel zijn er ontwikkelingen om te komen tot de realisatie van het Exposeum. De plannen worden in de tweede helft van 2015 verder uitgewerkt en op haalbaarheid getoetst. Bij een positieve uitkomst zal bij de jaarrekening een resultaatbestemmingsvoorstel worden ingediend om deze middelen voor dit doel beschikbaar te houden.

Cultura

€ 100.000 V

Bij de overname van de Molenstraat 45 (pand Cultura) is de kostprijsdekkende huur berekend van het pand. Bij deze berekening is rekening gehouden met een rentepercentage van 5%. Daarna is de rente naar beneden bijgesteld, dit heeft ook geleid tot een bijstelling van de door te berekenen huurprijs. Een gevolg van het doorberekenen van een lagere huur is dat er ook minder subsidie hoeft te worden verstrekt. Door de ontwikkelingen van de afgelopen periode (rondom de verhuizing van de Omroep Ede en het wegvallen van het VBT als onderdeel van de stadswinkel) heeft het definitief afwikkelen van dit onderwerp een relatief lange doorlooptijd gehad. Inmiddels is duidelijk dat de subsidie met een bedrag van € 100.000, structureel vanaf 2015, naar beneden kan worden bijgesteld.

Programma Werk, Inkomen & Scholing

Algemene inkomensvoorzieningen

€ 600.000 V

In de Perspectiefnota 2016-2019 hebben we melding gemaakt van een verwacht nadeel van € 1,1 miljoen op de bijstandsuitgaven. Deze prognose kan per juli met € 600.000 voordelig worden bijgesteld. Dit komt in belangrijke mate (€ 400.000) doordat het Rijk de drempelwaarde om aanspraak te maken op extra Rijksmiddelen (de vangnetuitkering) heeft verlaagd. Daarnaast zijn de geprognosticeerde bijstandsuitgaven circa € 200.000 lager. De ontwikkeling van het klantenbestand laat aan de kant van de instroom zien dat deze zich stabiliseert. Onder invloed van een aantrekkende economie zien we dat het aantal uitkeringsgerechtigden zich stabiliseert en gaan we voor het tweede half jaar uit van een lichte daling. In het najaar zullen wij u met een Raadsinformatiebrief nader informeren over de ondernomen acties om het financiële tekort zoveel mogelijk te beperken.

De kwaliteit van het verdeelmodel voor de bijstandsbudgetten is voor ons aanleiding geweest om bezwaar te maken tegen de beschikking van het Ministerie. Nadat dit bezwaar is afgewezen hebben wij beroep aangetekend bij de bestuursrechter. Begin november dient dit beroep. Overigens vinden wij het een ongelukkige gang van zaken wanneer overheden elkaar ontmoeten voor de rechter, helaas was de bereidheid om te komen tot bijstellingen van het verdeelmodel dan wel voor tijdige

compensatie nauwelijks aanwezig. Een uitgevoerde second opinion naar de kwaliteit van het verdeelmodel heeft ons bevestigd in ons oordeel.

Aanvullend inkomen:

€ 300.000 V

Binnen Aanvullend inkomen doen zich verschillende ontwikkelingen voor.

- De uitgaven voor aanvullende inkomensvoorzieningen laten een stijging zien. De prognose voor 2015 is dat de begroting met circa € 420.000 zal worden overschreden. Dit komt o.a. door een stijging van bijzondere bijstand voor woninginrichtingen (€ 225.000), bewindvoering (€ 125.000) en individuele inkomensvoorziening (voorheen langdurigheidstoelage) (€ 50.000).
- Vanaf 2015 is vanuit de middelen decentralisatie AWBZ € 1,14 miljoen toegevoegd voor wmo-inkomensondersteuning. Inkomensondersteuning kan middels een verzekering dan wel individueel maatwerk geleverd worden. De geprognosticeerde uitgaven voor deze verzekering (€ 350.000) liggen circa € 150.000 lager dan begroot. Ten aanzien van individueel maatwerk ligt het zwaartepunt in het tweede halfjaar en wordt een voordeel van € 300.000 ingeschat. De inschatting van € 450.000 voordeel kent een grote bandbreedte. In het tweede halfjaar zal maximaal ingezet worden om daar waar deze ondersteuning voor bedoeld is, deze ook toe te kennen.
- Eind 2014 heeft de gemeente € 250.000 ontvangen voor "compensatie eigen risico". De uitvoering hiervan heeft in 2015 plaats gevonden. Hierop is circa € 80.000 uitgegeven waardoor een voordeel ontstaat van € 170.000.
- Eind 2014 is een koopkrachttegemoetkoming (€ 305.000) van het Rijk ontvangen. Omdat de aanvragen ook nog in 2015 plaats konden vinden, is het in 2014 resterende bedrag overgeheveld naar 2015. Hiervan blijft € 100.000 niet benut.

Sociale werkvoorziening

€ 1.200.000

In de Perspectiefnota 2016-2019 is een bijstelling 2015 gemeld. Op basis van huidige informatie is er geen aanleiding of noodzaak voor een hernieuwde bijstelling voor 2015.

De begroting 2016 die Permar presenteert is gebaseerd op het uitvoeren van de Wsw, waarbij geen rekening wordt gehouden met uitvoering van activiteiten in het kader van de Participatiewet.

Voor 2016 sluit de begroting van Permar met een tekort van € 2,3 miljoen. Om het tekort van 2016 te beperken stelt Permar dekkingsmaatregelen voor. Voor realisatie van deze dekkingsmaatregelen is Permar voor een deel afhankelijk van besluitvorming van individuele gemeenten en van ontwikkelingen in de markt. Voor 2016 stellen wij derhalve voor rekening te houden met een Edese bijdrage van € 1,2 miljoen (52%) aan het te verwachten tekort van € 2,3 miljoen en deze ten laste te brengen aan de stelpost decentralisaties. In welke mate meerjarige bijstelling van de begroting nodig is, is afhankelijk van besluitvorming van de gemeenten over de toekomst van Permar.

Programma Maatschappelijke Ondersteuning

Met de uitvoering van de gedecentraliseerde budgetten AWBZ en WMO, maar ook met de huishoudelijke hulp, staat de gemeente Ede voor een gigantische opgave. Niet alleen voor ons als gemeente maar zeker ook voor onze burgers. Op welke wijze moeten we zorg aanbieden zodat de zorg in kwaliteit en kwantiteit wordt gegeven, waarbij tevens binnen de door het Rijk afgeroomde middelen moet worden gewerkt? In overleg met zorgverleners, zorgaanbieders en belangenorganisaties hebben wij gekeken hoe nu al in het beleid kan worden geanticipeerd op de verder afnemende budgetten.

Het beleid is tevens gericht op de burger en zijn eigen kracht, waarbij de klant ook leert zichzelf verder te helpen. De overheid bepaalt niet langer van bovenaf, maar de overheid denkt mee in een oplossing voor een hulpvraag. Daarmee is een grotere groep burgers in staat langer in zijn eigen woonomgeving te blijven wonen. Dit willen mensen ook graag.

Door nu al beleidsmatig in te zetten op de structurele korting, willen we voorkomen dat zorgvragers de komende jaren worden geconfronteerd met steeds verder teruglopende zorg. Deze aanpak zorgt er voor dat nu al voordelen worden bereikt. Tegelijkertijd moeten we erkennen dat dit slechts momentopnamen zijn, omdat we met geen enkele zekerheid de huidige uitkomsten kunnen extrapoleren naar de toekomst. Te veel is onzeker om nu al beleidsmatig bijstellingen te doen (overigens ongeacht welke kant ze op gaan). Als laatste is het goed om op te merken dat onderuitputting nu niet betekent dat geen of te weinig zorg wordt verleend. Het kan overigens heel goed zijn dat in het verleden wellicht te ruimhartig werd omgegaan met deze voorzieningen of dat de verdeling van het budget in de scheiding met langdurige zorg nog wordt bijgesteld. We worden echter ook geconfronteerd met nieuwe doelgroepen Wmo en ontwikkelingen in de huidige doelgroep. Landelijk vindt er een verschuiving in de zorg plaats: van zware naar lichte zorg, maar ook van

intramuraal naar de extramuraal. De huidige doelgroep wordt daarbij steeds omvangrijker, maar ook ouder.

Middels kwartaalrapportages aan uw raad informeren wij u over de stand van zaken m.b.t. de uitvoering van de Wmo en de afspraken die daarover met gecontracteerde aanbieders gemaakt zijn.

Decentralisatie van budgetten AWBZ

In het jaar 2015 is er aan het financiële kader van dit programma zo'n € 30,7 miljoen voormalig AWBZ-budget toegevoegd. Voor het financiële meerjarige kader van de gedecentraliseerde AWBZ-budgetten bent u via een memo 'Financieel kader Wmo' d.d. 1 september 2015 geïnformeerd.

Dit budget bestaat uit € 13,7 miljoen voor algemene en extramuraal wmo-budgetten. Deze budgetten zijn voor overheveling naar gemeente met circa 25% gekort. Voor een zorgvuldige overgang voor cliënten en aanbieders is deze korting incidenteel door het rijk verzacht, maar dus nog niet structureel gerealiseerd. Dit betreft nog een openstaande structurele taakstelling van € 1,1 miljoen. Naast de hierboven genoemde efficiencykorting is in de Meicirculaire 2015 een aanvullende korting van € 2,2 miljoen zichtbaar als gevolg van herverdeeleffecten tussen gemeenten. Vooral in de komende 3 jaar zal deze verlaging van het budget gerealiseerd moeten worden. In het kader van het inkoopproces 2016 wordt daarom vanaf september 2015 samen met aanbieders transformatierichtingen verder verkend en uitgewerkt. Dat vormt de basis voor de af te sluiten overeenkomsten 2016. Een continue monitoring blijft daarbij van belang.

Naast de algemene en extramuraal budgetten is in eerste plaats zo'n € 16 miljoen toegevoegd voor het uitvoeren van de centrumgemeentelijke functie van beschermd wonen. Deze middelen zijn zonder korting van het rijk overgekomen. In de meicirculaire 2015 heeft daarnaast nog een herijking van het centrumgemeentelijk budget plaatsgevonden, waardoor het budget met € 1 miljoen is gestegen naar € 17 miljoen. Dit budget sluit daarmee ook beter aan op de inkoop 2015. De toekomstige inrichting van beschermd wonen en de wijze van financieren en verdelen staat nog ter discussie. Beleidsmatig wordt gewerkt aan een regionale visie op beschermd wonen.

Uitvoering hulp bij het huishouden

Alhoewel geen onderdeel van de decentralisatie AWBZ, kennen we in 2015/2016 bij de Hulp bij Huishouden (HH) ook een forse korting van 40% op de rijksuitkering Huishoudelijke Verzorging. Dit leidt ten aanzien van de budgetten tot een omzetsdaling in 2015 van € 1,7 miljoen en voor 2016 € 1,3 miljoen. Door de omvang van de korting was het onvermijdelijk om ons te heroriënteren op de Hulp bij het huishouden. Op dit moment evalueren wij de resultaten van de beleidsafspraken 2015/2016 inzake Hulp bij het Huishouden die in de zomer van 2014 zijn vastgesteld. We kijken daarbij naar de bereikte resultaten van de herindicatie, de financiële consequenties en de uitvoeringsorganisatie (zowel binnen de gemeente als bij de aanbieders). In november/december 2015 wordt een voorstel in College en Raad besproken. Hierbij wordt tevens de uitvoering van de aanvullende toeslagregeling (HHT) meegenomen. Hiervoor is in de jaren 2015/2016 € 1,7 miljoen extra beschikbaar gesteld om niet alleen de rijkskorting van 40% te verzachten, maar tevens ter behoud van voldoende werkgelegenheid in deze sector.

Coördinatie sociaal team

neutraal

In de Programmabegroting 2015-2018 hebben we aangegeven dat er (gezien de ontwikkeling van het rijksbudget) voor de dekking van coördinatoren sociale team sprake is van een tijdelijk knelpunt voor de periode 2015-2016 ter grootte van € 290.000 per jaar. Deze is voor 2015 reeds geëffectueerd ten laste van de stelpost decentralisaties. Ook voor 2016 stellen wij u voor deze ten laste te brengen van de stelpost decentralisaties.

Programmaorganisatie herstructurering sociaal domein

Uitgangspunt is dat de verantwoordelijkheid bij de lijnorganisaties ligt. De effecten van de implementatie van de decentralisaties zullen echter ook in 2016 nog volop aanwezig zijn. Enkele voorbeelden hiervan zijn: monitoring nieuwe taken, verbinding met bestaande taken, aanjagen transformatie, opstarten bestuurlijk aanbestedingsproces. Voorzien wordt dat dit veel van de ambtelijke organisatie zal vragen. Om voldoende slagvaardig te kunnen opereren, ingeval dit niet binnen de bestaande uitvoeringsmiddelen inpasbaar is, stellen wij voor € 300.000 beschikbaar te stellen ten laste van de stelpost decentralisaties. In de paragraaf grote projecten zal de voortgang worden verantwoord.

Waardering mantelzorg

pm

Het nieuwe beleid voor waardering mantelzorgers bestaat uit een financiële waardering en een compensatie van de eigen bijdrage bij gebruik van de huishoudelijke toeslagregeling (HHT). Voor de financiële waardering is een budgetplafond vastgesteld. Op 1 november wordt getoetst hoeveel aanvragen er zijn en het bedrag vastgesteld. In het kader van de HHT kan een mantelzorger in aanmerking komen voor 2 uur Huishoudelijke Hulp per week. Er zijn gemeentelijk middelen beschikbaar gesteld voor de compensatie van de eigen bijdrage voor de HHT. Op dit moment lijkt het beroep op de toeslagregeling achter te blijven op de raming. Op de geraamde 250 deelnemende mantelzorgers aan de toeslagregeling zijn er tot en met augustus 68 aangemeld.

Begeleiding, persoonlijke verzorging en kortdurend verblijf

pm

We hebben samen met de aanbieders het afgelopen jaar maximaal ingezet op het optimaal bedienen van de vraag en op de dienstverlening. De kwaliteit van de dienstverlening staat daarbij steeds centraal. Niet een mogelijke vrijval van budgetten. De uitkomsten van de kwartaalgesprekken met de aanbieders en de prognoses die zij hebben afgegeven lijken samen met het beeld van de bestedingen PGB's een onderuitputting van € 1,75 miljoen op de extramurale budgetten te bevestigen. De onderuitputting van het eerste kwartaal had ons al verbaasd. We hadden verwacht dat deze onderuitputting gedurende het tweede kwartaal zou 'bijtrekken'. Dat is (nog) niet gebeurd. Producten zijn onder meer gedeeltelijk gedeclareerd bij zorgkantoren waardoor niet uitgesloten is dat de gemeentelijke budgetten nog worden bijgesteld. Dat geldt met name bij de aanbieders voor Verpleging en Verzorging. Ruim de helft van de te verwachten onderuitputting ligt bij deze aanbieders. Daarnaast verschuiven er nog steeds cliënten tussen de zorgkantoren en de gemeente. Ook dit aspect leidt mogelijk nog tot bijstelling van de resultaten 2015. Daarnaast lijken er in de breedte minder nieuwe cliënten te komen dan verwacht. Verschillende oorzaken kunnen hieraan ten grondslag liggen. Dat wordt nader geïnventariseerd. Monitoring blijft nodig.

Beschermd wonen

€ 0

Het verwachte tekort op beschermd wonen ad € 1 miljoen is in de Meicirculaire 2015 gecompenseerd met een hogere uitkering. Op dit moment voorzien we geen significant rekeningresultaat. Wel steken we in op transformatie naar extramuralisering van de zorg. Gelijk aan de overige centrumgemeentelijke taken van huiselijk geweld (voormalig vrouwenopvang) en maatschappelijke opvang wordt voorgesteld om voor Beschermd wonen een afzonderlijke reserve te creëren.

Hulp bij het huishouden

pm

Op basis van de huidige gegevens over het 1e kwartaal zou wellicht een onderuitputting ontstaan van ongeveer € 1 miljoen. De verwachting is echter dat deze deels nog wordt achterhaald. Een deel wordt veroorzaakt door de vastgestelde tarieven, die iets lager uitvielen dan de gehanteerde tarieven in het voorstel HH2015/2016. Ook lijkt de toestroom van nieuwe klanten vanuit het effect "langer thuis wonen" nog niet zichtbaar. De administratieve verwerking van de hulp bij het huishouden kent intern, maar ook bij aanbieders enige vertraging. Oorzaak hiervan is een wijziging van registratiesysteem, waardoor nogal wat facturen uitvallen. Ook de huidige prognose van de PGB met betrekking tot de hulp bij het huishouden valt lager uit dan de ramingen. Hier is de rol van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) en de toets op de declaraties wellicht oorzaak dat minder gebruik gemaakt wordt van het PGB.

Hulp bij het huishouden - toeslag (HHT)

pm

Voor 2015 en 2016 hebben we een beroep gedaan op extra rijksmiddelen hulp bij het huishouden om niet alleen de rijkskorting van 40% te verzachten, maar tevens ter behoud van voldoende werkgelegenheid in deze sector. Voor 2015 betreft dit een uitvoeringsbudget van € 1,3 miljoen. Dit wordt gefinancierd met de extra middelen van € 0,7 miljoen en € 0,5 miljoen eigen bijdrage. De rijksmiddelen dienen specifiek voor dit doel te worden ingezet. Voor een deel wordt deze regeling ook gebruikt om de (overbelaste) mantelzorgers te ontlasten. De implementatie van de (nieuwe) toeslagregeling is in 2e kwartaal 2015 van start gegaan, waardoor mede het gebruik naar verwachting achterblijft. Vanuit de resterende middelen zijn er wellicht mogelijkheden om de huidige regeling in 2017 te continueren.

Hulpmiddelen en woonvoorzieningen

€ 250.000 V

Het huidige beeld op de verstrekkingen van hulpmiddelen en woonvoorzieningen lijkt iets achter te blijven op de ramingen. Op hulpmiddelen wordt een voordeel verwacht van ca. € 150.000 en op woonvoorzieningen € 100.000.

Maatschappelijke opvang

neutraal

Voor het jaar 2015 betreft het voordeel op de regionale opvang € 250.000. De invoering van de trajectfinanciering bij de maatschappelijke opvang leidt ook in 2015 tot voordelen. Ook zijn de huisvestingslasten gedaald door de aankoop van het sociaal pension uit hiervoor gereserveerde middelen. Afrekening van de definitieve subsidies 2014 vindt momenteel plaats. Voordelen op de centrumgemeentelijke regionale middelen worden conform de gebruikelijke systematiek gestort in de reserve Maatschappelijk Opvang. Met de regio vindt overleg plaats om de problematiek van de wachtlijsten op te lossen. Vanuit een overschot op lokale middelen is het project Ontmoeten en Verbinden verlengd tot einde van het jaar. Structurele inbedding van dit project vanaf jaar 2016 wordt gezien en overlegd met regio.

Scouting

€ 20.000 N

In de afgelopen periode hebben wij overleg gevoerd met Scouting de Hilgersgroep over hun huisvesting aan de Dwarsweg in Ede. Wij hadden de intentie om met de scouting een nieuwe huurovereenkomst af te sluiten tegen een kostprijsdekkende huur, dit conform het gemeentelijke vastgoedbeleid. Als alternatief is hierbij aangegeven dat de scouting het object kan kopen tegen de marktwaarde van € 100.000. Door de scouting is aangegeven dat zij de voorkeur voor koop hebben, maar dat aankoop voor de getaxeerde waarde niet haalbaar is. Vanwege de bijdrage die scouting levert aan een positieve ontwikkeling van jongeren in onze gemeente, stellen wij voor om aan de scouting een eenmalige subsidie van € 20.000 te verstrekken als tegemoetkoming in de aankoopprijs. Met deze subsidie heeft het bestuur van de scouting aangegeven het object te willen kopen.

Sociaal maatschappelijk vastgoed

€ 300.000 V

Bij de Perspectiefnota 2012-2015 is een structureel bedrag van € 400.000 beschikbaar gekomen voor de exploitatie van de Amsterdamseweg 56 (voorheen 't Streek) en kosten van herhuisvesting sociaal/ maatschappelijke organisaties (programma 4 en 9). De verwachting was dat een aantal van de sociaal/maatschappelijke organisaties, dat tegen lage huur en exploitatielasten is gehuisvest, naar andere huisvesting met een kostprijsdekkende huur moest omkijken. Omdat het hier gaat om organisaties die in belangrijke mate opereren met subsidie van de gemeente, heeft dit ook gevolgen voor onze subsidiebijdrage.

In de Perspectiefnota 2016-2019 hebben wij voorgesteld om een bedrag van € 360.000 incidenteel vrij te laten vallen. Vooralsnog gaan wij er vanuit dat slechts een beperkt beroep op deze middelen noodzakelijk is. Wij stellen u daarom voor om een bedrag van € 300.000 structureel te laten vrijvallen.

Programma Ruimtelijke Ontwikkeling & Wonen

Inkomsten omgevingsvergunningen

€ 495.000 V

Als gevolg van de crisis hebben wij de geraamde opbrengsten van de inkomsten uit de omgevingsvergunningen in de jaren 2013 tot en met 2015 verminderd met € 1 miljoen per jaar. In 2015 zien we een herstel van de economie, wat heeft geleid tot meer aanvragen. Daarnaast heeft er ten gevolg van aangekondigde wijzigingen in bouwregelgeving een 'inhaalslag' plaatsgevonden begin 2015. Het positieve financiële effect van de inhaalslag is voor 2015 € 495.000.

Als reactie op de crisis zijn in 2014 wijzigingen in wet- en regelgeving doorgevoerd in onder andere de Crisis- en Herstel Wet en het Besluit omgevingsrecht. Deze wijzigingen hebben beoogd dat ontwikkeling en realisatie van bouwprojecten vlotter kan verlopen, onder andere middels meer vergunningsvrije mogelijkheden. Deze ontwikkeling in combinatie met de gemiddelde woningproductie en de verwachte uitgifte van bedrijfsterreinen is voor ons aanleiding om de raming voor 2016 en voor 2017 e.v. te verlagen met respectievelijk € 805.000 en € 405.000. De verwachte opbrengst komt daarmee voor 2016 op € 2,4 miljoen en voor de volgende jaren op € 2,8 miljoen.

Programma Milieu & Landschap

Biomassa

€ 193.000 N

Het aanleveren van Biomassa is in zijn huidige vorm een verliesgevend product. Voorgaande jaren zijn acties ondernomen, welke waren gericht op kostenbeheersing en voorkoming van verdere cumulatie van het reeds opgebouwde verliesgevende saldo vanuit 2013 van € 83.000. Vanuit eerdere jaren laten de baten zodoende een nadelig effect zien van € 83.000 (terugboeking van niet realiseerbare inkomsten 2013), de lasten een nadelig effect van € 55.000 (restant kosten vóór de kosteningreep) en in 2015 is er € 55.000 aan kosten geweest.

Biomassa zoals hiervoor omschreven maakt in de begroting deel uit van het product Bosbeheer. De afgelopen jaren hebben de baten uit de houtopbrengst er voor zorggedragen dat er op het totale

product Bosbeheer geen tekort is. Voor het Edense bos betekent deze manier van werken dat het bos er qua natuurwaarde beter van wordt. Er worden struiken die we liever niet in het bos hebben tot biomassa versnipperd. Het eindresultaat is hiermee een beter onderhouden bos, een Bos met meer toekomstwaarde.

Duurzaamheid

Incidenteel 2015: € 230.000 V

Incidenteel 2016: € 140.000 N

Incidenteel 2017: € 90.000 N

Bij het verlenen van de concessieovereenkomst voor de windmolens op Bedrijventerrein A12, is een afdracht ten behoeve van duurzaamheid afgesproken. Deze afdracht vanuit de concessieverlening is in 2015 (bij het inwerking stellen van de windmolens) ontvangen. De afdracht bedraagt € 295.000 en wordt ingezet ter bekostiging van projecten uit het programma Duurzaamheid. Aangezien het ontvangstmoment afwijkt van de fasering van de projecten, wordt voorgesteld in 2015 een deel van de ontvangen bijdrage vrij te laten vallen en deze te verplaatsen naar latere jaren om op de planning van de projecten te kunnen aansluiten.

Programma Bestuur & Organisatie

Knelpunten ambtelijke capaciteit

€ 150.000 N

Op een aantal plekken binnen de ambtelijke organisatie is sprake van ontwikkelingen en nieuwe taken die de beschikbare capaciteit onder druk zetten. Een paar voorbeelden:

- Door de toegenomen veiligheidseisen en risico's bij evenementen staat de beschikbare capaciteit voor vergunningverlening onder druk.
- Ook de capaciteit voor de uitvoering van toezichthoudende taken staat onder druk ondermeer als gevolg van de verruiming van sluitingstijden, extra toezicht bij parkeren, toename evenementen en een toename van administratieve lasten.
- In het kader van de regionale arbeidsmarkt en de implementatie van de participatiewet wordt een regionaal professioneel werkgeversservicepunt (WSP) ontwikkeld. Om deze ontwikkeling mogelijk te maken is de inzet van extra capaciteit noodzakelijk.
- Het aantal en de complexiteit van inkoop- en aanbestedingsprocedures is niet in overeenstemming met de beschikbare capaciteit van advies en ondersteuning op het gebied van inkoop.

Wij hebben de directie opdracht gegeven om een onderzoek uit te voeren naar knelpunten in de omvang van taken en de beschikbare capaciteit/formatie en om bij de perspectiefnota met een voorstel te komen. Voor de duidelijkheid. Het gaat daarbij om structurele taken. Voor de incidentele extra capaciteit die noodzakelijk is in het kader van de uitvoering van de speerpunten Ede 2025 is dekking beschikbaar in het investeringsfonds.

De genoemde knelpunten doen zich nu voor. Vooruitlopend op de integrale afweging bij de perspectiefnota van het oplossen van enkele structurele knelpunten in de omvang van taken en de beschikbare capaciteit/formatie stellen wij voor € 150.000 beschikbaar te stellen.

Programma Dekkingsmiddelen

Stelpost onderuitputting

€ 1.250.000 N

In de programmabegroting is een structurele stelpost onderuitputting opgenomen, uitgaande van een jaarlijkse onderuitputting als gevolg van onder meer fasering van realisatie. Deze onderuitputting doet zich voor op diverse budgetten/programma's. Tegenover deze voordelen op de programma's staat de vrijval van de stelpost, een nadeel van € 1,25 miljoen.

Dividend

€ 225.000 N

Als gemeente ontvangen wij een statutair bepaald dividend van de ACV. Vele jaren achtereenvolgens ontvingen wij daarboven nog een extra dividend als gevolg van meevallende resultaten. Dit was aanleiding om de begroting hierop aan te passen.

De laatste paar jaar staan de resultaten echter onder druk wat ook gevolgen heeft voor het te ontvangen dividend. Daarnaast wordt de ACV met ingang van 2016 vennootschapsbelastingplichtig, wat een drukkend effect heeft op het rekeningresultaat.

Om deze redenen stellen wij u voor om de begrotingsraming te beperken tot het statutair dividend. Dit betekent een structureel nadeel van € 225.000.

Accountantscontrole

€ 40.000 N

Afgelopen jaar is de accountantscontrole opnieuw aanbesteed. Rekening houdend met extra werkzaamheden als gevolg van onder meer decentralisaties is het huidige budget ontoereikend. Wij stellen u voor om een structureel bedrag van € 40.000 beschikbaar te stellen.

Leeftijdsarrangement

€ 1.290.000 V

Afgelopen jaren is een bedrag van circa € 8,5 miljoen geraamd voor de eenmalige kosten van het leeftijdsarrangement. In de berekening van dit bedrag is rekening gehouden dat over het totaal van de bruto vertrekvergoedingen de zgn. RVU-heffing (Regeling voor Vervroegde Uittreding) moest worden afgedragen. In overleg met de belastingdienst hebben wij alle regelingen afzonderlijk doorgenomen op onder meer de fiscale regelgeving. Dit heeft er toe geleid dat niet alle vergoedingen onder de RVU-heffing vallen. Per saldo leidt dit tot een eenmalig voordeel van € 1.290.000.

Renteomslag en financieringen

€ 430.000 N

In de Programmabegroting 2015-2018 is een incidenteel voordeel van € 1 miljoen opgenomen. Dit was gebaseerd op het verschil tussen het genormeerde (3%) en het begrote (2,3%) renteomslagpercentage.

Het werkelijke percentage bedraagt echter 2,6%, wat leidt tot een incidenteel nadeel van € 430.000. Dit is inclusief een lagere rente toerekening Grondzaken (€ 225.000). Over de boekwaarden wordt door Grondzaken rente vergoed. Dit jaar zijn door verkopen de boekwaarden gedaald, waardoor aan Grondzaken minder rente wordt toegerekend dan was begroot.

Onroerende Zaakbelasting – woningen

€ 260.000 V

De waardeontwikkeling 2014 en de kosten van leegstand, bezwaar en verminderingen zijn nagenoeg gelijk uitgevallen aan de ramingen. Per saldo een gering positief voordeel van € 10.000. Het areaal en overige waardeverschillen op woningen zorgt voor een voordeel van € 250.000. Alle bovengenoemde effecten zijn meegenomen bij de tariefberekening 2016. Het voordeel ingaande 2016 als gevolg van waardeontwikkelingen en areaal bedraagt € 114.000 voor woningen en niet-woningen tezamen.

De specificatie van het voordeel van € 260.000 bestaat in hoofdlijnen uit:

- In de tarieven 2015 zit de waardeontwikkeling begrepen tot juli 2014. De werkelijke percentages over 2014 zijn lager uitgevallen dan voorzien (-7,7% in plaats van de gecalculeerde -8,5%). Dit leidt tot een incidenteel voordeel in 2015;
- In 2015 heeft een verdere verruiming van de woondelenvrijstelling plaatsgevonden bij niet-woningen, wat heeft geresulteerd in een daling van OZB G bij niet-woningen en een verhoging van OZB E voor woningen;
- In 2015 is het areaal groter dan voorzien. Dit wordt onder meer veroorzaakt door een forse groei van zogenaamde woonunits (zorg) die veelal in het buitengebied zijn ontstaan als 2e woning en daardoor vallen onder het regime van de OZB voor woningen.

Onroerende Zaakbelasting – Niet-woningen

€ 85.000 N

In de categorie niet-woningen doet zich een nadeel van € 85.000 voor. Alle onderstaande effecten worden meegenomen in de tariefberekening 2016.

De specificatie van het nadeel bestaat in hoofdlijn uit:

- Waardeontwikkelingen € 79.000 N
- Areaal en overige waardeverschillen € 98.000 N
- Verminderingen en leegstand € 92.000 V

Ad. 1 - In de tarieven 2015 zit de waardeontwikkeling begrepen tot juli 2014. De werkelijke percentages over heel 2014 zijn hoger uitgevallen dan voorzien (-3,8% in plaats van -3%). Dit leidt tot een incidenteel nadeel in 2015.

Ad. 2 - In 2015 heeft een verdere verruiming van de woondelenvrijstelling bij niet-woningen plaatsgevonden aan de hand van de verdere uitwerking van de arresten die de Hoge Raad hieromtrent heeft gewezen. Ook heeft er een verruiming van de werktuigenvrijstelling plaatsgevonden (onder meer bij ziekenhuis). Hierdoor is er minder OZB G opgelegd dan vooraf geraamd.

Ad. 3 - Met name de kosten van verminderingen als gevolg van bezwaar zijn sterk gedaald, wat te maken heeft met de sterk verbeterde communicatie met de belastingplichtigen, een verdere

optimalisatie van het bestand en daarmee de waarderingmodellen en het procesmatig inbedden van stringente leegstandscontroles.

Implementatie BAG-WOZ

€ 175.000 N

Implementatie BAG-WOZ € 175.000 N Door de intrede van de BAG, waarbij voor alle verblijfsobjecten (overeenkomend richtlijn NEN2580) de gebruiksoppervlakte in vierkante meters vastgelegd moet worden, zijn er landelijk nieuwe inzichten ontstaan. Ook de Waarderingskamer (toezichthoudend orgaan voor de WOZ) pleit om de overgang te realiseren van bruto inhoud naar m² gebruiksoppervlakte (GO). Dit dient te worden ingekaderd. Naast een wettelijke verplichting zijn er ook duidelijk signalen vanuit de markt en maatschappij om de waarde van een onroerende zaak te baseren op m²'s. Vooral bij hoogbouw gebeurt dit nu al standaard door makelaars. Tenslotte hebben woningcorporaties belang bij m²'s, omdat zij hier mede de huren op baseren in het kader van het woningwaarderingstelsel. De meerjarige implementatiekosten bedragen in totaal € 175.000.

3.4 Ontwikkeling algemene uitkering gemeentefonds

In de Perspectiefnota 2016 - 2019 hebben wij u geïnformeerd over de uitkomsten van de Meicirculaire 2015, inmiddels is ook de Septembercirculaire verschenen. Dit resulteert in de volgende bijstelling:

Gemeentefonds Omschrijving	bedragen x € 1.000				
	2015	2016	2017	2018	2019
Accres	800 V	500 V	500 V	500 V	500 V
Taakmutaties:					
Taakmutatie Jeugdwerkloosheid	100 V	100 V			
Reserveren taakmutatie Jeugdwerkloosheid	100 N	100 N			
Taakmutatie BRZO		76 N	66 N	66 N	66 N
Reserveren taakmutatie BRZO		76 V	66 V	66 V	66 V
Taakmutatie vrijlating lijfrenteopbouw	16 V	28 V	36 V	43 V	50 V
Reserveren taakmutatie vrijlating lijfrenteopbouw	16 N	28 N	36 N	43 N	50 N
Taakmutatie taaleis Participatiewet		11 V	22 V	22 V	22 V
Reserveren taakmutatie taaleis Participatiewet		11 N	22 N	22 N	22 N
Taakmutatie bommenregeling	70 V				
Reserveren taakmutatie bommenregeling	70 N				
Taakmutatie Maatschappelijke opvang	9 N	10 N	12 N	12 N	12 N
Reserveren taakmutatie Maatschappelijke opvang	9 V	10 V	12 V	12 V	12 V
Taakmutatie Vrouwenopvang		48 N			
Reserveren taakmutatie Vrouwenopvang		48 V			
Taakmutatie WMO	25 V	18 V	258 V	258 V	258 V
Reserveren taakmutatie WMO	25 N	18 N	258 N	258 N	258 N
Taakmutatie Sociaal domein	82 N	21 N	33 N	45 N	53 N
Reserveren taakmutatie WMO-extramurale zorg	49 N				
Reserveren taakmutatie Jeugd	131 V				
Reserveren taakmutatie Re-integratie		21 V	33 V	45 V	53 V
Totaal	800 V	500 V	500 V	500 V	500 V

Inleiding

De ontwikkeling van de ontvangsten gemeentefonds loopt synchroon met de ontwikkeling van de rijksuitgaven (de zgn. "trap-op-trap-af systematiek"). Tegelijkertijd zien we dat een optimistische Miljoenennota niet automatisch betekent dat de geldstroom richting gemeenten weer op gang komt. Dit heeft sterk te maken met de wijze waarop het Rijk met de ontstane financiële ruimte is omgegaan. In plaats van een verhoging van de rijksuitgaven - wat zich via trap-op-trap-af zou vertalen in een flinke groei van de algemene uitkering - heeft het Rijk een bedrag van € 5 miljard ingezet voor lastenverlichting.

Financieel - accres

Actualisatie van maatstaven en de groei van de algemene uitkering leidt tot een voordeel van € 800.000 voor 2015 en een structureel voordeel van € 500.000. Voor de jaren 2016 e.v. zijn we enigszins terughoudend, aangezien het accres (de groei van het gemeentefonds) 2016 bijna historisch hoog is te noemen. De ervaring van de afgelopen jaren heeft geleerd dat een dergelijke hoog accres zich uiteindelijk niet voordoet. Bij de komende perspectiefnota actualiseren wij de raming op grond van de meicirculaire (inclusief effecten jaarrekening 2015 van het Rijk), waarbij tevens een actualisatie aan de uitgavenkant (o.a. loon- en prijscompensatie) plaatsvindt. Wij verwachten u dan een evenwichtiger beeld van de structurele effecten te kunnen presenteren.

Beleidsmatig

Verdeelmodellen

De kwaliteit (en daarmee de uitlegbaarheid) van de verschillende verdeelmomenten baart ons nog altijd zorgen. Via diverse kanalen vragen wij hier aandacht voor en proberen verbeteringen aan te dragen. Zoals aangegeven in hoofdstuk 3.3 voelden wij ons echter genoodzaakt om ten aanzien van het verdeelmodel voor de bijstandsbudgetten zelfs de stap te zetten naar de bestuursrechter. Het model doet o.i. op geen enkele wijze recht aan de inspanningen die wij doen en aan de samenstelling van de Edese bevolking.

Taakmutaties

In de septembercirculaire zijn verschillende taakmutaties en actualisatie van gedecentraliseerde budgetten opgenomen. Onderstaand een korte toelichting.

Jeugdwerkloosheid

In het kader van de Aanpak Jeugdwerkloosheid ontvangen wij als centrumgemeente middelen voor de uitvoering van regionale plannen om meer jongeren met een kwetsbare arbeidsmarktpositie actief naar werk te bemiddelen. Wij ontvangen zowel in 2015 als in 2016 een bedrag van € 100.000.

BRZO

Vanwege de overdracht van het bevoegd gezag voor alle BRZO-inrichtingen (Besluit Risico Zware Ongevallen 1999) en RIE-4-installaties (Richtlijn Industriële Emissies-categorie 4) van gemeenten naar provincies wordt de algemene uitkering verlaagd. Ede heeft 2 van dergelijke bedrijven binnen haar grenzen. De uitname bedraagt € 76.000 in 2016 en € 66.000 voor de jaren 2017 e.v.

Consequenties Wetsvoorstel vrijlating lijfrenteopbouw

Gemeenten ontvangen een compensatie (oplopend tot € 50.000) voor de uitvoeringskosten die voortvloeien uit het wetsvoorstel Vrijlating lijfrenteopbouw en inkomsten uit arbeid en bevordering vrijwillige voortzetting pensioenopbouw. Met het wetsvoorstel wordt in het kader van de Participatiewet geregeld dat lijfrenten binnen zekere grenzen niet als vermogen worden aangemerkt, met als gevolg een toename van de bijstandspopulatie. De compensatie voor de uitkeringslasten vindt plaats via het Inkomensdeel van de Participatiewet.

Taaleis Participatiewet

Op 1 januari 2016 treedt de Wet taaleis Participatiewet in werking. Deze wet regelt dat bijstandsgerechtigden die onvoldoende de Nederlandse taal beheersen en daardoor worden belemmerd bij hun inschakeling op de arbeidsmarkt, de verplichting wordt opgelegd om de Nederlandse taal te leren. De verplichting geldt vanaf 1 januari 2016 voor de nieuwe instroom in de bijstand en vanaf 1 juli 2016 voor alle bijstandsgerechtigden. Wij ontvangen vanaf 2016 een compensatie voor de uitvoeringskosten (2016: € 11.000 en 2017 e.v. € 22.000).

Bommenregeling

De kosten voor opsporing en opruiming van explosieven (2de wereldoorlog) worden voor 70% vergoed. In 2015 ontvangen wij een bijdrage van € 70.000.

Maatschappelijke opvang en vrouwenopvang

De decentralisatie-uitkeringen voor Maatschappelijke opvang (MO) en Vrouwenopvang (VO) zijn beide geactualiseerd. Voor beide onderwerpen resulteert dit in een voordeel.

WMO

De decentralisatie-uitkering WMO is geactualiseerd en leidt tot een voordeel.

Sociaal domein

De budgetten voor het Sociaal domein zijn sinds de Meicirculaire 2015 maar beperkt veranderd. Met name door een aanpassing van maatstaven.

Mutaties in budget (€ x 1000)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
WMO - extramurale zorg	49 V	0	0	0	0	0
WMO - beschermd wonen	0	0	0	0	0	0
Jeugd	131 N	0	0	0	0	0
Re-integratie	0	21 N	33 N	45 N	53 N	56 N
Wsw	0	0	0	0	0	0
Totaal	82 N	21 N	33 N	45 N	53 N	56 N

Verwerking van deze mutaties leidt tot het volgende meerjarig beeld 2015 – 2020. De begroting wordt op basis van deze cijfers bijgewerkt. In de budgetten is rekening gehouden met een oplopende korting als gevolg van rijksbeleid en verdee-effecten. Ons beleid is er op gericht om binnen deze kaders te werken. De stelpost decentralisaties kan zo nodig als tijdelijke overbrugging worden ingezet.

Totaal budget (€ x 1000)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
WMO - extramurale zorg	15.035	13.770	12.987	12.469	12.315	12.351
WMO - beschermd wonen	16.946	17.035	17.786	18.335	18.753	18.752
Jeugd	27.509	26.079	24.315	24.384	24.412	24.412
Re-integratie	2.156	2.192	2.266	2.404	2.570	2.682
Wsw	11.010	10.134	9.318	8.560	8.001	7.438
Totaal	72.657	69.210	66.672	66.151	66.051	65.635

3.5 Decentralisatie en maatregelen Regeerakkoord

In de perspectiefnota is met het oog op de (on)mogelijkheden om de effecten van verdeelmodellen op te kunnen vangen, en de ontwikkeling van de subsidiebijdrage van de Rijksoverheid voor de Wsw-bedrijven ("oude rechten") de stelpost aangepast naar € 2,5 miljoen structureel. Op basis van de begroting 2016 van Permar blijkt voor 2016 noodzaak tot inzet van € 1,2 miljoen. In welke mate meerjarige bijstelling nodig is, zal uit nader onderzoek moeten blijken. Daarnaast is, zoals opgenomen in de paragraaf actualisaties, het tijdelijk knelpunt coördinatie sociale teams (€ 0,29 miljoen) en de afbouw programmaorganisatie (€ 0,3 miljoen) verwerkt ten laste van de stelpost.

De actuele stand na wijziging is hieronder weergegeven:

Decentralisatie en maatregelen Regeerakkoord	bedragen x € 1.000					
	Omschrijving	2015	2016	2017	2018	2019
Beschikbare stelpost (stand Perspectiefnota 2016-2019)		915 V	2.150 V	2.500 V	2.500 V	2.500 V
Actualisatie begroting 2016 Permar			1.200 N			
Coördinatie sociaal team			290 N			
Programmaorganisatie herstructurering sociaal domein			300 N			
Restant stelpost		915 V	360 V	2.500 V	2.500 V	2.500 V

3.6 Resumé meerjarenperspectief

Verwerking van alle mutaties leidt tot een voordelig perspectief van € 1,6 miljoen in 2019. In de ontwikkeling van de algemene reserve zien wij dit ook terug. Ten opzichte van de geamendeerde stand Perspectiefnota 2016-2019 is sprake van een verbetering van circa € 2 miljoen.

Overzicht meerjarenperspectief				bedragen x € 1.000	
Omschrijving	2015	2016	2017	2018	2019
Perspectiefnota 2016-2019 na amendementen	3.485 N	4.666 N	2.384 N	678 N	219 V
Wijziging amendementen (par. 3.2)	N	14 N	714 N	688 N	436 V
Actualisering meerjarenperspectief (par. 3.3)	1.073 N	321 N	604 V	519 V	464 V
Algemene uitkering (par. 3.4)	800 V	500 V	500 V	500 V	500 V
Totaal	3.758 N	4.501 N	1.994 N	347 N	1.619 V

Algemene reserve bodemvoorziening				bedragen x € 1.000	
Omschrijving	2015	2016	2017	2018	2019
Saldo 1 januari (na resultaatbestemming)	27.595 V	20.922 V	16.421 V	14.427 V	14.080 V
Diverse onttrekkingen	415 N				
Resultaat Programmabegroting 2016 - 2019	3.758 N	4.501 N	1.994 N	347 N	1.619 V
Investeringsfonds	4.000 N				
Aanpassing o.b.v. amendement 12 lagere storting Investeringsfonds	1.500 V				
Saldo per 31 december	20.922 V	16.421 V	14.427 V	14.080 V	15.699 V
Bodem	10.000 N	10.000 N	10.000 N	10.000 N	10.000 N
Afwijking van bodem	10.922 V	6.421 V	4.427 V	4.080 V	5.699 V

3.7 Slotperspectief en conclusie

In de Perspectiefnota 2016-2019 (hoofdstuk 7) hebben wij uitgebreid stil gestaan bij onze financiële strategie. In het kort memoreren wij de belangrijkste onderdelen.

- het opstellen van een solide en wendbare begroting;
- behouden van voldoende buffer en weerstandsvermogen om in te kunnen spelen op risico's en onverwachte gebeurtenissen (mede om die reden is de bodem in de algemene reserve verhoogd naar € 10 miljoen);
- creëren van financiële ruimte voor investeringen gericht op het realiseren van de speerpunten uit de Visie Ede 2025 en uit ons convenant.

Kernachtig is dit samen te vatten in twee woorden: *weerbaarheid* en *wendbaarheid*.

Onder een weerbaarheid verstaan wij dat de begroting structureel sluitend is, het niet onnodig verschuiven van lasten naar de toekomst, het dekken van structurele kosten met structurele middelen en uiteraard voldoen aan de regelgeving

Onder wendbaarheid verstaan wij dat met relatief weinig moeite financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen door het inbouwen van voldoende financiële flexibiliteit en

weerstandsvermogen om ook de komende jaren in te kunnen spelen op veranderende omstandigheden.

In onze financiële huishouding blijft de spanning tussen het meerjarenperspectief en onze reservepositie aanwezig. Een perspectief dat pas in de latere jaren sluitend is en aan de andere kant een omvangrijke algemene reserve. Deze reservepositie biedt voldoende ruimte om incidentele tegenvallers op te vangen. Gezien de onzekerheden rond het Sociaal domein (incl. verdeelmodellen) en de geringe omvang van de bedrijfsreserve Grondzaken sluiten wij een beroep hierop niet uit.

In de komende perspectiefnota maken wij opnieuw de stand van zaken op, te meer omdat wij dan ook meer duidelijkheid verwachten rond boven geschetste ontwikkelingen. Onder meer in de meicirculaire 2016 zal meer informatie over (bijstellingen van) verdeelmodellen zijn opgenomen. Tevens vindt dan een actualisatie plaats van de benodigde middelen ter realisering van onze ambities, zoals die vorm zijn en worden gegeven in het Investeringsfonds Impuls Ede.

3.8 Subsidieplafonds

Op diverse beleidsterreinen worden vanuit één budget aan meerdere subsidieaanvragers subsidies toegekend. Hierbij bestaat het risico van “open einde financiering”.

Via het vaststellen van subsidieplafonds en het publiceren van deze plafonds met de daarbij behorende verdeelregels ontstaat de wettelijke basis om subsidieaanvragen af te wijzen als er geen (voldoende) budget meer is (artikel 4:25 Algemene wet bestuursrecht).

De Algemene subsidieverordening gemeente Ede (ASV) biedt daarbij de mogelijkheid om deze subsidieplafonds door het college van burgemeester en wethouders te laten vaststellen. Sinds een paar jaar vindt deze vaststelling voorafgaand aan het komende subsidiejaar plaats via de programmabegroting. Vervolgens worden de subsidieplafonds gepubliceerd.

Subsidieplafonds		bedragen x € 1
Beleidssterrein	Onderdeel	Subsidieplafond 2016
Amateurkunst	Amateurkunstactiviteiten	184.600
	Popmuziek	17.000
Culturele aangelegenheden	Culturele aangelegenheden	11.800
Cultuurhistorie/Monumentenzorg	Monumentale objecten	130.000
Sportactiviteiten	Jeugdsport	92.000
	Gehandicaptensport	12.700
	Sportstimulering	15.200
	Zwemsport	17.600
Jeugdactiviteiten	Vrijtijdsactiviteiten	49.400
	Kindervakantieactiviteiten	11.800
Vrijwillige hulpdiensten	Vrijwillige hulpdiensten	5.800

3.9 Investerings

Op grond van de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (wet HOF) is het noodzakelijk om meerjarig inzicht te hebben in de investeringen. Onderstaand een inventarisatie van voorgenomen investeringen, waarbij het meerjarendeel indicatief is.

Voor zover er in 2016 sprake is van nog niet gedekte c.q. goedgekeurde investeringen komen wij hierop in afzonderlijke voorstellen of in de perspectiefnota bij u op terug.

Voorgenomen investeringen		bedragen x € 1.000			
Omschrijving	Investeringen 2016	Investeringen 2017	Investeringen 2018	Investeringen 2019	
Wegen	2.791	2.264	2.154	2.150	
Verkeersveiligheid	1.293	1.744	2.269	1.044	
Parkeren	274	0	0	0	
Openbare verlichting	723	722	721	721	
Riolering	8.571	8.058	8.745	8.920	
Programma Beheer Openbare Ruimte	13.652	12.788	13.889	12.835	
Grondzaken - Werken	3.921	3.267	2.715	2.806	
Programma Economische Zaken	3.921	3.267	2.715	2.806	
Huisvestingsvoorzieningen	3.409	5.150	2.150	0	
Programma Educatie & Jeugd	3.409	5.150	2.150	0	
Binnensportaccommodaties	2.025	1.000	250	250	
Buitensportaccommodaties	520	0	1.650	870	
Programma Sport	2.545	1.000	1.900	1.120	
Openluchttheater	0	0	0	0	
Programma Cultuur	0	0	0	0	
Grondzaken - Wonen	19.843	13.829	15.915	12.035	
Spoorzone	17.425	17.808	43.468	15.852	
Parklaan	6.375	31.295	10.350	699	
Ontwikkelingsplan Buitengebied	119	101	101	0	
Programma Ruimtelijke Ontwikkeling & Wonen	43.762	63.033	69.834	28.586	
Totaal	67.289	85.238	90.488	45.347	

Toelichting

Wegen

Vanuit de toegekende investeringen voor vervanging wegen buitengebied resteert nog een restantkrediet in 2015. Daarnaast is een raming opgenomen voor asfaltwegen en elementverharding. In 2015 worden de kaders voor een nieuw wegenbeleidsplan geïnterpreteerd. Op basis daarvan wordt in 2016 het nieuwe wegenbeleidsplan opgesteld.

Verkeersveiligheid

Betreft beschikbare kredieten voor de komende jaren in het kader van het Uitvoeringsplan Verkeer en Vervoer en kredieten die in het kader van de Hoofdwegenstructuur zijn toegekend.

Parkeren

Betreft het beschikbaar krediet voor de herinrichting van het parkeerterrein Bunschoterplein in Ede-Centrum.

Openbare verlichting

De afgelopen jaren is er onvoldoende geïnvesteerd in de vervanging van masten en armaturen in relatie tot de technische levensduur (masten 40 jaar; armaturen 25 jaar). Hierdoor is met name t.a.v. de vervanging van masten een achterstand ontstaan. Vanaf 2014 zetten we in op het wegwerken van deze achterstand. Wat betreft de vervanging van armaturen voorzien we voor de komende jaren juist een toename (vervangingspiek). In 2016 worden de kaders voor een nieuw beleidsplan openbare

verlichting geïnventariseerd, uitgewerkt en in 2017 vervat in een nieuw beleidsplan openbare verlichting.

In de ramingen is uitgegaan van een gelijkmatige vervangingsinvestering voor de komende vier jaar zodanig dat de achterstand in de vervanging van masten en de komende vervangingspiek voor armaturen gelijkmatig worden aangepakt. De replace van lampen zal afnemen naarmate er meer armaturen naar LED wordt vervangen.

Uitvoeringsprogramma Waterplan/Riolering

De komende jaren wordt uitvoering gegeven aan het uitvoeringsprogramma van het Waterplan 2013-2017. De afgelopen jaren is het programma niet volledig uitgevoerd. Dit voorjaar is om die reden de planning aangepast rekening houdend met de temporisering van voorgaande jaren.

In 2016 staan er aansprekende opgaven op de agenda. Zoals afronding van het Particulier afkoppelen in de Burgemeesterbuurt en de omgeving van de Stationsweg in Ede, dat in 2015 is opgestart. Het Gemeentelijk afkoppelproject Bennekom-Oost (deelgebied III) wordt uitgevoerd, waarbij naast afkoppelen en rioolvervanging diverse beheers- en verkeersmaatregelen integraal meegenomen worden. Daarnaast wordt ook in de Asakkerweg e.o. integraal uitvoering gegeven aan de rioolvervanging. Het investeringsvolume zoals genoemd onder 2018 en 2019 is conform het uitvoeringsprogramma 2013-2050 zoals opgenomen in het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan Ede 2013-2017. Bij het opstellen van het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan Ede 2018-2022 zullen deze bedragen geactualiseerd worden.

Grondzaken Wonen en Werken

De ramingen van de investeringen sluiten aan bij het MPG 2015. Tegenover de geraamde investeringen staan ook inkomsten voornamelijk vanuit grondverkopen, deze zijn in de tabel achterwege gelaten.

Huisvestingsvoorzieningen onderwijs

De geraamde investeringen gepland voor de jaren 2015-2018 zijn besloten in het IHP (Integraal HuisvestingsPlan) onderwijs m.b.t. schoolgebouwen. De planning voor deze PB 2016-2019 is, t.o.v. dit plan voor enkele grotere investeringen bijgesteld. Met name de investeringen op het Enka terrein en het kazerneterrein lopen vertraging op. Dit hangt samen met het feit dat de woningbouwontwikkeling trager verloopt dan verwacht. Daarom zijn schoolbesturen ook nog terughoudend om in deze nieuwbouwwijken scholen te vestigen.

Een plan voor de noodzakelijke aanpassingen aan scholencomplex in de wijk Maandereng vergt meer tijd. Er wordt onderzocht welke mogelijkheden er zijn om in het complex te komen tot een kindcentrum in de leeftijd van 2 tot 12 jaar. Voor een goed plan is intensief overleg nodig met schoolbesturen en andere instanties die hierbij betrokken zijn.

Binnensportaccommodaties

De geraamde investeringen gepland voor de jaren 2015-2018 zijn besloten in het IHP (Integraal HuisvestingsPlan) onderwijs in combinatie met binnensport. Vanuit dit plan zijn enkele renovaties een jaar doorgeschoven door vertraging in het project (Oranjelaan). Een investering op de kazerneterreinen is opgeschoven van 2016 naar 2017, omdat de behoefte aan een binnensportaccommodatie samenhangt met de woningbouw en het stichten van een school. De investering gepland in 2019 is gebaseerd op afschrijftermijnen en zal t.z.t. integraal afgewogen worden.

Buitensportaccommodaties

De geraamde investeringen in 2018 zijn gebaseerd op basis van afschrijftermijnen. Bij de komende perspectiefnota wordt een toets gedaan naar de noodzakelijkheid van de investering en de eventueel benodigde middelen aangevraagd. De prijzen voor de renovaties zijn door de afdeling vastgoed opnieuw berekend, evenals het onderhoud aan buitensportaccommodaties. De renovaties maken onderdeel uit van de totale onderhoudsplanning van de afdeling Vastgoed.

Spoorzone en Parklaan

De ramingen voor Spoorzone en Parklaan sluiten aan bij respectievelijk de meest recente businesscase Veluwe Poort en het verloop van de reserves Spoorzone Ede en Parklaan.

3.10 Reserves

Wij hadden het voornemen om de nota reserves en voorzieningen dit jaar te actualiseren. Organisatorische veranderingen maken dat dit begin volgend jaar aan u voorgelegd. Ter voorbereiding op de jaarrekening willen wij u nu alvast een aantal punten ter goedkeuring voorleggen.

Onder verwijzing naar de toelichting in paragraaf 3.3. Actualisatie stellen wij u voor om in navolging van de reserves Vrouwenopvang en Maatschappelijke opvang

- Een reserve “Beschermd Wonen” in te stellen. Het resultaat op deze centrum gemeentelijke middelen (voor resultaatbestemming) af te wikkelen via deze reserve.

Onder verwijzing naar de toelichting in paragraaf 4.3 Onderhoud kapitaalgoederen stellen wij u voor:

- Een reserve “Onderhoud en vervanging openbare ruimte” in te stellen.
- De resultaten op de producten Wegen en Openbare Verlichting (voor resultaatbestemming) af te wikkelen via deze reserve
- De toekomstige vrijval kapitaallasten van het krediet van € 3 miljoen inzake “Vervanging openbare ruimte” eveneens toe te voegen aan deze reserve.
- Vanuit de reserve Vervanging kapitaalgoederen een dotatie van € 1,15 miljoen te doen aan de reserve “Onderhoud en vervanging openbare ruimte”
- De naam van de reserve “Vervanging kapitaalgoederen” te veranderen in reserve “Kapitaallasten”

Daarnaast stellen wij u voor om de resultaten op bedrijfsvoering (voor resultaatbestemming) af te wikkelen via de bestaande bedrijfsvoeringsreserves. Dit betreft het vastleggen van de al jaren gebruikelijke procedure.

Samenvattend worden bij de volgende reserves de resultaten voor resultaatbestemming afgewikkeld:

Onderhoud en vervanging openbare ruimte
Parkeren
Begraven
Riolering (voorziening)
Onderwijs - Huisvesting
Maatschappelijke opvang
Vrouwenopvang/aanpak ouderenmish.
Beschermd wonen
Afval
Investeringsfonds Impuls Ede
Bedrijfsmiddelen - Personeel
Bedrijfsmiddelen - Kapitaallasten
Bedrijfsmiddelen - Algemeen
Bedrijfsmiddelen - Huisvesting
Bedrijfsmiddelen - Automatisering
Bedrijfsmiddelen - Herbezettingsgelden

3.11 Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Conform artikel 8 lid 5 van de BBV dient een overzicht algemene dekkingsmiddelen te worden opgenomen in de begroting en de jaarrekening. In de raming is rekening gehouden met de mutaties bijlage 1 en inflatie.

Algemene dekkingsmiddelen	bedragen x € 1.000
Overzicht algemene dekkingsmiddelen 2016	begroting
Algemene uitkering	92.358
Bespaarde rente	4.382
Onvoorzien	100
Dividend BNG	125
Dividend ACV	160
OZB	22.033
Hondenbelasting	241
Toeristenbelasting	640
Forensenbelasting	612
Totaal	120.651

4. Paragrafen

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

De ontwikkelingen op het gebied van risicomanagement worden in deze paragraaf toegelicht. Bovendien worden de risicoprofielen voor de gemeente Ede (totaal), de algemene dienst en grondexploitaties weergegeven. Dit voor zover deze risico's bijdragen aan de benodigde weerstandscapaciteit. De gepresenteerde risicoprofielen beperken zich tot de grootste financiële risico's en kansen. Op 15 mei is een besluit tot wijziging van het BBV vastgesteld. Dit in verband met het opnemen van kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Kaderstelling

Het Besluit Begroting & Verantwoording (BBV) geeft het kader voor risicomanagement. De Nota Risicomanagement & Weerstandsvermogen is op basis van dit besluit uitgewerkt. Uw raad heeft deze nota in februari 2008 vastgesteld.

Beleid

Het beleid op het terrein van risicomanagement heeft als het doel het inzichtelijk maken van risico's en het aanbrengen van samenhang in het sturen op risico's.

Ontwikkelingen

In deze subparagraaf worden de algemene ontwikkelingen op het gebied van risicomanagement geschetst. Een volgende stap is het toelichten van de ratio van het weerstandsvermogen, de benodigde- en beschikbare weerstandscapaciteit en kengetallen conform besluit van 15 mei 2015 tot wijziging van het BBV.

Algemene ontwikkelingen

In 2016 zal risicogestuurde control worden geïmplementeerd. Randvoorwaardelijk voor risicogestuurde control is beschikbaarheid van risico-informatie van de meest kritieke bedrijfsprocessen/dossiers. Hiertoe zal het management de bedrijfsprocessen/dossiers herdefiniëren, waarop verhoogde aandacht voor managementsturing en control dient plaats te vinden. Onder regie van de clustermanager en in gesprek met de afdelingsmanagers worden de afdelingsprofielen geabstraheerd naar een clusterrisicoprofiel. Het clusterrisicoprofiel vormt de basis voor het toewijzen van control capaciteit aan de gedefinieerde hoge risico's. Het clusterrisicoprofiel en de strategische agenda worden met elkaar verbonden. Clusterprofielen en strategische agenda worden periodiek besproken aan de directietafel en bestuurstaafel.

Voor het realiseren van beleidsdoelstellingen gaat de gemeente Ede steeds meer samenwerkingsverbanden aan met externe partijen. De toename van het zowel het aantal, als de complexiteit van deze samenwerkingsverbanden vraagt een andere toezichthoudende rol. Toezicht vindt plaats op basis van risicogestuurde control. Eind 2015 vindt onder begeleiding van een adviseur van het NAR (Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement) een stakeholderanalyse plaats voor risicovolle/verbonden partijen. Doel van deze analyse is het inzichtelijk krijgen van significante risico's van de meest risicovolle/verbonden partijen.

Een algemene tendens is nog steeds dat het risicoprofiel van gemeenten verslechtert. Oorzaken zijn zowel externe ontwikkelingen met een opwaartse druk op de benodigde weerstandscapaciteit, als het onder druk staan van reserves (beschikbare weerstandscapaciteit).

Ratio weerstandsvermogen

De ratio van het weerstandsvermogen wordt berekend door de beschikbare- en benodigde weerstandscapaciteit tegen elkaar af te zetten. De ratio die hierdoor ontstaat, geeft inzicht in de mate waarin we in staat zijn om risico's af te dekken met de beschikbare middelen.

Ratio's weerstandsvermogen

Omschrijving	Integraal	Algemene dienst	Grond-exploitaties
Beschikbare weerstandscap.	€ 51.398.817	€ 50.485.305	€ 913.512
Benodigde weerstandscap.	€ 29.900.903	€ 20.514.536	€ 13.266.107
	= 1,72	= 2,46	= 0,07
Score waardering	Ruim voldoende	Uitstekend	Ruim onvoldoende

De integrale ratio (1,72) is licht verbeterd ten opzichte van de integrale ratio bij de Programmarekening 2014 (1,69).

Bij grondexploitaties wordt voor de dekking van risico's onderscheid gemaakt tussen positieve en negatieve plannen. Dekking voor risico's van positieve plannen, wordt gevonden in de meerjarige winstverwachting van deze plannen. Voor risico's die zich binnen de negatieve plannen voordoen, is weerstandscapaciteit nodig. Deze wordt allereerst gevonden binnen de bedrijfsreserve grondzaken en vervolgens binnen de reserves van de algemene dienst. De in tabel 4 weergegeven benodigde weerstandscapaciteit voor grondexploitaties heeft enkel betrekking op de negatieve plannen. Voor meer informatie over grondexploitatie risico's wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

Ontwikkeling ratio's

	Programmabegroting 2015	Programmarekening 2014	Programmabegroting 2016
Integraal	1,62	1,69	1,72
Algemene dienst	2,31	2,15	2,46
Grondexploitaties	0,37	0,10	0,07

Bij de kolom Programmarekening 2014 zijn de ratio's na resultaatbestemming weergegeven.

Benodigde weerstandscapaciteit algemene dienst en Grondzaken

In deze subparagraaf staat de identificatie en waardering (kans van optreden en financiële impact) van de risico's van de algemene dienst en grondzaken centraal.

De tien grootste risico's hebben een financiële omvang van € 79,6 miljoen. Het totaal van alle risico's (algemene dienst en negatieve plannen) bedraagt € 144,1 miljoen. Bij de Programmarekening 2014 was het totaal van alle risico's € 171,0 miljoen. Het totale risicobedrag is daarmee met 15,7% gedaald.

In onderstaande tabel zijn de twintig grootste financiële risico's en kansen (nummers 8, 19 en 20) weergegeven. In verband met vertrouwelijke informatie zijn sommige risico's veralgemeniseerd. De in de tabel opgenomen risico's en kansen kunnen zowel incidenteel als structureel (S) van aard zijn. Indien een risico en/of kans structureel is, wordt het maximale financiële gevolg vermenigvuldigd met 2,5 (systeemafpraak). Zo wordt bijvoorbeeld bij risico nummer 13 over "leegstand maatschappelijk vastgoed" het maximale gevolg geschat op € 1.000.000. Aangezien dit een structureel risico betreft, wordt ten behoeve van de benodigde weerstandscapaciteit € 2.500.000 opgenomen.

Bij risico's voor grondexploitaties wordt onderscheid gemaakt tussen projectspecifieke risico's per plan en conjuncturele risico's en kansen die op portefeuilleniveau worden berekend. De conjuncturele risico's en kansen (nummers 2, 8 en 18) betreffen namelijk verzamelrisico's en kansen, die op meerdere plannen van toepassing zijn. We onderscheiden daarbij:

- het risico op afwijkende opbrengststijging ten opzichte van de uitgangspunten van het MPG;
- planvertraging ten opzichte van de programmering in het MPG.

Conjuncturele risico's en kansen kunnen hetzelfde gevolg hebben als een projectspecifiek risico. De oorzaken van beide risico's zijn echter verschillend.

Top 20 risico's

Nr.	Risico	Gevolgen	Kans	Financieel gevolg	Invoed
1.	Het op de Kazerneterreinen niet af kunnen zetten van alle in de grondexploitatie opgenomen dure	Een verslechtering van het financieel resultaat.	50%	max. € 9.000.000	7.51%

Nr.	Risico	Gevolgen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
	woningen.				
2.	Een achterblijvende opbrengstenstijging (gedurende 10 jaar) voor de woningmarkt (negatieve plannen).	Een verslechtering van het financieel resultaat.	50%	max. € 7.072.191	5.87%
3.	De gebiedsexploitatie van de stationsomgeving levert minder opbrengsten op dan gepland.	De voorziene dekking wordt niet gerealiseerd. De gemeente Ede moet uit eigen middelen aanvullen.	50%	max. € 5.000.000	4.18%
4.	De stortingen in de reserve bovenwijkse voorzieningen vinden later plaats dan gepland, c.q. niet (volledig) plaats.	Er zijn onvoldoende middelen in de reserve aanwezig om de aanleg van de Parklaan (tijdig) te realiseren.	50%	max. € 5.000.000	4.16%
5.	De rijkskorting op nieuwe taken Jeugdzorg, Awbz-Wmo en Participatiewet wordt onvoldoende ingevuld.	Een overschrijding van het budget.	10%	max. € 17.300.000 (S)	2.92%
6.	De uitkomst van herijking van het verdeelmodel (BUIG) na 2016 is onduidelijk.	Er zijn minder middelen beschikbaar voor zorg.	20%	max. € 8.750.000 (S)	2.89%
7.	De vrijstelling BTW voor sport vervalt vanaf 2016 door veranderende regelgeving.	Het niet meer kunnen verrekenen van BTW over investeringen, waardoor het een kostenpost wordt. Het behaalde voordeel kan met terugwerkende kracht vervallen.	50%	max. € 3.410.794 (S)	2.85%
8.	Een sneller dan verwachte opbrengststijging voor de woningmarkt (negatieve plannen).	Een verbetering van het financieel resultaat.	25%	max. € 6.227.897	2.60%
9.	Verandering van functie van panden van maatschappelijk gebruik naar gebruik zonder maatschappelijk doel	Afwaardering, indien boekwaarde hoger ligt dan marktwaarde	30%	max. € 5.000.000	2.52%
10.	Minder zelfrealisatie dan gepland in de Klomp Oost.	Een verslechtering van het financieel resultaat.	50%	max. € 3.000.000	2.51%
11.	De realisatie van minder woningen dan gepland in het westelijk deel van Kernhem.	Een verslechtering van het financieel resultaat.	50%	max. € 2.615.700	2.17%
12.	Het bestemmingsplan voor de Parklaan wordt later gepland vastgesteld.	Een verslechtering van het financieel resultaat.	50%	max. € 2.500.000	2.08%
13.	De leegstand van (maatschappelijk) vastgoed is hoger dan gepland.	Er is sprake van niet gedekte exploitatiekosten.	50%	max. € 2.500.000 (S)	2.07%
14.	Kosten uitvoering werken Kernhem vallen hoger uit dan geraamd	Een verslechtering van het financieel resultaat.	50%	max. € 2.395.800	1.96%
15.	Het ontvangen van schadeclaims naar aanleiding van wijzigingen in programma's.	Het betalen van afkoopsommen voor ontwikkelpotenties.	10%	max. € 11.444.000	1.87%
16.	Het bestemmingsplan Parklaan moet opnieuw worden gemaakt en worden vastgesteld.	Een verslechtering van het financieel resultaat.	25%	max. € 4.000.000	1.69%
17.	De kosten voor het bouw- en woonrijp maken van de Kazerneterreinen zijn (sober) geraamd.	De uitkomsten van de aanbestedingen vallen tegen met als gevolg hogere kosten.	50%	max. € 2.000.000	1.67%
18.	Een achterblijvende opbrengstenstijging (gedurende 10 jaar) voor de woningmarkt (positieve plannen).	Een verslechtering van het financieel resultaat.	50%	max. € 2.011.602	1.67%
19.	De verkoopwaarde van gebouwen op de kazerneterreinen valt hoger uit dan geraamd.	Een positief effect op het financieel resultaat.	50%	max. € 2.000.000	1.65%
20.	De inkomsten uit de 2e concessie windmolens op BTA12 vallen hoger uit	Een verbetering van het financieel resultaat.	50%	max. € 1.886.000	1.58%

Nr.	Risico	Gevolgen	Kans	Financieel gevolg	Involed
	dan gepland.				

De belangrijkste wijzigingen in de lijst met toprisico's ten opzichte van februari 2015 (Programmarekening 2014) zijn:

- Het risico over het nog niet concreet invullen van de structurele stelpost bezuinigingen uit de Perspectiefnota 2014 is verlaagd en komt niet meer in de top20 voor. Bezuinigen zijn in Perspectiefnota 2016-2019 vastgesteld, waarbij rekening is gehouden met zowel faseringsverschillen en frictiekosten.
- Het risico over onduidelijkheid over de herijking van het verdeelmodel (BUIG) na 2016 is verlaagd. Verdeeleeffecten van de overige verdeelmodellen (Jeugdzorg, Awbz-Wmo en Participatiewet) zijn betrokken bij het risico over de rijkskortingen.
- Het risico over het onvoldoende invullen van de rijkskorting op nieuwe taken Jeugdzorg, Awbz-Wmo en Participatiewet is verlaagd op basis van informatie uit de meicirculaire 2015.
- Nieuw in de top20 is het risico, dat het bestemmingsplan Parklaan opnieuw moet worden gemaakt en vastgesteld.

In het kader van de MPG lite heeft een actualisatie van de risico's van de grondexploitatieprojecten plaatsgevonden. De actualisatie leidt tot een afname van de projectrisico's en een toename van de kansen. Bovenstaande wijziging zorgt voor een verbetering van het risicoprofiel van het totale grondbedrijf met € 2,5 mln. (gewogen). Aangezien het grootste deel van de verbeteringen is gerealiseerd in positieve plannen verandert er in de benodigde weerstandscapaciteit weinig ten opzichte van de Jaarrekening.

Benodigde weerstandscapaciteit

Niet alle geïdentificeerde risico's zullen zich tegelijkertijd en in maximale omvang voordoen. Het gevolg hiervan is dat de benodigde weerstandscapaciteit veel lager is, dan het totaal van alle risico's. Door middel van simulatie kan berekend worden wat de benodigde weerstandscapaciteit is bij een gekozen zekerheidspercentage. In de gemeente Ede wordt gewerkt met een zekerheidspercentage van 90%.

Risicobedrag en benodigde weerstandscapaciteit

	Integraal	Algemene dienst	Grondexploitatie
Totaal risicobedrag	€ 144.110.057	€ 96.256.221	€ 47.853.836
Benodigde weerstandscapaciteit (90% zekerheid)	€ 29.900.903	€ 20.514.536	€ 13.266.107

Bij de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit voor de grondexploitatie is enkel rekening gehouden met de negatieve plannen. Dekking voor risico's van positieve plannen, wordt gevonden in de meerjarige winstverwachting van deze plannen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De eenmalig vrij in te zetten middelen, die gebruikt kunnen worden om eventueel optredende risico's af te dekken, noemen we de beschikbare weerstandscapaciteit. De omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit is weergegeven in de volgende tabel:

Berekening beschikbare weerstandscapaciteit (totaal)

bedragen x € 1.000

	Februari 2015/ Jaarrekening 2014	September 2015/ Begroting 2016
Onvoorzien	100	100
Algemene reserve	27.595	21.196
Overige algemene reserves	16.514	16.437
Bedrijfsmiddelen en P-reserves	15.255	12.751
Stille reserves	p.m.	p.m.
Bedrijfsreserve grondzaken	1.410	914
Totale weerstandscapaciteit	60.874	51.398

De kolom Februari 2015/Programmarekening 2014 geeft de reservestanden aan per 31/12/2014 na resultaatbestemming. De in de kolom september 2015/begroting 2016 opgenomen reserves zijn de te verwachten standen per 31/12/2015.

Tot de beschikbare weerstandscapaciteit voor de algemene dienst worden gerekend: onvoorzien, algemene reserve, overige algemene reserves, bedrijfsmiddelen en P-reserves en stille reserves. De winstverwachting voor grondexploitaties worden met ingang van de Jaarrekening 2013 niet meer tot de beschikbare weerstandscapaciteit gerekend voor de negatieve plannen.

Kengetallen

Een deugdelijke en transparante begroting is in het belang van een goede controle door uw raad op de financiële positie van onze gemeente. Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de (ontwikkeling van de) financiële positie en inzicht geven in de financiële weerbaar- en wendbaarheid van gemeenten.

Op 15 mei 2015 is besloten tot wijziging van de verslaggevingsregels van de gemeenten (het BBV).

Inhoud van het besluit is, dat gemeenten voortaan bij jaarrekening en begroting een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen opnemen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

In onderstaande tabel zijn de vijf kengetallen opgenomen voor de begroting 2016, begroting 2015 en de jaarrekening 2014.

Kengetallen	Verloop van de kengetallen			
	Begroting 2016	Jaarrekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Netto schuldquote		100%	96%	93%
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen		71%	68%	70%
Solvabiliteitsratio		26%	26%	29%
Structurele exploitatieruimte		4%	-5%	2%
Grondexploitatie		71%	70%	61%
Belastingcapaciteit		97%	97%	96%

Om de kengetallen te kunnen duiden is per kengetal een omschrijving opgenomen.

Netto schuldquote

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten op de exploitatie.

De VNG geeft aan dat bij een score van meer dan 90% voorzichtigheid geboden is. Normaal ligt de netto schuldquote van een gemeente tussen 0% en 90%. Als de netto schuldquote tussen 100% en 130% ligt, is de gemeenteschuld hoog (oranje). Hij moet dan niet verder stijgen. Als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, dan bevindt de gemeente zich in de gevarenzone (rood). De maten 100% en 130% zijn grove vuistregels.

Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Voor een genuanceerder beeld van de schuldpositie moet ook worden gekeken naar de uitgeleende gelden en de voorraad bouwgronden. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties (de doorleendquote), die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval geeft het geen druk op de exploitatie (wendbaarheid) van de gemeente. Ook de gemeente Ede heeft leningen voor derden (met name Woonstede) aangetrokken, deze leningen worden één op één doorgegeven. Bij de schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen worden deze leningen geëlimineerd.

Uitgaande van de begroting 2016 bedraagt voor onze gemeente de netto schuldquote ongecorrigeerd 93%. Rekening houdend met de doorgeleende gelden aan derden, dus gecorrigeerd, bedraagt de netto schuldquote 70%.

De leningen voor de gemeentelijke grondexploitaties zitten wel begrepen in laatstgenoemde schuldquote. Gemeenten met veel grond hebben meer schulden en dus een hogere schuldquote. Dit

geldt ook voor de gemeente Ede. Wij hebben grondposities voor woningbouw en bedrijventerreinen. De rente over deze schuld drukt niet direct op de begroting, maar dient te worden opgevangen binnen de grondexploitaties. Met de opbrengsten uit de verkoop van de grond, dient zowel de rente als de aflossing van de (opgeboekte) schuld te worden betaald.

De schuldquote inclusief grond blijft met 70% binnen de norm.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft de verhouding tussen het Eigen Vermogen (EV) en het Vreemd Vermogen (VV) en geeft daarmee aan hoe sterk de financiële positie van een gemeente is en of zij aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. Hoe hoger de ratio, hoe sterker de financiële positie.

Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van een gemeente. Voor Ede bedraagt deze 29% en zit daarmee rond het gewogen gemiddelde van de 31 grootste gemeenten in Nederland.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting OZB. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. De relevantie van dit kengetal voor de beoordeling van de financiële positie schuilt erin dat het van belang is om te weten welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor Ede bedraagt dit kengetal 2%. De structurele exploitatie ruimte van 2% geeft aan dat onze structurele baten niet allemaal vast liggen in structurele lasten.

Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitaties een forse impact kunnen hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject hebben zij een schuld (zogenoeten voorraadquote). Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de woningen kan immers de schuld worden afgelost.

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de boekwaarde van de grond) is ten opzichte van de totale jaarlijkse baten van de gemeente.

De beoordeling hiervan is lastig. De boekwaarde van de gronden in bezit zegt namelijk nog niets over de relatie tussen vraag en aanbod. Dit vraagt meer uitleg dan naar voren komt uit een kengetal. Zie hiervoor paragraaf Grondbeleid en MPG lite.

Belastingcapaciteit

De OZB is voor gemeenten de belangrijkste eigen belastinginkomst. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar deze kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid.

Om deze ruimte weer te kunnen geven is een ijkpunt nodig. Op voorstel van de stuurgroep die naar aanleiding van het advies door de Commissie vernieuwing BBV is ingesteld is ervoor gekozen om de belastingcapaciteit te relateren aan landelijk gemiddelde tarieven. Ook wordt voortaan in de meicirculaire van het gemeentefonds een overzicht opgenomen met de (ontwikkeling van de) gemiddelde lastendruk van de woonlasten van een meerpersoonshuishouden. Voor de gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Naast de OZB wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt).

De kengetallen moeten in samenhang worden gezien. Wanneer bijvoorbeeld de grondexploitatie er niet toe bijdraagt om de schuldpositie te verminderen en de structurele exploitatie ruimte negatief is, geeft het kengetal belastingcapaciteit inzicht in de mogelijkheid tot hogere baten. Voor Ede 96%.

De belastingcapaciteit ligt rond het landelijk gemiddelde.

Conclusie:

Het omgaan met kengetallen is nieuw. Wij concluderen op basis van deze eerste uitkomsten van de kengetallen 2016 in relatie met een weerstandsratio van 1,71 in 2016 (ruim voldoende) dat de financiële positie voldoende is. Wel is de boekwaarde van onze grondexploitaties ten opzichte van de totale baten fors. De hiermee gemoeide risico's zijn echter opgenomen in de risicoparagraaf en maken dus ook al onderdeel uit van voornoemde weerstandsratio.

Tot slot melden wij nog dat het door de 100.000+ gemeenten ontwikkelde model-stresstest recentelijk beschikbaar is gekomen. Voornoemde kengetallen maakten daar al onderdeel vanuit, zij het dat deze iets gewijzigd in de BBV zijn opgenomen. Na synchroniseren hiervan zullen wij deze test voor Ede via de raads werkgroep aan u voorleggen.

4.2 Lokale heffingen

Inleiding

In de paragraaf Lokale heffingen wordt kort ingegaan op de ontwikkeling van de verschillende belastingen en heffingen.

Kaderstelling

Het wettelijke kader voor lokale heffingen is te vinden in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de Nota Lokale Heffingen.

Beleid

Het beleid is dat tarieven slechts gecorrigeerd worden voor inflatie. Bij de onroerende zaakbelasting wordt het tarief tevens beïnvloed door de waardeontwikkeling. Deze correctie van het tarief valt, gemiddeld gezien, voor de burger per saldo neutraal uit.

Bij de vaststelling van tarieven voor leges wordt tevens gekeken naar kostendekkendheid. Dit geldt overigens niet voor belastingen, omdat belastingopbrengsten een algemeen dekkingsmiddel zijn voor de uitgaven van de gemeentebegroting.

Een gemeente mag wettelijk niet meer dan kostendekkend leges heffen. Dit houdt concreet in dat de opbrengsten van de leges 100% of lager moeten zijn dan de met leges verband houdende kosten. Onder Leges Burger- en Bestuurszaken is hiervan een nadere toelichting en specificatie opgenomen.

Ontwikkelingen

De belastingen en heffingen ontwikkelen zich in 2016 als volgt, waarbij is uitgegaan van een inflatie van 0%. Dit is inclusief een nacalculatie over 2015.

Lokale heffingen

Omschrijving	Geraamde opbrengst 2015	Opbrengst tariefstijgingen 2016 anders dan inflatie	Opbrengst tariefstijgingen 2016 van 0% inflatie	Geraamde opbrengst 2016 inclusief verhoging
Onroerende zaak belastingen	21.920	114	0	22.034
Afvalstoffenheffing	10.390	0	0	10.390
Rioolheffing	10.715	125	0	10.840
Leges omgevingsvergunningen	2.205	195	0	2.400
Parkeergelden	1.055	244	0	1.299
Leges Burger- en Bestuurszaken	1.018	182	0	1.200
Begraafrechten	1.012	0	0	1.012

Onroerende zaakbelasting

In 2016 wordt geen reguliere inflatiecorrectie toegepast maar wordt wel een aanvullende opbrengst van € 114.000 verwacht in verband met waardeontwikkelingen en areaal. De verwachting is gebaseerd op de resultaten van de halfjaarrapportage 2015. Bij de woningen zien we een realisatie van het areaal. Bij de niet-woningen zien wij een daling van de leegstand en tevens minder kosten van woz-bezwaren.

Tariefsystematiek

Jaarlijks wordt een nieuwe WOZ-waarde vastgesteld. De beleidslijn is dat de opbrengst van de onroerend zaakbelastingen, los van inflatoire correcties, areaal en waarde correcties, gelijk blijft aan het voorgaande jaar. De tarieven worden om die reden ieder jaar gecorrigeerd voor de gemiddelde waardeontwikkelingen. Een waardestijging wordt gecompenseerd door een daling van het tarief en omgekeerd.

Waardeontwikkeling 2014

De waardeontwikkeling 2014, zoals toegepast in de tarieven 2014, was voor woningen ingeschat op een daling van 8,5%, de werkelijke daling komt uit op 7,7%. Voor de niet-woningen was een daling van 3% voorzien, waarbij de werkelijke waarden uitkomen op een daling van 3,8%.

Marktontwikkeling 2015

De prognose van de marktontwikkeling 2015 voor woningen bedraagt een waardestijging van 1,1% en voor niet-woningen wordt dit ingeschat op een daling van 2,6%.

Tariefontwikkeling 2016

Omschrijving	Tarief 2015	Tarief 2016
Woningen (eigenaren)	0,1247%	0,1224%
Niet-woningen (eigenaren)	0,1948%	0,2016%
Niet-woningen (gebruikers)	0,1556%	0,1611%

Het tarief 2016 is gecorrigeerd voor zowel de waardeontwikkelingen 2014/2015 als de inflatiecorrectie 2016. Bovenstaand percentage is exclusief lastenverlichting voor de burger via een OZB-verlaging voor woningeigenaren in 2016 en 2017 met 25% van de precario-opbrengsten. Voor 2016 betekent dit (gebaseerd op een korting van € 750.000 in zowel 2016 als 2017) een correctie op het OZB-tarief woningen van 6%. Voor 2016 wordt het OZB tarief voor eigenaren van woningen dan: $0,1224\% * 0,94 = 0,1150\%$.

Overige ontwikkelingen

Wijziging woningwaarderingstelsel per 1 oktober 2015 en gevolgen voor de uitvoering Wet WOZ

Per 1 oktober 2015 heeft de WOZ-waarde een significante invloed op het aantal punten voor de woning en daarmee op de maximaal redelijke huurprijs. De belangrijkste wijziging voor de uitvoering van de Wet WOZ is dat door dit gewijzigde woningwaarderingstelsel huurders van woningen veel vaker een formeel belang zullen hebben bij de WOZ-waarde van de woning waarin zij wonen. Concreet betekent dit dat de gemeente Ede weer volledig uitvoering dient te geven aan artikel 24 van de Wet WOZ en dus ook in de eerste 8 weken van het jaar een WOZ-beschikking moeten sturen aan alle belanghebbende gebruikers van huurwoningen. Deze beschikkingen kunnen als regel op het aanslagbiljet meegenomen worden en zijn voor bezwaar en beroep vatbaar.

Vanaf 1 oktober 2015 kunnen huurders een WOZ-beschikking op verzoek aanvragen. Vanaf 1-1-2016 dienen alle huurders van woningen een WOZ-beschikking te ontvangen. De WOZ-processen wijzigen in basis niet (geen wijziging in objectafbakening, geen wijziging in taxeren), echter het aantal WOZ-bezwaren zal vanaf belastingjaar 2016 toenemen. Op dit moment is het nog niet mogelijk een indicatie te geven van de toename van bezwaren, maar het is welhaast zeker dat dit een extra werkdruk met zich mee zal nemen door toename van het aantal WOZ-bezwaren. Huurders van garageboxen vallen overigens niet onder dit regime en krijgen derhalve geen WOZ-beschikking.

Voor een exacte uitleg van de wijziging in het woningwaarderingstelsel wordt verwezen naar de circulaire van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Afvalstoffenheffing

De afgelopen tien jaar was het mogelijk om de tarieven vergaand te verlagen. Verbeterde inzamelings- en verwerkingscontracten, het scheiden van afvalstromen en efficiency in de inzameling zijn factoren die hebben geleid tot dalende tarieven van de afvalstoffenheffing.

Door o.a. een (her)ingevoerde belasting op het storten en verbranden van afval en kosten van verschillende pilots is waarschijnlijk vanaf 2018 een tariefstijging noodzakelijk. De kosten van de verschillende pilots lopen voor de baten uit. De baten zijn nog niet inzichtelijk. Voorlopig worden de hogere kosten geëgaliseerd via de egalisatiereserve. Vanaf 2018 zal deze reserve moeten worden aangevuld, wat door hogere baten of een tariefstijging kan worden gerealiseerd.

De totale opbrengsten voor 2016 zijn begroot op € 11.339. Dit is opgebouwd uit € 10.390 afvalstoffenheffing, € 400.000 bijdrage ACV papier en € 550.000 bijdrage Nedvang afvalfonds.

De tarieven 2016 zijn, inclusief een inflatiecorrectie van 0,0%, gelijk aan die van 2015, voor een eenpersoonshuishouden € 201,60 en een meerpersoonshuishouden € 248,52.

Omschrijving	bedragen x € 1.000				
	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Totale kosten	11.452	11.841	11.841	11.841	11.841
Totale opbrengsten	11.480	11.339	11.339	11.339	11.339
Mutaties reserve	28	-502	-502	-502	-502
Tarief eenpersoonshuishouden	€ 201,60	€ 201,60	€ 201,60	€ 203,04	€ 203,52
Tarief meerpersoonshuishouden	€ 248,52	€ 248,52	€ 248,52	€ 252,72	€ 254,40

Rioolheffing

Het Waterplan Ede 2013-2017 is de basis voor de rioolheffing. De ontwikkeling van de rioolheffing is zodanig dat kostendekkend gewerkt wordt en de Voorziening vervangingsinvesteringen riolering over de periode 2013-2050 positief blijft, maar wel afneemt richting nullijn. De opbrengst, anders dan inflatie, betreft het reguliere areaal. Wij stellen voor om, conform het Waterplan Ede 2013-2017, de tarieven op het niveau 2015 te handhaven en geen inflatiecorrectie toe te passen.

Precarioheffing

Bij de Perspectiefnota 2016-2019 heeft u besloten tot het heffen van Precariobelasting op ondergrondse kabels en leidingen. De opbrengst komt in 2016 voor 75% ten goede van het Investeringsfonds Impuls Ede. Mocht de invoering van de precarioheffing leiden tot een 100% doorbelasting aan de Edese burger, dan leggen wij in 2016 een voorstel aan u voor hoe onze inwoners gecompenseerd worden. Mogelijke extra opbrengsten worden toegevoegd aan het Investeringsfonds.

Wij onderzoeken of het mogelijk is om partijen die energie leveren en daarmee een bijdrage leveren aan de beoogde ambitie vanuit de nota Duurzaamheid, vrijstelling te verlenen van precarioheffing of te compenseren.

Omgevingsvergunningen

De inkomsten uit de leges omgevingsvergunningen stonden structureel geraamd op € 3.205.000. In verband met de crisis en andere ontwikkelingen zijn deze leges in 2014 en 2015 incidenteel afgeraamd met € 1.000.000.

De inkomsten uit de leges omgevingsvergunningen zijn licht aan het herstellen. Het niveau uit 2013 zal echter niet meer worden gehaald. Bij de actualisatie van deze programmabegroting stellen wij voor de inkomsten uit leges omgevingsvergunningen meerjarig naar beneden bij te stellen naar € 2.400.000. Ten opzichte van de bijgestelde raming van 2015 van € 2.205.000 houdt dit in een licht progressieve inschatting van leges, mede als gevolg van de ontwikkelingen op het voormalige Kazerneterreinen, de komst van zorgcomplex en de bouw van Tholu.

Parkeergelden

De parkeertarieven 2016 zijn, vanwege een inflatiecorrectie van 0,0%, gelijk aan die van 2015. Het voorstel bij de Perspectiefnota om de parkeertarieven in Ede Centrum te verhogen is niet aangenomen. Daarbij is ons opgedragen om bij de Programmabegroting 2016-2019 te komen met een voorstel om het ontstane tekort te dekken. Hiervoor verwijzen wij naar paragraaf 3.3 Actualisatie 2015 en meerjarenperspectief.

Bij de vaststelling van de Perspectiefnota heeft u besloten om een aantal maatregelen door te voeren om de bezuinigingstaakstelling van € 500.000 op het product parkeren te realiseren. In 2016 worden de gemeentelijke parkeerterreinen in Ede-Centrum gefiscaliseerd. Door het weghalen van de slagbomen en de betaling te regelen via ticketautomaten worden de parkeerterreinen in een fiscaal parkeerregiem geplaatst. Er hoeft dan geen 21% BTW van de parkeerinkomsten worden afgedragen. Dit leidt in 2016 tot een hogere parkeeropbrengst van € 209.000. Tevens heeft u bij de Perspectiefnota besloten om de geraamde parkeeropbrengsten 2015 met € 70.000 neerwaarts bij te stellen. De economische crisis heeft, in combinatie met gewijzigd consumentengedrag (online kopen), een negatief effect op de parkeergelden.

Medio 2016 vestigt zich een supermarkt aan het Bunschoterplein. Hierdoor zullen de parkeerinkomsten van dit terrein fors toenemen. Naar verwachting betekent dit dat de teruglopende parkeeropbrengsten in 2016 voor € 35.000 gecompenseerd zullen worden.

Bovenstaande ontwikkelingen leiden tot een aanvullende opbrengst parkeergelden van € 244.000.

Leges burger- en bestuurszaken

In 2016 worden er meer opbrengsten vanuit de leges identiteitskaarten verwacht, deze toename is het gevolg van de verhoging van het jeugdtarief per 1-1-2012. Nu 5 jaar later moeten deze identiteitskaarten vervangen worden. Hiermee is de toename van leges op Burgerzaken ad € 182.000 eveneens toegelicht (volumetoename). Deze volumetoename leidt ook tot een hogere Rijksafdracht van naar verwachting € 120.000. Deze Rijksleges zijn een vast bedrag per verstrekt Rijksdocument.

Kwijtscheldingskosten

In de begroting is een bedrag van € 416.000 geraamd voor de kosten van kwijtschelding.

Kostendekkendheid tarieven

Afgelopen jaren hebben wij u gemeld te streven naar het transparanter maken van de kostenonderbouwing. In 2015 is hieraan verder gevolg gegeven om zo inzicht te geven in de mate van kostendekkendheid van de tarieven. Vooralsnog laten die geen overschrijding van het dekkingspercentage zien. We gaan zowel de tarieven als het rapport over de kostendekkendheid via de gemeentelijke website ontsluiten, zodat de gevraagde transparantie geboden wordt over enerzijds de opbouw van de gemeentelijke tarieven als anderzijds de mate van kostendekkendheid. Het streven is om dit jaarlijks te bewerkstelligen.

Aan de hand van eerder berekende en onderbouwde berekeningen om het percentage kostendekkendheid aan te tonen zag het dekkingspercentage in 2012, 2013 en 2015 er als volgt uit:

		2015			2013			2012		
		Totale kosten	Opbrengsten	%	Totale kosten	Opbrengsten	%	Totale kosten	Opbrengsten	%
Titel 1	Algemene Dienstverlening	2.744.100	1.190.000	43%	2.529.535	1.141.823	45%	2.617.451	1.188.922	45%
	Totaal Burgerzaken	2.281.400	1.018.700	45%	2.176.435	1.035.723	48%	2.245.096	1.050.900	47%
Titel 2	Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving /omgeving	3.210.900	2.886.000	90%	4.109.905	3.886.000	95%	4.183.186	3.877.000	93%
Titel 3	Dienstverlening vallend onder Europese Dienstenrichtlijn	405.000	40.000	10%	700.467	40.168	6%	366.552	40.168	11%
	Totaal	6.360.000	4.116.000	65%	7.339.907	5.067.991	69%	7.167.190	5.106.090	71%

Toelichting tabel titel 2

Onder deze titel vallen onder andere de leges op Omgevingsvergunningen. Dit gaat om leges in verband met (de uitvoering van) de Omgevingswet. Deze leges staan structureel geraamd op € 3.205.000. In verband met de crisis en andere ontwikkelingen zijn deze leges in 2014 en 2015 incidenteel afgeraamd met € 1.000.000 zoals ook in de bovenstaande tabel zichtbaar is.

Begraafrechten

Het product begraven is een 100% zelffinancierend product. Een voordelig of nadelig saldo, wordt verrekend met de reserve begraven. Wegens het ontbreken van een onderhoudsplan heeft de reserve

de functie van een egaliseringsreserve ter dekking van onderhoud. Meerjarig loopt het niveau van de reserve op naar € 570.000 (2019) als gevolg van de vrijval van de voorziening € 58.930. De verwachting vanuit de begroting 2015 dat de leges begraafrechten terugloopt door de aanleg van de particuliere begraafplaats Wekerom en het effect van het crematorium heeft zich niet voorgedaan. De tarieven worden alleen bijgesteld indien er wijzigingen aan de kostenkant zijn en ze mogen wettelijk niet meer dan kostendekkend zijn.

4.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Een gemeente beschikt over veel kapitaalgoederen op het gebied van infrastructuur (wegen, water, riolering, civiele kunstwerken), voorzieningen (groen, verlichting, sportfaciliteiten, speelvoorzieningen, straatmeubilair) en gebouwen. Ten aanzien van deze kapitaalgoederen is er de verplichting te zorgen voor onderhoud en/of beheer.

Kaderstelling

Het wettelijk kader voor onderhoud en/of beheer van kapitaalgoederen is te vinden in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Op basis hiervan is door uw Raad in oktober 2009 de 'Nota Onderhoud Kapitaalgoederen' vastgesteld. Deze nota is verder uitgewerkt in onderliggende beleids- en onderhoudsplannen.

Beleid

De algemene beleidslijn ten aanzien van onderhoud van kapitaalgoederen, is dat dit van voldoende tot goed niveau moet zijn. In onderliggende, door u vastgestelde, plannen worden zowel de beleidsintenties (zoals spreiding van voorzieningen), als het onderhoudsniveau nader uitgewerkt.

Ontwikkelingen

Perspectiefnota 2016-2019

Op 9 juli 2015 heeft uw Raad besloten in te stemmen met een aantal bezuinigingsvoorstellen met betrekking tot het beheer van de openbare ruimte. Deze voorstellen komen voort uit mEdemaken en de kerntakendiscussie. Om deze bezuinigingen te realiseren is een aantal trajecten gestart. Participatie van bewoners is hierbij noodzakelijk. Dit betreft bijvoorbeeld de vorming van bewonersbedrijven, maar ook kleinschaliger activiteiten.

Rapportage 'Basis in beeld'

In 2014 is de rapportage 'Basis in beeld' opgesteld. Deze rapportage bevat basisinformatie over te beheren arealen, huidige kwaliteiten en beschikbare middelen ten behoeve van onderhoud van de openbare ruimte. De belangrijkste conclusie van het rapport was dat er onvoldoende middelen beschikbaar zijn voor de vervanging van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte. Voor ons was dit aanleiding om bij de Perspectiefnota 2016-2019 voor te stellen om met ingang van 2016, voor een periode van 10 jaar, bovenop het al eerder beschikbaar gestelde bedrag van € 1 miljoen, nog eens € 2 miljoen extra beschikbaar te stellen.

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

Tot op heden gaf het BBV de keuze om investeringen met maatschappelijk nut al dan niet te activeren. Met ingang van 2016 is 'niet activeren' niet meer toegestaan. In de nota 'Afschrijvingsbeleid' is vastgelegd dat het verplicht is investeringen met maatschappelijk nut te activeren.

Ontvlechting reserve Vervanging kapitaalgoederen

Enige jaren geleden is een reserve Vervanging kapitaalgoederen gevormd (samenvoeging van een drietal reserves: Kapitaallasten, Wegen en Openbare verlichting). Vervangingsinvesteringen (met maatschappelijk nut) werden uit deze reserve gefinancierd en er werd niet op afgeschreven. De voorgenomen BBV-wijziging maakt dat nu ook investeringen met een maatschappelijk nut geactiveerd dienen te worden. In de Perspectiefnota 2016-2019 hebben wij u voorgesteld om de kapitaallasten in het vervolg rechtstreeks ten laste te brengen van het meerjarenperspectief. Onderdeel hiervan was de besluitvorming over de financiering van 'Basis in beeld' en het 'Bomenbeleidsplan', waarmee de vervanging van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte is geregeld.

Op basis van de gewijzigde situatie is de noodzaak van één reserve Vervanging kapitaalgoederen veranderd. De oorspronkelijke reserves Wegen en Openbare verlichting dienden tevens als onderhoud-egaliseringsreserve. Nu vervanging wordt geactiveerd, dient het onderhoudsdeel wel in de reserve beschikbaar te blijven. Voorgesteld wordt om hier één reserve van te maken: 'Onderhoud en vervanging openbare ruimte' (saldo per 01-01-2015 - na resultaatbestemming - € 1,15 miljoen. De resultaten op de producten Wegen en Openbare verlichting worden in het vervolg weer rechtstreeks afgewikkeld via deze reserve. De toekomstige vrijval kapitaallasten van het krediet van € 3 miljoen inzake 'Vervanging openbare ruimte', wordt eveneens toegevoegd aan deze reserve.

In de oorspronkelijke reserve kapitaallasten is in het verleden de vrijval kapitaallasten gestort. Op dit moment vindt een opschoning van de activa plaats. Wanneer dit volledig in beeld is, vindt een verrekening plaats en kan ook worden bezien of de reserve 'Kapitaallasten' moet worden voortgezet of opgeheven. Voorgesteld wordt vooralsnog de reserve 'Kapitaallasten' in te stellen met het restantsaldo van de reserve 'Vervanging kapitaalgoederen'.

Wegen buitengebied

Voor de aanpak van (achterstallig) onderhoud aan wegen in het buitengebied heeft uw Raad, verdeeld over de periode 2010 tot en met 2015, een krediet beschikbaar gesteld van € 15 miljoen.

Op 31-12-2014 bedroeg het restantkrediet € 1,5 miljoen. Dit resterende budget wordt ingezet om diverse geprioriteerde grootschalige vervangingen op wegen in het buitengebied te realiseren. Daarnaast vindt verharding van delen van zandwegen plaats conform uw raadsbesluit van 22 mei 2014.

Bomenbeleidsplan

Op 19 december 2013 heeft uw Raad kennis genomen van het Bomenbeleidsplan: 'Toekomst voor bomen, bomen voor de toekomst'. Doel is om het groene karakter van Ede te waarborgen.

In de Perspectiefnota heeft u, voor een periode van 10 jaar, een totaal bedrag van € 6 miljoen beschikbaar gesteld.

Op verzoek van uw Raad wordt het omgevingsvergunningstelsel voor bomen herzien. Beleidsregels worden opgesteld voor monumentale-, waardevolle bomen en bomen in structuren.

Voor bomen in het openbaar gebied wordt een kaart met gemeentelijke monumentale en waardevolle bomen samengesteld. De conceptbeleidsregels worden najaar 2015 vrijgegeven voor inspraak.

Vaststelling door uw Raad staat gepland voor de eerste helft van 2016.

Speelvoorzieningen

Uit de Perspectiefnota volgt een bezuiniging op de activiteit speelvoorzieningen. Bewoners worden verantwoordelijk voor het reinigingsonderhoud. De gemeente had al een zeer beperkt budget voor vervangingen. Deze bezuiniging moet worden vertaald in uitvoeringsregels. De gemeente verricht wel het veiligheidsonderhoud, zodat aan het 'Attractiebesluit' wordt voldaan. Voor vervanging of realisatie van speelplekken in bestaand gebied, is participatie van bewoners bij fondswerving noodzakelijk.

Platform Water Vallei en Eem - Samen naar een duurzame waterketen

In het Waterplan 2013-2017 (vastgesteld 18 september 2012), is als één van de speerpunten geformuleerd de regionale samenwerking binnen het Platform Water Vallei en Eem. Doel van deze samenwerking is invulling geven aan de landelijke doelmatigheidsopgave, die ondermeer moet leiden tot een (landelijke) besparing die oploopt tot € 380 miljoen per jaar in 2020. De samenwerking is gestart met het uitwisselen van kennis en groeit verder via het gemeenschappelijk uitvoeren van projecten.

Na de positieve beoordeling door de visitatiecommissie vorig jaar, heeft het Platform Water Vallei en Eem zich in 2015 verder ontwikkeld. Er is focus aangebracht in de thema's die een belangrijke rol spelen bij het bereiken van de doelmatigheidsopgave (die moet leiden tot een beperking van de stijging van de rioolheffing). In 2015 en 2016 ligt de prioriteit voor het platform op de volgende thema's:

- Uitvoeringsorganisatie opzetten en daadwerkelijk inzicht verkrijgen in het functioneren van de afvalwaterketen: inzicht in ons systeem;
- Klimaat en de investeringsopgaven inzichtelijk maken, die gevraagd worden in het perspectief van de klimaatadaptatie: gebiedsgerichte aanpak van klimaatverandering en vervanging;
- Blijvende betrokkenheid in de samenwerking creëren en een brug vormen naar de werkomgeving die benodigd is om onze ambities te verwezenlijken: binding en branding.

Onderhoud vastgoed

Het onderhoudsniveau van de gemeentelijke vastgoedvoorraad wordt via een conditie-afhankelijke onderhoudsplanning in beeld gebracht. Ook wordt het onderhoud voortaan op basis van conditiescores uitgevoerd. De onderhoudsplanning is in de eerst helft van 2015 verder uitgewerkt. Op basis hiervan is de onderhoudsbehoefte voor 2016 en verder bepaald.

Voor de komende jaren is uitgerekend wat de gemiddelde onderhoudsbehoefte is. Op basis van het 10-jarig gemiddelde, is de jaarlijkse dotatie aan de onderhoudsvoorziening vastgesteld. Vanuit deze onderhoudsvoorziening worden de jaarlijkse activiteiten betaald. Er is per programma een onderhoudsvoorziening getroffen. De ambitie is om op termijn naar één onderhoudsvoorziening toe te gaan voor alle gemeentelijke gebouwen. Voor het dagelijks onderhoud (kort cyclisch) wordt geen onderhoudsvoorziening getroffen. Dit type onderhoud wordt direct uit de exploitatie betaald.

De komende jaren wordt het onderhoud in toenemende mate in regie uitgezet bij verschillende uitvoerende partijen. Op basis van een eerste pilot, uitvoering in najaar 2015, wordt met de opgedane praktijkervaring hier verder invulling aan gegeven. Hierbij wordt toegewerkt naar prestatiegerichte onderhoudscontracten. Dit vergt uiteraard enige gewenning, zowel van de opdrachtgever (gemeente) als van de opdrachtnemer (leverancier). Deze methodiek wordt daarom de komende jaren geleidelijk aan ingevoerd.

Omdat bij het opstellen van de jaarrekening de onderhoudsplanningen niet compleet en/of actueel waren, is ervoor gekozen verschillende voorzieningen voor gebouwenonderhoud vrij te laten vallen. In het overzicht van de verschillende voorzieningen staat een aantal voorzieningen daarom per 31 december 2014 op nul.

Op basis van de nieuwe onderhoudsplannen zijn alle onderhoudsvoorzieningen in 2015 geactualiseerd en gevuld met de in 2014 vrijgevallen middelen. Alle onderhoudsvoorzieningen sluiten nu aan bij de onderhoudsbehoefte van ons gemeentelijk vastgoed.

Resultaten

In onderstaande tabel vindt u een resumé van alle voorzieningen en reserves, die een één op één relatie hebben met het onderhoud en vervanging van de kapitaalgoederen.

Stand per 31-12	bedragen x € 1.000					
	Realisatie		Meerjarenprognose 2015 - 2019			
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
V110 Huisvesting	0	217	40	166	179	92
V116 Voorziening onderhoud sportaccommodaties	0	180	227	331	321	75
V119 Voorziening overige gebouwen	0	364	383	461	533	440
V145 Voorziening onderhoud sociaal cultureel werk	0	238	317	459	458	372
V146 Voorziening onderhoud culturele accommodaties	0	247	301	426	167	174
R496 Reserve vervanging kapitaalgoederen	7.656	1.154	1.783	2.409	3.166	4.004
- mutaties vervanging kapitaalgoederen storting	1.982	-5.166	880	960	1.090	1.170
- mutaties straatverlichting	-388	-236	-151	-234	-233	-232
- mutaties groot onderhoud/vervanging wegen		-1.000				
- mutaties overige kapitaalgoederen maatschappelijk nut	-100	-100	-100	-100	-100	-100
Totaal	7.656	2.400	3.051	4.253	4.824	5.157

4.4 Financieringen (Treasuryparagraaf)

Inleiding

In deze paragraaf wordt ingegaan op het risicobeheer van de financieringsportefeuille. Dit betreft het besturen, beheersen, verantwoorden over en het toezicht houden op de geldstromen, financiële posities en hieraan verbonden risico's.

Kaderstelling

Het wettelijke kader voor het risicobeheer is te vinden in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO, artikel 4). Een nadere uitwerking is te vinden in het Treasurystatuut, vastgesteld door uw raad in december 2009.

Beleid

Het Treasurystatuut bevat de vastlegging van de structuur, inrichting en het beleid van het risicobeheer. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden, zorgen voor voldoende liquide middelen, goed beleggen van tijdelijke overschotten en het daarbij afdekken van rente- en kredietrisico's. Binnen de uitvoering van het beleid wordt gebruik gemaakt van de adviezen van de Treasurycommissie.

Ontwikkelingen

De kredietcrisis maakt het uitspreken van verwachtingen over de renteontwikkeling erg lastig. Vooralsnog gaan wij voor 2016 uit van een rentepercentage voor kort vermogen van 0,25%. Bij lang vermogen wordt gerekend met een percentage van 2,0%. De ontwikkeling van de rentepercentages wordt nauwlettend gevolgd via de periodieke rentevisie. Op basis hiervan wordt eventueel bijgesteld.

Omschrijving	Rekening 2013	Rekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2016
Korte rente (geldmarkt: financiering tot 1 jaar) – 3 maands	0,25 %	0,09 %	0,50 %	0,25 %
Lange rente (kapitaalmarkt: financiering ≥ één jaar)	0,47 %	1,996 %	2,50 %	2,00 %

In het Treasurystatuut is vastgelegd dat onze bancaire relaties iedere vier jaar beoordeeld worden. Hierbij dienen de Europese aanbestedingsregels in acht genomen te worden. Gelet op de instabiele markt, de onrust in de bankenwereld en de verplichting tot schatkistbankieren, achten wij een aanbesteding op dit moment niet zinvol.

Schatkistbankieren

Gemeenten zijn sinds december 2013 verplicht deel te nemen aan schatkistbankieren. Dit betekent dat positieve saldi boven een drempelbedrag, verplicht in de schatkist moeten worden gestort tegen de euriborvergoeding (momenteel 0%). Het drempelbedrag is 0,75% van het begrotingstotaal. In 2016 is dat een bedrag van € 2.610.000. De euriborrente is op dit moment gelijk aan de creditrente van de BNG. Vooralsnog heeft de invoering van schatkistbankieren geen financiële gevolgen.

Financieringsbehoefte

Voor het bepalen van het financieringstekort, c.q. – overschot, worden de in de tabel opgenomen onderdelen tegen elkaar afgezet:

Omschrijving	Bepalen financieringstekort/-overschotbedragen				bedragen x € 1.000.000	
	2015 PB2015	2015 PB2016	2016	2017	2018	2019
Te financieren (rest)boekwaarden investeringen	534	544	541	507	484	461
-/- Aangetrokken geldleningen *	270	270	252	241	229	219
-/- Reserves en voorzieningen	216	232	215	213	189	137
-/- Door derden belegde gelden	1	1	1	1	1	1
-/- Voorfinanciering Veluwe Poort	24	31	21	29	18	0
Financieringstekort	23	10	52	23	47	104

In het lopende jaar 2015 is sprake van een beperkt financieringstekort van € 10 miljoen. Dit bedrag loopt in 2016 op naar € 52 miljoen. Belangrijkste reden voor deze toename is minder beschikbare financieringsmiddelen door hogere onttrekkingen uit voornamelijk de reserves (€ 20 miljoen). Zoals de algemene reserve (6,4 miljoen) en de reserve vervanging kapitaalgoederen (6,0 miljoen). Verder dalen de aangetrokken geldleningen door reguliere aflossingen en een extra aflossing van € 5 miljoen.

Het berekende financieringstekort kan met korte en/of langlopende geldleningen worden afgedekt.

Voor korte financiering (tot één jaar) geldt, op basis van de Wet FIDO, als norm de kasgeldlimiet. Dit is een maximum van 8,5% van de jaarbegroting. Voor 2016 komt dit neer op een bedrag van maximaal € 28,5 miljoen (€ 336 miljoen x 8,5% = € 28,5 miljoen) dat kort geleend kan worden.

Het financieringstekort van € 10 miljoen in 2015 is exclusief een eventueel bedrag van € 40 miljoen voor de woningcorporaties Woonstede en Plicht Getrouw. Deze corporaties hebben op basis van een lopende overeenkomst de mogelijkheid om maximaal een bedrag van € 40 miljoen te lenen bij de gemeente Ede.

De verwachting is dat de corporaties geen gebruik maken van de hierboven genoemde financiering, omdat zij elders nog steeds financiering kunnen aantrekken tegen gunstiger voorwaarden (WSW-garantie).

Door vaststelling van de Programmabegroting 2016- 2019 machtigt u ons college tot het aantrekken van de hierboven genoemde bedragen.

Ontwikkeling Renteomslag

Het financieren van investeringen vergt financieringsmiddelen, die rentekosten met zich meebrengen. Deze financieringsmiddelen bestaan uit interne middelen (reserves en voorzieningen) en externe middelen (leningen). Bij externe financieringsmiddelen is sprake van verschillende rentepercentages, omdat de rentestand fluctueert.

Gemeenten passen totaalfinanciering toe, waardoor rentekosten niet direct gelinkt worden aan een individuele investering. Totaalfinanciering houdt in, dat tegenover het totaal van alle investeringen, de totaal beschikbare financieringsmiddelen staan.

De volledige rentelast van alle financieringsmiddelen wordt gedeeld op de boekwaarden van alle investeringen, dit heet de renteomslag. Het percentage uit deze som is het renteomslagpercentage. Er wordt tot nu toe gewerkt met een genormeerd renteomslagpercentage van 3%.

Ontwikkeling renteomslagpercentage

De ontwikkeling van het renteomslagpercentage geeft het volgende beeld:

Omschrijving	bedragen x € 1.000.000				
	2015	2016	2017	2018	2019
Rentekosten	11	11	11	10	10
Boekwaarde investeringen	443	447	417	399	378
Renteomslagpercentage	2,59%	2,54%	2,68%	2,59%	2,70%

In de Programmabegroting 2015-2018 is een incidenteel voordeel van € 1 miljoen opgenomen. Dit was gebaseerd op het verschil tussen het genormeerde (3%) en het begrote (2,3%) renteomslagpercentage.

Het werkelijke percentage bedraagt echter 2,6%, wat leidt tot een incidenteel nadeel van € 430.000. Dit is inclusief een lagere rente toerekening Grondzaken (€ 225.000). Over de boekwaarden wordt door Grondzaken rente vergoed. Dit jaar zijn door verkopen de boekwaarden gedaald, waardoor aan Grondzaken minder rente wordt toegerekend dan was begroot.

Ontwikkeling Renterisiconorm

De renterisiconorm is een hulpmiddel bij het beheersen van de renterisico's op de vaste schuld (langer dan één jaar), door de tijdstippen van renteherzieningen te spreiden. De norm is dat er maximaal 20% van de vaste schuld aan het begin van een jaar voor renteherziening in aanmerking mag komen. Het verschil tussen deze 20% van de vaste schuld en het werkelijke bedrag is de 'ruimte' die beschikbaar is. Zie punt 5 uit de onderstaande tabel.

Zoals uit onderstaande tabel blijkt, voldoet de gemeente Ede aan de hiervoor genoemde norm van 20%.

Overzicht renterisico's vaste schuld		bedragen x € 1.000.000			
Omschrijving	2016	2017	2018	2019	
1 Renteherzieningen	0	0	3	9	
2 Aflossingen	11	12	10	9	
3 Renterisico (1+2)	11	12	13	18	
4 Renterisico (20% begrotingstotaal)	70	69	69	62	
5 Ruimte onder de renterisiconorm	59	57	56	44	

Ontwikkeling Leningen UG en OG

Hieronder vindt u de tabel met de uitgezette leningen aan derden.

Leningen UG		bedragen x € 1.000.000			
Omschrijving	Begroting 2014	Rekening 2014	Begroting 2015	Prognose 2016	
Woningcorporaties met garantie WSW	13	49**	12	12	
Woningcorporaties zonder garantie WSW	56	20**	56	49*	
Overige toegestane instellingen volgens Treasurystatuut	14	13	14	12	
Ambtenarenhypotheken met hypothecaire zekerheid	6	6	6	5	
Totaal verstrekte geldleningen (stand per 31-12)	89	88	88	78	
Waarvan: - reguliere aflossingen	6	6	6	3	
- vervroegde aflossingen	24**	25	0	0	
- bedrag waarover rente wordt herzien	0	0	7	0	

Ad *) betreft extra aflossing Woonstede van € 5 miljoen.

Ad **) Dit getal is onjuist opgenomen bij de rekening, moest zijn garantie met WSW: 13, zonder WSW 56. Totaal van 69 is juist.

Hieronder vindt u de tabel met opgenomen leningen:

Leningen OG		bedragen x € 1.000.000			
Omschrijving	Begroting 2014 Stand PB 2015	Rekening 2014	Prognose 2015	Prognose 2016	
Stand per 1 januari	305	305	270	252	
Nieuwe leningen	25*	25*	0	24	
Reguliere aflossingen	-37	-37	-13	-11	
Vervroegde (extra) aflossingen	-24	-23	0	0	
Stand per 31 december	269	270	257	265	
Bedrag waarover rente wordt herzien	4	0	0	0	

Ad *) betreft herfinanciering van een vaste geldlening van 1 jaar en 3 dagen voor in totaal 25 miljoen voor vijf jaren vast.

4.5 Bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf worden de ontwikkelingen op het vlak van de bedrijfsvoering toegelicht. Op 1 oktober 2015 is de nieuwe organisatie van de bedrijfsvoering van start gegaan. De komende twee jaar staan in het teken van het verder professionaliseren en verbeteren van de kwaliteit. Deze kwalitatieve ontwikkeling is randvoorwaardelijk om ook de bezuinigingen op de bedrijfsvoering te kunnen realiseren.

Kaderstelling

Het wettelijke kader voor deze paragraaf is te vinden in artikel 212 van de Gemeentewet. Op basis hiervan is in Ede de Financiële Beheersverordening opgesteld. Vaststelling door uw raad van deze verordening heeft plaatsgevonden in september 2011.

Beleid

In 2012 is een beweging in gang gezet gericht op het ontwikkelen van een organisatie waarin medewerkers de inwoners en bedrijven centraal stellen. Een organisatie die actief de dialoog aangaat met de samenleving bij de voorbereiding en uitvoering van het beleid. Om dat mogelijk te maken zijn moderne bedrijfsmiddelen onontbeerlijk.

Ontwikkelingen

Algemeen

2015 heeft voor wat betreft de organisatieontwikkeling in het teken gestaan van het verder vormgeven en stroomlijnen van de veranderingen binnen het Sociaal Domein. Daarnaast zijn de reorganisaties van de clusters Beheer Openbare Ruimte en Dienstverlening en Bedrijfsvoering afgerond. Het inspelen op de veranderende verhoudingen tussen gemeente, samenleving en markt heeft onder andere invulling gekregen door mEdemaken. De rol van de gemeente is veranderd van minder bepalen en bedenken wat goed is en steeds meer het stimuleren en faciliteren dat bewoners, instellingen en partners zelf verantwoordelijkheid kunnen nemen voor hun leefomgeving. In dat kader is in 2015 het thema rolneming verder uitgewerkt en zal in 2016 verder worden uitgerold in de organisatie. Deze rolneming vraagt andere competenties van medewerkers en betekent investeren in medewerkers door middel van onder andere vakgerichte opleidingen, vaardigheidstrainingen en het inrichten van permanente deskundigheidsbevordering. Naast investeren op individueel niveau, wordt geïnvesteerd in de organisatie langs de principes van een lerende organisatie. Vanuit de bedrijfsvoering wordt deze ontwikkeling ondersteund.

Tot aan 2018 zal onze manier van werken nog slimmer worden georganiseerd en verder geprofessionaliseerd.

Personeelszaken

In de loop van 2015 zijn alle organisatieveranderingen doorgevoerd en is de plek en functie voor iedere medewerker in de organisatie duidelijk. Dat is een natuurlijk moment om een medewerkerstevredenheidsonderzoek uit te voeren om goed werkgeverschap te kunnen monitoren. Naar aanleiding van de uitkomsten daarvan zal in 2016 gericht ingezet worden op opvallende thema's.

In de afgelopen jaren zien we dat er een lichte verschuiving is van kort (0-8 dagen) en middellang (8-43 dagen) verzuim naar lang (43-365 dagen), extra lang (365-730) en langer dan twee jaar verzuim. Cijfermatig ziet dat er als volgt uit.

Jaartal	0-8 dgn.	8-43 dgn.	43-365 dgn.	365-730 dgn.	Meer dan 730 dgn.
2015 (t/m augustus)	0,77	0,62	2,63	1,67	0,50
2014	0,72	0,67	2,21	1,65	0,49
2013	0,94	0,74	1,79	1,11	0,85
2014 landelijk ¹	0,90	1,0	2,50		0,90

De gemeente Ede streeft over 2014 naar een verzuimpercentage van 5%. Cijfers van het A&O-fonds laten bij 100.000+ gemeenten over 2014 gemiddeld een verzuim van 5,0 zien. Dit gemiddelde is door de gemeente Ede in 2014 niet gerealiseerd. Ook laat het zich niet aanzien dat dit in 2015 gerealiseerd gaat worden. Hoewel lang verzuim veelal gezien kan worden als niet beïnvloedbaar verzuim, zal samen met de bedrijfsarts onderzocht worden waar beïnvloeding toch mogelijk is. Hiertoe zal in samenwerking met de bedrijfsarts een nadere analyse plaats vinden waarop gerichte acties ingezet kunnen worden om het ziekteverzuim terug te dringen.

Jaartal	Gemiddeld verzuimpercentage
2015 (t/m augustus)	6,2
2014	5,74
2013	4,9
2014 landelijk	5,0

Integriteit is één van de wezenlijke kernwaarden van iedere organisatie. Integriteit staat niet op zichzelf, maar is binnen een organisatie onderdeel van het grotere geheel van leidinggevenden, medewerkers, processen, normen en waarden en cultuur. In 2016 zal een integriteitsprogramma worden opgesteld en uitgevoerd.

Samen met de gemeenteraad wordt eind 2015 bekeken binnen welke kaders het diversiteitsbeleid kan worden geactualiseerd zoals aangegeven in de motie bij de behandeling van de perspectiefnota. In 2016 zal hieraan uitvoering worden gegeven.

Informatievoorziening, informatiebeveiliging en automatisering

In 2015 is een aantal fundamentele besluiten genomen m.b.t. de versterking van de Informatiserings- en Automatiserings- (I&A) organisatie, het management van de I&A organisatie, de aansturing van ICT ontwikkelingen, het applicatieportfolio en de architectuur van de onderliggende ICT infrastructuur.

Eenzijds hebben deze besluiten tot doel het “I&A huis” verder op orde te brengen en de sturing en governance te vergroten. Anderzijds wordt daarmee een beweging ingezet, waardoor een deel van het applicatieportfolio wordt vervangen door meer stabiele en in de markt bewezen producten. Tevens kan hierdoor in 2016/2017 een infrastructuur worden gecreëerd, waardoor de beschikbaarheid en continuïteit (stabiliteit) van de in gebruik zijnde applicaties beter kan worden geborgd.

Het jaar 2016 staat daarmee in het teken van de implementatie van deze belangrijke besluiten. Hierdoor wordt in 2016 een basis gelegd, waarmee Ede in de jaren daarna een veel nadrukkelijker relatie kan leggen tussen programmabegroting en het collegeprogramma en de uit te voeren ICT projecten en de vruchten kan plukken van de nieuwe zich aandienende ICT trends en ontwikkelingen.

Concreet worden in 2016 de volgende belangrijke stappen gezet:

- Verhoging beschikbaarheid en continuïteit applicaties en data door het redundant op twee verschillende locaties inrichten van computerservers.
- Vervanging van software zoals Zarafa, LibreOffice/Office2003 door breed geaccepteerde en ondersteunde software pakketten.
- Verbeteren van de ITIL-processen ¹⁾, waardoor veranderingen beheerst kunnen worden doorgevoerd en incidenten gecontroleerd en snel kunnen worden opgelost.
- Implementatie van een duidelijke sturing op nieuwe ontwikkelingen, door de invoering van een governance model, portfoliomanagement en een projectmanagement methodiek (Prince2).
- Ontwikkelen van beleidskaders en een proces- en informatiearchitectuur, op basis waarvan gefundeerde besluiten kunnen worden genomen en uitgevoerd t.a.v. applicatierationalisatie.
- Het uitnutten van basisregistraties (GBA, BAG, NHR, etc.) en andere landelijke voorzieningen (GVOP, mijnoverheid.nl/berichtenbox, etc.).
- Implementeren van contract- en leveranciersmanagement en licentie-management, hetgeen op termijn een besparing zal opleveren.
- Gebaseerd op de BIG (Baseline Informatiebeveiliging Gemeente), zal het Edese informatiebeveiligingsbeleid vorm worden gegeven en in de loop van 2016/2017 worden geïmplementeerd, waardoor Suwinet en andere audits vanuit bijvoorbeeld de rijksoverheid eenvoudigweg kunnen worden uitgevoerd en glansrijk doorstaan.
- Er zal een modern beleid (mobiele) telefonie, mobiele devices (smartphones, tablets) en BYOD (Bring Your Own Device) worden geformuleerd, op basis waarvan een Europese aanbesteding telefonie zal plaatsvinden, hetgeen moet leiden tot een flexibele en moderne en kosten effectieve oplossing, geïmplementeerd conform de Edes normen voor informatiebeveiliging.
- Er zal een moderne, beveiligde Edese cloud oplossing worden geïmplementeerd hetgeen het, ongeacht het gebruikte device (PC, laptop, tablet, smartphone), delen van bestanden (documenten), etc. mogelijk zal maken.

Financiën

Organisatie financiële functie

In 2014 is de organisatieaanpassing van de dienstverlenende en ondersteunende afdelingen gestart. Doelstelling van dit ontwikkelproces is kwaliteitsverbetering waardoor de processen en producten beter aansluiten bij de veranderde behoefte van samenleving en interne organisatie en modernisering van beleid en instrumentarium. Als gemeenteraad zult u merken dat instrumenten en beleid

¹) ITIL staat voor IT Infrastructure Library; een door de engelse overheid ontwikkelde bibliotheek van “bets practises”.

eenvoudiger, goedkoper en modernier tot stand komen en u nog beter zicht krijgt op het realiseren van uw politiek/bestuurlijke ambities. Het middel waarmee we de integrale bestuurlijke planningsinstrumenten maken is LIAS. Deze begroting is voor het eerst in LIAS gemaakt. In 2016 zal LIAS verder worden doorontwikkeld.

In de nieuwe organisatie is de financiële functie ondergebracht in twee afdelingen: Financiën & Control (de financieel beleidsmatige en controlkant) en Bedrijfsadministratie (de beheersmatige kant). Zoals gezegd: het belangrijkste uitgangspunt bij de herinrichting van de financiële functies is modernisering en kwaliteitsverbetering van mensen, processen, systemen en de ketenrelaties.

Administratieve organisatie

We hebben te maken met een gewijzigde controlestandaard voor accountants. Onze controleaanpak is onder de loep genomen. In de nieuwe controlestandaard zijn de eisen waaraan verbijzonderde controles moeten voldoen, voordat een accountant er op mag steunen fors aangescherpt. Dit betekent dat de accountant, meer dan voorheen, zich een zelfstandig beeld dient te vormen over de juistheid, volledigheid en rechtmatigheid. Bij de inrichting van de nieuwe organisatie is extra aandacht besteed aan het systematisch toetsen of de organisatie de processen uitvoert binnen de kaders van recht- en doelmatigheid waardoor deze nog meer "in control" is. In 2016 zal aan dit aspect, samen met de procesverantwoordelijken, niet alleen vanuit de techniek maar ook vanuit de rolneming extra aandacht worden besteed.

Vennootschapsbelasting

Vanaf 1-1-2016 zijn nieuwe fiscale regels van toepassing. Gemeenten moeten vennootschapsbelasting betalen over ondernemersactiviteiten. In 2016 zullen wij voor het eerst hiermee te maken hebben. De organisatie is hierop qua structuur ingericht en de noodzakelijke deskundigheid is in een verbijzonderde functie inhoud gegeven. Hierdoor zullen wij in staat zijn om de aangifte bij de belastingdienst juist, tijdig en volledig te doen, hebben wij de financiële effecten van de wet in beeld, en kunnen wij tijdig maatregelen treffen in de structuur van de organisatie of in de samenwerking met andere organisaties om de financiële risico's en gevolgen zoveel mogelijk te beperken.

Privacy- en security

In de Perspectiefnota 2016-2019 zijn middelen vrijgemaakt voor de nieuwe taken op het terrein van privacy- en securitybescherming. Wij gaan concreet handen en voeten geven aan het wettelijk verplicht privacybeleid (gegevensbescherming) en securitybeleid (beveiligingsbeleid). Onderdeel hiervan is het aanstellen van een Privacy- en Security Officer, die binnen de afdeling Concerncontrol is ondergebracht.

De Privacy Officer houdt toezicht op en bewaakt de wijze waarop binnen de organisatie zorg gedragen wordt voor de bescherming van persoonsgegevens en de Security Officer op het terrein van beveiligingsbeleid. Hiervoor zal de komende tijd uitwerking gegeven worden aan aspecten als (integraliteit tussen) beleid, governance, werkprocessen, naleving, bewustwording etc. Dit alles gericht op borging hiervan binnen de organisatie.

Speerpunten 2016

Wij gaan LIAS doorontwikkelen zodat de productie- en doorlooptijd van de Integrale Bestuurlijke Planningsinstrumenten verder wordt verkort en sprake is van kostenreductie. Bij de herinrichting van de financiële functie is al rekening gehouden met een kleinere formatie. Daarnaast wordt gelijktijdig aandacht geschonken aan verbetering van de kwaliteit van de inhoud van de IBP instrumenten zodat het zicht op de besturing en realisatie van de politiek bestuurlijke doelen verder wordt verbeterd.

- De laatste fase van risicogestuurde control wordt ingevoerd. Dit betekent dat op basis van risico inschatting gerichte control aandacht wordt gegeven aan bedrijfsprocessen, dossier, projecten, etc. waardoor de organisatie nog beter in control is. Ook voor dit aspect geldt dat al rekening is gehouden met formatiereductie.
- Wij gaan samen met de partners die het aangaan de control versterken op de bedrijfsprocessen van risicovolle externe/verbonden partijen. Hierdoor hebben wij eerder en beter zicht op mogelijke risico's die zich kunnen voordoen in de bedrijfsvoering van deze partijen waarbij de gemeente de financiële, inhoudelijke of anderen effecten ondervindt als een risico zich effectueert. Door eerder en beter zicht te hebben op de risico's kunnen wij eerder bijstuurmaatregelen treffen.
- Wij gaan de kwaliteit van de administraties en systemen verder op orde brengen zodat de organisatie nog efficiënter functioneert en het inzicht voor het management in de stand van zaken

van hun bedrijfsprocessen verder wordt verhoogd waardoor zij nog beter kunnen sturen op het realiseren van de gewenste resultaten.

- De realisatie van de bezuinigingen op de bedrijfsvoering wordt onverkort gehandhaafd en uitgevoerd.

Huisvesting

In het begrotingsjaar 2016 zijn geen wijzigingen te voorzien in de huisvesting voor het gemeentelijk personeel (Het Raadhuis, De Doelen en de Gemeentewerf). Voor de Manenberg lopen de huurverplichtingen vooralsnog door tot 31 december 2017.

4.6 Verbonden partijen

Inleiding

Het publieke belang vraagt van de gemeente het aangaan van samenwerkingsvormen, variërend van contracten tot subsidierelaties. In deze paragraaf wordt ingegaan op de relatie die de gemeente heeft met verschillende verbonden partijen. Een verbonden partij is een privaatrechtelijke- of publiekrechtelijke organisatie, waarmee de gemeente een samenwerkingsverband heeft. Door deze samenwerking is er sprake van een bestuurlijk en/of financieel belang voor de gemeente. In de gemeentelijk financiële verslaglegging vindt geen consolidatie plaats van de verbonden partij.

Kaderstelling

Het kader voor deze paragraaf is vastgelegd in de 'Kadernota Verbonden Partijen', vastgesteld door uw raad op 17 september 2009.

Beleid

Ten aanzien van verbonden partijen zijn er afspraken gemaakt over het verloop van de informatiestromen. Dit om ervoor te zorgen dat uw raad als bestuurder, een goede invulling kan geven aan de rol van budgethouder en toezichthouder.

Ontwikkelingen

De nadruk in deze subparagraaf ligt op de belangrijkste verbonden partijen. Dit zijn de verbonden partijen waar de grootste risico's, zowel financieel als bestuurlijk, worden gelopen.

Permar WS

Vestigingsplaats

Ede.

Doelstelling

Uitvoering geven aan de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW).

Programma

Werk, Inkomen en Scholing (7).

Openbaar belang

- Bieden van aangepaste arbeidsplaatsen binnen en buiten het SW-bedrijf;
- Uitvoeren van werkgelegenheidsprojecten en dagbestedingsprojecten voor arbeidsgehandicapten met een arbeidsmatig karakter;
- Bieden van faciliteiten en diensten gericht op verbetering van de arbeidskansen op de private en publieke markt;
- Plaatsen van personen via begeleid werken, de uitzend- of detachingsformule.

Ontwikkelingen

In de begroting Permar 2016, met een doorkijk naar de volgende jaren, wordt geanticipeerd op een afnemende rijksbijdrage per SW-er.

Een van de maatregelen om die tekorten te beperken, is dat individuele gemeenten kunnen besluiten diensten in het kader van de Participatiewet bij Permar Ws onder te brengen. Hierdoor zal het begrotingsresultaat positief beïnvloed kunnen worden.

	Eind 2015/begin 2016 vindt besluitvorming plaats over de toekomst van Permar Ws. Op dit moment wordt deze besluitvorming in onderlinge afstemming door deelnemende gemeenten voorbereid. Deze besluitvorming kan effect hebben op de gehele structuur en de financiële huishouding van Permar Ws. Doorrekening en verwerking van deze financiële effecten kan leiden tot een aangepaste begroting 2016.	
	De gemeenteraden onderzoeken eventuele verdere samenwerking tussen Permar en IW4. De bevindingen van het onderzoek worden eind 2015 gepresenteerd aan de besturen en RvC van IW4 en Permar.	
Financiële bijdrage	Geschat op € 10.100.000 per jaar.	
Risico	Als gevolg van de invoering van de Participatiewet, wordt het budget voor voorzieningen participatie aan de onderkant van de arbeidsmarkt gebundeld. Wel blijven de bestaande rechten voor de huidige SW-ers gehandhaafd, terwijl de SW-bijdrage in een periode van 6 jaar wordt afgebouwd naar het niveau van het wettelijke minimum loon (WML). De huidige rechten van een deel van de werknemers liggen op circa 130% van het WML.	
	Bovengenoemde ontwikkeling zorgt ervoor dat financiële kaders zwaar onder druk staan. Omdat het weerstandsvermogen van Permar nihil is en de gemeenten ook financieel verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de WSW, zullen eventuele financiële tegenvallers direct ten laste komen van de deelnemende gemeenten.	
	Het realiseren van de veranderopgave is cruciaal. Afhankelijk van het exploitatieresultaat, gecombineerd met het knelpunt rondom bestaande rechten, zal blijken of een aanvullende gemeentelijke bijdrage nodig is.	
Prognose Financieel belang	01/01/2016	31/12/2016
	52%	52%
	Het financiële belang wordt per gemeente berekend naar rato van het aantal gerealiseerde arbeidsjaren Wsw en bedraagt voor Ede circa 52%.	
Bestuurlijk belang	Wethouder Ligtelijn-Bruins is met ingang van augustus 2012 voorzitter van het algemene- en dagelijkse bestuur van Permar.	
Financiële gegevens	01/01/2016	31/12/2016
	Prognose Eigen Vermogen	€ 0
	Prognose Vreemd Vermogen	€ 9.341.000
	Prognose Resultaat 2016	€ -2.347.000

Regio FoodValley

Vestigingsplaats	Ede.
Doelstelling	De regio FoodValley ontwikkelen tot hét agrofoodcentrum van Europa. Dé internationale topregio voor kennis en innovatie op het gebied van gezonde en duurzame voeding.
Programma	Diverse programma's.
Openbaar belang	De Regio FoodValley spant zich in voor elf strategische hoofdoopgaven, die zich richten op het vestigingsklimaat en de leefomgeving van het

Ontwikkelingen	FoodValley-gebied dat acht gemeenten beslaat. De hoofdpogaven zijn uitgewerkt in programma's en projecten in het Uitvoeringsprogramma Regio FoodValley. Een deel van het Uitvoeringsprogramma is opgenomen in het regiocontract met de provincie Gelderland. Daarnaast is er ook een strategische samenwerking met de provincie Utrecht.		
Financiële bijdrage	De samenwerking met partners in de Gouden Driehoek (overheid, ondernemers en onderwijs) wordt verder vorm gekregen. Verder zijn er ontwikkelingen om meer met gebiedsgerichte opgaven te werken.		
Risico	De bijdrage voor 2016 is € 1,78 per inwoner per jaar (bevroren op het niveau van 2013).		
Prognose Financieel belang	01/01/2016 € 191.000	31/12/2016 € 191.000	
Bestuurlijk belang	Het financiële belang per gemeente is gebaseerd op het inwonertal. Voor Ede komt dit neer op 33%. Burgemeester Van der Knaap is voorzitter en Wethouder Vreugdenhil lid van het algemene bestuur.		
Financiële gegevens		01/01/2016	31/12/2016
	Prognose Eigen Vermogen	€ 579.896	€ 579.896
	Prognose Vreemd Vermogen	€ p.m.	€ p.m.
	Prognose Resultaat 2016	€ 0	

ACV – groep

Vestigingsplaats	Ede.
Doelstelling	Afvalinzameling op een maatschappelijk verantwoorde wijze.
Programma	Milieu en Landschap (11).
Openbaar belang	Het gescheiden inzamelen van huishoudelijk afval in stromen, die op een milieuhygiënisch en economisch verantwoorde wijze kunnen worden hergebruikt, of verwerkt tegen voor de burgers zo laag mogelijke tarieven.
Ontwikkelingen	Vanuit de sterke regionale positie op het speelveld worden de regionale groeimogelijkheden nader onderzocht. Bovendien wordt bekeken of door bijvoorbeeld samenwerkingsverbanden, een betere toegang verkregen kan worden tot de verwerkingsmogelijkheden. Naast de focus op de kernactiviteit afvalinzameling, is er grote aandacht voor duurzaamheid (o.a. hergebruik) en maatschappelijk verantwoord ondernemen (samenwerking Permar, Restore, Road2Work e.d.).
Financiële bijdrage	De gemeente betaald voor afgenomen producten conform de afgesloten SLA (serviceniveau overeenkomst met de ACV).
Risico	De risico's voor de gemeente zijn: ▪ Het ingebrachte aandelenkapitaal (€ 2.671.501); ▪ De gemeente heeft de verplichting een eventueel negatief bedrijfsresultaat aan te vullen (ACV Gemeente B.V. artikel 4.1);

	▪ Verplichting tot garantieverstrekking aan derden in verband met verplichtingen ACV Gemeente BV. ten opzichte van die derden; ▪ Beëindiging contract met ACV kan alleen met toestemming van alle aandeelhouders.												
Prognose Financieel belang	<table border="1"> <tr> <td>01/01/2016</td> <td>31/12/2016</td> </tr> <tr> <td>€ 2.671.501</td> <td>€ 2.671.501</td> </tr> </table>	01/01/2016	31/12/2016	€ 2.671.501	€ 2.671.501								
01/01/2016	31/12/2016												
€ 2.671.501	€ 2.671.501												
Bestuurlijk belang	Wethouder Meijer zit als vertegenwoordiger van de gemeente Ede bij de vergadering van aandeelhouders.												
Financiële gegevens	<table border="1"> <tr> <td></td> <td>01/01/2016</td> <td>31/12/2016</td> </tr> <tr> <td>Prognose Eigen Vermogen</td> <td>€ 10.524.000</td> <td>€ 10.353.000</td> </tr> <tr> <td>Prognose Vreemd Vermogen</td> <td>€ 23.886.000</td> <td>€ 22.555.000</td> </tr> <tr> <td>Prognose Resultaat 2016</td> <td>€ 160.000</td> <td></td> </tr> </table>		01/01/2016	31/12/2016	Prognose Eigen Vermogen	€ 10.524.000	€ 10.353.000	Prognose Vreemd Vermogen	€ 23.886.000	€ 22.555.000	Prognose Resultaat 2016	€ 160.000	
	01/01/2016	31/12/2016											
Prognose Eigen Vermogen	€ 10.524.000	€ 10.353.000											
Prognose Vreemd Vermogen	€ 23.886.000	€ 22.555.000											
Prognose Resultaat 2016	€ 160.000												

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)

Vestigingsplaats	Arnhem.												
Doelstelling	Regionale samenwerking op het gebied van veiligheid en volksgezondheid.												
Programma	Veiligheid en Maatschappelijke ondersteuning (1 en 9).												
Openbaar belang	Goede en tijdige brandweezorg. Uitvoering geven aan de Wet Publieke Gezondheid, dit voor zover het aan de gemeente opgedragen taken bevat.												
Ontwikkelingen	▪ De doorontwikkeling repressieve organisatie wordt verder voortgezet; ▪ Gesprekken met gemeenten worden gevoerd over de inzet van de VGGM bij nieuwe taken, als gevolg van decentralisaties.												
Financiële bijdrage	€ 7.570.000 per jaar.												
Risico	Het totale risicobedrag voor de VGGM is berekend op € 1.453.000. Het weerstandsvermogen is voldoende om dit af te dekken.												
Prognose Financieel belang	<table border="1"> <tr> <td>01/01/2016</td> <td>31/12/2016</td> </tr> <tr> <td>€ 7.570.000</td> <td>€ 7.570.000</td> </tr> </table>	01/01/2016	31/12/2016	€ 7.570.000	€ 7.570.000								
01/01/2016	31/12/2016												
€ 7.570.000	€ 7.570.000												
Bestuurlijk belang	16%. In het algemene bestuur van de VGGM (het regionale College), wordt de gemeente Ede vertegenwoordigd door burgemeester Van der Knaap en wethouder Ligtelijn-Bruins (op basis van haar portefeuille Welzijn). In het dagelijkse bestuur is burgemeester Van der Knaap vicevoorzitter.												
Financiële gegevens	<table border="1"> <tr> <td></td> <td>01/01/2016</td> <td>31/12/2016</td> </tr> <tr> <td>Prognose Eigen Vermogen</td> <td>€ 6.422.011</td> <td>€ 6.422.011</td> </tr> <tr> <td>Prognose Vreemd Vermogen</td> <td>€ 40.117.646</td> <td>€ 40.117.646</td> </tr> <tr> <td>Prognose Resultaat 2016</td> <td>€ 0</td> <td></td> </tr> </table>		01/01/2016	31/12/2016	Prognose Eigen Vermogen	€ 6.422.011	€ 6.422.011	Prognose Vreemd Vermogen	€ 40.117.646	€ 40.117.646	Prognose Resultaat 2016	€ 0	
	01/01/2016	31/12/2016											
Prognose Eigen Vermogen	€ 6.422.011	€ 6.422.011											
Prognose Vreemd Vermogen	€ 40.117.646	€ 40.117.646											
Prognose Resultaat 2016	€ 0												

Omgevingsdienst de Vallei (OddV)

Vestigingsplaats	Ede.												
Doelstelling	Uitoefenen van bevoegdheden op grond van onder andere de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Dit betreft o.a. bevoegdheden tot het beslissen op aanvragen om omgevingsvergunningen, het houden van toezicht op en het beslissen over bestuursrechtelijke handhaving van wettelijke voorschriften.												
Programma	Diverse programma's.												
Openbaar belang	Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Onder de belangen van de deelnemers wordt tevens begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de verschillende omgevingsdiensten in Gelderland. De OddV werkt intensief samen met die omgevingsdiensten. Samen vormen zij het 'Gelders Stelsel van omgevingsdiensten'.												
Ontwikkelingen	De gemeenschappelijke regeling betreft een samenwerking van de provincie Gelderland en de volgende gemeenten: Ede, Barneveld, Nijkerk, Wageningen en Scherpenzeel. De GR is opgericht op 30-10-2012, terwijl de OddV van start is gegaan op 1-4-2013. Wet- en regelgeving zijn dynamisch. De OddV zal tijdig inspelen op veranderingen. Accentverschillen per gemeente in prioritering en intensiteit van handhavingsactiviteiten zijn mogelijk. Als gevolg van de privatisering van het bouwtoezicht, als onderdeel/ voorloper van de Omgevingswet, ter vervanging van de Wabo, zal er op een termijn van 3-5 jaar sprake zijn van formatiereductie. Tijdig anticiperen daarop is een noodzakelijk.												
Financiële bijdrage	De OddV is gestart met een inputbegroting. Er is een meerjarenbegroting voor 2013-2016 vastgesteld. De begroting legt in feite een lumpsum voor de eerste vier jaar vast. Vanaf 2016 zal het uitvoeringsprogramma meer op output, product- en dienstenniveau worden ingericht. Jaarlijks wordt de meerjarenbegroting geactualiseerd (en voorzien van een nieuwe jaarschijf), dit op basis van relevante ontwikkelingen. Voor de jaarlijkse bijdragen van de deelnemende partners is een verdeelsleutel vastgelegd. De begroting wordt vastgesteld en geaccordeerd door het algemeen bestuur, met inachtneming van eventuele zienswijzen van de deelnemers.												
Risico	PM.												
Prognose Financieel belang	<table><thead><tr><th></th><th>01/01/2016</th><th>31/12/2016</th></tr></thead><tbody><tr><td></td><td>€ 5.049.874</td><td>€ 5.049.874</td></tr></tbody></table> Het financiële belang per gemeente is gebaseerd op de verhoudingen van hun individuele budgettaire inbreng. Voor Ede komt dit uit op circa 46%.		01/01/2016	31/12/2016		€ 5.049.874	€ 5.049.874						
	01/01/2016	31/12/2016											
	€ 5.049.874	€ 5.049.874											
Bestuurlijk belang	Wethouder Meijer vertegenwoordigt de gemeente Ede in het dagelijkse- en algemene bestuur van de OddV.												
Financiële gegevens	<table><thead><tr><th></th><th>01/01/2016</th><th>31/12/2016</th></tr></thead><tbody><tr><td>Prognose Eigen Vermogen</td><td>€ 440.000</td><td>€ 440.000</td></tr><tr><td>Prognose Vreemd Vermogen</td><td>€ 0</td><td>€ 0</td></tr><tr><td>Prognose Resultaat 2016</td><td>€ 0</td><td></td></tr></tbody></table>		01/01/2016	31/12/2016	Prognose Eigen Vermogen	€ 440.000	€ 440.000	Prognose Vreemd Vermogen	€ 0	€ 0	Prognose Resultaat 2016	€ 0	
	01/01/2016	31/12/2016											
Prognose Eigen Vermogen	€ 440.000	€ 440.000											
Prognose Vreemd Vermogen	€ 0	€ 0											
Prognose Resultaat 2016	€ 0												

Overige verbonden partijen**N.V. Bank Nederlandse Gemeenten**

Vestigingsplaats	Den Haag.		
Doelstelling	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.		
Financiële bijdrage	Geen.		
Risico	Minimaal.		
Prognose Financieel belang	01/01/2016 € 271.050	31/12/2016 € 271.050	
	108.420 aandelen tegen nominaal € 2,50.		
Financiële gegevens		01/01/2014	31/12/2014
	Prognose Eigen Vermogen	€ 3.430 mln.	€ 3.582 mln.
	Prognose Vreemd Vermogen	€ 127.753 mln.	€ 149.923 mln.
	Prognose Resultaat 2016	€ -.	

Regio De Vallei

Vestigingsplaats	Ede.		
Doelstelling	Samenwerking tussen vijf gemeenten, die zich momenteel vooral nog richt op afvalverwerking. Het merendeel van de onderwerpen is inmiddels overgegaan naar de nieuw opgerichte Regio FoodValley.		
Financiële bijdrage	De financiële bijdrage voor 2016 bedraagt € 18.000 per jaar.		
Risico	Minimaal.		
Prognose Financieel belang	01/01/2016 € 234.000	31/12/2016 € 217.000	
Financiële gegevens		01/01/2016	31/12/2016
	Prognose Eigen Vermogen	€ 535.631	€ 495.631
	Prognose Vreemd Vermogen	€ p.m.	€ p.m.
	Prognose Resultaat 2016	€ - 40.000	

Stichting Parkeren Ede Centrum

Vestigingsplaats	Ede.		
Doelstelling	Het bewaken van het kwaliteitsniveau van het aandachtsgebied 'Parkeren' in de gemeente Ede. Hierover tevens adviseren en communiceren met belanghebbenden.		
Financiële bijdrage	De financiële bijdrage bedraagt € 2.900 per jaar.		
Risico	Minimaal.		
Prognose Financieel	01/01/2016	31/12/2016	

belang	€ 16.150	€ 19.000
Financiële gegevens		
	01/01/2016	31/12/2016
Prognose Eigen Vermogen	€ 32.300	€ 38.000
Prognose Vreemd Vermogen	€ 0	€ 0
Prognose Resultaat 2016	€ 5.700	

4.7 Grondbeleid

Inleiding

De gemeente Ede beschikt op basis van een actief aankoopbeleid in het verleden over een ruime hoeveelheid bouwgrond voor bedrijven en woningen. De aandacht is erop gericht deze bouwgrond op de markt te brengen zodanig dat ontwikkelingen daarop bijdragen aan de huidige maar ook aan de toekomstige behoefte van de consumenten. De gemeente is terughoudend met het verwerven van nieuwe grondposities.

Kaderstelling

De gemeente Ede oefent een actieve rol uit bij de ontwikkeling van bouwgrond. Het onderliggende beleid wordt elke vier jaar opnieuw vastgelegd. Op 30 juni 2011 is de Nota Grondbeleid door uw raad vastgesteld. In 2015 zal u een nieuwe nota Grondbeleid worden aangeboden. De financiële vertaling van het uitvoeringsprogramma wordt jaarlijks vastgelegd in het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties. De uitgangspunten voor de actualisaties van de projectbegrotingen worden vooraf aan u voorgelegd.

Beleid

Grondbeleid is ondersteunend aan de beleidsvelden Economie en Wonen. Dit jaar zal de Woonvisie worden vastgesteld met een groter accent op de kwalitatieve behoefte.

De manier waarop dit beleid wordt ondersteund wordt vastgelegd in de nieuwe Nota Grondbeleid welke ook in 2015 zal verschijnen.

Ontwikkelingen

MPG Lite 2015

Het MPG 2015 geeft de actualisatie van de planresultaten aan per 1 januari 2015. Deze vormt de basis voor de bepaling van de gevolgen van de grondexploitaties voor de gemeentelijke (programma)begroting. In het MPG lite 2015 (bijlage bij de programmabegroting 2016 - 2019) wordt geïventariseerd welke ontwikkelingen aanleiding geven om de verwachtingen uit het MPG 2015 bij te stellen.

Marktontwikkelingen

We zien een positieve ontwikkeling in de woningmarkt. Het aantal verkopen neemt toe en de duur dat woningen te koop staan neemt af. Ook de verkoopprijzen van bestaande woningen zijn ten opzichte van een jaar geleden met bijna 5% gestegen.

Tenslotte zijn de indicatoren voor de ontwikkeling van de markt voor bedrijfsterreinen gunstig.

Bij het MPG 2015 is nog uitgegaan van het in ontwikkeling nemen van de realisatie van 316 woningen op door de gemeente te leveren bouwgrond. Nu wordt verwacht dat dit er ca. 100 minder zullen zijn. De tegenvallende productie wordt voornamelijk veroorzaakt door fasering van de projecten in de Veluwe Poort.

De verkoop van de bedrijfskavels loopt boven verwachting. De verwachting is dat dit jaar 5,5 ha. bedrijfsgrond wordt uitgegeven. Met name de verkoop van bedrijfskavels op de bedrijfsterreinen A12 verloopt voorspoedig. Voor de ontwikkeling van een mestverwerkingsbedrijf is een koopovereenkomst gesloten, levering vindt echter pas plaats nadat de bestemming is aangepast.

Overige ontwikkelingen

Vanaf 2016 zal de gemeente Vennootschapsbelastingplichtig worden voor de ondernemersactiviteiten die ze voert. Het is nog onduidelijk of de grondexploitaties gekwalificeerd worden als ondernemersactiviteit. Mocht dit het geval zijn, zullen alle gronden binnen de portefeuille worden gewaardeerd in een openingsbalans. Over ontwikkelingen die positief zijn ten opzichte van de

openingsbalans moet Vennootschapsbelasting worden afgedragen. Het financiële effect hiervan is nog onduidelijk.

Daarnaast worden mogelijk per 2016 de regels voor de waardering van gronden, vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording aangepast. Voor Ede zal dit met name gevolgen hebben voor de toerekening van de kosten voor bovenwijkse activiteiten. In het meerjarenperspectief Grondexploitaties 2016 zullen de gevolgen van veranderende regelgeving worden opgenomen en worden indien nodig voorstellen gedaan over aanpassingen in de grondexploitaties.

Resultaten plannen

De autonome planontwikkelingen hebben een beperkt effect op toekomstige resultaten. In de diverse plannen is gekeken of er mogelijkheden zijn de grondexploitaties te optimaliseren. Dit heeft ertoe geleid dat voor € 1,6 miljoen aan optimalisaties is toegerekend aan de grondexploitaties. De autonome ontwikkelingen en optimalisatie tezamen hebben een positief effect van € 0,9 miljoen.

Voorziening Negatieve Plannen

Voor negatieve plannen dient een voorziening te worden aangehouden gelijk aan de verwachting van het tekort. De verwachting is dat de behoefte aan een Voorziening voor de Negatieve Plannen op basis van deze actualisatie ten opzichte van het MPG 2015 nagenoeg gelijk blijft op een niveau van € 58,2 miljoen.

Bedrijfsreserve Grondzaken

De gemeente dient een reserve aan te houden om voldoende weerstand te hebben tegen het optreden van risico's. Onderdeel hiervan is de bedrijfsreserve Grondbedrijf. De bedrijfsreserve bevat per 1 januari 2015 € 1,4 miljoen. In onderstaande tabel is aangegeven wat, met de wetenschap van nu, in de komende jaren het resultaat van de grondbedrijfsactiviteiten is. De resultaten zullen worden verrekend met de bedrijfsreserve.

Ontwikkeling bedrijfsreserve	bedragen x €1.000				
	2015	2016	2017	2018	2019
Stand 1 januari	1.411	172	914	3.519	2.835
Afsluiting plannen per 31.12	140	1.426	3.289	-	-
Verspreide en erfpachtgronden	-110	-110	-110	-110	-110
Vaste afdrachten	-584	-574	-574	-574	-574
Overige ontwikkelingen	-585				
Mutatie Voorziening Negatieve Plannen	-100				
Stand 31 december	172	914	3.519	2.835	2.151

In 2015 wordt verwacht dat de bedrijfsreserve zal dalen tot ca. € 0,2 miljoen. De jaren daarna kan door winstnemingen de reserve weer oplopen tot € 2 à € 3 miljoen.

Risico's

Bij de huidige markt is de inschatting van wanneer plannen tot uitvoering komen en welke grondopbrengsten kunnen worden behaald onzeker. Daarnaast kent elk plan zijn eigen onzekerheden. Voor zover de risico's te beïnvloeden zijn wordt nauwlettend op het voorkomen van risico's gestuurd.

Bij het opstellen van het MPG lite zijn de risico's opnieuw tegen het licht gehouden. Dit heeft geleid tot bijstellingen van de projectrisico's. De conjuncturele risico's zijn niet bijgesteld omdat hier op dit moment geen aanleiding voor is. Op dit moment zien we een afname van de projectrisico's (€ 2,0 miljoen) en als gevolg van optimalisatie in de plannen een toename de kansen (€ 0,5 miljoen). Bovenstaande zorgt voor een verbetering van het risicoprofiel met € 2,5 miljoen.

Bij de bepaling van risico's van grondexploitaties wordt onderscheid gemaakt tussen positieve en negatieve plannen. Dekking voor de risico's van positieve plannen wordt gevonden in de meerjarige winstverwachting van deze plannen. Voor de risico's, die zich binnen de negatieve plannen voordoen, is weerstandscapaciteit nodig. Deze wordt allereerst gevonden binnen de bedrijfsreserve grondzaken en daarna binnen de reserves van de algemene dienst. De benodigde weerstandscapaciteit voor

negatieve plannen bedraagt € 13,3 miljoen. Voor het bepalen van de weerstandscapaciteit wordt verwezen naar de risicoparagraaf in deze programmabegroting.

4.8 Grote projecten

Inleiding

Het project Veluwe Poort heeft tot doel de integrale herontwikkeling van het oostelijke deel van Ede door middel van ontwikkeling van de Kazerneterreinen, het voormalige ENKA-terrein en de Kop van de Parkweg. In genoemde gebieden wordt nieuwbouw (wonen en kantoren) gepleegd, wordt een aantal bestaande monumentale complexen herbestemd en wordt het World Food Center (WFC) ontwikkeld. Het plan zal ongeveer 3.000 woningen en ca. 200.000 m² bvo commercieel en maatschappelijk vastgoed realiseren. De herontwikkeling vindt in samenhang met een aantal grootschalige infrastructurele ingrepen plaats: een nieuwe oostelijke randweg (de Parklaan) tussen de A12 en de N224 en een totale herstructurering in de spoorzone en van de stationsomgeving (nieuwe noord-zuid verbindingen, P&R voorziening, nieuw busstation, gebouwde fietsenstalling). Door de onderlinge verwevenheid is in 2015 besloten om de ontwikkeling van het WFC onderdeel uit te laten maken van het project Veluwe Poort.

Interne beheersing

De projectorganisatie Veluwe Poort wordt aangestuurd door een projectdirecteur. Stuurbeslissingen van importantie worden genomen door de Stuurgroep Veluwe Poort op aangeven van (o.m.) het projectleidersoverleg Veluwe Poort. De sturing van het project is geclusterd in projectactiviteiten: 1. overall projectmanagement, 2. infrastructuurprojecten (Parklaan en Spoorzone), 3. gebiedsontwikkeling door derden (Enkaterrein), 4. gebiedsontwikkeling door gemeente (o.a. Kazerneterreinen) en 5. ontwikkeling WFC.

Eind 2016 zijn de laatste cruciale strategische mijlpalen voor de OV-knoop en WFC gepland. Dan is naar verwachting opdracht verleend voor de OV-knoop en is voor WFC het bestemmingsplan (incl. MER en BKP) in werking getreden. Op dat moment zijn vrijwel alle projecten van Veluwe Poort in voorbereiding of in realisatie. Overstijgende strategische besluitvorming en kredietaanvragen zijn dan niet meer nodig. De noodzaak van een afzonderlijk projectbureau is op dat moment verdwenen en alle afzonderlijke deelprojecten kunnen naar hun eigen projectmanagement toe.

Wel is er tot circa 2018 een sterke sturing nodig door een programmamanager. Er is nog steeds een fysieke en bouwlogistieke samenhang. Daarnaast dient ook de business case bewaakt te worden en dient het merk Veluwe Poort inhoud te worden gegeven. Voor partners van Spoorzone (I&M, Prorail, NS, Provincie), Enka (Grondbank) en WFC (Green) is naast de projectmanagers een sterk aanspreekpunt nodig die zowel service als tegenwicht kan geven.

Deelprojecten

Parklaan

Doel

Realisatie van een nieuwe oostelijke ontsluiting van Ede.

Stand van zaken

In 2011 heeft de Raad het Functioneel Ontwerp Parklaan vastgesteld, vervolgens in 2012 het bestemmingsplan Parklaan. Met de verwachting van het verkrijgen van een onherroepelijk bestemmingsplan na de Raad van State procedure, is in 2013 door de Raad een krediet beschikbaar gesteld om de Mauritskazerne en het Enkaterrein te ontsluiten.

De Raad van State procedure heeft een lange doorlooptijd gehad en leidde in april 2014 uiteindelijk tot vernietiging van het bestemmingsplan Parklaan. In de zomer van 2014 is gestart met het opstellen van een nieuw bestemmingsplan en MER Parklaan. In november 2015 zal de Raad dit nieuwe bestemmingsplan kunnen vaststellen. Eind 2015 zal Rijkswaterstaat ook starten met de bouw van de onderdoorgang onder de A12.

Mijlpalen 2016

De verwachting is dat er in het eerste semester van 2016 wederom een Raad van State procedure gevolgd zal worden. Na verkrijging van een onherroepelijk bestemmingsplan, medio 2016, kan worden gestart met de realisatie van de ontsluiting van de Mauritskazerne en het Enka terrein. Het verwerven van gronden ten behoeve van de realisatie van de Parklaan blijft een continu proces dat ook in 2016 doorloopt. Eind 2016 zal de onderdoorgang onder de A12 door Rijkswaterstaat worden opgeleverd.

Businesscase

(nominale bedragen x € 1 miljoen)

Investing	€	Dekking	€
Reeds gerealiseerd (boekwaarde)	6,3	Provincie Gelderland (GSO-4)	6,5
Nog te maken kosten	55,7	Provincie Gelderland (NSL)	0,6
		Bijdrage algemene dienst gemeente Ede	2,8
		Bijdragen derden t.b.v. realisatie	2,1
		Poortwachter	
		Bijdragen bovenwijks	50,4
		Rentevergoeding	0,9
Totaal	62,0		63,3
Resultaat (nominaal)	1,3		

Risico's:

- Reguliere ramingsrisico's investeringswerken
- Fasering (kosten voor de baten uit) en feitelijke bedragen van dekkingsbronnen onzeker, zowel particulier als gemeentelijk
- Raad van State vernietigt het nieuwe bestemmingsplan Parklaan waardoor verdere vertraging wordt opgelopen
- Bezwaren tegen omgevingsvergunning onderdoorgang A12 kunnen leiden tot latere realisatie en financiële claim

Spoorzone

Doel

Totale herstructurering van het station Ede-Wageningen en de directe omgeving.

Kanttekening

Voor het project Spoorzone is een gemeenschappelijke projectorganisatie ingericht met medewerkers van de gemeente Ede, NS en ProRail. De gemeentelijke inbreng verloopt primair via het projectbureau Veluwe Poort.

Stand van zaken

In 2012 heeft de Raad de Keuzenota Spoorzone vastgesteld. Door de wens om het Programma Hoogfrequent Spoor (PHS) in het project Spoorzone in te passen, is vertraging ontstaan in de planning van het project. Omdat PHS geen invloed had op de te verrichten werkzaamheden in de westelijke Spoorzone, is besloten dit deel van het project af te splitsen en in uitvoering te nemen. Hiervoor heeft de Raad in november 2013 het bestemmingsplan en de kredietaanvraag westelijke Spoorzone vastgesteld.

Om te kunnen starten met de realisatie van de westelijke Spoorzone zijn in 2014 een realisatieovereenkomst met ProRail ondertekend en is het Soma terrein door de gemeente verworven. Eind 2015 is het bouwrijp maken van de westelijke Spoorzone afgerond en is de aannemer, aanbesteed via ProRail, gestart met het realiseren van beide onderdoorgangen onder het spoor.

Eind 2015 is het Voorlopig Ontwerp (VO) OV-knoop Spoorzone (inclusief oost en PHS) gereed. Vooruitlopend op de grootschalige werkzaamheden in de nabije omgeving van het station Ede-Wageningen is in 2015 een tijdelijke P&R voorziening op de Mauritskazerne gerealiseerd. Daarnaast is de halteplaats van de Valleilijn verplaatst van zuid- naar de noordzijde van het station. Voor beide werkzaamheden heeft de Raad in mei 2015 een krediet beschikbaar gesteld.

Mijlpalen 2016

Na vaststelling van het VO OV-knoop Spoorzone zal 2016 voor dit onderdeel van het project Spoorzone volledig in het teken staan van het komen tot een uitvoeringsbesluit OV-knoop Spoorzone (inclusief oost en PHS). Dit besluit van het Bestuurlijk Overleg Spoorzone zal onder andere worden gebaseerd op de volgende producten:

- Bestemmingsplan OV-knoop
- Kredietaanvraag OV-knoop
- Realisatieovereenkomst OV-knoop
- Projectovereenkomst OV-knoop (beheer, onderhoud)

In de westelijke Spoorzone zullen in het najaar van 2016 de onderdoorgangen door de aannemer worden opgeleverd. In de loop van 2016 zal ook worden gestart met de inrichting van de openbare ruimte rondom de onderdoorgangen.

Businesscase

(nominale bedragen x € 1 miljoen)

Investering	€	Dekking	€
Reeds gerealiseerd (boekwaarde)	13,8	Ministerie I&M	42,5
Nog te maken kosten	99,8	Provincie Gelderland	30,0
		Gemeente Ede (reserve)	10,0
		Provincie Gelderland (GSO-4 gelden)	5,0
		Overige bijdragen	6,8
		Bijdragen bovenwijks	15,2
		Rentevergoeding	4,8
Totaal	113,6		114,3
Resultaat (nominaal)	0,7		

Risico's

- Reguliere ramingsrisico's investeringswerken
- Realisatie feitelijke bedragen van gemeentelijke dekkingsbronnen onzeker
- Resultaat ontwerpproces ten opzichte van beschikbaar budget

Kazerneterreinen

Doel

Locatieontwikkeling ten oosten van de bestaande stad Ede op de voormalige kazerneterreinen.

Stand van zaken

In 2011 heeft de Raad het Ontwikkelingsplan Kazerneterreinen vastgesteld. Op basis van dit Ontwikkelingsplan, zijn een globaal bestemmingsplan en beeldkwaliteitsplan Kazerneterreinen opgesteld. Beide producten zijn in april 2013 door de Raad vastgesteld. In 2014 zijn de eerste koopovereenkomsten voor woningbouw op Maurits noord met projectontwikkelaars ondertekend, in 2015 gevolgd door overeenkomsten met particulieren voor de bouw op vrije kavels op de Elias Beeckmankazerne. Eind 2015 is het overgrote deel van de woningen, behorend tot de 1^e fase woningbouw op de kazerneterreinen, opgeleverd.

In 2015 is ook gestart met de 2^e fase woningbouw op de kazerneterreinen. Met de geselecteerde partijen worden naar verwachting voor eind 2015 koopovereenkomsten gesloten. Begin 2016 zijn de bouwrijp werkzaamheden op de locaties, behorend tot deze 2^e fase, afgerond.

De verkoop van het eerste monumentale pand heeft in 2014 plaatsgevonden. Ten behoeve van het Akoesticum is de Frisokazerne aan de afdeling Vastgoed van de gemeente Ede geleverd. In 2015 zijn voor het Beeckmancomplex, een H-gebouw (Maurits noord) en de zgn. Stallen (Maurits noord) koopovereenkomsten gesloten met projectontwikkelaars. Van de provincie Gelderland is in 2014 een subsidie, een regionale investeringsimpuls, ontvangen om de renovatie van de Mauritskazerne te bekostigen. De renovatie is uiterlijk 31 december 2015 afgerond.

Mijlpalen 2016

Na ondertekening van de koopovereenkomsten, kan in 2016 worden gestart met de bouw op de locaties 2^e fase woningbouw kazerneterreinen. In 2016 zal uitgifte van de 3^e fase woningbouw plaatsvinden en gestart worden met het bouwrijp maken van deze locaties.

In 2016 zullen de projectontwikkelaars starten met de herontwikkeling van de aangekochte monumentale panden. Voor het Beeckmancomplex zal hiervoor door de gemeente een specifiek bestemmingsplan opgesteld dienen te worden. Komend jaar wordt verwacht dat het monument Bergansius en gebouw 3, beide op Maurits noord, worden verkocht.

Businesscase

(nominale bedragen x € 1 miljoen)

Investering	€	Dekking	€
Reeds gerealiseerd (boekwaarde)	85,1	Reeds gerealiseerd (boekwaarde)	10,0
Nog te maken kosten	81,8	Nog te realiseren opbrengsten	145,2
Totaal	166,9		155,2
Resultaat (Netto Contante Waarde)	-18,6*		

* = opgenomen in voorziening negatieve plannen

Risico's

- Relatief veel dure woningen
- Afzetbaarheid appartementen in huidige markt wat onzeker
- Sobere raming kosten bouw- en woonrijp maken

World Food Center

Doel

Ontwikkeling van een WFC Experience Center en WFC Campus op de Maurits zuid kazerne.

Stand van zaken

De Raad heeft in december 2014, op basis van het haalbaarheidsonderzoek, een positief besluit genomen over het vervolgtraject van het WFC en, onder voorwaarden, een bedrag van € 5 miljoen beschikbaar gesteld als bijdrage in de realisatie van het WFC Experience Center. Op dit moment hebben 18 bedrijven hun verbondenheid uitgesproken met de realisatie van het WFC Experience Center. Multinationals, coöperaties, familiebedrijven en innovators uit verschillende branches gaan deelnemen aan de ontwerpfase. De gemeente Ede heeft een grond- en samenwerkingsovereenkomst afgesloten met WFC Development. Dit is de partij die het WFC Experience Center en de WFC Campus gaat ontwikkelen.

Mijlpalen 2016

Ten aanzien van het WFC Experience Center zal in samenspraak met alle deelnemende bedrijven een ontwerpprogramma worden opgesteld. Als financieel kader zullen businesscases, totaal en per deelnemer, worden opgesteld. Met de provincie Gelderland en Ministerie(s) zullen afspraken worden gemaakt over benodigde publieke bijdragen en subsidies. Ook zal in 2016 worden gestart met het zgn. "rode loper" concept voor het WFC.

Voor de WFC Campus zal in 2016 een acquisitie- en ontwikkelstrategie worden bepaald. Er zal een stedenbouwkundig ontwerp worden opgesteld en een bestemmingsplan en MER WFC Campus in procedure worden gebracht. Daarnaast zullen de Frisokazerne, de Mauritskazerne en het ketelhuis worden verkocht aan WFC Development (Green).

Vorbereidingskrediet

In totaal is er door de Raad en Provincie Gelderland € 1,5 miljoen voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. Tot medio 2015 is circa € 0,7 miljoen van dit budget besteed. In de afgesloten grond- en samenwerkingsovereenkomst is bepaald dat de gemeente vanuit het restantbudget € 0,5 miljoen bijdraagt aan de ontwikkelingskosten van het WFC Experience Center.

Risico's

- Complexe planvorming
- De afzetmarkt voor campusontwikkeling

Overige deelprojecten

Mijlpalen 2016

Op het Enkaterrein wordt in de zomer van 2016 de renovatie van de Westhal afgerond en kan de Fietser worden geopend. Voor een goede verkeersafwikkeling van de Fietser wordt in 2016 de Akulaan gerealiseerd, een ontsluitingsweg naar de Klinkenberger- en Bennekomseweg. Het bestemmingsplan Akulaan en omgeving dat ook woningbouw en voorzieningen mogelijk maakt tussen het station en de Westhal wordt in 2016 door de Raad vastgesteld.

Na afronding in 2015 van de juridische procedure tegen de oorspronkelijke projectontwikkelaar, zal in 2016 binnen het project Kop van de Parkweg op basis van een hernieuwde ontwikkelstrategie worden gestart met de bouw van het eerste deelgebied.

Herstructurering sociaal domein

Doel/Kader	Herstructureren van het sociaal domein en het inbedden van de gedecentraliseerde taken (AWBZ, Jeugdzorg en Participatiewet).
Tijdspanne	Het programma herstructurering sociaal domein loopt tot en met 2015. Omdat de effecten van de implementatie ook in 2016 nog volop aanwezig zal zijn, zal er in 2016 sprake zijn van een afbouw van de programmaorganisatie. Over 2016 wordt de voortgang van de decentralisaties in deze paragraaf weergegeven.
Coördinerend wethouder	G. Ligtelijn.
Ambtelijk opdrachtgever	S. Visser (concerndirecteur).
Raadsbesluit	Op 6 februari 2014 zijn de beleidsnota's voor de decentralisaties in het sociaal domein vastgesteld. Het betreft de paraplunota 'Het is mensenwerk', de beleidsnota's voor de AWBZ en de participatiewet en voor jeugdzorg de lokale en de regionale beleidsnota en het Transitiearrangement voor de jeugdzorg. Daarnaast zijn per decentralisatie beleidsplannen en verordeningen vastgesteld en zal ten aanzien van het beleid op de nulde lijn in de tweede helft van 2015 aanvullende besluitvorming plaats vinden.
Aanvullende besluitvorming	
Programma	De effecten van de herstructurering betreffen meerdere begrotingsprogramma's namelijk: Educatie en Jeugd, Werk en Inkomen en Maatschappelijke Ondersteuning.

Financieel beeld:

Het meerjarig beeld van de middelen voor de decentralisaties is gepresenteerd in de meicirculaire 2015. Deze middelen zijn verwerkt in de begroting op de betreffende inhoudelijke programma's (educatie en jeugd; werk, inkomen en scholing; maatschappelijke ondersteuning). In de onderstaande tabel is dit in een tabel weergegeven.

Decentralisaties Ede (bedrag in € x 1 miljoen)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Wmo nieuwe taken - Lokaal	15,0	13,8	13,0	12,5	12,3	12,4
Wmo Beschermd wonen - centrumgemeenten	16,9	17,0	17,8	18,3	18,8	18,8
Jeugd	27,6	26,1	24,3	24,4	24,4	24,4
Re-integratie	2,2	2,2	2,3	2,4	2,6	2,7
Wsw	11,0	10,1	9,3	8,6	8,0	7,4
Totaal SD	72,7	69,2	66,7	66,2	66,1	65,7

Meerjarig daalt het budget voor Jeugd, Wsw en de nieuwe-Wmo-taken-Lokaal, met ruim € 9 miljoen. Deze ombuiging komt voort uit door het Rijk opgelegde kortingen maar betreft ook verdeeffecten doordat middelen tussen gemeenten op basis van objectieve verdeelmaatstaven worden toegekend.

De opgave

Voor de komende periode liggen de accenten op de implementatie van de uitvoering (inclusief evaluatie) en de sturing op het veranderend sociaal domein. Zowel transformatie van zorgondersteuning, inkoop en monitoring als verbinden met informele ondersteuning en algemene voorzieningen.

Programmamakosten

De effecten van de implementatie van de decentralisaties zullen ook in 2016 nog volop aanwezig zijn. Enkele voorbeelden hiervan zijn: monitoring nieuwe taken, verbinding met bestaande taken, aanjagen transformatie, opstarten bestuurlijk aanbestedingsproces. Voorzien wordt dat dit veel van de ambtelijke organisatie zal vragen. Voorgesteld wordt voor 2016 te werken met een afbouw van de programmaorganisatie en hiervoor € 0,3 miljoen beschikbaar te stellen.

Mijlpalen

1. Evaluatie uitvoering, tweede kwartaal 2016
2. Definitief format voor kwartaalrapportages t.b.v. monitoring en sturing, eerste kwartaal 2016
3. Doorontwikkeling Bestuurlijk Aanbesteden, tussentijdse rapportages aan college en aan raad (ter informatie) in juni en oktober 2016
4. Lopende programmataken worden structureel belegd, 2016.

Voortgang

In 2015 is voortvarend gestart met de uitvoering van de nieuwe gedecentraliseerde taken. Dit is een omvangrijke klus met ingrijpende gevolgen voor de werkwijze van professionals in de zorg en de bedrijfsvoering. Van aanbieders en professionals wordt een fundamenteel andere werkwijze en cliëntbenadering gevraagd. De aanpassing in de bedrijfsvoering vereist snelle adequate stappen. Die zijn de aanbieders en de gemeentelijke organisatie aan het zetten. De voor de zomer 2015 gestarte taskforce is daarin leidend en leidt tot resultaten. De transformatie van de werkwijze binnen de zorg zit minder in het systeem en meer in de mensen, de werkstijl en cultuur. Ook hiermee zijn we in 2015 goed gestart door bijvoorbeeld: de regisseursfunctie bij de toegang/sociaal teams, eenzelfde format voor aanbieders en gemeente bij de brede uitvraag, het appèl op eigen kracht, het bieden van maatwerk, één gezin één plan, de hoorcolleges voor professionals over het omgaan met privacy. De transformatie is niet af en blijft de komende jaren nog een speerpunt.

Overige thema's waarbinnen in 2016 concrete en vergevorderde stappen gezet zullen worden zijn ondermeer monitoring/sturing, toegang, contractering op basis van het principe van bestuurlijk aanbesteden (waaronder ondersteuningsarrangementen) en technologische vernieuwingen.

Top 3: risico's

Risico	Gevolg	Beheersmaatregel
Meer zorg-uitgaven dan zorg-budget.	Wachlijsten of budgetoverschrijding	Tussentijds volgen van productie en bijsturen; Flexibiliteit in contracten; Sturing aan de poort; Verstevinging nuldelijk; Inzetten op urgentie; Adequate ICT-ondersteuning t.b.v. rapportage en monitoring.
Lagere inkomsten vanuit Rijk door herijking verdeelmodellen	Minder middelen voor zorg beschikbaar.	Lobby aan de voorkant van het proces om nadelige effecten te beperken; Sturing aan de poort; Verstevinging nuldelijk; Inzetten op urgentie.

Risico-regelreflex als respons op incidenten.	Verlamming van innovatiekracht.	Gedragslijn is ongeschreven regel, waarmee voorkomen wordt, dat wordt gevraagd om zware regelgeving ten behoeve van bijvoorbeeld preventie.

5. Bijlagen

5.1 Bijlage 1A - Overzicht meerjarenperspectief

Omschrijving	bedragen x € 1.000				
	2015	2016	2017	2018	2019
Perspectiefnota 2016 - 2019	3.085 N	6.326 N	3.450 N	1.552 N	1.369 V
Mutatie memo meircirculaire 2015	400 N	3.100 V	1.800 V	600 V	50 N
Subtotaal perspectiefnota	3.485 N	3.226 N	1.650 N	952 N	1.319 V
<i>Amendementen perspectiefnota:</i>					
01 Amendement parkeren		120 N	120 N	120 N	120 N
voorstel tot dekking bij begroting		120 V	120 V	120 V	120 V
03 Amendement hondenbelasting		600 N	600 N	600 N	600 N
06 Amendement vrijwilligersorganisatie		40 N	34 N		
Exposeum bijdrage één jaar eerder stoppen				74 V	
11 Amendement Muziekeducatie		200 N	200 N	200 N	500 N
minder benodigde frictiekosten			1.000 V	1.000 V	
12 Amendement lastenverlichting		600 N	900 N		
Subtotaal amendementen	N	1.440 N	734 N	274 V	1.100 N
Subtotaal perspectiefnota na amendementen	3.485 N	4.666 N	2.384 N	678 N	219 V
<i>Aanvullende voorstellen/besluiten amendementen:</i>					
01 Amendement parkeren		120 N	120 N	120 N	120 N
03 Amendement hondenbelasting		100 V	100 V	100 V	100 V
05 Amendement leerlingenvervoer		44 N	44 N	44 N	44 N
Exposeum bijdrage één jaar eerder stoppen				176 V	
11 Amendement Muziekeducatie		200 V	200 V	200 V	500 V
minder benodigde frictiekosten			1.000 N	1.000 N	
12 Amendement lastenverlichting		150 N	150 V		
Subtotaal wijziging amendementen	N	14 N	714 N	688 N	436 V
Totaal perspectiefnota na amendementen	3.485 N	4.680 N	3.098 N	1.366 N	655 V
Actualisatie					
Vluchtelingenopvang	30 N	50 N			
Wegen	pm				
Openbare verlichting		500 V	500 V	500 V	500 V
Snippergroen	100 N				
Riolering	pm				
Verkeersveiligheid	120 V	10 N	10 N	10 N	10 N
Incidentele verkopen	125 V				
Gemeentelijke vastgoedexploitatie	2.900 N	590 V	410 V	210 V	150 V
Onderhoud gemeentelijk vastgoed	425 V	425 N			
Onderwijsachterstanden - rijksdoeluitkering		980 V			
Onderwijsachterstanden - VVE		980 N			
Jeugdzorg	pm				
Zwembad De Peppel	pm				
Exposeum	500 V				
Cultura	100 V	100 V	100 V	100 V	100 V
Algemene inkomensvoorzieningen	600 V				
Aanvullend inkomen	300 V				
Sociale werkvoorziening		1.200 N			
Dekking uit stelpost decentralisaties		1.200 V			
Coördinatie sociaal team		290 N			
Dekking uit stelpost decentralisaties		290 V			
Programmaorganisatie herstructurering sociaal domein		300 N			
Dekking uit stelpost decentralisaties		300 V			
Waardering mantelzorg	pm				
Hulp bij het huishouden	pm				
Hulp bij het huishouden - toeslag	pm				
Begeleiding	pm				
Beschermd wonen	pm				
Hulpmiddelen en woonvoorzieningen	250 V				
Maatschappelijke opvang	pm				
Scouting		20 N			
Sociaal maatschappelijk vastgoed		300 V	300 V	300 V	300 V

Omschrijving	2015	2016	2017	2018	2019
Inkomsten omgevingsvergunningen	495 V	805 N	405 N	405 N	405 N
Biomassa	193 N				
Duurzaamheid	230 V	140 N	90 N		
Knelpunten ambtelijke capaciteit		150 N			
Stelpost onderuitputting	1.250 N				
Dividend ACV (incl. effect VPB)	225 N	225 N	225 N	225 N	225 N
Accountantscontrole	40 N	40 N	40 N	40 N	40 N
Leeftijdsarrangement	1.290 V				
Financiering	430 N				
Onroerende zaakbelasting	175 V	114 V	114 V	114 V	114 V
Implementatie BAG-WOZ	20 N	60 N	50 N	25 N	20 N
Subtotaal actualisatie	1.073 N	321 N	604 V	519 V	464 V
Algemene uitkering					
Accres	800 V	500 V	500 V	500 V	500 V
Taakmutaties:					
Taakmutatie Jeugdwerkloosheid	100 V	100 V			
Reserveren taakmutatie Jeugdwerkloosheid	100 N	100 N			
Taakmutatie BRZO		76 N	66 N	66 N	66 N
Reserveren taakmutatie BRZO		76 V	66 V	66 V	66 V
Taakmutatie vrijlating lijfrenteopbouw	16 V	28 V	36 V	43 V	50 V
Reserveren taakmutatie vrijlating lijfrenteopbouw	16 N	28 N	36 N	43 N	50 N
Taakmutatie taaleis Participatiewet		11 V	22 V	22 V	22 V
Reserveren taakmutatie taaleis Participatiewet		11 N	22 N	22 N	22 N
Taakmutatie bommenregeling	70 V				
Reserveren taakmutatie bommenregeling	70 N				
Taakmutatie Maatschappelijke opvang	9 N	10 N	12 N	12 N	12 N
Reserveren taakmutatie Maatschappelijke opvang	9 V	10 V	12 V	12 V	12 V
Taakmutatie Vrouwenopvang		48 N			
Reserveren taakmutatie Vrouwenopvang		48 V			
Taakmutatie WMO	25 V	18 V	258 V	258 V	258 V
Reserveren taakmutatie WMO	25 N	18 N	258 N	258 N	258 N
Taakmutatie Sociaal domein	82 N	21 N	33 N	45 N	53 N
Reserveren taakmutatie WMO-extramurale zorg	49 N				
Reserveren taakmutatie Jeugd	131 V				
Reserveren taakmutatie Re-integratie		21 V	33 V	45 V	53 V
Subtotaal algemene uitkering	800 V	500 V	500 V	500 V	500 V
TOTAAL	3.758 N	4.501 N	1.994 N	347 N	1.619 V

5.2 Bijlage 1B - Totaaloverzicht programmaplanen

	bedragen x € 1.000			
	Begroting 2016	Prognose 2017	Prognose 2018	Prognose 2019
1 Veiligheid				
Lasten	8.841 N	8.502 N	8.115 N	8.135 N
Baten	260 V	259 V	259 V	259 V
Saldo	8.581 N	8.244 N	7.856 N	7.876 N
Storting reserves	N	N	N	N
Onttrekking reserves	362 V	11 V	71 N	71 N
Saldo resultaat	8.219 N	8.233 N	7.927 N	7.947 N
2 Beheer Openbare Ruimte				
Lasten	36.645 N	36.677 N	36.416 N	36.630 N
Baten	15.164 V	15.349 V	15.544 V	15.781 V
Saldo	21.481 N	21.328 N	20.872 N	20.849 N
Storting reserves	2.908 N	2.810 N	2.954 N	2.975 N
Onttrekking reserves	1.917 V	1.588 V	1.572 V	1.543 V
Saldo resultaat	22.473 N	22.550 N	22.253 N	22.281 N
3 Economische Zaken				
Lasten	16.646 N	10.276 N	14.704 N	16.227 N
Baten	16.414 V	12.471 V	14.456 V	15.998 V
Saldo	232 N	2.195 V	248 N	230 N
Storting reserves	420 N	2.745 N	309 N	325 N
Onttrekking reserves	297 V	297 V	297 V	297 V
Saldo resultaat	355 N	254 N	260 N	258 N
4 Educatie en Jeugd				
Lasten	41.794 N	41.624 N	39.538 N	39.279 N
Baten	2.654 V	2.654 V	2.654 V	2.654 V
Saldo	39.140 N	38.970 N	36.885 N	36.625 N
Storting reserves	305 N	316 N	298 N	297 N
Onttrekking reserves	762 V	2.574 V	611 V	404 V
Saldo resultaat	38.683 N	36.713 N	36.572 N	36.519 N
5 Sport				
Lasten	9.405 N	9.597 N	9.362 N	9.293 N
Baten	1.646 V	1.987 V	1.987 V	1.987 V
Saldo	7.759 N	7.610 N	7.375 N	7.306 N
Storting reserves	274 N	288 N	276 N	263 N
Onttrekking reserves	769 V	757 V	743 V	709 V
Saldo resultaat	7.264 N	7.141 N	6.907 N	6.860 N
6 Cultuur				
Lasten	10.643 N	10.443 N	10.367 N	9.880 N
Baten	897 V	884 V	900 V	892 V
Saldo	9.746 N	9.559 N	9.467 N	8.988 N
Storting reserves	243 N	233 N	218 N	210 N
Onttrekking reserves	402 V	196 V	166 V	166 V
Saldo resultaat	9.588 N	9.596 N	9.520 N	9.033 N
7 Werk, Inkomen en Scholing				
Lasten	47.979 N	46.353 N	45.789 N	45.205 N
Baten	20.845 V	20.845 V	20.845 V	20.845 V
Saldo	27.135 N	25.509 N	24.944 N	24.360 N
Storting reserves	17 N	21 N	25 N	25 N
Onttrekking reserves	43 V	11 V	43 V	11 V
Saldo resultaat	27.109 N	25.519 N	24.926 N	24.374 N

	Begroting 2016	Prognose 2017	Prognose 2018	Prognose 2019
9 Maatschappelijke Ondersteuning				
Lasten	61.790 N	59.462 N	58.651 N	58.830 N
Baten	5.899 V	5.123 V	5.123 V	5.123 V
Saldo	55.890 N	54.339 N	53.528 N	53.707 N
Storting reserves	30 N	29 N	28 N	28 N
Onttrekking reserves	224 V	231 V	134 V	134 V
Saldo resultaat	55.696 N	54.137 N	53.422 N	53.601 N
10 Ruimtelijke Ontwikkeling en Wonen				
Lasten	72.715 N	81.773 N	106.721 N	47.105 N
Baten	71.426 V	52.256 V	70.897 V	41.160 V
Saldo	1.289 N	29.517 N	35.824 N	5.946 N
Storting reserves	32.404 N	28.580 N	26.710 N	18.432 N
Onttrekking reserves	24.738 V	50.043 V	55.149 V	18.342 V
Saldo resultaat	8.955 N	8.055 N	7.385 N	6.035 N
11 Milieu en Landschap				
Lasten	13.480 N	13.072 N	13.041 N	12.935 N
Baten	11.650 V	11.649 V	11.886 V	11.986 V
Saldo	1.830 N	1.423 N	1.155 N	949 N
Storting reserves	608 N	608 N	858 N	958 N
Onttrekking reserves	950 V	502 V	502 V	502 V
Saldo resultaat	1.487 N	1.528 N	1.510 N	1.405 N
12 Bestuur en Organisatie				
Lasten	10.952 N	10.924 N	10.781 N	10.681 N
Baten	1.914 V	1.944 V	1.801 V	1.801 V
Saldo	9.037 N	8.980 N	8.980 N	8.880 N
Storting reserves	N	N	N	N
Onttrekking reserves	N	N	N	N
Saldo resultaat	9.037 N	8.980 N	8.980 N	8.880 N
13 Dekkingsmiddelen				
Lasten	15.006 N	12.457 N	11.729 N	13.310 N
Baten	196.647 V	192.547 V	188.673 V	188.975 V
Saldo	181.641 V	180.091 V	176.944 V	175.665 V
Storting reserves	6.138 N	8.525 N	5.785 N	6.041 N
Onttrekking reserves	13.364 V	11.140 V	8.503 V	7.569 V
Saldo resultaat	188.867 V	182.706 V	179.662 V	177.193 V
Totaal				
Lasten	345.896 N	341.160 N	365.214 N	307.510 N
Baten	345.416 V	317.968 V	335.025 V	307.461 V
Saldo	479 N	23.193 N	30.190 N	51 N
Storting reserves	43.347 N	44.155 N	37.461 N	29.554 N
Onttrekking reserves	43.828 V	67.350 V	67.649 V	29.606 V
Saldo resultaat	N	N	N	N
Bijlage 1A				
Amendementen	14 N	714 N	688 N	436 V
Actualisatie	321 N	604 V	519 V	464 V
Algemene uitkering	500 V	500 V	500 V	500 V
Saldo	165 V	390 V	331 V	1.400 V
Storting reserves	165 N	390 N	331 N	1.400 N
Onttrekking reserves				
Saldo	0	0	0	0
Totaal				
Lasten	345.145 N	340.884 N	364.847 N	306.074 N
Baten	344.830 V	318.082 V	334.989 V	307.425 V
Saldo	314 N	22.803 N	29.859 N	1.349 V
Storting reserves	43.512 N	44.545 N	37.792 N	30.954 N
Onttrekking reserves	43.828 V	67.350 V	67.649 V	29.606 V
Saldo resultaat	N	N	N	N

*) bedragen afgerond op duizendtallen, waardoor afrondingsverschillen ontstaan

5.3 Bijlage 1C - Historisch overzicht actuele begroting 2015

Wijzigingen tussen primitieve begroting en actuele begroting 2015 (zoals opgenomen op de programmabladen) worden voor een belangrijk deel veroorzaakt door de verwerking van de mutaties Programmabegroting 2015-2018 en de Perspectiefnota 2016-2019. Daar waar sprake is van afzonderlijke raadsbesluiten of grotere afwijkingen wordt dit aangegeven. Daarnaast is het mogelijk dat zich verschuivingen tussen programma's hebben voorgedaan. Het totaal van de mutaties is per saldo nul.

	Begroting	Actuele begroting
	2015	2015
1 Veiligheid		
Lasten	8.409 N	8.762 N
Baten	251 V	751 V
Saldo	8.158 N	8.011 N
Mutatie reserves	385 V	385 V
Saldo resultaat	7.773 N	7.626 N
2 Beheer Openbare Ruimte		
Lasten	36.530 N	37.881 N
Baten	15.178 V	15.002 V
Saldo	21.352 N	22.879 N
Mutatie reserves	659 N	735 V
Saldo resultaat	22.011 N	22.144 N
Wijziging betreft onder meer een verschuiving van programma 9 naar wijkwerk		
3 Economische Zaken		
Lasten	10.673 N	15.329 N
Baten	10.078 V	12.330 V
Saldo	595 N	2.999 N
Mutatie reserves	105 V	2.235 V
Saldo resultaat	490 N	764 N
Wijzigingen vooral veroorzaakt door aanpassingen a.g.v. vaststelling MPG 2015		
4 Educatie & Jeugd		
Lasten	48.003 N	49.252 N
Baten	3.920 V	3.820 V
Saldo	44.083 N	45.432 N
Mutatie reserves	820 V	2.749 V
Saldo resultaat	43.263 N	42.683 N
Wijzigingen zijn met name het IHP 2015-2018, vastgesteld bij raadsbeluif van 12-12-2014		
5 Sport		
Lasten	9.464 N	9.603 N
Baten	1.957 V	1.957 V
Saldo	7.507 N	7.646 N
Mutatie reserves	62 V	41 V
Saldo resultaat	7.445 N	7.605 N
6 Cultuur		
Lasten	11.224 N	10.768 N
Baten	869 V	809 V
Saldo	10.355 N	9.959 N
Mutatie reserves	336 V	388 V
Saldo resultaat	10.019 N	9.571 N

Wijziging betreft een correctie kapitaallasten en een mutatie afdracht 1% regeling

	Begroting	Actuele begroting
	2015	2015
7 Werk,Inkomen & Scholing		
Lasten	46.081 N	51.547 N
Baten	20.844 V	21.707 V
Saldo	25.237 N	29.840 N
Mutatie reserves	3 V	1.121 V
Saldo resultaat	25.234 N	28.719 N
9 Maatschappelijke ondersteuning		
Lasten	61.594 N	65.485 N
Baten	5.121 V	5.728 V
Saldo	56.473 N	59.757 N
Mutatie reserves	132 V	421 V
Saldo resultaat	56.341 N	59.336 N
Wijziging betreft onder meer een verschuiving naar programma 2, onderdeel wijkwerk		
10 Ruimtelijke Ontwikkeling en Wonen		
Lasten	43.585 N	51.729 N
Baten	35.865 V	46.566 V
Saldo	7.720 N	5.163 N
Mutatie reserves	1.786 N	4.360 N
Saldo resultaat	9.506 N	9.523 N
Wijzigingen betreffen het aanpassen van de jaarschijf 2015 vanuit het MPG 2015 en de actualisatie van de reserves Spoorzone en Bovenwijken		
11 Milieu en Landschap		
Lasten	12.367 N	13.126 N
Baten	10.952 V	11.807 V
Saldo	1.414 N	1.319 N
Mutatie reserves	82 N	298 N
Saldo resultaat	1.497 N	1.617 N
12 Bestuur en Organisatie		
Lasten	12.038 N	12.537 N
Baten	1.727 V	1.727 V
Saldo	10.311 N	10.810 N
Mutatie reserves	0 N	388 V
Saldo resultaat	10.311 N	10.422 N
Wijziging betreft met name toerekening van kostenplaatsen		
13 Dekkingsmiddelen		
Lasten	4.901 N	10.016 N
Baten	192.507 V	193.348 V
Saldo	187.605 V	183.332 V
Mutatie reserves	6.285 V	16.678 V
Saldo resultaat	193.890 V	200.010 V
Wijzigingen betreffen toegerekende rente, doorberekening kostenplaatsen en verdeling loon- en prijscompensatie		
Totaal		
Lasten	304.869 N	336.035 N
Baten	299.269 V	315.552 V
Saldo	5.600 N	20.483 N
Mutatie reserves	5.600 V	20.483 V
Saldo resultaat	0 N	0 N

5.4 Bijlage 2 - Meerjarenoverzicht reserves

Progr.	Cat.	I/S	Rente	Nr.	Omschrijving	Boek- waarde 01-01-2015	Resultaat- bestem- ming vorig jaar	Boekwaarde 1/1 na resultaat- bestem- ming	Rente	Bij	Af	Boek- waarde 31- 12-2015	Boek- waarde 31-12-2016	Boek- waarde 31-12-2017	Boek- waarde 31-12-2018	Boek- waarde 31-12-2019
1	4	I	nee	R400	Overgangsrecht FLO	814.162	0	814.162	0	0	209.378	604.784	359.138	348.575	419.736	490.897
2	4	I	nee	R411	Parkeren	835.825	0	835.825	0	0	146.765	689.060	592.573	592.573	592.573	592.573
2	4	S	nee	R416	Begraven	0	306.136	306.136	0	58.930	0	365.066	188.393	318.430	443.689	569.628
2	4	I	nee	R496	Vervanging kapitaalgoederen	7.655.602	-500.000	7.155.602	0	1.822.023	7.823.500	1.154.125	1.784.114	2.411.103	3.169.092	4.007.081
2	6	S	ja	R605	Riolering buitengebied	9.243.510	0	9.243.510	277.305	0	771.233	8.749.582	8.255.653	7.761.725	7.267.798	6.773.870
3	4	I	nee	R420	Werkgelegenheid	382.072	0	382.072	0	125.000	171.500	335.572	289.072	242.572	196.072	149.572
4	4	I	nee	R430	Onderwijs - Huisvesting	5.856.743	0	5.856.743	0	0	2.457.073	3.399.670	2.935.670	659.705	226.740	0
4	4	I	nee	R433	Onderwijs - Achtenstandsbeleid	1.613.139	0	1.613.139	0	0	124.158	1.488.981	1.671.510	1.869.039	2.051.568	2.234.097
4	4	I	nee	R434	Eigenheid en eigenzinnigheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	4	I	nee	R435	Centrum voor Jeugd en Gezin	388.208	0	388.208	0	0	159.000	229.208	116.208	0	0	0
4	6	S	ja	R610	Basisschool Kernhem	221.631	0	221.631	6.649	0	14.291	213.989	206.347	198.705	191.062	183.419
4	6	S	ja	R611	Basisschool De Meander	216.880	0	216.880	6.506	0	13.737	209.649	202.418	195.189	187.960	180.731
4	6	S	ja	R612	Brede school De Kraats	437.500	0	437.500	13.125	0	25.625	425.000	412.500	400.000	387.500	375.000
4	6	S	ja	R613	Basisschool Paasberg/Veldhuizen school	318.366	0	318.366	9.551	0	19.199	308.718	299.070	289.423	279.776	270.129
4	6	S	ja	R614	Basisschool El Inkade	508.836	0	508.836	15.265	0	30.231	493.870	478.904	463.938	448.972	434.006
4	6	S	ja	R615	Basisschool Wilhelminaschool	324.147	0	324.147	9.724	0	18.728	315.143	306.139	297.135	288.311	279.127
4	6	S	ja	R616	Basisschool Emmaschool	421.600	0	421.600	12.648	0	25.823	408.425	395.250	382.074	368.899	355.724
4	6	S	ja	R617	Egal.res.schoo+peuterspeelzaal Wekerom	1.265.400	0	1.265.400	37.962	0	71.262	1.232.100	1.198.800	1.165.500	1.132.200	1.098.900
4	6	S	ja	R618	VMBO Het Streek Zandlaan	0	485.000	485.000	14.550	0	26.675	472.875	460.750	448.625	436.500	424.375
4	6	S	nee	R620	Tijdelijk Jongerenwerk 2015-2017	180.000	0	180.000	0	0	60.000	120.000	60.000	0	0	0
5	6	S	ja	R630	Sportpark Hoekelumse Eng	1.517.446	0	1.517.446	45.523	0	116.541	1.446.428	1.360.907	1.275.235	1.189.408	1.103.421
5	6	S	ja	R632	Sportpark Bosrand	523.727	0	523.727	15.712	0	70.027	469.412	415.139	360.908	306.722	272.582
5	6	S	ja	R633	Sportpark Peppelensteeg	498.991	0	498.991	14.970	0	46.638	467.323	435.737	404.235	372.820	341.495
5	6	S	ja	R634	Combiproject Peppelensteeg	189.925	0	189.925	5.698	0	2.949	192.674	181.957	171.270	160.613	149.988
5	6	S	ja	R635	Sportpark Inschoten	692.289	0	692.289	20.769	0	77.205	635.853	594.909	553.982	513.072	472.161
5	6	S	ja	R636	Sportpark De Eikelhof	1.082.874	0	1.082.874	32.486	0	134.982	980.378	877.831	775.233	672.581	569.874
5	6	S	ja	R638	Sportpark Allemanskamp	432.684	0	432.684	12.981	0	45.084	400.581	368.522	336.510	304.545	272.629
5	6	S	ja	R639	Sportpark De Beek	72.917	0	72.917	2.188	0	7.396	67.709	62.501	57.293	52.085	46.877
5	6	S	ja	R640	Sportpark Harskamp	95.077	0	95.077	2.852	0	5.350	92.579	90.081	87.583	85.085	82.588
5	6	S	ja	R641	Sportpark Het Nieuwe Landgoed	832.166	0	832.166	24.965	0	45.769	811.362	790.558	769.754	748.990	728.145
5	6	S	ja	R642	Sportpark Otterlo	651.871	0	651.871	19.556	546.000	0	1.217.427	1.253.950	1.288.819	1.324.771	1.361.839
5	6	S	ja	R643	Sportpark 't Riet	112.576	0	112.576	3.377	0	8.738	107.215	101.854	96.949	91.133	85.772
5	6	S	ja	R644	Sportpark De Peppel	196.651	0	196.651	5.900	0	18.190	184.361	172.070	159.779	147.488	135.198
5	6	S	ja	R645	Sportpark De Peppel	375.257	0	375.257	11.258	0	22.719	363.796	352.352	340.926	329.518	318.130
5	6	S	ja	R646	Sportpark De Soetendaal	399.336	0	399.336	11.980	0	25.750	385.566	371.796	358.026	344.256	330.486
5	6	S	ja	R647	Sportpark Ut Sporhuus	961.278	0	961.278	28.838	0	59.767	930.349	899.420	868.942	837.564	806.635
5	6	S	ja	R648	Gymlokaal Cealman van Ommerenweg	397.637	0	397.637	11.929	0	26.131	383.435	369.233	355.032	340.831	326.630
5	6	S	nee	R649	Sportpark Kastanjebos Otterlo	900.000	0	900.000	0	0	0	900.000	900.000	927.000	954.810	983.454
6	4	I	nee	R440	Cultuur	76.467	0	76.467	0	45.887	47.250	75.104	40.741	33.878	57.015	80.152
6	4	I	ja	R441	Kunst en Cultuur - Ontwikkelingsfonds	477.418	0	477.418	14.323	3.205	20.000	474.946	482.399	490.076	497.983	506.127
6	4	I	nee	R442	Kunstaankopen	738.601	0	738.601	0	113.065	390.583	461.083	346.167	379.264	397.283	407.172
6	4	I	nee	R443	Monumenten	187.426	187.426	187.426	0	120.000	206.912	100.514	86.714	92.914	99.114	105.314
6	6	S	ja	R660	Museum Oud Lunteren	34.931	0	34.931	1.047	0	2.110	33.868	32.804	31.738	30.670	29.600
6	6	S	ja	R661	Kijk- en Luistermuseum	28.194	0	28.194	845	0	2.433	26.606	25.018	23.431	21.843	20.254
7	4	I	nee	R454	Regionaal Werk Bedrijf	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7	4	I	nee	R455	Reserve Arbeidsmarktregio FoodValley	0	63.500	63.500	0	229.504	229.504	63.500	31.750	31.750	0	0
7	4	I	ja	R439	Egalisatiereserve legaat van Lagen	370.374	0	370.374	11.111	0	16.510	364.975	364.975	364.975	364.975	364.975
7	4	I	nee	R453	Inburgering	360.566	0	360.566	0	238.211	122.355	58.665	15.248	7.624	0	0
9	4	I	nee	R460	Maatschappelijke opvang	1.267.245	0	1.267.245	0	0	1.267.245	1.267.245	1.267.245	1.267.245	1.267.245	1.267.245
9	4	I	nee	R461	Vrouwenopvang/aanpak ouderenmish.	348.000	0	348.000	0	0	95.000	253.000	253.000	253.000	253.000	253.000
9	6	S	ja	R670	Dorscentrum De Spil	596.684	0	596.684	17.750	0	25.149	589.285	581.664	573.814	565.729	557.644
9	6	S	ja	R672	Egal.res.Proosdijenveldweg 55	427.019	0	427.019	12.810	0	37.929	401.900	376.781	351.662	326.543	301.424
10	4	I	ja	R470	Veluwe Poort - Spoorzone Ede	7.883.170	444.810	8.327.980	249.839	11.180.250	10.209.000	9.549.069	11.644.041	12.761.362	-10.058.655	-13.070.888
10	4	I	ja	R471	Veluwe Poort - Parklaan	4.980.505	0	4.980.505	149.415	3.899.750	753.000	8.276.670	12.632.470	-10.487.556	-15.762.183	-12.416.048
10	4	I	nee	R475	Landschapsfonds	87.675	0	87.675	0	270.680	174.500	183.855	202.605	221.355	240.105	258.855
10	4	I	nee	R476	Stadsuitleg	566.578	0	566.578	0	423.255	0	989.833	1.158.885	1.560.542	2.003.931	2.491.992
10	4	I	ja	R477	Starters- en doorstromers	2.817.422	19.000	2.836.422	85.093	150.000	180.000	2.891.515	2.959.260	2.955.038	2.878.689	2.872.050
10	7	I	nee	R700	Grondbedrijf	6.688.961	-5.278.000	1.410.961	0	197.000	694.449	913.512	1.655.587	4.260.662	3.576.736	2.892.810
11	3	S	nee	R300	Afval	2.212.976	0	2.212.976	0	0	-28.282	2.241.258	1.738.948	1.236.638	984.328	832.018
11	4	I	nee	R480	Bodemsanering	537.026	0	537.026	0	50.000	75.000	512.026	475.026	513.026	551.026	589.026
11	4	I	nee	R481	Buitengebied - Uitvoering	69.562	0	69.562	0	0	69.562	0	0	0	0	0
13	1	I	nee	R100	Algemene reserve	16.883.929	10.711.936	27.595.865	0	0	6.400.000	21.195.865	17.129.865	15.645.865	14.967.865	15.186.865
13	2	S	ja	R200	Algemene reserve - Begroting	6.858.024	0	6.858.024	205.741	0	282.500	6.781.265	6.700.668	6.620.841	6.620.841	6.620.841
13	2	S	ja	R201	Algemene reserve - Rente begroting	9.656.273	0	9.656.273	289.689	0	289.689	9.656.273	9.656.273	9.656.273	9.656.273	9.656.273
13	4	I	nee	R472	Woningbouw	254.645	0	254.645	0	40.510	0	295.155	331.163	365.470	398.039	428.849
13	4	I	nee	R491	Lokale arbeidsvoorwaarden	370.168	-44.000	326.168	0	102.000	229.198	198.970	71.772	439	102.439	204.439
13	4	I	nee	R492	BTW - Compensatiefonds	1.902.396	0	1.902.396	0	1.840.000	1.507.500	2.234.896	3.384.921	4.444.946	5.664.971	6.934.996
13	4	I	ja	R493	Cofinanciering	4.261.676	0	4.261.676	127.850	0	2.568.272	1.821.254	1.225.892	281.019	289.450	298.133
13	4	I	nee	R494	DOE - Belegd deel	1.106.169	0	1.106.169	0	0	0	1.106.169	1.106.169	1.106.169	1.106.169	1.106.169
13	4	I	nee	R495	Overlopende verplichtingen	1.400.594	2.578.529	3.979.123	0	0	3.262.476	716.647	600.147	600.147	600.147	600.147
13	4	I	nee	R497	Matching	0	1.277.582	1.277.582	0	0	1.277.582	0	0	0	0	0
13	3	I	nee	R499	Investeringsfonds Impuls Ede	0	0	0	0	2.500.000	870.000	1.630.000	3.430.000	6.130.000	6.130.000	6.130.000
13	5	I	nee	R500	Bedrijfsmiddelen - Pers											

5.5 Bijlage 3 - Meerjarenoverzicht voorzieningen

Nr.	Omschrijving	Cat.	Progr.	Boekwaarde 01-01-2015	Rente	Bij	Af	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2016	Boekwaarde 31-12-2017	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2019
Voor verplichtingen, verliezen en risico's												
V101	Wethouderspens. en uitkeringen	1	12	2.629.176	0	0	0	2.629.176	2.629.176	2.629.176	2.629.176	2.629.176
V103	Personeelbudgetten	1	12	53.389	0	0	36.691	16.698	98	98	98	98
V165	NIEGG - niet in expl.genomen gronden	1	10	795.388	0	0	0	795.388	795.388	795.388	795.388	795.388
Ter egalisering van kosten												
V110	Huisvesting	2	12	0	0	216.750	0	216.750	39.718	165.782	179.067	91.928
V116	Onderhoud buitensportaccommodaties	2	5	0	0	179.800	0	179.800	227.201	331.144	320.899	74.638
V119	Overige gebouwen	2	3	0	0	363.920	0	363.920	383.158	461.342	533.124	440.361
V142	Beeldende kunst	2	6	5.797	0	0	0	5.797	5.797	5.797	5.797	5.797
V145	Onderhoud sociaal cultureel werk	2	9	0	0	238.460	0	238.460	317.462	459.364	458.492	372.460
V146	Onderhoud culturele accommodaties	2	6	0	0	247.280	0	247.280	300.662	426.002	166.726	174.062
Voor middelen van derden w.v. de bestemming gebonden is												
V127	Nieuwkomers	3	7	72.217	0	0	72.217	0	0	0	0	0
V164	ISV-gelden	3	11	79.733	0	0	52.364	27.369	13.369	0	0	0
Voor bijdragen aan vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven												
V162	Rioolaanleg en -beheer	4	2	32.119.114	562.084	6.585.886	5.180.600	34.086.484	31.910.717	30.314.375	27.872.831	25.348.060
Naar debiteuren												
V124	Dubieuze debiteuren - WIZ	5	12	4.860.674	0	0	0	4.860.674	4.860.674	4.860.674	4.860.674	4.860.674
V160	Dubieuze debiteuren - Algemeen	5	12	3.186.399	0	92.000	0	3.278.399	3.370.399	3.462.399	3.554.399	3.646.399
Naar voorraden												
V161	Negatieve plannen Grondbedrijf	6	10	58.081.161	1.742.435	0	2.494.450	57.329.146	58.072.216	58.225.382	38.887.863	39.895.499
Totaal Voorzieningen				101.883.048	2.304.519	7.924.096	7.836.322	104.275.341	102.926.036	102.136.923	80.264.533	78.334.540

Categorie 1 - Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Categorie 2 - Voorzieningen ter egalisering van kosten

Categorie 3 - Voorzieningen voor middelen van derden w.v. de bestemming gebonden is

Categorie 4 - Waarvoor bijdragen aan vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven

Categorie 5 - Correctie op de balanspost debiteuren

Categorie 6 - Correctie op de balanspost voorraden

5.6 Bijlage 4 - Vaste activa

Vaste Activa		Aanschaf-waarde 1/1/2016	Correctie aanschaf- waarde 1/1/2016	Gecorrigeerde aanschaf- waarde 1/1/2016	Vermeerdering 2016	Vermindering 2016	Aanschaf-waarde 31/12/ 2016
01	Materiële vaste activa	322.002.478	0	322.002.478	3.651.362	171.000	325.482.840
02.01 + 02.11	Gronden en Terreinen	31.938.501	0	31.938.501	4.006	0	31.942.508
02.02	Bedrijfgebouwen	185.244.519	0	185.244.519	1.510.625	0	186.755.144
02.03 + 02.13+	Grond-,weg- en waterbouwk.werken	91.084.339	0	91.084.339	2.038.354	0	93.122.693
02.04	Vervoermiddelen	1.020.374	0	1.020.374	0	0	1.020.374
02.05	Machines, apparaten en installaties	8.073.463	0	8.073.463	0	0	8.073.463
02.09 + 02.19	Overige materiële activa	4.641.282	0	4.641.282	98.376	171.000	4.568.658
03	Financiële vaste activa	121.309.278	0	121.309.278	35.000	6.453.586	114.890.692
03.01	Kapitaalverstrekkingen aan deeln.	3.002.110	0	3.002.110	0	0	3.002.110
03.02	Gemeenschappelijke Regelingen	0	0	0	0	0	0
03.03	Leningen aan woningbouwver.	84.933.502	0	84.933.502	0	5.541.374	79.392.128
03.04	Overige langlopende leningen	24.844.028	0	24.844.028	35.000	912.212	23.966.816
03.05	Overige langlopende uitzettingen	8.529.638	0	8.529.638	0	0	8.529.638
Totaal		443.311.756	0	443.311.756	3.686.362	6.624.586	440.373.532

Vaste Activa Meerjarig verloop boekwaarden		Cum. afschrij- ving 1/1/ 2016	Afschrijving 2016	Vermindering afschrijving 2016	Rente 2016	Kapitaallasten 2016	Boekwaarde 1/1/ 2016
01	Materiële vaste activa	88.676.366	9.921.964	0	7.155.888	17.077.852	233.326.112
02.01 + 02.11	Gronden en Terreinen	8.022.277	781.494	0	735.336	1.516.830	23.916.224
02.02	Bedrijfgebouwen	56.913.504	5.000.710	0	3.984.069	8.984.779	128.331.016
02.03 + 02.13+	Grond-,weg- en waterbouwk.werken	20.398.188	2.357.015	0	2.120.585	4.477.600	70.686.151
02.04	Vervoermiddelen	692.172	136.475	0	9.846	146.321	328.201
02.05	Machines, apparaten en installaties	1.917.404	1.167.064	0	184.682	1.351.745	6.156.059
02.09 + 02.19	Overige materiële activa	732.822	479.207	0	121.370	600.577	3.908.460
03	Financiële vaste activa	31.230.397	3.731.069	6.453.586	3.461.285	7.192.354	90.078.881
03.01	Kapitaalverstr. aan deelnemingen	0	0	0	81.932	81.932	3.002.110
03.02	Gemeenschappelijke Regelingen	0	0	0	0	0	0
03.03	Leningen aan woningbouwver.	22.947.955	2.795.333	5.541.374	2.585.057	5.380.390	61.985.547
03.04	Overige langlopende leningen	7.120.236	838.706	912.212	772.596	1.611.302	17.723.791
03.05	Overige langlopende uitzettingen	1.162.206	97.031	0	21.700	118.731	7.367.432
Totaal		119.906.763	13.653.033	6.453.586	10.617.173	24.270.206	323.404.992

Vaste Activa Meerjarig verloop boekwaarden		Boekwaarde 31/12/ 2016	Kapitaallasten 2017	Boekwaarde 31/12/ 2017	Kapitaallasten 2018	Boekwaarde 31/12/ 2018	Kapitaallasten 2019	Boekwaarde 31/12/ 2019
01	Materiële vaste activa	226.884.509	16.894.427	217.589.796	16.544.795	207.684.414	15.918.256	198.083.796
02.01 + 02.11	Gronden en Terreinen	23.138.737	1.477.229	22.373.098	1.442.053	21.619.217	1.396.955	20.887.336
02.02	Bedrijfgebouwen	124.840.931	8.983.002	119.716.425	8.793.800	114.605.013	8.554.288	109.555.787
02.03 + 02.13+	Grond-,weg- en waterbouwk.werken	70.367.490	4.495.084	68.641.927	4.452.646	66.248.539	4.382.366	63.853.630
02.04	Vervoermiddelen	191.727	82.585	114.893	57.645	60.695	57.645	4.871
02.05	Machines, apparaten en installaties	4.988.996	1.272.238	3.866.427	1.225.135	2.757.284	979.163	1.860.840
02.09 + 02.19	Overige materiële activa	3.356.629	584.287	2.877.026	573.516	2.393.665	547.840	1.921.331
03	Financiële vaste activa	86.347.811	7.161.350	82.509.464	5.862.094	79.777.067	5.782.371	77.006.802
03.01	Kapitaalverstr. aan deelnemingen	3.002.110	81.932	3.002.110	81.932	3.002.110	81.932	3.002.110
03.02	Gemeenschappelijke Regelingen	0	0	0	0	0	0	0
03.03	Leningen aan woningbouwver.	59.190.215	5.380.390	56.299.647	4.325.688	54.311.676	4.325.688	52.241.051
03.04	Overige langlopende leningen	16.885.085	1.581.099	16.039.335	1.337.346	15.402.294	1.344.826	14.729.371
03.05	Overige langlopende uitzettingen	7.270.402	117.929	7.168.372	117.127	7.060.988	29.925	7.034.269
Totaal		313.232.321	24.055.776	300.099.260	22.406.889	287.461.482	21.700.627	275.090.597

5.7 Bijlage 5 - Kernegegevens

Sociale structuur	01-01-2015	01-01-2016
Aantal inwoners	111.550	112.480
waarvan:		
- van 0 - 3 jaar	5.180	5.180
- van 4 - 16 jaar	18.790	18.740
- van 17 - 64 jaar	69.010	69.090
- 65 jaar en ouder	18.570	19.470
Aantal uitkeringsgerechtigden WWB/IOAW/IOAZ/BBZ	1.650	1.736
Aantal gerealiseerde WSW-plaatsen in arbeidsjaren	439	397

Fysieke structuur	01-01-2015	01-01-2016
Oppervlakte gemeente	31.868 ha	31.868 ha
Aantal adressen	54.902	56.783
Aantal verblijfsobjecten met woonfunctie	48.839	50.419
Verblijfsobject gevormd*	1.044	1.647
Verblijfsobject in gebruik*	47.154	47.965
Verblijfsobject in gebruik (niet ingemeten)***	641	807
<i>Gegevens afkomstig uit BAG</i>		
Wegen:		
- Asfaltverhardingen	3.087.641 m ²	3.087.641 m ²
- Elementverharding	2.527.479 m ²	2.527.479 m ²
- Zand en halfverhardingen	656.796 m ²	656.796 m ²
- Beton	13.804 m ²	13.804 m ²
Bomen	70.000 st.	70.000 st.
Gazon	529.200 m ²	529.200 m ²
Bermen	1.912.200 m ²	1.912.200 m ²
Bos en natuurgebied	2.400 ha	2.400 ha
Speelplekken (excl. trapveldjes)	-	209 st.
Speelplekken (incl. trapveldjes)	236 st.	236 st.
Riolering buitengebied (persleidingen/drukriolering)****	535 km	535 km
Riolering stedelijk gebied	578 km	578 km
Lichtmasten	17.125 st.	17.125 st.
Verkeersregelinstantaties	26 st.	26 st.

* **Status gevormd:** Uit een vergunningverlening ontstaat een adres met de status gevormd. Dit zal pas wijzigen als de bouw wordt gestart of is gereedgemeld.

** **Status in gebruik:** een adres is actief.

*** **Status in gebruik (niet ingemeten):** op een bestaand adres is een verbouwingsvergunning verleend of de gereedmelding van een nieuwbouw is gedaan. Het adres is actief.

**** Hiervan is 115 km vrij vervalleiding in het buitengebied.

5.8 Bijlage 6 - EMU saldo

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Van dit maximale tekort van 3% van Nederland is 2,5% voor de rijksoverheid en 0,5% voor de decentrale overheden. De EMU-systematiek werkt echter op een andere manier dan het baten-lastenstelsel dat decentrale overheden hanteren. Investeringen en uitgaven die worden gedekt uit reserves tellen bijvoorbeeld niet mee in de uitkomst in het baten-lastenstelsel, maar tellen wel door in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben. Het EMU-saldo voor Ede voor 2016 komt uit op - € 1,1 miljoen. Het betekent dat in EMU-termen de uitgaven € 1,1 miljoen groter zijn de inkomsten.

Om hun EMU-saldo te kunnen monitoren worden voor gemeenten en provincies jaarlijks individuele EMU-referentiewaarden gepubliceerd. De minister van Financiën is nog in overleg met de provincies, de gemeenten en de waterschappen over de EMU-norm voor 2016 en 2017. Op dit moment zijn de individuele EMU-referentiewaarden daardoor nog niet bekend. Het Rijk is verder met de decentrale overheden overeengekomen dat gedurende deze kabinetsperiode bij overschrijding van de -0,5 procent BBP geen sancties zullen worden toegepast.

NB. Volgens de regelgeving omvat het EMU-saldo naast het eigen aandeel, ook het aandeel in het EMU-saldo van een openbaar lichaam dat is ingesteld bij een gemeenschappelijke regeling als bedoeld in de Wet gemeenschappelijke regelingen, waaraan de decentrale overheid deelneemt, voor zover dit aandeel aan de deelnemende decentrale overheid moet worden toegerekend. In onderstaande opstelling is dit niet verwerkt omdat de betreffende gemeenschappelijke regelingen afzonderlijk hun gegevens aan leveren aan het CBS. Het Rijk saldeert vervolgens de verschillende bedragen.

Omschrijving	2015	2016	2017
	x € 1000,-	x € 1000,-	x € 1000,-
	Volgens realisatie tot en met sept. 2015, aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2016	Volgens meerjarenraming in begroting 2016
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-20.483	-314	-22.803
2 Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	8.669	9.922	10.060
3 Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	10.229	8.965	9.053
4 Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	23.192	19.725	19.039
5 Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4			
6 Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord			
7 Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)			
8 Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord			
9 Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen			
10 Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten			
11 Verkoop van effecten:	☐ ja ☒ nee	☐ ja ☒ nee	☐ ja ☒ nee
a Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)			
b Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?			
Berekend EMU-saldo	-24.778	-1.152	-22.729

MPG lite 2015

Tussenrapportage Meerjarenperspectief Grondexploitaties 2015

24 september 2015

Afdeling Grondzaken

Inhoud

Samenvatting	156
1. Inleiding	158
2. Ontwikkelingen 1	
2.1 Ontwikkeling van de markt	160
2.1 Voortgang programma	160
2.2 Voortgang financieel	161
2.3 Ontwikkeling beleid en regelgeving	162
3. Financiële resultaten	1
3.1 Autonome ontwikkelingen	163
3.2 Overige ontwikkelingen	165
3.2 Optimalisatie grondexploitaties	166
3.3 Optimalisatie portefeuille	167
4. Risico's	168
5. Reserve en voorziening grondbedrijf	169
5.1 Voorziening Negatieve Plannen	169
5.2 Bedrijfsreserve Grondzaken	169

Bijlagen:

- Bijlage 1: Ontwikkeling bedrijfsvoering
- Bijlage 2: Ontwikkeling boekwaarde eerste helft 2015
- Bijlage 3: Realisatie kosten en opbrengsten eerste helft 2015
- Bijlage 4: Actualisatie planresultaten
- Bijlage 5: Voorziening Negatieve Plannen

Samenvatting

Projecten zijn continu in beweging en de huidige markt geeft aanleiding tot verscherpte waakzaamheid. Daarom is met uw raad afgesproken om ook tussentijds te rapporteren over significante ontwikkelingen in het MPG lite. Voor u ligt het MPG lite 2015.

Het MPG lite 2015 heeft een globaal karakter en geeft de ontwikkelingen weer en een voorlopig resultaat. Op basis van worden geen wijzigingen doorgevoerd in de begroting. Dit gebeurt bij de vaststelling van het MPG 2016.

Welke marktontwikkelingen zijn we?

We zien een positieve ontwikkeling in de markt:

- De verwachting is dat dit jaar 5,5 ha. bedrijfsgrond wordt uitgegeven. Dit ligt boven de prognose zoals opgenomen in de MPG 2015. Met name de verkoop van bedrijfskavels op de bedrijfsterreinen A12 verloopt voorspoedig.
- Ook het aantal woningverkopen neemt toe en de duur dat woningen te koop staan neemt af. Op basis van de gerealiseerde en nog te realiseren aantallen van zowel de gemeentelijke als particuliere projecten (2015 samen ca. 500) kan geconcludeerd worden dat de totale woningbouwproductie de verwachte 400 woningen voor geheel Ede overtreft. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat door het ophoud in de 2^e fase uitgifte Kazerneterreinen deze uitgifte verschuift naar 2016. Hierdoor blijft op dit moment de uitgifte op de gemeentelijke gronden achter op programmering MPG 2015. In 2016 wordt hierdoor wel een toename voorzien van de uitgifte van bouwgrond op de kazerneterreinen.

Wat betekent dit voor de financiële resultaten?

Ontwikkeling boekwaarde

De plannen binnen de grondexploitaties kennen (1 jan. 2015) een gezamenlijke boekwaarde van €216 mln. Doordat er jaarlijks op de boekwaarde € 6 mln. rente wordt bijgeboekt is het zaak om de boekwaarde af te laten nemen.

Door het doorschuiven van verkopen van de woningen van de Kazerneterreinen naar 2016 neemt de boekwaarde minder snel af dan de ambitie voor dit jaar (€ 6 mln. ten opzichte van € 8,9 mln. gepland, zie § 2.2).

Voorziening Negatieve Plannen

De autonome planontwikkelingen hebben een beperkt effect op toekomstige resultaten (– € 0,6 mln.). Vanwege de beperkte bedrijfsreserve GZ is in de diverse plannen gekeken of er mogelijkheden zijn de grondexploitaties te optimaliseren. Dit heeft ertoe geleid dat voor € 1,6 mln. aan optimalisatie op de grondexploitaties kan worden ingebracht. Echter, doordat de meeste optimalisaties binnen de positieve plannen vallen, is het effect van de optimalisaties op de voorziening negatieve plannen gering. De verwachting is dat de behoefte aan een voorziening voor de negatieve plannen op basis van deze actualisatie ten opzichte van het MPG 2015 nagenoeg gelijk. (MPG 2015 € 58,1 mln. MPG-lite 2015 € 58,2 mln.)

Risico's

Bij de huidige markt is de inschatting wanneer plannen tot uitvoering komen en welke grondopbrengsten kunnen worden behaald onzeker. Daarnaast kent elk plan zijn eigen onzekerheden. Voor zover de risico's te beïnvloeden zijn wordt nauwlettend op het voorkomen van risico's gestuurd.

Door de afname van de risico's (€ 2,0 mln.) en het optreden van nieuwe kansen (€ 0,5 mln.) verbetert het risico profiel met € 2,5 mln.

Ten opzichte van het MPG 2015 zijn de risico's gedaald van € 22,6 mln. naar € 20,1 mln. (hfst. 4).

Ontwikkeling reserve grondbedrijf

Ondanks dat de verwachting is dat de voorziening negatieve plannen nagenoeg gelijk blijft, is de verwachting dat de reserve dit jaar daalt van € 1,4 naar € 0,2 mln.

Dit komt door:

- Vaste verrekeningen	- € 0,6 mln.
- Verliezen in losse verkopen/ontwikkelingen	- € 0,6 mln.
- Mutatie voorziening negatieve plannen:	- € 0,1 mln.
- Positieve afsluiting Berkhofweg	+ € 0,1 mln.

Tot slot

Het karakter van het MPG lite is dat deze globaal van opzet is en daarmee een beperkte actualisatie geeft van het MPG. De uitkomsten zijn gebaseerd op een quick scan van de lopende projecten en geven een voorlopig resultaat. Zoals gebruikelijk worden hiervan ook geen wijzigingen doorgevoerd in de begroting. Dit gebeurt bij de vaststelling van het MPG 2016.

Voorafgaand aan het MPG 2016 worden u eind 2015 de uitgangspunten voor dit MPG 2016 voorgelegd. We gaan ervan uit bij de behandeling van deze uitgangspunten ook meer inzicht te kunnen geven in de consequenties van beleidswijzigingen, die van invloed zijn op het MPG, zoals de kwalitatieve woonvisie, de uitwerking van de BBV regels, de gevolgen van de Vennootschapsbelasting (VPB); en het opsplitsen van de GREX Kazerneterreinen in WFC en Kazerneterreinen.

Nadat alle voornoemde ontwikkelingen uitgewerkt zijn is er in het MPG 2016 een reëel beeld te schetsen van het resultaat over 2016. Helder is dat gezien de huidige stand van de reserve Grondzaken de druk hierop onverminderd groot blijft.

1. Inleiding

De gemeente heeft een groot aantal projecten lopen. Dit vraagt in deze tijd om effectieve sturing en beheersing, zowel door de (project)organisatie als door het gemeentebestuur. Actueel en betrouwbaar inzicht in de projecten, de financiële consequenties en de risico's is daarvoor een onmisbare basis.

MPG

In mei van dit jaar heeft uw raad het Meerjarenperspectief Grondexploitaties (MPG) 2015 vastgesteld. Het MPG geeft, op basis van de bestuurlijke opdrachten, een financiële analyse, een inschatting van de risico's en een doorkijk vanuit het verleden naar de toekomst van de bij het grondbedrijf in beheer zijnde projecten.

Grondslag van het MPG 2015² is de volledige actualisatie van alle grondexploitaties en een actuele risicoanalyse. Peildatum voor de berekeningen hiervan is 1 januari 2015, maar belangrijke ontwikkelingen tot redactedatum (maart) zijn hierin meegenomen.

De volgende volledige actualisatie van de grondexploitaties vindt plaats bij het afsluiten van het huidige boekjaar. De resultaten worden dan weer verwerkt in het MPG 2016 en de bijbehorende risicoanalyse.

MPG-lite

Projecten zijn continu in beweging. De huidige markt geeft aanleiding tot verscherpte waakzaamheid. Daarom is met uw raad afgesproken om ook tussentijds te rapporteren over significante ontwikkelingen. Zodoende wordt u jaarlijks bij de behandeling van de Halfjaarrapportage en de Programmabegroting het zgn. MPG lite aangeboden.

Het MPG lite 2015 heeft een globaal karakter en geeft een beperkte actualisatie van het MPG 2015. De uitkomsten zijn gebaseerd op een quick scan van de lopende projecten en geeft een voorlopig resultaat. Op basis hiervan worden nog geen wijzigingen doorgevoerd in de begroting. Dit gebeurt bij de vaststelling van het MPG 2016.

In het MPG 2016 zullen de voor de plannen te hanteren uitgangspunten en verwachtingen opnieuw tegen het licht worden gehouden. Hierdoor ontstaat er een meer verantwoord beeld van de te verwachten resultaten.

Voorafgaand aan het MPG 2016 worden u eind 2015 de uitgangspunten voor dit MPG voorgelegd. Hierin worden de volgende onderdelen beschreven:

- *Grondprijzen:* In 2014 zijn door een onafhankelijk commissie³ de grondprijzen voor de woningbouw en bedrijventerreinen getaxeerd. Dit betrof punttaxaties. Op dit moment worden deze grondprijzen door de gemeente per locatie verder verfijnd. De gemeentelijke taxatie (waarbij gebruik wordt gemaakt van externe expertise) wordt ter toetsing voorgelegd aan een onafhankelijke taxateur.
- *Programma woningbouw:* Voor de bepaling van de kwantitatieve behoefte is het kennisfundament woonvisie opgesteld. De prognose daaruit is verwerkt in de grondexploitaties en blijven we nu aanhouden voor het volgende jaar. In de kwalitatieve woonvisie, die dit jaar aan de raad wordt aangeboden, wordt een nadere invulling geven aan de kwalitatieve woningbehoefte. Dit zal mogelijke consequenties hebben voor het programma in de grondexploitaties.
- *Programma bedrijven:* Vorig jaar heeft Stec de afzet van de bedrijventerrein geanalyseerd. Deze analyse was de basis voor het MPG 2015. Op dit moment wordt door Stec gekeken of deze analyse, op basis van de huidige kennis, geactualiseerd moet worden voor het MPG 2016.
- *Rente en indexen:* De in het MPG 2016 te hanteren parameters voor de stijging van kosten en opbrengsten worden opnieuw beschouwd en in de uitgangspuntennotitie aangegeven.
- In 2012 zijn de verspreide gronden getaxeerd en is de boekwaarde indien nodig aangepast. In de aanloop naar de MPG 2016 worden de strategische gronden opnieuw getaxeerd. Hierin worden de initiatiefplannen, afgesloten projecten en los vastgoed meegenomen.

² Uitgangspunten voor het MPG 2015 zijn in dec. 2014 door de raad vastgesteld, inclusief de woningaantallen uit het kennisfundament voor de woonvisie 2015.

³ Onafhankelijke commissie bestaande uit Kendes, Domicilie en Stec.

Leeswijzer MPG-lite

Het MPG-lite is een rapportage op hoofdlijnen.

In hoofdstuk 2 wordt een beschouwing gegeven van de ontwikkeling op portefeuille niveau.

In hoofdstuk 3 wordt voor de plannen aangegeven waar ontwikkelingen zijn opgetreden die effect hebben op de verwachte resultaten. De grondexploitaties zijn de afgelopen periode gedetailleerd doorgelicht op mogelijk optimalisaties. Een tussenstand van de effecten hiervan zijn aangegeven.

In hoofdstuk 4 zijn de risico's benoemd.

In hoofdstuk 5 is aangegeven wat de consequenties zijn voor de resultaatsverwachtingen voor de grondzaken portefeuille.

2. Ontwikkelingen

In dit hoofdstuk wordt een beschouwing gegeven van de ontwikkeling op portefeuilleniveau. Wij maken hiervoor een uitsplitsing naar bedrijventerreinen en woningbouwlocaties. Ontwikkelingen op beleidsniveau die van invloed kunnen zijn op de grondexploitaties worden nader toegelicht.

2.1 Ontwikkeling van de markt

Het lijkt er sterk op dat het voorzichtig ingezette herstel van de woningmarkt zich voortzet. Landelijk is het aantal transacties in de bestaande markt ten opzichte van een jaar geleden met 28% gestegen. In Ede bedraagt de stijging zelfs 38%. Daarnaast is in Ede ten opzichte van een jaar geleden de gemiddelde verkoopprijs van bestaande woningen sneller gestegen dan het landelijk gemiddelde, 4,9% ten opzichte van 3,9% (bron: NVM Transactiecijfers 2^e kwartaal 2015). Aangezien het om een beperkt aantal transacties gaat, en procentueel de verkoop van duurdere woningen sterker is toegenomen dan van de goedkopere woningen mag niet worden geconcludeerd dat de prijzen voor vergelijkbare woningen ook met deze percentages zijn toegenomen.

Voor de ontwikkeling van de bedrijfsterreinen is het algemene economische klimaat van Nederland van belang. De Nederlandse economie klimt weer langzaam uit het dal. Dit jaar wordt een groei verwacht van 2,0%, gevolgd door een groeiverwachting van 2,1% in 2016.

De hiervoor beschreven ontwikkeling geeft geen aanleiding de verwachtingen uit de grondexploitaties voor 2015 nu al aan te passen. Met een voorzichtig marktherstel was al rekening gehouden.

2.2 Voortgang programma

Bedrijfsterreinen

Verwacht wordt dat we eind dit jaar 55.200 m² bouwgrond zullen leveren. Op basis van de analyse van STEC was 5 ha opgenomen in het MPG 2015. Met name de verkoop van kavels op de BT A12 verloopt boven verwachting met de verkoop van een drietal kavels van verschillende omvang. Ook de eerste bouwkaavel op het bedrijventerrein 't Laar in Wekerom is verkocht en de belangstelling voor kavels neemt hier toe. Het effect van de prijsaanpassing is hier direct voelbaar. Voor het mestverwerkingsbedrijf op Kievitsmeent West is een koopovereenkomst getekend, echter de levering zal pas plaatsvinden nadat ook de bestemming in overeenstemming met het plan van de initiatiefnemer is aangepast (2016/ 2017).

	planning MPG 2015	Gestart 2015	prognose eind 2015
Bedrijfskavels			
<i>Kievitsmeent-west</i>	2,0		
<i>Uitbreiding BT Harskamp</i>	0,0		
<i>Bedrijventerrein de Vallei</i>	0,5		
<i>Bedrijventerrein A12</i>	2,0	0,2	5,3
<i>Bedrijventerrein De Laar Wekerom</i>	0,5		0,2
Totaal bedrijfskavels	5,0	0,2	5,5

Aantallen in ha.

Woningbouwlocaties gemeente

De programmering van verkoop van bouwgrond is moeilijk te plannen. Voor afnemers van de grond van de gemeente is het hebben van eindgebruikers voor het te realiseren vastgoed meestal een voorwaarde. Daarmee ligt het risico voor de verkoop van de grond (moment van levering) bij de grondproducent: de gemeente.

De levering van de gronden en daarmee de realisatie van de grondopbrengst valt veelal samen met start bouw. In het navolgende overzicht wordt de actuele verwachting van de programmering woningbouw (start bouw) vergeleken met de uitgangspunten uit het MPG 2015.

Gemeentelijke woningbouwlocati	planning MPG	gerealiseerd 1e	verwacht 2e	prognose eind
	2015	half 2015	half 2015	2015
<i>Kernhem B</i>	54	30	24	54
<i>Kazerneterreinen</i>	115	0	7	7
<i>Het Nieuwe Landgoed</i>	40	27	13	40
<i>Veldhuizen A</i>	34	0	66	66
<i>Reehorsterweg Noord</i>	12	1	1	2
<i>Kop van de Parkweg</i>	18	0	0	0
<i>Harskamp Kraatsweg</i>	1	0	0	0
<i>Smachtenburgerweg</i>	15	0	19	19
<i>Wekerom west</i>	14	0	17	17
<i>Westzoom 't Hoefje</i>	2	0	1	1
<i>De Hul Westzoom</i>	1	0	0	0
<i>HBB Berkhofweg</i>	1	0	1	1
<i>Ederveen Veldjesgraaf II</i>	5	0	0	0
<i>Wilhelminaschool Bennekom</i>	4	4	0	4
Totaal gemeente	316	62	149	211

Uit het voorgaande overzicht blijkt dat de verwachting is dat op de gemeentelijke locaties de meeste woningen conform planning gebouwd worden. Dat de totale eindprognose achterblijft bij de planning MPG 2015, is vooral te verklaren uit het feit dat de 2^e fase kazerneterreinen later geleverd wordt (zie paragraaf 3.1 voor uitleg). Echter, op basis van de huidige inzichten zal de betreffende bouwgrond wel in 2016 worden afgenomen. In 2016 wordt hierdoor een toename voorzien van de uitgifte van bouwgrond op de kazerneterreinen. Uiteraard blijft e.e.a. afhankelijk van de markt.

Particuliere bouwprojecten:

Naast de ca. 211 woningen waarvan wordt verwacht dat ze dit jaar op gemeentelijke locaties worden gerealiseerd, worden er ook woningen ontwikkeld op particuliere bouwlocaties. Naar verwachting worden er dit jaar op particuliere locaties 300 tot 350 woningen in aanbouw genomen. Het betreft voornamelijk de projecten Enka, Cavaljeschool, Bunschoterplein en Baron van Wassenaerpark.

Totaal voor Ede:

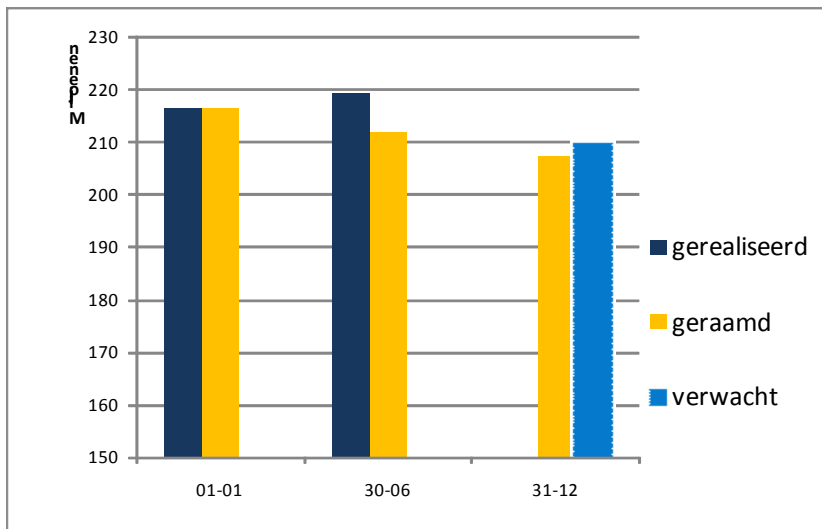
Geconcludeerd kan worden op basis van de gerealiseerde en nog te realiseren aantallen van zowel de gemeentelijke als particuliere projecten (samen ca. 500) dat de totale woningbouwproductie de verwachte 400 woningen voor geheel Ede overtreft.

2.3 Voortgang financieel

De boekwaarde van de gemeentelijke projecten (woningbouw en bedrijfsterreinen) bedraagt per 1 januari van dit jaar € 216 mln. Het streven is om de boekwaarde naar beneden te krijgen.

Volgens de planning (MPG 2015) zou de boekwaarde dit jaar afnemen met € 8,9 mln. Echter in de eerste helft van dit jaar is de totale boekwaarde van de ruimtelijke plannen toegenomen met € 2,8 mln. (Bijlage 2). We blijven het eerste half jaar dus nog achter op de ambitie. De verwachting is dat in de tweede helft van het jaar de boekwaarde alsnog daalt.

Aangezien in de tweede helft van het jaar enkele verkopen en leveringen tot stand zullen komen zal de boekwaarde dit jaar dalen naar een niveau van € 210 mln. Ten opzichte van de boekwaarde per 1 jan. van dit jaar is dit een afname van € 6,0 mln.

Grafiek ontwikkeling boekwaarde projecten 2015

In hoofdstuk 3 wordt aangegeven wat de actuele verwachting is van de toekomstige planresultaten; daarin is de ontwikkeling van de boekwaarde zoals hiervoor aangegeven verwerkt.

2.4 Ontwikkeling beleid en regelgeving

Er is een tweetal ontwikkelingen in de wettelijke regelgeving die de gemeentelijke grondbedrijven raken:

- Vennootschapsbelasting overheden (VPB)
Vanaf 1 januari 2016 zullen de door overheden uitgevoerde ondernemersactiviteiten onder de vennootschapsbelasting komen te vallen. Als blijkt dat de grondexploitaties van de gemeente Ede onder de ondernemersactiviteiten vallen moet er een startbalans worden gemaakt. In de toekomst zullen winsten ten opzichte van de startbalans onderhavig zijn aan afdracht vennootschapsbelasting.
- Aanscherping regelgeving Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)
Het Besluit Begroting en Verantwoording geeft regels voor de verantwoording van de gemeentelijke huishouding. Door de aanpassing van de regels wordt beperkt welke kosten aan de grondexploitaties kunnen worden toegerekend. Bovendien wordt de waardering van de gronden met een lange exploitatietermijn (looptijd > 10 jaar) en waardering van de gronden waarvoor de ontwikkeling niet op korte termijn wordt aangevangen beperkt. Over de interpretatie van de regels is nog (landelijk) discussie.

De financiële gevolgen van beide (VPB en BBV) zijn nog niet uitgekristalliseerd. Wel wordt in de bijlage 1 aangegeven wat naar verwachting de gevolgen voor de bedrijfsvoering zullen zijn, en hoe de gemeente zich hierop voorbereidt.

3. Financiële resultaten

De basis voor de actualisatie van de financiële resultaten van de plannen is het MPG 2015. De ontwikkelingen in de eerste helft van dit jaar die leiden tot een aanpassing van de resultaatsverwachting zijn in § 3.1 aangegeven.

Gezien de geringe bedrijfsreserve grondzaken, is dit jaar nog verder gezocht naar mogelijkheden om binnen de projecten te optimaliseren. Het voorlopige resultaat van deze actie is aangegeven in § 3.2. De mogelijkheden tot optimalisatie op portefeuilleniveau zijn aangegeven in § 3.3.

3.1 *Autonome ontwikkelingen*⁴

De resultaten van de ontwikkeling van de ruimtelijke plannen zijn opgenomen in het MPG 2015 en door uw Raad vastgesteld bij de jaarrekening 2014.

Door middel van een quick scan is nagegaan welke autonome ontwikkelingen in de eerste helft van 2015 leiden tot een bijstelling van het verwachte resultaat.

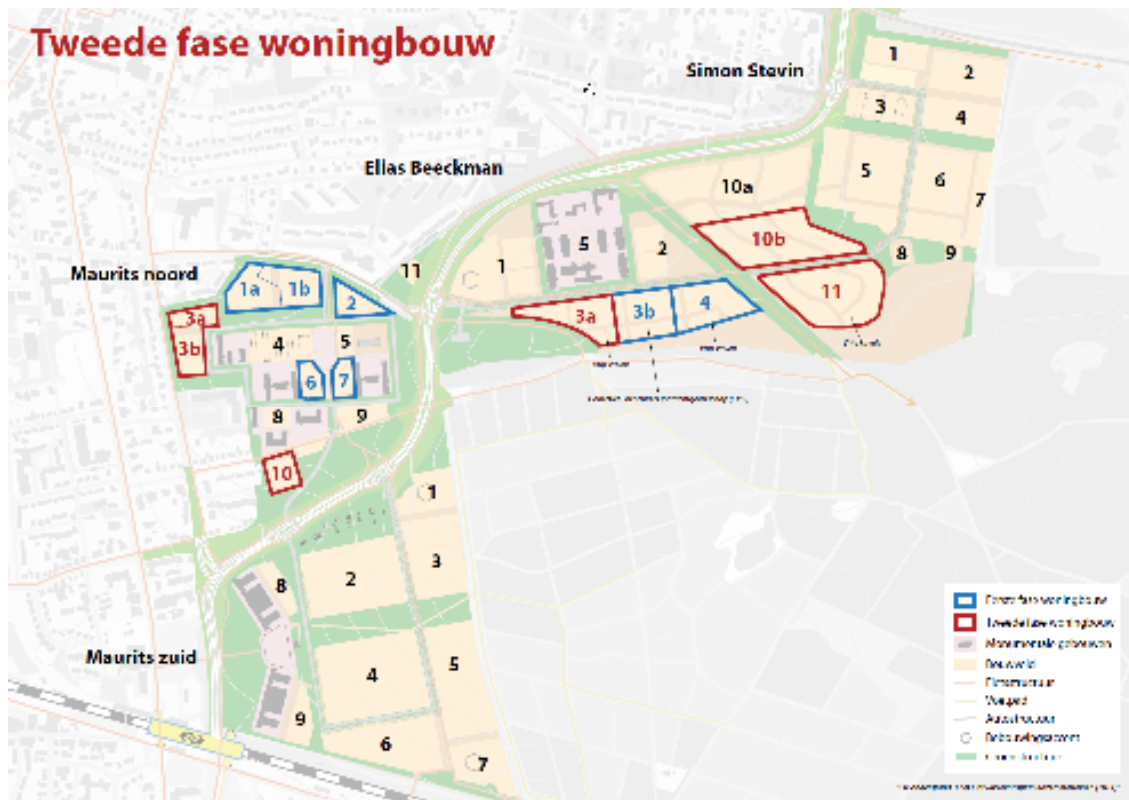
Kazerneterreinen, afname resultaat € 0,8 mln

Voor de kazerneterreinen zijn een aantal ontwikkelingen relevant die een effect hebben op het resultaat 2015. Het gaat met name om het tempo van gronduitgifte en een toename van de inzet.

Door een aantal ontwikkelingen loopt de uitgifte tweede fase vertraging op:

- In de MPG 2015 werd er vanuit gegaan dat eind 2015 bouwgrond voor circa 115 woningen zou zijn afgenomen. Deze woningen maken allemaal onderdeel uit van de 2e fase woningbouw op de kazerneterreinen (zie afbeelding). In de uitgifteplanning was voorzien dat deze bouwgrond eind vierde kwartaal 2015 zou worden uitgegeven;
- Het vaststellen van het Uitgifteplan 2e fase, en het daarmee daadwerkelijk kunnen opstarten van het verkoopproces, is mede gebaseerd op de resultaten van de 1e fase. Na de behaalde verkoopresultaten van de 1e fase, en een analyse/evaluatie hiervan, konden eind 2014 pas bruibare conclusies worden getrokken;
- Het doorlopen van het verkoopproces van de bouwvlekken in de 2e fase heeft veel meer tijd gevegd dan verwacht. In totaal hadden zich namelijk 47 (!) ontwikkelende partijen ingeschreven voor deze 2e fase en was het nodig om een zeer zorgvuldige procedure te doorlopen om uit deze geïnteresseerde marktpartijen een selectie te kunnen maken voor de in totaal 4 beschikbare nieuwbouwlocaties. Door deze zorgvuldige procedure is dit proces overigens zonder problemen afgerond. In de 2e fase wordt daarmee de begroote grondopbrengst behaald, maar ook de gevraagde ambitie op ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid wordt gerealiseerd;
- Met de ontwikkelaars is afgesproken dat zij de grond afnemen als 70% van de woningen is verkocht. Hierdoor neemt het risico voor de ontwikkelaars af en is het voor de gemeente mogelijk een marktconforme eindwaarde te realiseren. Op basis van de huidige inzichten zal de betreffende bouwgrond daardoor wel pas in 2016 worden afgenomen, afhankelijk van de verkoopresultaten. In 2016 wordt hierdoor wel een toename voorzien van de uitgifte van bouwgrond op de kazerneterreinen;
- Daarnaast is op 18 april conform planning de verkoop gestart van twee nieuwe locaties met in totaal 38 vrije kavels. Hiervan zijn er intussen circa 20 gereserveerd. De 18 kavels uit de 1e fase zijn conform planning op 1 april bouwrijp opgeleverd en nagenoeg allemaal gereserveerd. Naar verwachting zullen er eind dit jaar 7 stuks van verkocht zijn. De voortgang van de uitgifte van vrije kavels blijft echter achter op de verwachting. Door de complexiteit van het zelf realiseren van een woning blijkt dat uiteindelijk toch 1 op de 3 potentiële kopers aan het einde van de reserveringsperiode alsnog afhaakt. Hoewel de volgende op de lijst dan al wel klaarstaat, is hiermee de gemiddelde doorlooptijd van de verkoop van de kavels langer dan verwacht;

⁴ Dit zijn ontwikkelingen in kosten en opbrengsten binnen het project bij ongewijzigde uitgangspunten.

- Tegenover de voorziene vertraging in de nieuwbouw zijn er in de eerste helft van dit jaar grote vorderingen gemaakt in de verkoop van bestaande gebouwen, en dan met name gebouwen waarin woningen en of appartementen zijn geprojecteerd. Naast de verkoop van het eerste H-gebouw, met daarin 16 woningen, zal er naar verwachting nog een substantieel aantal woningen in 2016 in aanbouw worden genomen in bestaande gebouwen. De inzet op de verkoop van onder andere in de voormalige stallen en het Beekmancomplex leidt naar verwachting in 2016 tot een piek in de uitgifte van woningen in bestaande gebouwen.

Vooralsnog leidt de vertraging van de uitgifte van bouwgrond in 2015, variërend van enkele maanden tot maximaal 1 jaar, tot een afname van het resultaat van circa € 0,8 mln.

In de aanloop van de MPG 2016 zijn met betrekking tot de kazerneterreinen twee andere ontwikkelingen relevant. Naar aanleiding van het besluit van de Raad om de ontwikkeling van het WFC ter hand te nemen zal de komende tijd voor dit deel van de kazerneterreinen een zelfstandige grondexploitatie worden opgesteld. Ook zal het opstellen en vaststellen van de kwalitatieve woonvisie, aan de orde in de 2^e helft van dit jaar, mogelijk gevolgen hebben voor het beoogde woningbouwprogramma van de kazerneterreinen.

De eventuele financiële gevolgen van deze laatste twee ontwikkelingen worden opgenomen in de actualisatie van de grondexploitaties bij het MPG 2016.

Reehorsterweg Noord, afname resultaat € 0,1 mln

Een lichte verslechtering van het resultaat wordt veroorzaakt doordat 10 van de dit jaar geplande woningen pas volgend jaar worden gebouwd. Daarnaast zijn op basis van gevoerde gesprekken de verwachtingen over de exploitatiebijdrage en de provinciale subsidie aangepast. Daar staat tegenover dat er dit jaar minder uitgaven voor de voorbereiding en uitvoering van plannen plaats zullen vinden.

Wekerom-west, verbetering resultaat € 0,1 mln

De lichte verbetering van het resultaat wordt veroorzaakt doordat 54 woningen in een gemengd programma zijn verkocht in plaats van de geprognostiseerde goedkope woningen.

BTA 12, verbetering resultaat € 0,2 mln

Recent zijn er besluiten genomen voor de verkoop van een aantal bedrijfskavels. Daarmee is de afzet van grond hoger dan in de planning aangegeven en is het risico van de afzet van bedrijfskavels verminderd.

De rente-effecten en enkele andere factoren binnen het plan geven een verbetering van het resultaat van € 0,2 mln.

Kernhem Noord

Voor de ontwikkeling van Kernhem Noord wordt dit jaar een ontwikkelingsplan opgesteld. Het is nog onduidelijk of de functies die bij de vaststelling van de ontwikkelpotentie door de Raad in 2012 zijn aangegeven (woonkavels met recreatieve of bedrijfsmatige nevenactiviteiten) in verband met marktontwikkeling dan wel nieuw provinciaal beleid nog haalbaar zijn. Daarmee komt het resultaat van dit plan onder druk te staan.

Conclusie

Ten opzichte van het MPG 2015 wordt op basis van de ontwikkelingen van de projecten een resultaatsverslechtering verwacht van € 0,6 mln. Dit wordt veroorzaakt door de bovengenoemde wijzigingen. Voor alle plannen zijn in bijlage 4 de verwachte resultaten aangegeven en vergeleken met de resultaatsverwachtingen uit het MPG 2015.

3.2 Overige ontwikkelingen

Naast de projecten zijn er binnen het grondbedrijf nog percelen in eigendom als verspreide gronden dan wel objecten welke direct in de markt kunnen worden gebracht. Voor een aantal objecten geldt dat, mede als gevolg van de vastgoedcrisis, de ontwikkelmogelijkheden en daarmee de opbrengsten lager zijn dan verwacht. Voor de volgende complexen zijn de verwachtingen bijgesteld:

- Bibliotheek Lunteren:
De bibliotheek in Lunteren is door de gemeente aangekocht om, na verplaatsing van de bibliotheekfunctie, te ontwikkelen. De bibliotheek is momenteel in de verkoop. De opbrengstwaarde is lager getaxeerd dan de boekwaarde. Hiermee ontstaat een incidentele tegenvaller van ca. € 150.000.
- Moskee de Driehoek: verkocht, opbrengst ca. € 275.000 lager dan boekwaarde.
Bij de verplaatsing van de Moskee naar het Peppelensteeg gebied heeft de gemeente de Moskee aan de Driehoek verworven. De gedachte was dat op deze locatie een grotere herontwikkeling plaats zou kunnen vinden. Doordat dit niet meer wenselijk is en jarenlang rente is bijgeboekt kan met de verkoop de boekwaarde niet worden goedgemaakt.
- Bouwkavel Horapark: Bij de afsluiting van de grondexploitatie van het Horapark is de ontwikkelingswaarde van de laatste bouwkavel als boekwaarde blijven staan. De boekwaarde bedraagt inmiddels € 1.057.000. Er is nu een geïnteresseerde in de aankoop van de kavel. Door de aanscherping van de natuurwetgeving zijn nadere onderzoeken nodig naar de natuurwaarden van deze kavel en eventuele mitigerende maatregelen. Tevens blijkt een paddenpoel (compensatie van de ontwikkeling van het Enka terrein) gedeeltelijk op de gemeentelijke bouwkavel te zijn gerealiseerd, waardoor nu extra kosten moeten worden gemaakt voor het opschuiven van de paddenpoel. In verband hiermee wordt geadviseerd de boekwaarde van de kavel met € 300.000 te verlagen en aan de boekwaarde vanaf 2016 geen rente meer toe te voegen.
- Bedrijventerrein Harskamp
De ontwikkeling van het bedrijventerrein Harskamp is uitgesteld totdat het bedrijventerrein 't Laar in Wekerom grotendeels is gerealiseerd. De ontwikkeling van het bedrijventerrein in Wekerom duurt langer dan oorspronkelijk verwacht. Dit heeft tot gevolg dat de al hoge boekwaarde van het bedrijventerrein Harskamp door het bijboeken van rente steeds verder toeneemt. Voorgesteld wordt om de rentelast op de boekwaarde (ad € 80.000 per jaar) niet meer bij te boeken op het complex maar vanaf 2016 jaarlijks in het resultaat van het grondbedrijf te verwerken.

Daarnaast wordt er een voordeel geboekt op het Magnoliaterrein: Op het voormalige Magnolia terrein vindt een particuliere ontwikkeling plaats voor de realisatie van 15 appartementen. Hierbij is een kleine kavel van de gemeente nodig. Na aftrek van kosten levert deze kavel een voordeel op van ca. € 140.000.

Conclusie: de overige ontwikkelingen zorgen voor een afname van het resultaat met € 585.000

In 2012 zijn de verspreide gronden getaxeerd en is de boekwaarde indien nodig aangepast. In de aanloop naar de MPG 2016 worden de strategische gronden opnieuw getaxeerd. Hierin worden de initiatiefplannen, afgesloten projecten en los vastgoed meegenomen.

3.3 Optimalisatie grondexploitaties

De resultaten van het MPG 2015 hebben geleid tot het teruglopen van de reserve Grondbedrijf naar € 1,4 mln. Naar aanleiding hiervan zijn de plannen nagelopen op optimalisatie mogelijkheden. Dit heeft voor een deel van de plannen geleid tot voorstellen om de plannen zodanig bij te stellen dat de resultaten beter worden. Voor een deel van de plannen, of voor een deel van de optimalisatie mogelijkheden is het nog te vroeg om deze ook als hard gegeven in deze MPG-lite te kunnen verwerken. Deze optimalisatie mogelijkheden worden als een kans van 50% resp. 25% meegenomen in de risico analyse.

Projectresultaten woningbouw (programma 10 - ROW)		Optimalisatie	50% Kans	25% Kans
G50800	Smachtenburgerweg Harskamp	€ 331.000	€ 37.000	€ 123.000
G13010	Valley Center	€ 100.000	€ 75.000	€ 66.000
G20216	Kernhem B	€ 710.000	€ 350.000	€ -
G22900	Reehorsterweg Noord	€ 232.000	€ 168.000	€ 70.000
G24400	Herstructurering Veldhuizen A	€ 3.000	€ 77.000	€ 20.000
G70800	Wekerom-west	€ 245.000	€ 90.000	€ 35.000
Totaal		1.621.000	797.000	314.000

Toelichting optimalisaties

Smachtenburgerweg Harskamp:

- Optimalisatie € 331.000 Door het aanpassen van de uitgangspunten voor het inrichtingsplan en een scherpe sturing op de uren en onvoorziene kosten kunnen de budgetten voor het woonrijp maken van het resterende plangebied worden verlaagd.
- Kans € 160.000: Mogelijk kunnen de regels waaraan de bouwplannen moeten voldoen versoepeld worden, waardoor de waarde van de bouwgrond iets verhoogd.

Valley Center:

- Optimalisatie € 100.000. Voor de inrichting van de pleinen lijkt het mogelijk (door de aanpassing van de verhouding openbaar en uitgeefbaar en door scherpe budgetten voor de uitvoering te stellen) dit bedrag te besparen zonder kwaliteitsverlies.
- Kans € 141.000: Wellicht zijn er mogelijkheden om te besparen op bouwrijp maken van de bouwkvelds. Dit is afhankelijk van nog te maken afspraken over de staat waarin de bouwterreinen worden opgeleverd.

Kernhem vlek B:

- Optimalisatie € 710.000. De aanpassing van het ruimtegebruik geeft een gunstigere verhouding tussen openbare en uitgeefbare m². Daarnaast is het verantwoord op basis van de uitvoeringservaring rekening te houden met lagere kosten voor bodemsanering.
- Kans € 350.000: De methodiek voor het aanbrengen van tijdelijk verharding tijdens de bouw kan worden aangepast, hetgeen een besparing kan opleveren.

Reehorsterweg noord:

- Optimalisatie € 232.000. Door bijstelling van de uitgangspunten voor het opstellen van het inrichtingsplan is een besparing op de budgetten mogelijk.
- Kans € 238.000: Het lager uitvallen van de kosten voor archeologie, en het beperken van de fondsbijdragen kunnen leiden tot resultaatsverbetering.

Herstructurering Veldhuizen A:

- Optimalisatie € 3.000
- Kans € 97.000: De versnelling voor de uitvoering en de versoering van de gemeentelijke begeleiding van de plannen kan een voordeel opleveren.

Wekerom West:

- Optimalisatie € 245.000. De verkoopopbrengst van het boerderijensemble kan naar boven worden bijgesteld. Tevens is op de inrichting van het openbare gebied een beperking van het budget haalbaar.
- Kans € 125.000: Voor de verkoop van de boerderijkavel aan de Lage Valkseweg en voor de milieuonderzoeken zijn optimalisaties wellicht mogelijk.

Voor de grondexploitatie BTA12 is er weinig vrijheid om de inrichtingsuitgangspunten aan te passen. Hier zijn weinig optimalisatiemogelijkheden meer te verwachten. Voor de ontwikkeling van het bedrijventerrein de Klomp wordt een nieuw bestemmingsplan ontwikkeld. Dit plan zal opnieuw worden doorgerekend, waarmee het te voorbarig is om nu al optimalisatiemogelijkheden door te voeren.

3.4 Optimalisatie portefeuille

Bijdragen stadsuitleg

Vanuit de gemeentelijke plannen wordt een bijdrage betaald van € 5 per uitgegeven m² bouwgrond aan de Reserve Stadsuitleg. Deze reserve is ingesteld ter bekostiging van bovenwijkse infrastructurele werken. Op dit moment staan, behalve een bijdrage aan Rijkswaterstaat geen werken ter bekostiging van de reserve in de planning. Het feit dat er wordt gespaard zonder specifieke doelen op het oog te hebben, leidt tot de mogelijkheid om te komen tot een optimalisatie binnen de portefeuille.

Daarnaast wordt vanuit wet en regelgeving steeds meer gestuurd op een kostentoerekening in de plannen die aansluit op de kostenverhaalmogelijkheden zoals benoemd in de Wet ruimtelijke ordening (WRO). Dit is ondermeer terug te vinden in de al genoemde voorstellen tot wijzigingen in de regelgeving van het BBV. Gevolg hiervan is dat het toerekenen van bovenwijkse kosten alleen toegestaan is wanneer dit in een structuurvisie geregeld is. Bepalend zijn daarbij de principes van profijt, proportionaliteit en toerekenbaarheid. Toerekening is dus alleen mogelijk als de exploitatie direct vruchten plukt van de infrastructurele investering. Dit is in de huidige systematiek van de Reserve Stadsuitleg niet opgenomen, waardoor het huidige systeem naar alle waarschijnlijkheid op de schop moet.

Vooruitlopend op verdere wet- en regelgeving wordt in overleg met de afdeling Financiën voorgesteld om geen bijdrage stadsuitleg op te nemen in de stedelijke plannen. Het voordeel op portefeuilleniveau bedraagt € 3,2 mln., gezien het ontbreken van plannen staan hier geen directe nadelen tegenover. Een besluit hierover zal bij de jaarrekening 2015 worden voorgelegd.

4. Risico's

Binnen de plannen worden risicoanalyses opgesteld en afspraken gemaakt hoe op de risico's wordt gestuurd. De in beeld zijnde risico's worden vervolgens vertaald naar financiële gevolgen en kans van optreden. Deze gegevens worden in het risicoprogramma Naris gebruikt bij de bepaling van het benodigde weerstandvermogen. In de programmabegroting wordt integraal over de gemeentelijke risico's (waar grondexploitatie risico's deel van uit maken) gerapporteerd in de paragraaf weerstandvermogen.

Het totaal van de risico's (kans maal effect) in het MPG 2015 bedraagt € 22,6 mln.
Dit betreft het saldo tussen de geïdentificeerde risico's (€ 27,9 mln.) en kansen (€ 5,3 mln.)

Risico's plannen

De ontwikkelingen in de plannen geven aanleiding de inschatting van de risico's aan te passen.
Het totaal aan risico's neemt af met € 2,0 mln.

Kansen plannen

De optimalisatie van de plannen heeft een aantal acties opgeleverd die zouden kunnen leiden tot een verbetering van de planresultaten, maar die niet voldoende hard zijn om in de grondexploitatie te kunnen worden verwerkt. Deze zijn aangegeven in § 3.2. Voor de aangegeven kansen op een beter resultaat worden de kansen onder de kop "waarschijnlijk" met een kans op voorkomen van 50% beschouwd en onder de kop "misschien" wordt de kans op optreden 25% aangehouden. Daarmee worden de kansen voor de grondexploitaties € 0,5 mln. hoger.

Conjuncturele risico's

In de berekening van de conjuncturele risico's in het MPG 2015 is rekening gehouden met de mogelijkheid dat de opbrengsten in de grondexploitatie harder dan wel minder hard zouden stijgen dan de aangehouden index. Tevens was er rekening mee gehouden dat de uitvoering van de plannen en daarmee de afzet van bouwgrond sterk achter zou blijven op de aangehouden planning. Ontwikkelingen in het eerste half jaar van 2015 geven nog geen aanleiding om deze verwachting te herzien.

Saldo risico's

Door de afname van de risico's (€ 2,0 mln.) en het optreden van nieuwe kansen (€ 0,5 mln.) verbetert het risico profiel met € 2,5 mln.

Daarmee komt het saldo van risico's en kansen van de uitvoering van de grondexploitaties op € 20,1 mln.

Voor de dekking van risico's van grondexploitaties wordt onderscheid gemaakt tussen positieve en negatieve plannen. Dekking voor de risico's van positieve plannen wordt gevonden in de meerjarige winstverwachting van deze plannen. Voor de risico's, die zich binnen de negatieve plannen voordoen, is weerstandscapaciteit nodig. Deze wordt allereerst gevonden binnen de bedrijfsreserve grondzaken en daarna binnen de reserves van de algemene dienst. De benodigde weerstandscapaciteit voor negatieve plannen bedraagt € 14,6 mln.

Samenvatting risico's	in € x 1.000			
	Negatief	Positief	grex	AD
Projecten bedrijventerreinen				
projectgebonden risico's	4.970	1.498	376	3.096
conjuncturele risico's	1.431	408	95	929
Projecten woningbouw				
projectgebonden risico's	13.989	2.341	4.137	7.510
conjuncturele risico's	5.511	1.557	877	3.077
Totaal risico's	25.902	5.803	5.486	14.612

5. Reserve en voorziening grondbedrijf

5.1 Voorziening Negatieve Plannen

De voorziening negatieve plannen dient ter dekking van nadelige exploitatieresultaten. Deze voorziening is rentedragend. Dat betekent dat alle nadelige exploitatieresultaten van projecten in de plan- en realisatiefase hun volledige dekking in deze voorziening moeten vinden.

De actualisatie van plannen op hoofdlijnen heeft veranderingen van de verwachte uitkomsten tot gevolg. Dit betekent dat de behoefte aan de voorziening ook afwijkt van de vastgestelde hoogte bij het MPG 2015.

Voor een gedetailleerd overzicht van de berekening van de benodigde hoogte van de Voorziening Negatieve Plannen; zie bijlage 5.

Per 1 jan 2015 bedraagt op basis van de jaarrekening de hoogte van de Voorziening Negatieve Plannen € 58,1 mln. Op basis van de beschouwing van de aanpassingen van de planresultaten blijft de behoefte aan de Voorziening Negatieve Plannen nagenoeg gelijk (€ 58,2 mln.)

5.2 Bedrijfsreserve Grondzaken

In onderstaande tabel is aangegeven wat, met de wetenschap van nu, in de komende jaren het resultaat van de grondbedrijfsactiviteiten is.

Ontwikkeling bedrijfsreserve	2015	2016	2017	2018	2019
Stand 1 jan.	1.411	172	914	3.519	2.835
Afsluiting plannen per 31.12	140	1.426	3.289	-	-
Verspreide en erfpachtgronden	-110	-110	-110	-110	-110
Vaste afdrachten	-584	-574	-574	-574	-574
Overige ontwikkelingen	-585				
Mutatie Voorziening Negatieve Plannen	-100				
Stand 31 dec.	172	914	3.519	2.835	2.151

Resultaten cumulatief * € 1.000

De verwachting is dat Reserve dit jaar daalt van € 1,4 naar € 0,2 mln. Dit komt door:

- Afsluiting plannen:
Door de verkoop van de bouwkael Berkhofweg wordt een positief resultaat verwacht van € 0,1 mln.
- Vaste afdrachten en product- en beleidsontwikkeling:
Jaarlijks wordt € 0,4 mln. uit de grondexploitaties afgedragen voor het economisch fonds en voor het BTW compensatiefonds. Daarnaast worden de kosten voor product- en beleidsontwikkeling direct toegerekend aan het resultaat.
- Overige ontwikkelingen:
Verliezen op de verkopen van Bibliotheek Lunteren en de Moskee op de Driehoek hebben invloed op het resultaat. Daarnaast speelt de noodzakelijke afwaardering van de bouwkael op het Horapark. Totaal leidt dit tot een verwacht negatief resultaat van € 0,6 mln. (zie § 3.1)
- Mutatie voorziening negatieve plannen:
De autonome ontwikkelingen en de optimalisaties van de plannen leiden tot een te verwachten verhoging van de Voorziening ten koste van het resultaat van € 0,1 mln.

Bijlage 1: Ontwikkeling bedrijfsvoering

Er is een tweetal ontwikkelingen in de wettelijke regelgeving die de gemeentelijke grondbedrijven raken:

- Vennootschapsbelasting overheden
- Aanscherping regelgeving Besluit Begroting en Verantwoording

De financiële gevolgen van beide zijn nog niet uitgekristalliseerd. Wel wordt hieronder aangegeven wat naar verwachting de gevolgen voor de bedrijfsvoering zullen zijn, en hoe de gemeente zich hierop voorbereidt.

Vennootschapsbelasting overheden

Voor de activiteiten die de gemeente onderneemt die een ondernemerskarakter kennen zal de gemeente in de toekomst Vennootschapsbelastingplichtig worden. De regeling gaat in op 1 januari 2016.

Voor de bepaling van de fiscale winst (waarover Vennootschapsbelasting moet worden afgedragen) moet een openingsbalans worden opgesteld.

Gemeente heeft om haar te begeleiden in het traject van de vennootschapsbelasting het bureau PWC ingehuurd. Op dit moment is nog niet duidelijk wat de gevolgen van de vennootschapsbelasting voor het Grondbedrijf zullen zijn. De Vereniging Nederlandse Gemeenten is nog met de belastingdienst in gesprek om de (nog niet vastgestelde) wetgeving voor lagere overheden te vertalen naar een uitvoeringskader.

Het principe van de invoering van de Vennootschapsplicht voor lagere overheden is dat de op een complex (grondexploitatie) te realiseren winst met Vennootschapsbelasting wordt aangeslagen. Gezien het feit dat gemeentes al veel langer bezig zijn met deze activiteit, is besloten om een startmoment te creëren op 1-1-2016. Hierbij wordt niet teruggekeken naar het verleden en de gemaakte kosten, maar vooruit. Dit houdt in dat de waarde van de openingsbalans wordt bepaald door de nog te maken kosten en opbrengsten en niet door de boekwaarde vanuit het verleden. Het realiseren van extra waarde ten opzichte van de verwachtingen (openingsbalans), zal leiden tot resultaten en af te dragen Vennootschapsbelasting.

Voorbeeld:

Grond voor plan A wordt nu begroot op resultaat € 1,0 mln.

Lopende de ontwikkeling van het plan blijkt dat de opbrengsten hoger liggen en het resultaat uitkomt op € 1,2 mln. Af te dragen overdrachtbelasting 20% van € 0,2 mln. is € 40.000.

Als het resultaat € 0,9 mln. positief was geworden was geen vennootschapsbelasting afgedragen. De winst is immers ten opzichte van de openingsbalans afgenomen.

Let wel: Deze systematiek houdt ook in dat indien het resultaat van een negatief plan verbetert maar negatief blijft, er wel degelijk Vennootschapsbelasting verschuldigd is over verbetering van resultaat ten opzichte van de openingsbalans. Dit bijzondere gegeven wordt veroorzaakt door het hierboven vermelde feit dat er geen rekening gehouden wordt met historische kosten voor 1-1-2016.

Met PWC wordt momenteel onderzocht:

- of en in hoeverre de Edese activiteiten van de grondexploitaties te kwalificeren zijn als ondernemers activiteiten. Op basis van de resultaten van de laatste jaren en de hoogte van de voorziening Negatieve Plannen wordt de onderzocht of het mogelijk is om het gemeentelijke grondbedrijf niet aan te merken als ondernemer en derhalve niet VPB-plichtig te laten zijn. Tevens kunnen onderdelen van de grondexploitatie die tot de gemeentelijke taken behoren (inrichting openbaar gebied) mogelijk buiten de ondernemersactiviteiten worden gehouden
- in hoeverre het motiveerbaar is om de waardering van de grondexploitaties af te laten wijken van de waardering bij het MPG bij de opstelling van de startbalans. Voorzichtigheid inbouwen loont namelijk niet bij het opstellen van een openingsbalans ter bepaling van de vennootschapsbelasting.
- uit welke scenario's kan worden gekozen voor de waardering van de voorraad
- hoe de openingsbalans voor Ede er uit zal zien.

In de grondexploitaties van nu is geen rekening gehouden met eventuele afdrachten aan Vennootschapsbelasting. Ook voor de toekomst zijn die niet te bepalen, aangezien de winsten pas

ontstaan op het moment dat het resultaat van een plan ten opzichte van de verwachtingen blijkt mee te vallen.

Aanscherping regelgeving Besluit Begroting en Verantwoording

Om te voorkomen dat gemeenten grote risico's aanhouden in de bouwgrond exploitaties en bij de waardering van overige voorraden heeft de commissie BBV een voorstel gedaan voor de aanpassing van de richtlijnen van het Besluit Begroting en Verantwoording. Zij probeert hiermee tevens meer gelijkheid te krijgen in de activiteiten die gemeente in grondexploitaties opnemen en welke uitgangspunten voor de doorrekening van de grondexploitaties worden gehanteerd. Per maatregel wordt hieronder beschreven welke gevolgen dit kan hebben voor Ede.

10-jaarstermijn

Wijziging Richttermijn van 10 jaar voor de maximale duur van grondexploitaties. Hier kan alleen goed gemotiveerd (geautoriseerd door de raad en verantwoord in de jaarstukken) van worden afgeweken. Voor langer durende grondexploitaties moeten aanvullende beheersmaatregelen worden genomen. Een verplichte maatregel is dat geen indexering mag worden toegepast voor opbrengsten later dan 10 jaar.

Consequentie Ede:

Volgens de huidige verwachting zullen alle exploitaties voor eind 2026 kunnen worden afgesloten behoudens wellicht Kernhem vlek B. Ten behoeve van de beheersbaarheid en de mogelijkheid om plandelen die gereed zijn af te kunnen sluiten is Kernhem vlek B gesplitst in het oostelijk- en het westelijk deel. Alleen voor delen van het westelijk deel zullen de opbrengsten na 2016 niet mogen worden geïndexeerd vanaf het 10^e jaar.

Kostentoerekening

Wijziging Bij de kostentoerekening aan Bouwgrond in exploitatie (BIE) binnen het BBV wordt het verplicht aan te sluiten op de kostenverhaalmogelijkheden zoals benoemd in de Wet ruimtelijke ordening (WRO)/ het Besluit ruimtelijke ordening (BRO).

Consequentie Ede:

Toerekening bovenplanse kosten

De WRO geeft aan dat voor de toerekening van de bovenplanse kosten een structuurvisie door de Raad moet zijn vastgesteld die de inventarisatie van de kosten van de bovenplanse activiteiten in zich heeft en de sleutel bepaald voor de belasting van de diverse grondexploitaties. Daarbij moeten enkele principes worden toegepast: profijt, proportionaliteit en toerekenbaarheid.

Dit zal naar verwachting consequenties hebben voor de toerekening van de bijdrage van de plannen binnen de Veluwe Poort aan de Parklaan en Spoorzone. In de tweede helft van 2015 zal in samenwerking met de accountant worden bekeken wat de consequenties zijn van de aanpassing van de regeling op dit onderdeel voor de grondexploitaties en de dekking van de kosten.

De grondexploitaties worden nu belast met een bijdrage van € 5 per m² verkochte grond voor het RSU c.q. het landschapsfonds. Niet duidelijk is of een dergelijke toerekening zonder een in een structuurvisie vastgelegde onderbouwing geaccepteerd zal worden.

Rentetoerekening en disconteringsvoet

Wijziging De rente die wordt toegerekend aan grondexploitaties moet worden gebaseerd op de werkelijke rente over het vreemd vermogen zijnde:

- 1 het rentepercentage van de direct aan de grondexploitatie gerelateerde financiering in het geval van projectfinanciering;
- 2 het gewogen gemiddelde rentepercentage van de leningenportefeuille van de gemeente, naar verhouding van het vreemd vermogen ten opzichte van het totaal vermogen, indien er geen sprake is van projectfinanciering;
- 3 de marktrente voor gemeenten voor aan te trekken leningen met een looptijd van 10 jaar indien de gemeente geen externe financiering heeft aangetrokken, maar wel verwacht dit te gaan doen;
- 4 geen rente indien de gemeente geen externe financiering heeft en ook niet de intentie heeft die aan te trekken.

De disconteringsvoet moet gelijk worden gesteld aan de toegerekende rentevoet.

Consequentie Ede:

Binnen Ede wordt de interne gemiddelde rekenrente zijnde 3% aan de plannen toegerekend. Volgens de hiervoor onder 2 aangegeven richtlijn zou de aan de grondexploitaties toe te rekenen rente zakken naar ca. 2,8%

Toelichting

Wijziging Opname van de uitgangspunten/parameters bij de waardering van de grondexploitaties als verplicht onderdeel van de jaarrekening, samen met de overige toelichtingen op de grondexploitaties (nu nog in de uitvoeringsinformatie).

Consequentie Ede:

Besluitvorming over de toe te passen parameters geschiedt nu transparant vóór het opstellen van de jaarrekening. Deze bepaling heeft daarmee geen gevolgen.

Overgangsbepaling

Wijziging De voorgenomen wijzigingen per 1 januari 2016 hebben geen effect op de waardering van de grondexploitaties en de vermogenspositie van de gemeente ultimo 2015.

Consequentie Ede:

Voor de doorrekening van de grondexploitaties voor de programmabegroting behoeven in 2015 de nieuwe regels nog niet te worden toegepast.

Strategische gronden

Wijziging Afschaffing van de categorie NIEGG (niet in exploitatie genomen gronden) in het BBV. Zolang gronden nog niet kwalificeren als bouwgrond in exploitaties, staan deze op de balans onder de materiële vaste activa (MVA) als 'strategische gronden'.

Doelstelling Beperken van de ruimte die bestond om gronden in een (te) vroeg stadium als toekomstige exploitatiegrond aan te merken met bijbehorende ruimere waarderingsmogelijkheden; dit heeft in de afgelopen jaren namelijk tot grote afboekingen geleid. Tevens biedt deze wijziging een duidelijke afbakening van grondexploitaties in de fiscale sfeer en aanleiding tot opschoning van (onduidelijke en onzekere) NIEGG-posities. Wel blijft inzicht gewaarborgd doordat strategische gronden in de jaarrekening een separate categorie onder de MVA vormen, mede vanwege het risicoprofiel.

Consequentie Ede:

De waardering van de niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG, in Ede opgenomen in de categorie "verspreide gronden") is in 2012 aangepast naar de waardering van de gronden naar de huidige verkoopwaarde. Voor het classificeren van deze gronden onder de Materiële Vaste Activa behoeft deze waardering niet te worden aangepast. Voor de categorie "initiatiefplannen" ofwel plannen waarvoor een voornemen is vastgesteld om deze tot ontwikkeling te brengen zal het opnemen van de complexen onder MVA wel consequenties hebben voor de waardering en zal in een enkel geval moeten worden afgeboekt.

Belangrijk is het complex Kernhem Noord zo snel mogelijk te kwalificeren als Bouwgrond In Exploitatie, aangezien daar de gevolgen van waardeafboeking het grootste is. Ook voor overige complexen als BT Harskamp en Wekerom Oost 2e fase moet worden nagegaan of de aanpassing van de BBV zal leiden tot afwaarderingen. De voorgenomen overgangsbepalingen (zie hieronder) geven nog ruimte tot eind 2019 om de projecten alsnog als hard plan op te kunnen nemen dan wel eventuele afwaarderingen door te voeren.

Kostentoerekening

Wijziging Toerekenen van rente en andere kosten is niet langer toegestaan voor gronden die (nog) niet in exploitatie zijn genomen.

Consequentie Ede:

Voor de categorie Verspreide gronden (die in de MVA moeten worden opgenomen) worden jaarlijks de rente en de exploitatieresultaten verantwoord in het resultaat van het Grondbedrijf en worden dus de kosten niet bijgeboekt op de boekwaarde. Daarmee heeft deze bepaling geen consequenties.

Waardering

Wijziging Strategische gronden worden gewaardeerd op basis van verkrijgingsprijs of duurzaam lagere marktwaarde (onder de huidige bestemming). Dit is conform de bestaande waarderingsgrondslagen voor gronden en terreinen onder de MVA.

Consequentie Ede:

Deze regeling gold ook al onder de BBV richtlijn 2012 voor NIEGG zonder stellig voornemen. In 2012 zijn de waarderungen voor de verspreide gronden zonder stellig voornemen hiermee in overeenstemming gebracht. Geen gevolgen.

Overgangsbepaling

Wijziging Huidige NIEGG's worden **zonder afwaardering** omgezet tegen de boekwaarde per 1 januari 2016 (ingangsdatum Wijzigingsbesluit).

Deze overgangsbepaling heeft een looptijd van 4 jaar. Uiterlijk 31 december 2019 moet een toets plaatsvinden op de marktwaarde van deze gronden tegen de dan geldende bestemming. Wordt daarbij een duurzame waardevermindering vastgesteld, dan moet dat uiterlijk 31 december 2019 leiden tot een afwaardering van deze gronden. Het is toegestaan om deze toets gedurende de overgangperiode voor de desbetreffende grondportefeuille uit te voeren, de boekwaarde te toetsen en zo nodig bij te stellen (af te waarden). Afwaardering van een individueel perceel grond kan **niet** over een aantal jaren worden gespreid.

Consequentie Ede:

Gemeente heeft zelf behoefte de waarde van de verspreide gronden (ingebracht in de MVA) met enige regelmaat en in ieder geval voor 2019 in overeenstemming te brengen met de waarde van de gronden in het maatschappelijke verkeer. De overgangsbepaling heeft als voordeel dat de gemeente bij een eventuele noodzakelijke afboeking de ruimte heeft om die tot jaarrekening 2019 uit te stellen.

Bijlage 2: Ontwikkeling boekwaarde eerste helft 2015

	Boekwaarde		verwacht
	1-jan	1-jul	31-dec
Bedrijventerreinen			
G25000 Kievitsmeent West	€ 114.000	€ 128.000	€ 128.500
G50700 Uitbreiding BT Harskamp	€ 2.691.000	€ 2.712.000	€ 2.732.000
G12300 Bedrijventerrein De Vallei	€ (1.903.888)	€ (1.893.888)	€ (1.873.888)
G13200 Bedrijventerrein A12	€ 68.628.000	€ 68.552.000	€ 58.255.420
G71000 Wekerom - Bedrijventerrein Het Laar	€ 4.380.000	€ 4.419.000	€ 4.200.700
Totaal bedrijventerreinen	€ 73.909.112	€ 73.917.112	€ 63.442.732
Veluwe Poort			
G11810 VP Azo terrein	€ (200.448)	€ (103.448)	€ 39.545
G12900 VP Kazerneterreinen	€ 75.105.000	€ 78.050.000	€ 81.376.575
G24830 VP Kop van de Parkweg	€ 6.441.000	€ 6.590.000	€ 6.836.615
Totaal Veluwe Poort	€ 81.345.552	€ 84.536.552	€ 88.252.735
Overig Stedelijk			
G13010 Valley Center	€ 442.000	€ (643.000)	€ (536.370)
G20220 Kernhem Noord	€ 6.404.000	€ 6.534.000	€ 6.830.060
G22900 Reehorsterweg - Noord	€ 9.056.000	€ 9.207.000	€ 9.492.840
G25500 Ericahorst	€ 42.000	€ 26.000	€ 46.630
G15100 Peppelensteeg - Sport	€ 560.840	€ 548.840	€ 567.253
G20216 Kernhem vlek B oost en west	€ 19.235.000	€ 18.571.000	€ 18.319.525
G24010 Bospoort	€ 1.744.000	€ 1.771.000	€ 677.160
G24200 Het Nieuwe Landgoed	€ 8.371.000	€ 9.047.000	€ 8.772.565
G24400 Veldhuizen A - Herstructurering	€ 3.814.000	€ 3.818.000	€ 4.025.210
Totaal Overige stedelijk	€ 49.668.840	€ 48.879.840	€ 48.194.873
Dorpen			
G40320 De Hul, verspreide gronden	€ 1.284.000	€ 1.272.000	€ 1.311.260
G50800 Harskamp - Smachtenburgerweg	€ 2.475.000	€ 2.597.000	€ 1.778.392
G61000 Veldjesgraaf II	€ 32.000	€ 30.000	€ 45.480
G32400 Bennekom - Wilhelminaschool	€ 864.000	€ 472.000	€ 494.960
G42000 Lunteren - Westzoom zoekzone	€ (703.000)	€ (802.000)	€ (792.545)
G50900 Harskamp Kraatsweg	€ 134.000	€ 137.000	€ 139.010
G70700 Wekerom - Oost	€ 3.439.000	€ 3.657.000	€ 3.718.585
G70800 Wekerom - West	€ 3.991.000	€ 4.309.000	€ 3.248.865
G92000 HBB locaties	€ (55.000)	€ (55.000)	€ (170.825)
Totaal Dorpen	€ 11.461.000	€ 11.617.000	€ 9.773.182
Totaal Portefeuille	€ 216.384.504	€ 218.950.504	€ 209.663.522

Bijlage 3: Realisatie kosten en opbrengsten eerste helft 2015

	kosten			opbrengsten		
	gepland	gerealiseerd	%	gepland	gerealiseerd	%
Bedrijventerreinen						
G25000 Kievitsmeent West	€ 266.000	€ 9.000	3%	€ 1.788.000	€ (5.000)	0%
G50700 Uitbreiding BT Harskamp	€ 90.000	€ 21.000	23%	€ -	€ -	
G12300 Bedrijventerrein De Vallei	€ 50.000	€ 9.000	18%	€ 901.000	€ (1.000)	0%
G13200 Bedrijventerrein A12	€ 4.935.000	€ 248.000	5%	€ 7.249.000	€ 324.000	4%
G71000 Wekerom - Bedrijventerrein Het Laar	€ 253.000	€ 37.000	15%	€ 790.000	€ (2.000)	0%
Totaal bedrijventerreinen	€ 5.594.000	€ 324.000		€ 10.728.000	€ 316.000	
Veluwe Poort						
G11810 VP Azo terrein	€ 406.000	€ 97.000	24%	€ 179.000	€ -	0%
G12900 VP Kazerneterreinen	€ 12.196.000	€ 3.412.000	28%	€ 15.205.000	€ 467.000	3%
G24830 VP Kop van de Parkweg	€ 917.000	€ 134.000	15%	€ 858.000	€ (15.000)	-2%
Totaal Veluwe Poort	€ 13.519.000	€ 3.643.000		€ 16.242.000	€ 452.000	
Overig Stedelijk						
G13010 Valley Center	€ 319.000	€ 106.000	33%	€ 1.205.000	€ 1.191.000	99%
G20220 Kernhem Noord	€ 570.000	€ 130.000	23%	€ (6.000)	€ -	
G22900 Reehorsterweg - Noord	€ 1.310.000	€ 276.000	21%	€ 1.001.000	€ 125.000	12%
G25500 Ericahorst	€ 13.000	€ (16.000)	-123%	€ (4.000)	€ -	0%
G15100 Peppelensteeg - Sport	€ 26.000	€ (12.000)	-46%	€ (2.000)	€ -	0%
G20216 Kernhem vlek B oost en west	€ 1.878.000	€ 357.000	19%	€ 2.060.000	€ 1.021.000	50%
G24010 Bospoort	€ 145.000	€ 27.000	19%	€ 1.145.000	€ -	0%
G24200 Het Nieuwe Landgoed	€ 2.582.000	€ 1.453.000	56%	€ 1.676.000	€ 777.000	46%
G24400 Veldhuizen A - Herstructurering	€ 719.000	€ 1.000	0%	€ 632.000	€ (3.000)	0%
Totaal Overige stedelijk	€ 7.562.000	€ 2.322.000		€ 7.707.000	€ 3.111.000	
Dorpen						
G40320 De Hul, verspreide gronden	€ 43.000	€ (12.000)	-28%	€ -	€ -	
G50800 Harskamp - Smachtenburgerweg	€ 708.000	€ 130.000	18%	€ 794.000	€ 8.000	1%
G61000 Veldjesgraaf II	€ 84.000	€ (3.000)	-4%	€ 427.000	€ (1.000)	0%
G32400 Bennekom - Wilhelminaschool	€ 36.000	€ 14.000	39%	€ 416.000	€ 406.000	98%
G42000 Lunteren - Westzoom zoekzone	€ 518.000	€ 40.000	8%	€ 365.000	€ 139.000	38%
G50900 Harskamp Kraatsweg	€ 36.000	€ 2.000	6%	€ (3.000)	€ (1.000)	33%
G70700 Wekerom - Oost	€ 355.000	€ 226.000	64%	€ (1.000)	€ 8.000	-800%
G70800 Wekerom - West	€ 812.000	€ 296.000	36%	€ 1.369.000	€ (22.000)	-2%
G92000 HBB locaties	€ (1.000)	€ (1.000)	100%	€ 141.000	€ (1.000)	-1%
Totaal Dorpen	€ 2.591.000	€ 692.000		€ 3.508.000	€ 536.000	
Totaal Portefeuille	€ 29.266.000	€ 6.981.000	24%	€ 38.185.000	€ 4.415.000	12%

Bijlage 4: Actualisatie planresultaten

Projectresultaten woningbouw (programma 10 - ROW)						
		Saldo NCW 2015	Ontwikkelingen 2015	Optimalisatie plannen	Saldo NCW 2015 lite	Verschil
G20220	Kernhem Noord	2.290.000			2.290.000	0
G25500	Ericahorst	322.000			322.000	0
G40320	De Hul (verspreide gronden)	-137.000			-137.000	0
G50800	Smachtenburgerweg Harskamp	319.000		331.000	650.000	331.000
G61000	Veldjesgraaf II	1.066.000			1.066.000	0
G13010	Valley Center	444.000		100.000	544.000	100.000
G11810	VP AZO-terrein (moskee)	-48.000			-48.000	0
G12900	Veluwe Poort kazerne	-18.582.000	-772.000		-19.354.000	-772.000
G15100	Peppelensteeg sport	-536.000			-536.000	0
G20200	Kernhem Vlek B	14.044.000		710.000	14.754.000	710.000
G22900	Reehorsterweg Noord	-2.420.000	-113.000	232.000	-2.301.000	119.000
G24010	Bosp. Ontw Paasberg en Aralterr.	-918.000			-918.000	0
G24200	Het Nieuwe Landgoed	-8.672.000			-8.672.000	0
G24400	Herstructurering Veldhuizen A	-3.714.000		3.000	-3.711.000	3.000
G24830	VP Kop van de Parkweg	-6.347.000			-6.347.000	0
G32400	B'kom Wilhelminaschool	-473.000			-473.000	0
G42000	Westzoom, Lunteren 't Hoefje	900.000			900.000	0
G50900	Harskamp Kraatsweg	432.000			432.000	0
G70700	Wekerom-oost	-1.949.000			-1.949.000	0
G70800	Wekerom-west	-873.000	105.000	245.000	-523.000	350.000
G92030	HBB Berkhofweg	191.000			191.000	0
Totaal plan en realisatiefase		-24.661.000	-780.000	1.621.000	-23.820.000	841.000

Projectresultaten bedrijventerrein (programma 3 - EZ)						
		Saldo NCW 2015	Ontwikkelingen 2015	Optimalisatie plannen	Saldo NCW 2015 lite	Verschil
G25000	Kievitsmeent-west	2.256.000			2.256.000	0
G50700	Uitbreiding BT Harskamp	-784.000			-784.000	0
G12300	Bedrijventerrein de Vallei	9.369.000			9.369.000	0
G13200	Bedrijventerrein A12	-12.628.000	200.000		-12.428.000	200.000
G71000	Bedrijventerrein 't Laar Wekerom	1.582.000			1.582.000	0
Totaal		-205.000	200.000	0	-5.000	200.000
Totaal wonen en bedrijven		-24.866.000	-580.000	1.621.000	-23.825.000	1.041.000

Bijlage 5: Voorziening Negatieve Plannen

Mutaties voorziening negatieve plannen (programma 3 EZ)				
		Noodzakelijk	Gereserveerd	Toevoeging
G50700	<i>Uitbr. bedrijventerrein Harskamp</i>	-784.000	-784.000	0
G13200	<i>Bedrijventerrein A12</i>	-12.428.000	-12.628.000	-200.000
Totaal VNP programma 3		-13.212.000	-13.412.000	-200.000
Mutaties voorziening negatieve plannen (programma 10 - ROW)				
		Noodzakelijk	Gereserveerd	Toevoeging
G40320	<i>De Hul Westzoom</i>	-137.000	-137.000	0
G11810	<i>VP AZO-terrein (moskee)</i>	-48.000	-48.000	0
G12900	<i>VP Kazerne</i>	-19.354.000	-18.582.000	772.000
G15100	<i>Peppelensteeg sport</i>	-536.000	-536.000	0
G22900	<i>Reehorsterweg Noord</i>	-2.301.000	-2.420.000	-119.000
G24010	<i>Bospoort - Paasberg/Aral</i>	-918.000	-918.000	0
G24200	<i>Het Nieuwe Landgoed</i>	-8.672.000	-8.672.000	0
G24400	<i>Herstructurering Veldhuizen A</i>	-3.711.000	-3.714.000	-3.000
G24830	<i>VP Kop van de Parkweg</i>	-6.347.000	-6.347.000	0
G32400	<i>B'kom Wilhelminaschool</i>	-473.000	-473.000	0
G70700	<i>Wekerom-oost</i>	-1.949.000	-1.949.000	0
G70800	<i>Wekerom-west</i>	-523.000	-873.000	-350.000
Totaal VNP programma 10		-44.969.000	-44.669.000	300.000
Totaal VNP programma's 3 en 10		-58.181.000	-58.081.000	100.000